

Ruppert János

*Krisztus
követségében*

Ruppert János
Krisztus követségében

ELŐSZÓ

Nagy örömmel ajánlom Ruppert János atya posztumusz prédikációs kötetét – főleg azoknak az olvasóknak, akik ismerték, tisztelték, szerették Ruppert atyát.

Ruppert atya 1958-tól 1972-ig volt káplán a Szent Imre plébánián. 1972-ben nyerte el plébánosi kinevezését, ám ezt a hivatását ez után már nem gyakorolhatta – még ebben az esztendőben váratlanul magához szólította az Úr. Ebben az időszakban hivatalosan nem működhetett a ciszterci rend, s a plébánia az esztergomi főegyházmegye joghatósága alá tartozott, és lelkipásztorai a főegyházmegye papjai voltak. Itt ismerkedtem meg vele, mivel a Szent Imre plébánián voltam káplán. Közeli kapcsolatban voltam vele, hiszen a plébánia épületében a vele szomszédos szobában laktam.

Ruppert atya felejtethetetlen lelkipásztora volt a gyermekeknek, mivel különleges kegyelmi adománnyal ajándékozta meg őt az Úr. Kiváló pedagógus és hitoktató volt. Itt kell megjegyeznem, hogy az egyház akkori lelkipásztori struktúrájában világi hitoktató nem működhetett, s csupán a papoknak engedték meg, hogy a hitoktatással foglalkozzanak. A Szent Imre plébánia abban az időben tán Budapest legjobb plébániája volt, köszönhetően annak, hogy a területén korábban ott lévő ciszterci atyák alaposan „megdolgozták”.

Persze, a jó alap nagyon fontos, de ha nem építenek rá, akkor nincs mit megalapozni. Ruppert atya és munkatársai igyekeztek az akkori lehetőségek között maximális lelkiismeretességgel végezni a lelkipásztori munkát a templomban (mert a templomon kívül nem volt szabad). A hivatalos ateista világnézetű rendszerben ennek hatására a vasárnap 9 órai diákmisék rendkívül népszerűek lettek. János atya sajátos, rövid, lényegre törő gyermekprédikációi nem csupán a gyermekek képzeletére hatottak, hanem mindig világosan és érthetően fejezték ki katolikus vallásunk hittani és erkölcsstani igazságait úgy, hogy a szülők is „értsenek belőle”. Ugyanez jellemezte templomi hittanóráit is. A kommunizmus évtizedeiben a templomban kizárólag két hittanórát lehetett tartani: az egyik volt az úgynevezett diákmise prédikációja, a másik pedig egy hétköznapi hittanóra. Államilag az is tiltva volt, hogy a hittanórán segédeszközt használjon a pap. Ennek ellenére János atya ügyesen megoldotta a nehézségeket: szerda esténként egymás után két csoportban tanította a hittant: az elsőt az alsó tagozatosoknak, és közvetlenül utána a felső tagozatosok hittanja volt. Kiváló pedagógiai készségével mindkét korosztály figyelmét le tudta annyira kötni, továbbá a lényeges vázlatpontokat oly érthetően volt képes lediktálni a gyermekeknek, hogy még az ő életében ezekből a szövegekből máig használatos elsődolgozási hittankönyv íródott. Megfogalmazásai oly életszerűen és világosan tudták közvetíteni a tananyagot, hogy egykori tanítványai máig is idézik mondásait.

Kiválóan megszervezte a ministránsokat, akik rajongásig szerették, hiszen még futballozott is velük – ami abban az időben politikai szervezkedésnek is tűnhetett.

Az isteni igazság örök, a közvetítése korhoz és emberhez kötött. Ruppert atya azért tudta kiváló-

an közvetíteni az isteni, örök igazságot, mert nemcsak igazságot hirdetett, hanem Isten ember iránti szeretetét is megélte, megmutatta a rábízottaknak.

Kívánom, hogy ez a könyv ne csupán emlékezés legyen működésére, hanem szavai életté váljanak, s vezessenek minket az Úr Jézushoz.

Ruppert atya is ezt kívánta és kívánja!

Budapest, 2009. június 15.

Dr. Bolberitz Pál
apostoli protonotárius
egyetemi tanár

I.

GONDOLATOK

A KERESZTÉNY ÉLETRŐL

A gyerek duzzogott. Szombat délután volt. Már megebédelték. Ragyogva sütött a nap. Az édesapja tanulni küldte. Zsörtölődve ült a tankönyv mellé. Magában zsarnoknak titulálta az apját. Egy pillanatra még az is megfordult benne, hogy legjobb lenne világgá menni...

Vasárnap korán ébresztette az apja. Megkérdezte az ébredező fiától, hogy volna-e kedve motorcsónakázni menni? A fiú egy pillanat alatt kiugrott az ágyból. Rekordidő alatt megmosakodott, felöltözött. Az apja mosolygott rajta. Aztán elindultak. A gyerek készségesen vitte a nehéz csomagokat. Kivillamosoztak a csónakházig. Vízre került a csónak, beszerelte a papa a motort. A gyerek fürdőnadrágra vetkőzött, és szorgalmasan hordta a csónakba a szükséges dolgokat. Elindultak. Nagyszerű idő volt. A csónak csak úgy száguldott a vízen. Messze elhagyták a várost, amikor a papa lassítani kezdett. A part menti bokrok közé ringatták be a csónakot. Horgászni kezdtek. A gyerek árgus szemekkel figyelte az apját. Szinte ujjongott, amikor elsőnek ő fogott halat. Édesapja alig győzte csitítani. Egy óra múlva ropogós halat reggeliztek. A papa még egy korty bort is adott a fiúnak. Jól megfürödtek, úgy indultak tovább. Egy darabig a gyerek irányította a motort. Élvezte nagyon. Pompásan telt a napjuk. Este, amikor hazaértek nemcsak a nap égette pirosra a fiú arcát, hanem az öröm is. – Másnap az iskolában ragyogó arccal mondta a barátjának, hogy milyen jól sikerült a vasárnapja: Egész nap motorcsónakáztunk a Dunán az édesapámmal.”

Jó vallásosnak lenni! – Igaz, talán mi is elkeseredünk néha a kötelességeink súlya alatt. A parancsok teljesítése közben sokszor mi is „kegyetlennek” mondjuk az Istent. Legszívesebben „világgá mennénk”, s irigyeljük azokat, akiknek szerintünk „könnyebb” az életük. Azaz úgy vagyunk, mint a leírásban említett fiú. Csak később jövünk rá, hogy milyen jó is nekünk. Elsősorban azért, mert az Isten, a mi mennyei Atyánk mindig velünk van. Öröm számunkra, hogy az Istennel élhetünk. Egész életünket vele tölthetjük. Akkor is velünk van, amikor munkaasztalhoz ültet, és akkor is, amikor az élet napfényes időszakában mi magunk is érezzük, hogy velünk az Isten. A gyerek számára nagyszerű pillanat volt, amikor az édesapja felébresztette, és kirándulni hívta. Egyszerre megváltozott a gyerek számára minden. Számunkra is megváltoztatja életünket a tény, hogy Isten társul hívott, amikor megkeresztelték. Azóta vele élünk. Öröm számunkra, hogy Isten mindenét megosztja velünk. A fiú számára nagyszerű órákat jelentett, hogy az apjával lehetett. Halásztak, halat sütöttek, fürödtek, vezethette a csónakot, ivott az apja borából. – Ilyen hozzánk az Isten is. Megosztja velünk terveit, munkatársai lehetünk. Még az élet irányítását is az ember kezébe adja. Az imádság bensőséges perceiben pedig egyre jobban megismerhetjük őt és elgondolásait. „Emberközelségbe” kerül hozzánk az Isten.

A fiún a tanár is észrevette, hogy derűs, jókedvű. Megkérdezte tőle, minek örül annyira. A fiú válaszolt: „Egész nap motorcsónakáztunk az édesapámmal.” – Rajtunk is látszania kell a túlradó örömnek, hogy vallásosnak lenni jó, mert Istennel élhetünk, és ő mindenét megosztja velünk.

2.

Isten jóságos mennyei Atyánk. Megajándékozott minket a világgal, határtalan bizalommal feladatul adta, hogy gondoskodjunk magunkról, az életünkről. Végül Fiát, Jézust küldte hozzánk, hogy megváltson minket. Mit jelent a megváltás?

1941-ben történt, az auschwitz haláltáborban. A foglyok ott álltak a tábor főterén. Idegfeszítő, nehéz perceket éltek át. Akkor jelölték ki azokat az embereket, akiknek az éhségbunkerbe kellett menniük, hogy ott meghaljanak. Néhány fogoly megszökött ugyanis a táborból. Kutyákkal, katonákkal hajtóvadászatot indítottak, hogy kézre kerítsék őket. A kutatás nem hozott eredményt. Az örök most a többi foglyon álltak bosszút. Egy édesapát is azok közé soroltak, akiknek az éhségbunkerbe kellett menniük. A férfi hangosan felzokogott. A kemény és kegyetlen rabság teljesen legyengítette, kimerítette. Csak az tartotta életben, hogy egyszer talán hazatérhet feleségéhez, gyermekeihez. Ekkor váratlan dolog történt. A sorból kilépett az egyik fogoly. A katonák azonnal fegyvert fogtak rá. Amikor azonban a német SS-tiszt a férfi szelíd arcára tekintett, engedte, hogy közelébe jöjjön. Arra kérte a tisztet, engedje meg, hogy ő mehessen az éhségbunkerbe az édesapa helyett. Mivel ő már öreg és gyöngye, a munkájából úgyszólván haszna a tábornak. A tiszt meglepődött. Ilyen kéressel még nem fordultak hozzá. A listán kihúzta az édesapa számát és helyébe a lengyel papét, Kolbe atyáét írta. Ő került az éhhalálra ítélték közé. Meghalt a családapa helyett.

Mi, emberek, a bűn rabságában éltünk és élünk. A mennyei Atya Fia, Jézus, önként eljött közénk. Társunk lett a szenvedésben. De nem csupán az emberi életet vállalta, hanem a halált is, hogy így számunkra megszerezze a szabadulás lehetőségét. Elvállalta a halált is, hogy minden ember számára megszerezze az örök életet. Megsajnálta az embereket. Annyira szeretett minket, hogy nem tudta elnézni szenvedéseinket. Engesztelésül bűneinkért cserébe a maga életét adta, hogy így szabadulást szerezzen nekünk. Ő maga mondta, hogy nagyobb szeretet nincs, mint annak a szeretete, aki életét adja barátaiért. Mivel meghalt értünk, mindnyájunk számára megnyílt az út az örök élet, az örök boldogság felé.

Abban az éhségbunkerben, ahol Kolbe atya meghalt, emléktábla és koszorúk jelzik hőstettét. Ezrek és ezrek keresik fel a helyet, hogy tisztelettel emlékezzenek rá. Ugyanígy mi is tisztelettel emlékezünk meg Jézusról, aki az életét adta értünk. Minden esztendőben nagypéntek az a nap, amikor különös tisztelettel gondolunk rá. Általa juthatunk el Istenhez. Minden pénteken rá emlékezünk. Minden feszület az ő áldozatára figyelmeztet. Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött fiát adta érte.

1971. október 17-én Rómában VI. Pál pápa a boldogok sorába iktatja Kolbe atyát, aki életét adta cserébe embertársáért. Az ő példája is lehetőséget nyújt nekünk, hogy megértsük nagypéntek tartalmát, megváltásunkat.

3.

Jézus az utolsó vacsora után így beszélt tanítványaihoz: „Szeressétek egymást! Amint én szeretlek titeket, úgy szeressétek egymást ti is. Arról ismerje meg mindenki, hogy tanítványaim vagytok, hogy szeretettel vagytok egymás iránt” (Jn 13,35). A keresztény élet alapvető parancsa a szeretet. Ezért fontos, hogy ismerjük: mit jelent a szeretet?

Jót tesz másnak. – Egy alkalommal Jézus szombati napon megjelent a zsinagógában, és ott tanította az embereket. Hallgatói között szép számmal voltak írástudók és farizeusok is. Amikor Jézus beszélni kezdett, minden szavát figyelemmel kísérték. Igaz, nem azért, mert az Isten iránti szeretetre szerettek volna buzdulni általa. Figyelemmel kísérték, hogy szavaiba beleköthessenek. Az egyszerű hallgatók között ült egy férfi, aki a jobb kezére béna volt. Az írástudók kíváncsiak voltak, hogy meggyógyítja-e ezt az embert szombati napon. Túlzó, farizeus gondolkodásmódjuk miatt ugyanis többre tartották az általuk szerkesztett törvénykiegészítéseket és magyarázatokat, mint az igazi, őszinte szeretetet. Jézus azt akarta, hogy újra használni tudja a béna a jobb karját. De segíteni akart a farizeusokon is. Szerette volna velük megértetni, hogy mit jelent az irgalmas szeretet. A béna embernek meggyógyította a kezét. Az írástudókhoz pedig okos, bölcs szavakkal fordult.

Számukra szükséges módon. – De nem csupán jót akart a béna embernek és az írástudóknak, hanem igyekezett megtalálni a legjobb, legalkalmasabb módot a segítségre. Először az írástudókon szeretett volna segíteni. Ezért megszólította a béna kezű embert: „Kelj föl, és állj ide középre.” Az fölkelt és odaállt. Jézus ekkor az írástudókhoz és a farizeusokhoz fordult.

Így szólt: „Kérdem tőletek: szabad-e szombaton jót tenni, vagy rosszat tenni, életet menteni, vagy pusztulni hagyni?” (Lk 6,9).

„Ha valakinek közületek csak egy juha van, és az szombaton gödörbe esik, nem követ el mindent, hogy kihúzza? Pedig mennyivel többet ér az ember a birkánál!” (Mt 12).

Az írástudók nem válaszoltak Jézusnak. Pedig ő a farizeusok gondolkodásmódja szerint beszélt. Okosan, igazságosan. Megpengette a jóérzésű emberek szívehúrját is: „mennyivel többet ér az ember a birkánál!”

Megmondta nekik azt is, hogy különben ők is így cselekednek. Az állatukat, vagyonukat szombaton is védik, őrzik. A legjobb, legokosabb szavakkal fordult hozzájuk. Sőt, még azzal is segített nekik, hogy odaállította eléjük a béna embert. Hátha megszánják, ha látják nyomorúságát, fogyatékoságát. Sőt, szemük láttára meggyógyította az embert, hátha annak ujjongó öröme más belátásra bírja őket.

Nem így történt. Jézus jót akart nekik, a számukra legmegfelelőbb módon: okos, meleg, gyakorlatias szavakkal. Még azt a lehetőséget is megadta nekik az emberek előtt, hogy ők maguk mondják ki a helyes választ, s így ne rontsa tekintélyüket az emberek előtt. A keményszívű farizeusokon nem sikerült segítenie.

Segített azonban a béna kezű emberen. A farizeusok azt mondták, hogy a betegség Isten büntetése. Ezért állítja középre az embert, hogy ezzel ne csak a betegséget gyógyítsa meg, hanem az Isten iránti bizalmát emelje neki is, a többi embernek is. Ez a szeretet: jót akarok a másik embernek a számára szükséges módon. Úgy, ahogy Jézus tette.

4.

Vallásos vagyok. – Amikor a tanárnő kiment az osztályból, kicsúszott a kezéből az egyik füzet. A füzetből kiesett néhány papírlap. A gyerekek azonnal ugrottak, és fürgén szedegették a leesett lapokat. A tanárnő megköszönte a segítséget, aztán elindult a tanári szoba felé. Az egyik fiú, aki a papírlapokat szedegette, néhány társát azonnal az ablakmélyedésbe hívta. Közölte, hogy holnap van a tanárnő születésnapja. Amikor lehajolt az egyik papírlapért, az hivatalos blanketta volt, és a tanárnő adatai voltak rajta. Rögtön megjegyezte a dátumot. A gyerekek között futótűzként terjedt el a hír. Hamarosan megegyeztek abban, hogy holnap felköszöntik. Másnap a tanárnőt feszes csendben fogadta az osztály. Szép rendben volt minden. Rendbehozták a virágokat. Kicserélték a faliújságot. Az asztalon virágcsokor állt, harminchat szál különféle virág. A tanárnő meglepetten nézett rájuk. Az első pillanatban nem is jutott eszébe, hogy mit jelenthet az ünnepi külsőség. A rend meglepte, a virágnak örült. Az egyik gyerek aztán mindent megmagyarázott. Pár mondattal minden jót kívánt a tanárnőnek születésnapjára. Ezzel megvallotta, hogy miért van rend, miért az asztalon a virág.

A vallásosság vallomás. Az emberek tetteikkel és szavaikkal épp úgy vallanak mint a gyerekek. Megvallják, hogy hisznek Istenben és amit tesznek, azt érte cselekszik.

A „vallásos” szót lefoglaltuk az olyan emberek jelzésére, akik megvallják, hogy hisznek Istenben, és mindent megtesznek érte.

Keresztény vagyok. – Amikor az osztályfőnök feltette a kérdést, hogy a gyerekek a tavaszi szünetben akarnának-e valami közös programot csinálni, az osztály több részre szakadt. Voltak olyanok, akik nem akartak közös programot. Mások múzeumlátogatást ajánlottak. Többen kirándulni szerettek volna. A kirándulók pártjának vezetője egy Hegyi nevezetű fiú volt, sokan csatlakoztak az ő ajánlatához. A fiú édesapja az egyik turistaház vezetője volt. Arra gondoltak, így biztosítva lesz a jó hely és az út is. A következő napokban a többiek így hívták a kirándulásra készülő gyerekeket: hegyi-lakók. A kirándulás igen jól sikerült.

Kereszténynek nevezik azokat az embereket, akik Krisztus követői. A név is azt jelenti: Krisztus követői. A vallásos emberek számára biztos, jó utat jelent az Isten felé, ha őt követik, mert Krisztus az Isten fia.

Római katolikus vagyok. – Egy alkalommal megkérdezte tőlem egyik tanítványom, hogy miért mondjuk mi papok a szentbeszéd elején: „kedves testvérek!” Azt válaszoltam neki: „Minden ember Isten családjához tartozik. Különféle nevük van azoknak, akik ezt meg is vallják: mohamedán, zsidó, keresztény. A keresztények közül a római katolikusok azok, akik vállalták, hogy mindenben követik Krisztus tanítását. Testvérek vagyunk. S ha családi nevünket, vagy vallásunkat kérdezik, akkor azt felelhetjük: római katolikus vagyok. Olyan, aki elfogadja mindenben Krisztus és az ő megbízottja, a római pápa egész tanítását.

5.

Hiszek Istenben. – Két lány megy az utcán. Templom előtt vezet el az útjuk. A templom előtt gyerekek várakoznak. Aztán, mintha jelzést kaptak volna, bemennek a templomba. A két lány egy pillanatra megáll. Aztán tovább mennek. Az egyik megkérdezi a másikat: Te vallásos vagy? A másik kicsit vár, aztán felel: Igen. Az első azonban újra kérdez: Hiszel Istenben? A másik kényszeregetten felel: Igen. Az első tovább kérdez: Miért hiszel? A másik rövid válasszal elvágja a további kérdések lehetőségét: Csak.

Aki komolyan vallásos, az tudja, hogy miért hisz. Helyes választ ad, ha kérdik, mert felfogta, hogy mit jelent hinni.

Ismerem az Istent. – A fiú felvételi vizsgára készült. Nagyon izgult. Éjjel alig aludt valamit. Édesanyja elkísérte. A gyerek sápadt volt a félelemtől. Anyja hiába nyugtatta. Pedig a fiú jó tanuló volt, és a vizsgára is felkészült. Ötösével hívták be őket a bizottság elé. Félve futott tekintete a bizottság tagjainak arcán. Egyszerre felvillant a szeme. Az egyik tanárt ismerte. A szomszédban lakott. Fiatal ember volt. Többször beállt közéjük játszani. Egy alkalommal a Népstadionban is volt vele. Azonnal megnyugodott. Ismerte a tanárt. Tudta, hogy rendes ember. Nemrég az egyik fiúnak játék közben elszakadt a tornacipője. A tanár varrta meg, nehogy kikapjon a fiú otthon. Amikor a tanárra nézett, az rámosolygott. Ettől kezdve, mintha kicserélték volna. Izgalom nélkül, bátran, nagyszerűen felelt.

A hit elsősorban azt jelenti, hogy ismerjük az Istent. Találkoztunk már vele. Ismerjük a mindennapi életünkből. Ismerjük a tetteit is. És ez nyugalommal és biztonsággal tölt el.

Bízom benne. – A szóbeli feleleten kívül írásbeli feladatot kellett megoldaniuk a gyerekeknek. A megoldásra tizenöt percet kaptak. A bizottság tagjai halkán beszélgettek. Hol egyik, hol másik ment a gyerekek padjaihoz, s nézegette, hogy haladnak a feladat megoldásában. Az ismerős tanár is oda ment. Mindegyik fiú feladatát megnézte. Amikor a szomszéd gyerek dolgozatát végigfutotta, kézbe vette a gyerek radírját. Aztán letette a papírlapra. Ránézett a gyerekre, aztán visszament a bizottság tagjai közé. A fiú csodálkozott. Újra átnézte, hogy mit írt. Lopva a szomszédja dolgozatába lesett. Ugyanaz volt, mint az övében. Az odahelyezett radír azonban izgatta. Újra átnézte amit írt. Sejtette, hogy nem hiába tette a radírt a tanár a papírlapra. És megtalálta a hibát. Ki is javította. A dolgozat is sikerült.

A hit másodsorban azt jelenti, hogy ismerjük az Istent, és bízunk benne. Ismerjük őt, és rábízunk magunkat. Ez a kettő jelenti a hit fogalmát: ismerem az Istent, és bízom benne. Reális ismeretre épül a hitem, és arra, hogy megbízom benne. Tapasztalatból tudom, hogy jót akar nekem. Ezért bízom magam rá egészen.

A család az asztalhoz ült. Ünnepi vacsora volt. A szülők házassági évfordulóját ünnepelték. Az egyik hely üresen maradt. A fiú, aki az ünneplő házaspár kislányának vőlegénye volt, megkérdezte: kié az üres hely? A menyasszonya válaszolt: Apám idősebb testvérét várjuk még. A kérdésre felfigyelt a kislány öccse. Közbeszólt: őt még nem ismered. Sportvezető. Gyakran jár külföldön, azért nem találkoztál még vele. A kislány tovább folytatta: Nagyszerű ember. Fiatal korában kitűnő sportoló volt. A fiú megkérdezte: Hány éves? A lány gondolkodott. Helyette a bátyja kapcsolódott a beszélgetésbe: Ötvenkettő. De nem látszik rajta, majd meglátod. A fiú tovább kérdezett: van valami állása is? A menyasszonya válaszolt: Igen. Az egyik nagy vállalat igazgatóhelyettese. Több nyelven beszél. Most is azért késik, mert külföldi vendégekkel van valami programja. A menyasszony öccse lelkesen folytatta: Nagyon szereti őt az egész család. Igen vidám ember. Jó vele együtt lenni. Ha külföldre megy, mindig hoz valami ajándékot. – Amikor ezt kimondta, megszólalt a csengő. A fiú futott ajtót nyitni nagybátyjának. Ő érkezett. Széles mosollyal fogott kezét mindenkivel. A vőlegényt barátságosan hátba verte és ezt mondta neki: jó szemed van, és fejével a fiú menyasszonya felé biccentett. Asztalhoz ült, s ettől kezdve ő volt a társaság lelke. A vacsora közben a fiú odasúgta menyasszonyának: igazatok volt. Nagyon rendes ember.

A fiatalember a menyasszony nagybátyját a kislány és testvérei elbeszéléséből ismerte meg először, majd személyes tapasztalat hitelesítette az elmondott szavakat. Mi is megismerhetjük Istent előszörban Jézus szavain és életén keresztül, valamint azoknak az embereknek elbeszélése által, akik Jézus Krisztust ismerték. – A fiatalember megtudta, hogy a nagybácsival azért nem találkozott még eddig, mert gyakran jár külföldön. Mi azért nem láthatjuk Istent, mert nincs teste, lélek. A fiatalember megtudta, hogy a nagybácsi mivel foglalkozik. Mi tudjuk, hogy Isten mit csinál: éltet bennünket. – A vőlegény megtudta menyasszonya nagybátyjának életkorát. Mi is tudjuk, hogy Isten mindig volt, van és mindig élni fog. – A fiatalember a családtagoktól, a testvérektől azt is megtudta, hogy nagybátyjuk milyen ember: derűs, vidám, jószívű. Isten barátai, Jézus apostolai elmondták nekünk, hogy milyen az Isten. – A családtagok azért beszéltek olyan sokat nagybátyjukról, mert nagyon szerették. Azt akarták, hogy a fiatalember is megszeresse őt. Az apostolok is azért mondták el és írták le számunkra Jézus szavait a mennyei Atyáról, mert nagyon szerették, és azt akarták, hogy mi is megismerjük és megszeressük. Igazában akkor ismerjük meg Istent, amikor a hit révén barátai és gyermekei leszünk. Ez a személyes tapasztalat aztán meggyőz minket a hallott szavak igazáról.

Milyen az Isten? Megismerhetjük Jézus szavain és életén keresztül. Azért jött, hogy megismerjük és megszeressük az Atyát. Az ő szavait tolmácsolták az apostolok. Tapasztaljuk: szavuk igaz. Jó az Isten, és szeret minket.

Remélünk Istenben

Az édesanya kézen fogva vezette kislányát az iskolába. Ez volt a legkisebb, az ötödik gyermeke. A kislány is, a mama is izgult kicsit. A gyerek részéről ez természetes volt, hiszen az ember minden újtól kicsit fél. Az édesanya meg azért aggódott, hogy milyen osztályba kerül a kislánya, ki lesz a tanítónője. A többi gyermeke esetéből már tudta, milyen fontosak az első lépések. Beteges volt, tudta, hogy nem képes annyi segítséget adni a kis elsős lányának, mint a többinek. Az iskolában aztán felderült az arca. Nem várt kellemes meglepetés érte. Fiatalkori jó ismerőse lett a kislány tanítónője. Nyugodtan ment haza. Bízott a régi ismerős segítségében.

Szeret minket az Isten

Az édesanya reménykedése valóra vált. A kislány jól érezte magát az iskolában. Szorgalmasan tanult. Gyűjtötte a jó pontokat. Igaz, nem ment minden simán, de a tanítónő külön is figyelt a kislányra. Segített neki, bátorította. A gyerek a legjobbak közé került. Egy alkalommal a kislány széles mosollyal érkezett haza az iskolából. Jobbról-balról megcsókolta az édesanyját és körültáncolta a szobát. Az édesanya mosolyogva nézte a kicsattanó örömet. Rögtön érdeklődött is: miből kaptál ötöst? A gyerek akkor elmondta, hogy őt nagyon szereti a tanító néni, mert odahívta magához, és azt mondta, hogy nyáron elviszi táborba. Természetesen akkor, ha otthonról elengedik. Aztán tovább ugrándozott a szobában. Örült, hogy a tanító néni szereti őt, s hogy táborba viszi.

Azért reménykedünk az Istenben, mert tudjuk, hogy szeret minket. Meghívott minket a mennyországba. Sok-sok segítsége még jobban igazolja, hogy szeret minket. Reményünknek egyik alapja az Isten irántunk való szeretete.

Isten mindent megtehet

Az édesanya bement az iskolába, hogy megbeszélje a tábor ügyét. Az érveket ő is tudta, elismerte. A kislánynak jót tenne a levegőváltás, a nyaralás. Ki nem mondott aggályára megfelelt a tanítónő barátnője. Azt mondta, hogy ő el tudja intézni a költségekkel kapcsolatos gondokat is. Adjanak be kérvényt a tanácshoz. A sokgyerekes családból származó tanulónak megfizetik a táborozás költségeit. Pár szóval azt is elmondta, hogy hogyan írják meg a kérelmet. Különben is mindenben segít majd a kislánynak. A mama megnyugodva ment haza. A kérvényt megírták. A táborozás költségeit megkapták.

Azért reménykedünk az Istenben, mert szeret minket. Reményünk másik alapja, hogy a mindenható Isten mindent megtehet. Képes arra, hogy segítsen a rászoruló emberen minden ügyében. Ez a kettő az Istenbe vetett reményünk alapja. Bízunk benne, mert szeret minket, és mindent megtehet.

Hogyan szerezhethet ismeretet az ember? – Két gyerek beszélgetett a villamoson. Az egyik azt mondta, hogy az édesapja olyan fényképezőgépet hozott külföldről, amely kis idővel kidobja a kész képet. A másik azt felelte: hiszem, ha látom. A fiú nem hagyta annyiban a dolgot. Meghívta társát, hogy jöjjön el hozzájuk, és nézze meg a gépet.

Mivel a hit annyit jelent: ismerem az Istent, gondolkozzunk kicsit arról, hogyan szerezhethet ismeretet, hogyan „láthat” valakit az ember.

Ismeretet szerezhethetünk az érzékszerveinkkel. – Temetőben jártam. A főutakon elsöpörték a havat. A mellékutakon kis ösvényt csináltak. A sírok közé mindenki úgy jutott be, ahogyan tudott. Virágot vittem hozzátartozóim sírjára. A mellékösvényeken aggódva néztem a sírok közötti hórétet. Az járt az eszembe: hogyan fogok bejutni a sírhoz. Bejutottam, mert ment arra már valaki. Elöttem mintegy húsz lépéssel kanyarodott pont az én soromhoz. Kis lapátot vitt magával. Azzal csinált lépései számára helyet. Nekem csak a nyomaiba kellett lépnem. Megköszöntem neki, hogy így rajtam is segített. Megismerkedtünk. – Láttam őt, figyeltem ügyes cselekedeteit, megismertem őt, amikor beszélgettünk. Érzékszerveimmel ismertem meg. Ez az ismeretszerzés leggyakoribb módja. Istent azonban így nem ismerhetem meg. „Szemmel” nem láthatom.

Ismeretet szerezhettek gondolkozás útján. – Hamarosan elköszöntem új ismerősömtől. Óvatosan lépkedtem kifelé. Az egyik bukszusbokor mellett kesztyűt találtam. A hó tetején volt, a bokor aljánál. Felemeltem, és visszavitettem új ismerősömnek. Meglepve kapott a zsebéhez. Az övé volt a kesztyű. Amikor az ösvényt lapátolta, akkor esett ki a zsebéből. Nagyon köszönte. – Örültem, hogy rátaláltam a kesztyűre és biztos voltam, hogy az övé. Elöttünk nem járt arra senki. A kesztyű a hó tetején volt, az enyém a kezemen. Világos volt, hogy csak az övé lehetett. Gondolkozás útján jöttem rá. Gondolkozás útján Istenről is szerezhettek ismeretet. Művei által felismerhetem, hogy milyen az Isten.

Ismeretet szerezhettek mások révén, bizalommal. – Amikor indulni készültem, új ismerősöm megkérdezte, hogy merre megyek. Megmondtam. Ekkor ő figyelmeztetett, hogy az autóbusz nem ott áll meg, ahol szokott. Csatornaásás miatt az útvonala is más. Megköszöntem neki a tájékoztatást. A temető kapujánál aztán az általa megjelölt irányba indultam el. A rövid ismeretség alapján is hittem neki, és bíztam benne. Jól tájékoztatott. Az autóbusz ott állt meg, ahol mondta, és arra ment, amely irányról beszélt. Ismeretet szerezhethetünk, mi emberek, mások által. – És ismereteink többsége innen származik. Istent is megismerhetjük mások által. A róla szerzett ismeretek többsége emberi közvetítés útján jutott el hozzánk.

„Hiszem, ha látom”, mondjuk mi is sokszor. Nem is gondolunk rá, hogy ez a „látás” ismeretszerzés háromféle is lehet. Kettő közülük megismertet Istennel.

II.

GONDOLATOK
AZ ERÉNYEKRŐL

Isten arca bennünk

Önzetlenség

Az Isten arcvonásai bennünk az erények. Az erényeknek a gyökere a szeretet. Tudom, akkor szeretek mást, ha jót akarok neki, ha jót teszek neki. Sok bölcsességet kíván, hogy úgy tegyem a jót, ahogy arra neki szüksége van. Szívesen teszem, ha az érzelmeim segítenek ebben. Nehezebb akkor a szeretet, ha csak az értelmem segít, az érzelmek némák az emberben. És áldozatot jelent a szeretet akkor, ha az érzelmeim az ellenkezőjére indítanak, mint amit tennem kellene. Hősi erények alakulnak így: az ellenségszeretet, az alázatosság, bátorság, szelídség és a türelem. Egy gondolat azonban még hiányzik a szeretetből: úgy szeretni, hogy nem várok érte vissza semmit. És ennek a gondolatnak első vonása: az önzetlenség erénye.

Önzetlenség a segítségben. – Apró epizód, hasonlat. Szabadságra utazó fiatal lány. Az asztalon, a széken kirakva a holmija, amit nyaralásra vinne. A homlokán izzadságcseppek. A bőröndjébe, amit vinni akart, nem fér bele. Most mihez kezdjen? Már kirakta mindazt, amit nem okvetlenül szükséges elvinnie. Így sem fér bele. Mit csináljon? Átmegy a szomszédékhöz, s ha kap, kér egy nagyobb bőröndöt. Szerencséje volt. Kapott egy nagyobb bőröndöt. Örömmel vitte haza, és sikerült is mindent becsomagolnia.

Akkor csengettek. Az ajtóban a szomszédasszony állt, az, aki a bőröndöt kölcsönadta. Kezében kis csomag. Előadta a kérését. Kis porcelán-szobor volt a csomagban. A sógornőjének vette. Ugyanott lakik, ahol ő nyaralni fog. Lenne olyan kedves, hogy elvinné? Így nyugodt lenne, hogy baj nélkül odaér. A leány elfogadja a csomagot. A bőröndbe nem fér bele. Külön viszi. Egész úton csupa aggodalom, hogy csak a szobornak baja ne történjék. A végén kesernyésen mosolyog – gondtalanabban utazott volna két bőrönddel...

Példa és jelkép egyszerre ez a hasonlat, ez az epizód. Az önzetlen segítség: önzetlenül segíteni annyit jelent, hogy segítek, de nem teszek annak vállára semmilyen terhet, akin segítettem. Nem várok érte semmit. Hányszor segítek úgy, hogy annak, akinek segítünk, önmagunk porcelánszobrát adjuk csomagként. Azaz: jobban kell vigyázni arra.

A fiatal lány a szabadságról visszaérkezett. Kicsomagolt, aztán vitte vissza a bőröndöt. Megköszönte szépen. A köszönetet elfogadták. Egy megjegyzésük volt csupán: a szobor megérkezéséről levelet kaptak. Egy egész kicsit megsérült. A lány leforrázva ment haza. Megfogadta, hogy soha nem kér a szomszédoktól semmit. – Ha látunk olyan embereket, akik nehéz feladattal birkózva nem kérnek segítséget, gondoljunk arra: talán már nekik is segítettek – önzően. Mi másképp tegyük!

Alázatosság

A kert mindig gondot jelent. Öntözni kell a növényeket, virágokat, gondozni, ápolni. Igaz, örömet is jelent mindez. Egy alkalommal a kertünkben szöszmötöltem. Itt kihúztam egy-egy gatz, amott a bokrokon metszettem valamit. Kisfiú jött az édesanyjával az irodánkba. Megismert a templomból, megállt mellettem. Nézte mit csinállok, hagyta, hogy az édesanyja egyedül intézze el a dolgot az irodában. Megkérdezte, mit csinállok. Látod – feleltem neki, szépítgetem a kertünket. A rózsákhoz értem akkor. Végignéztam a bokrokat. Szépek voltak. Az egyiken hatalmas, magasra nőtt vadhajtást találtam. Rögtön fogtam a metszőollót, és levágtam. A gyerek szeme tágranyílt. Miért tetszett levágni azt a rózságot? Rámosolyogtam, aztán óvatosan kézbevettem az ágat, a levágott hajtást, s így feleltem neki: Látod, ez vadhajtás. Ezen soha nem terem, nem nyílik rózsza. Azt is látod, hogy milyen erős. Erősebb, vastagabb, mint bármelyik hajtás a bokron. A többiek rovására erő-

sődött meg. Ez csak nyúlik, nő magasra, ágaskodik, s miatta a többi visszamarad, nem nyílik rajta rózsza. Azért kell levágni. Bólintott. Megértette.

Valahogy így van az alázatosság erényével is. Az érzéseink, a bennünk levő igény és vágy a magasság, a nagyság felé húz minket is, mint a rózsát a benne lévő életerő. Fáj, ha lecsíp belőle az élet. A sikertelenségeink, eredménytelenségeink, túlzottan szomorúvá tesznek. Az Isten jó kertész, gondja van ránk, lemetszi rólunk a vadhajításokat, hiú vágyakat és álmokat. Így van ez jól. Érzelmek háborgása ellenére is megértjük akkor, hogy mi az Isten szándéka ezzel. Az Isten nem nagynak akar látni minket, hanem azt szeretné, ha kinyílna az életünkben az Ő elképzelése. A hiúság, a törtetés vadhajítás. Olyan, mint a rózsánál. Egyetlen vonása van csak: nőni. Nagyra nőni, túlnőni másokon. Az Isten szándéka pedig nem a magasság, hanem a virág. Az alázatosság az a lelki készség, amellyel arra törekszünk, hogy valóra váljék bennünk az Isten elképzelése. Arányos, szép, virágzó élet. Alázatosak vagyunk, ha visszafogjuk vágyainkat, álmainkat, és azt keressük, hogy a mi adottságainkból legyen formás élet. Nem másokat kell utolérnünk, túlnőnünk, hanem önmagunkat kell kibontakoztatnunk. Van, aki mindent a teste edzettségére tesz fel. Vadhajítás. Elsatnyulnak benne a szellemiek. Van, aki mindent a tudásra tesz fel. Vadhajítás. Okos lesz – szív nélkül. Van, aki mindent arra tesz fel, hogy mások tetszését megnyerje. Vadhajítás. Elveszíti készségét az igazi segítségért, mert sokszor az a segítség, ami másnak nem tetszik. Az alázatosság titka: önmagam ismerete, s törekvés arra, hogy vadhajítások nélkül váljék valóra bennem az Isten elképzelése.

A fiúcska a rózsáról tartott magyarázatot megértette. Bólintott rá. A vadhajítás levágása nem neki fájt. Hogy az alázatosság soha ne fájjon nekünk: értsük meg az Isten gondolatát rólunk.

Szelídség

Két kisgyerek. Az egyik egyestendős múlt, a másik három lesz. Fiúk. Játsszanak. A kisebbik egyszerűen felkapja a nagyobbik legféltettebb kincsét, rohan, viszi. A nagyobbik utána. A kicsi kezében azonban jó helyen van a kerék. Ökölbé szorítja a kezét, kipirosodnak az ujjai, de a kereket nem engedi. A nagyobbik küzd érte. Kéri, majd megpróbálja erővel visszaszerezni, de a kisebbik állja a rohamot. Erre eltörik a mécses. Anyját hívja a nagyobbik, féltett kincse visszaszerzésére. A sírásra jön is a mama. A nagyobbik összekavarodó szavaiból, a kisebbik dacos tekintetéből, ökölbé szorított tenyeréből rögtön megérti a valóságot. Indul a kicsi felé. Az elfutna, de a maga választotta sarok most börtön – nincs kiút. Az édesanya nem szól egy szót se csak ölelő karjába fogja a menekülő kicsit. De mielőtt az felocsúdna, bármit is tehetne, puha kezébe fogja a kis öklöt, és csókot cuppant rá. Egy pillanat alatt megnyílik az ököl. Eleresztik az ujjak a kereket. Gurul a földön, kap utána a nagyobbik. A kicsi szemében az anya mosolya tükröződik, puszit kap a pofijára s már szalad játszani újra. Gondtalanul, gyerekmódra. Ökölbé szorított kezének ujjait, lelke dacos csomóját fellazította a szelíd édesanya.

Az egyszerű kép nem csupán szerény példa a szelídségre, hanem szimbólum is. A szelídség mindig fellazítja az érzelmek által görcsbe szorított szívet, öklöt, embert. Könnyebb lenne szétfeszíteni az összezárt ujjakat, lehet is, de összezárul újra. Most már az iránt, aki szétfeszítette. Lehet éles szavakkal megtörni mások ellenállását, de nagyon soká fogja szívesen tenni azt, amire úgy érzi, rákényszerítették. Lehet bántó szavakat viszonzni, de a seb, amelyet okozott, csak fájdalmat szerez, barátot soha.

A szelídség szeretet. Amint az édesanya ihlete fellazította a kicsi fiú ujjait, a másiknak visszaszerelte a kereket. Így lazítja fel a mi életünk ezernyi nehézségét a szelídség, és szerzi vissza azokat az emberi értékeket, amelyek az érzelmek örvényeiben elvesznének. A szelíd ember a maga jóságával, tapintatával, emberi magatartásával nemcsak az eredményt éri el, hanem megőrzi az embert is, barátokat.

Az Úr Jézus a mi példaképünk mindenben. Mégis csupán két erényre mondta, hogy azt tanuljuk

meg tőle: a szelídséget és az alázatosságot.

Tisztaság

Ennek az erénynek is a szeretet a gyökere. Csak az tudja igazán, hogy mit jelent tisztának lenni, aki megérti ezt. A tisztaság a szeretet gyökeréből sarjad, az önzetlen szeretet hajtása. Az ifjú és a lány tisztasága ugyanúgy, mint a házastársaké. És az ember szeretete nélkül azok tisztasága sem képzelhető el, akik a tisztaság erényét Isten iránti szeretetből gyakorolják. Mit is jelent a tisztaság erénye?

Kislány. Alig múlt két esztendő. Szülei boldogsága volt minden mosolya. Csupa ragyogás volt az egész gyerek. Aki csak látta, derűs lett tőle. Mindent megadtak neki. Kis ágya mellett játékok, babák, gumiatlakok sorakoztak. Szerette őket, és sokat játszott velük. Kedvenc szava volt: enyém. Amit elért, amit megfogott, kézbevett. Kicsi ujjai most tapogatták az első ismereteket: gömbölyű, szögletes, sima, érdes. Az élet iskolájának első osztályaiba járt. Persze, aki csak tehetett, ajándékot adott neki. Úgy tudott örülni minden apróságnak. Kedves ismerősöm is meglepte őt. Babával. De különleges baba volt ez: csokoládéból készült, finom töltelékkel. Igazi „ennivaló” baba volt. Örült neki. Kedvesen mondogatta: baba, baba. Én évdni akartam vele. Úgy csináltam, mintha el akarnám venni tőle. Kerek szemében ijedség rebhent. Szorosabbra fogta ujját a babát. Féltő gonddal addig szorongatta, amíg a csokoládébaba behorpadt, összetört. Szomorú szemmel nézte a póruljárt babát. Sajnálta nagyon. Megőrizni akarta, s íme elvesztette. A szorító ujjak bilincset, a szorítás melegét nem bírta ki.

Az Isten kincset bízott az emberre: egy másik embert. A fiúra a lányt, lányra a fiút. Az asszonyra a férjét, férfira az asszonyát. Embert, kincset. Természetes, hogy az ember az ajándékot elnyerni igyekszik, a kincset magának akarja. A tisztaság az az erény, az az érzék, amely hozzásegíti ahhoz, hogy ezt elérje. Amint a kislány számára a baba elvesztését jelentette az, hogy emberi módon féltve szorongatni kezdte, hogy így megőrizze, az embert sem őrzi meg az, ha az érzékiség, a nemiség szorításában az önzést érti és érzi meg a másik. Azt a benső akaratot, amelynek csak egyetlen szempontja van: a másik elnyerése, megszerzése, megtartása, de arra nincs figyelemmel, hogy mi lesz a másik sorsa. A tisztaság kifinomult lélekkel és érzékkel közelít a másikhoz. Nem elnyerni akarja elsősorban, hanem megőrizni. A léleknek ezt a kitisztult látását, az érzékek finomságát értjük tisztaság alatt. A szeretet vezeti, mert a másik sorsát látja maga előtt elsősorban. Tudja, érzi és tapasztalja is, hogy ez számára őrzi meg a kincset. Ezért tiszta az ifjú, s így őrzi meg egyénisége kedves, finom vonásaival maga számára a lányt. Ezért tiszta az asszony, s tudja, ha az érzékiség szorításával akarja megőrizni a férfit, akkor összeroppantja benne a szellemiséget, a tartást, az erőt. És ezért szeretet a tisztaság.

A kislánynak okos szülei voltak. Hogy a finom mozdulatokat is megtanulja, ajándékba építőkockát, építődobozokat kapott. A szorítás mozdulata mellett így tanulta meg, hogy a finom mozdulatok is sikert, eredményt hoznak. A mi életünkben a fegyelmezettség, az önmehtagadás az, ami hozzásegít minket a lélek finomságához, a tisztasághoz.

Közösségi érzés

Leesett a hó. Söpröm az utat. Kezemben vesszőseprű. Nekilátok. Porzik a hó, tisztul az út. Aztán az egyik vessző a seprűből valahogy kilóg. Akadályozza a munkát. Megállok, nézegetem, gondolkodom egyet, aztán kihúzom. Félrehajítom. Pihenésnek is jólesett a pillanatnyi munka. Folytatom tovább. Lazul a seprű tartása. Újabb szál lóg ki s újra kidobom. Most már lötyög a nyél is. Mire az út végére érek, szétesik a seprű. Kilazult a nyele, a drót már nem tartja a vesszőket. Félredobom az egészet, nem tudok vele dolgozni tovább.

Az út: az élet. A hó rajta: a feladataink. Söprű: az emberiség. Aki söpör: az Isten. A seprűben egy

vessző én vagyok. És ezt kell megértenem. A söprűnek tartása van. Isten törvényei, parancsai, az ember szíve-lelke mélyére elrejtett normák, amelyek összetartják. Különféle vesszőket, különféle embereket kötnek össze közös feladatra. Ha egy is meggondolja magát, és kibújik az emberség normájának szorításából, a többi munkáját, tartását nehezíti meg, vagy teszi lehetetlenné. A magam helyének becsületes betöltésével az emberség normájának szorítását segítem, s azt, hogy mindnyájan alkalmasak legyünk a közös és szép feladatok megoldására. A közösségi érzés erény. Erény, mert szeretet. A maga teljesítményével a másik életét tartja. Aki kilóg ebből, az alkalmatlanná válik az életre, aki kilógni enged, a maga alkalmatlanságát készíti elő.

Megjegyzések, amelyek mások tekintélyét, hitelét rontják. Lazítás. Eltávolodott tőle. Alkalom arra, hogy kiessen azon emberek sorából, akik engem is tartanak. Nem végzem becsületesen a munkámat. Lazítás. Az üresen maradt munkahelyem példáján esnek ki mások a nagy teljesítményre alkalmas emberek sorából. Sértő kijelentés, gorombaság. Ez is lazítás. Alkalom arra, hogy a másik ne érezze tovább az emberség kötelező erejét irányomban. Pazarlás, az anyagi kincsek felelőtlen és gondatlan kezelése is lazítás. A leltárhányok, a gondatlanul elpazarolt kincsek résén hullik ki mások kezéből a boldogság. A közösségi érzés, az emberség tartja össze az embereket közös nagy, szép feladataik teljesítésére. Ha lazítunk rajta, kihullik a kezünkben a boldogságunk. Könnyelműen kötött házasság: kihullik a családi élet ölelő karjából a gyermek. A közlekedés szabályainak könnyelmű áthágása: kihullik rajta mások testi épsége, élete. Mértéktelen italozás: és elvész rajta a kereset, tönkre megy az ember, mások nyugodt, szép élete. A közösségi érzés hozzásegít ahhoz, hogy mindig észrevegyem azt, hogy az életemtől függ mások élete, tartása, boldogsága. Nélkülözhetetlen erény, szeretet ez.

De hol maradok én?

A közösségi érzés segítségével az emberek között. A tartásommal az életre alkalmas emberek között. Ők tartanak engem. Hogy ember legyek, hogy ember maradjak. Az Isten számára, nagy feladatokhoz egy életen keresztül alkalmas EMBER.

A szegénység mint erény

Mindenszentek ünnepén az Egyház a nyolc boldogságot olvasta fel az evangéliumban. Rögtön az első megüti az ember szívét, lelkét: „Boldogok a lélekben szegények”, mert ők a mennyek országa.” – Tudom, hogy Isten parancsa a szeretet. Azt is vallom, hogy az erények Isten arcvonásai bennünk. Elismerem, hogy csak akkor segíthetek igazán másnak, ha a számára szükséges módon akarok neki jót. Megértem, hogy az érzelmeim hogy színesítik vagy nehezítik a szeretet gyakorlását. Tapasztaltam, hogy az önzetlen, a szerény, az áldozatos szeretet az igazi szeretet, s az a tisztaság és az igénytelenség is. De a szegénység, mint erény, a szegénység, mint szeretet, mint boldogság forrása?! Pedig az! Nézzük meg, mit is jelent az Úr Jézus által megfogalmazott szegénység.

Egy hasonlat talán segít a megértésben.

A misekönyvbe új lapot kellett ragasztanunk. Kimértem, pontosan kivágtam a lapot. A beragasztást az egyik ministránsra bízta. Egy pillantás: minden megvan: lap, könyv, olló, átlátszó ragasztószalag. Na, csináld! Hozzákezd. Csinálná.

Csak hogy a ragasztószalag, amint elvágja, összekunkorodik. Aztán az ujjára ragad. Amint lefejteti akarja, a másokra. Összeragad, egészen használhatatlanná válik. Eldobhatja. Hasonlóan jár a másikkal, a következővel is. – Egy másik fiú látja az ügyetlenkedését. Kézbe veszi a szalagot. Finom mozdulattal elvágja. Ügyesen megfogja. Nem tapad az ujjához. Egy szempillantás, és kész a munka. A könyvben beragasztva ott a lap. Ügyes keze van.

Nos, a lélek ügyessége a szegénység erénye. Készség, ügyesség, amivel megfogja, kezeli, használja az élet javait az ember. Nem tapad a kezéhez, szívéhez semmi. Nem fogja vissza munkában,

feladata teljesítésében. Nem bénítja meg az életét, mint az első fiú ujját a szalag, az élet javaihoz való ragaszkodás. A szegénység a lélek ügyessége. Nem azt jelenti, hogy semmim se legyen, semmit se fogjak kézbe. Mindent, csak ügyesen. Ne tapadjanak hozzám az élet kincsei, ne bénítsák meg munkám. Éljen velük, de jól. Az autó ne tegyen rabjává a száguldásnak, tudjam becsülni és szeretni az otthonom is. A televízió ne tegyen rabjává a szórakozásnak, legyen időm a családomra is. A jobb ruháért való küszködés ne legyen az egészségem rovására. Az autóval segítek másoknak. Az időmből jusson segítségre is. S ha az új ruhámra szánt összegből új ruhát veszek egy többgyerekes család valamelyik tagjának: szegényebb lettem, mégis gazdagabb.

Szeretet ez? Lehetőség ez a jót akarásra, a segítségre. Időt nyerek, feladatot oldok meg, értéket örök, mint az az ügyes fiú. Ez pedig mindig szeretet. Boldogság is? Természetesen. A fiú, amikor beragasztotta a lapot, örült az ügyességének. Betetőzte a másik szava: köszönöm. A szegénység szeretet, mert a lélek ügyessége. A szegénység erény, mert a lélek ügyessége: készség. A szegénység boldogság is, mert másoknak segíteni, magamat ügyesnek látni: mindig öröm.

Az önzetlenség, szerénység, áldozatosság, a tisztaság és igénytelenség mind az önzetlen szeretet hajtásai, erényei. Ezek között az egyik legértékesebb a szegénység: a lélek ügyessége. Legértékesebb, mert az Isten az örök boldogság jutalmát fűzte hozzá.

Türelem

Gyerek. Macskaügyességgel mászik a fára. Diófára. Elhelyezkedik az egyik izmos ágon. Aztán nyújtózkodni kezd. Szedi a diót. Kosarat kötött az ágra. Zölden szedi. Elteszik. Egyiket kibontja. Maszatos lesz az ujjá, tejes a dió még. Mégis eszik belőle. Eszik, mert gyerek, és a gyerekek minden jó. Egy hozzá hasonló gyerek lép be a kapun. Jön a ház felé. Útja a diófa alatt vezet el. A gyerekek a fán összehúzza magát. Csak a keze mozdul. Az arcán kaján mosoly. Jó nagy diót fog kézbe. A nyelve hegyét is kidugja, amint óvatosan előrehajolva céloz. Aztán röppen a dió. Pontos célzás után: telitalálat. A fejéhez kap a szegény áldozat, dühösen pillant a fára, még villanóbb a szeme, amikor észreveszi harsányan kacagó barátját. Az a guruló diót követi szemével, majd fürge lábával is. Félreérthetetlen a szándéka, amikor kézbe kapja. A másik a fán már fedezékbe is vonul. S akkor engedni kezd az ujjak szorítása a dión. Kisimul a tenyér. Aztán a földre kerül újra, egy láb kerül föléje, reccsen a dió. Kibuggyan a burok zöldes leve. Aztán az ujjak kutatni kezdenek. Tejes, fehér a dió bele. Már azt majszolja. Felnéz barátjára. Egy szava van csak: jó. Aztán messzire hajítja a burkot, a héjat. Nem emlékszik másra, csak arra, hogy jó a dió.

Ennek a gyerekeknek a viselkedése jó példa a türelem lélektanára. Megütötte a dió. Fájt. Ugyanúgy, mint nekünk minden sikertelenség, mások bántó viselkedése, rosszindulata. S hányszor vagyunk úgy, hogy látjuk, érzékeljük azt, hogy mások szándékossága, célzatosság van a dologban, mint ahogy ez a fiú is megpillantotta barátját a fán. A kárörvendő mosoly, a célzatosság egy pillanat alatt ökölbe szorítja a kezünket, csomóssá zsugorítja a szívünket. Egy pillanat hiányzik csupán, hogy visszadobjuk, visszaüssünk, viszonozzuk. Rosszat rosszal. Ha azonban a normális emberi érzék is előkerül bennünk, akkor úgy teszünk, mint ez a fiú. Észrevette, hogy dió van a kezében. Igaz, a héja megütötte, de nem az az érdekes, hanem a belseje. Kibontotta, megette. A többi messzire hajította. Igaza volt. Nézzük így az életünk türelmetlenségre hangoló eseményeit. Keressük meg benne azt, amit használni tudunk, s hajítsuk messzire azt, amit nem. Keressük meg sikertelenségeinkben is azt, ami jó volt. Azt őrizzük meg, a rosszat dobjuk el. Mások bántó megjegyzéseit fogadjuk ugyanígy. Tegyük magunkévá, ami jó, találó benne, használjuk fel. Ami meg igaztalan, bántó, hasznavehetetlen volt, azt dobjuk messzire. A szemetet nem őrizzük soha. Ha így teszünk, akkor életünk bántó eseményeiben is megtaláljuk a jót, tudunk felejteni és örülni a jónak, szívből igazán. Fedezzük fel mások rossz viselkedésében a rossz okát. Ebben ezt tudjuk hasznosítani. S ha ismerjük az okot, akkor már könnyebb segíteni neki. A beteg fájdalmat kifejező jajgatása jelzés ápolóinak a segítségre.

A fiú megette a diót, aztán felmászott a fára. Együtt szedték tovább az eltennivalót. Mosolyogtak,

nevetgéltek: barátok voltak. Ha türelmesek vagyunk, nem csupán a jó tippekkel, ötletekkel leszünk gazdagabbak, hanem megőrizzük barátnak és testvérnek azt is, akin keresztül elért hozzánk a jó.

Igénytelenység

Gyerekek. Csillog a szemük. Piros az arcuk. Csengő a hangjuk. Mindegyikük szeme azonos pont-ra figyel, az énektanárjukra, annak magasba lendülő kezére. Aztán egyszerre szólalnak meg, énekelnek. Az üde, friss gyermekhang betölti a termet. Tanárok, szülők, társak figyelnek az énekekre. Ünepség van. Az egyik kislány különösen lelkes. A tartásán, arcjátékán tükröződik az öntudat: szép hangom van. Éneklő is teli torokból. A tanár egy pillanat alatt észreveszi a többi közül kilógó, erős hangot. Szeme megkeresi a kislányt. Az észreveszi a tanár pillantását. Biztatásnak tartja. Még erősebben énekel. Érti, tudja, hogy az ő hangja viszi a szót. Mindent belead. A tanár vezénylet közben mutatja neki: halkabban. Végre megérti. Tompít a hangján. Most együtt énekel a többivel. Szépen szól az ének. A végén megérdemelten csattan a taps. Amikor a próbaterembe vonulnak, a tanár magához inti a kislányt. Tanuld meg végre, hogy nem szólót énekel, hanem karban szerepelsz. Szép hanggal, de egy a többi közül. Akkor énekel szép, ha nem hallatszik ki a hangod a szó-lamból. Elmehetsz.

Ha a hasonlat nyelvén akarom kifejezni magam, az ember élete, tettei olyan, mint egy szereplés egy énekkarban. Sokan énekelünk. Azonos művet, mindenki a maga hangján, egyénisége szerint. Ritmusa van az életnek, szótárai is. Valamelyikben ott szerepelek én is. A magam adottságaival, hangjával. Tisztában kell lennem azzal, hogy karban szerepelek, ahol nem az én hangom, egyéniségem a fontos, hanem mindnyájunk hangja, éneke.

Az igénytelenység magatartás. Alkalmazkodás. Lelki finomság, amely tekintettel van a másokra. Mindenkire. Tulajdonképpen elismerem vele azt, hogy az adottságaim, tulajdonságaim nem jogosítanak fel arra, hogy többet kívánjak és követeljek magamnak, mint ami ember voltomnak kijár. Annak a kislánynak jó hangja volt. Hangosan énekelt, harsogott, hogy mindenki hallja az ő hangját. Az énekkarban szereplés mindig mindnyájunk hangját jelenti. Több szerep, mint amit az összhang és az élet ritmusa diktál, nem illet meg, csak annyi, amennyi az embernek, az emberiség nagy karában szereplő embernek kijár. Igénytelen az, aki nem követeli meg, hogy neki előre köszönjenek. Igénytelen az, aki nem megy nap-nap után másik ruhában, hogy ezzel legyen külön, mint mások. Igénytelen az, akinek magatartására nem a beosztása ad bélyeget, hanem az, hogy ember. Igénytelen az, aki azért dolgozik, hogy a másoknak legyen az, amit ő szeretne.

Befejezésül a tanár szava, amit a kislánynak mondott. Tanuljunk meg, hogy nem szólót énekelünk, hanem az emberiség nagy karában szerepelünk. Talán szép hanggal, jó adottságokkal, de egy vagyunk a többi ember közül. S amíg ezt tudjuk, érezzük és szeretnénk viselkedünk, addig vagyunk igénytelenek, egy erénnyel igényesebbek.

Szerénység

Életünk néhány apró eseménye, emberek arcvonása, események pillanatai, valakinek az ízes kiejtése – egy-egy villanás pedig – mégis megmarad bennünk. Szeretnék ezek közül egyet felidézni.

Képeslapokat vennék. Keresem az árust, találok is hamar. Van egy óráig a vonat indulásáig, gondolom, kihasználom arra, hogy értesítsem ismerőseimet arról, hogy jól telik a szabadságom, s nem kell tartaniuk attól, hogy idő előtt hazatérek. Az árus fiatal fiú. Asztalra rakva a portékája. képeslapok is. Többen várnak már, hogy vásárolhassanak. Várok. Közben figyelem a fiút. Úgy érzem, nem sokat csinálta még az elárúsító nemes feladatát, mert roppant öntudattal dolgozik, és nagyon gyakorlatlanul. Látszik a mozgásán, a beszédén, hogy azt érzi: itt egyedül ő a fontos most, s nem az áru. Ez is lett a baj. Amint sűrög-forog, minduntalan úgy áll, hogy megnehezíti a képeslapok között a tájékozódást, a válogatást, a vásárlást. Van közöttünk egy asszony, idősebb, kevésbé türelmes. Rá-

szól a fiúra: vigyázz már egy kicsit, hadd férjünk hozzá a lapokhoz. A fiú elvörösödik. Nem szól egy szót sem. Tüntetően arrébb áll, s amikor az asszony fizet, a hangján érződik, hogy megsértődött, amint visszaad neki.

A szerény ember jó árus. Tudja, ha magának és a vevőnek is jót akar, akkor az áru az első. Úgy kell elhelyeznie, hogy minden ráirányítsa a figyelmet az árura, és arra, hogy milyen hasznos az a vevőnek, ha vásárol belőle. – Mi mindnyájan árusok vagyunk egy kicsit. A portékát: adottságainkat, tulajdonságainkat az Isten bízta ránk. Azért, hogy forgassuk, kamatoztassuk mások javára. A szerény ember ezt látja, ezt érzi, ezt valósítja meg. Első a jó, meg akinek teszem, aztán jövök én.

Milyen sok ember van, aki készséges a segítségben: de mindenbe beleszól azért, hogy észrevegyék, milyen készséges, jó ember ő. Otthagyják, mert nekik segítség kellett volna, nem az illető. Nem vesszük észre, hogy mennyire otromba dolog, ha az áru helyett az árus van kirakatban. A szerény ember úgy segít, hogy a segítség lesz a fontos, nem pedig ő. Örül a család jó légkörének, melyben jelentős része van az ő kedvességének, vidámságának – bár senki sem köszöni meg neki ezt. Örül a tudásának, s nem az elismerések mérik számára ezt, csupán az a tény, hogy sokan és szívesen fordulnak hozzá tanácsért. Észrevétlenül is szívesen segít másnak, mert tudja, ez a legértékesebb segítség, mert nem kötelezi hálára a másikat. Örül a sikerének, de tudja mindig: az eredmény nőtt nagyra, nem ő. Hiszen beérik a szántóvető vetése is a kicsiny magból, magasra nő. Az ember ugyanakkora maradt.

Sokféle portéka az árus asztalán, sokféle tulajdonság az ember életében. Csak az árus és az ember soha ne feledkezzen meg arról, hogy az áru, a jótettek az első. Így lesz szerényebb – és egy erénnyel gazdagabb.

III.

GONDOLATOK
A PARANCSOKRÓL

Az otthon alapja • IV. parancs

Az Isten számára pótolhatatlan drága kincs az ember élete. A féltés, az aggodás fogalmazza meg a parancsokat. A negyedik parancs az otthont, az élet alapját védi. A szeretetet, a jóakaratot írja elő alapnak. Betonszilárd alap ez, s csak erre lehet építeni jövőt, sorsot, boldogságot. Hogyan építsük?

Kisgyerek. Építőkockákat kapott karácsonyra. Rögtön kipróbálta. Gyerekmódra, ügyetlenül lera-kott egyet a kockák közül, s építeni kezdett rá. Egy zöldet, rá fehéret. Egy kéket, rá pirosat. Egyiket a másik fölé. Egészen addig, míg összedőlt az egész. Majdnem sírva fakadt. A bátyja segített neki. Szeretettel és öntudattal: így kell csinálni! A téglakötés technikáját mutatta be. Közben magyarázott: így nem lehet építeni. Egyre rakod az egészet, elég egy kis csúszás, és összedől az egész. Háromra kettőt, kettőre egyet... Így kell! Egyiket a másikra. Látod, kész is van. Hozzáfogott a kicsi az építéshez. Úgy csinálta, ahogy a bátyja mutatta. Egyiket a másikra. Nem dőlt össze. Mosolygott hozzá!

Hányszor halljuk ezt a mondatot az emberek ajkáról, amikor az otthonukról, a családjukról beszélnek: „Mindig csak én?!” Mondja a gyerek, amikor vásárolni küldik. Mondja a nagymama, amikor a gyerekekre vigyázni ő marad otthon. Mondja az édesanya, amikor a harmadik műszak gondja nyomja. Az édesapák nem mondják, de ez a kijelentés van a mozdulatukban, a hangjuk színében, a viselkedésükben. S ha így lenne, akkor igaz is lenne.

Egyre nem lehet mindent építeni. A család épülete sem az engedelmességre épül csupán. Az engedelmességre és az alkalmazkodásra. A téglakötés technikája olyan természetes a család életében, mint a házépítésnél. Egyiket a másikra. Engedelmesség és alkalmazkodás a szeretet talaján, alapján. Lehet, hogy igaz az: csak a gyerek megy vásárolni. De az ő időbeosztásához alkalmazkodik a nagymama a főzésben. Sokszor van úgy, hogy a nagymama vigyáz a gyerekekre. De az ő érzékenységéhez, természetéhez alkalmazkodnak a többiek. Biztos, hogy az édesanyák vállát nyomja a harmadik műszak. De a gyerekek hányszor maradnak magukra kicsi, de számukra nagy gondjaikkal, mert alkalmazkodnak, és nem zavarják meg munkájában. Az igaz, hogy sokszor látszik az édesapák viselkedésében a „mindig csak én?!” gondolata. De a család magatartásában is tükröződik a kímélet, a tapintat, és ez is alkalmazkodás. A család tagjai egymás életét építik. A mindennapok eseményei a téglák. Az engedelmességre kerül az alkalmazkodás, az alkalmazkodásra újra engedelmesség, s így tovább. A szeretet erős alapjára sorakoznak a téglák, az események, hogy létrehozzák az otthon négy falát, a rendezett, szép élet keretét.

Atyádat és anyádat tiszteljed! – mondja a negyedik parancs. A szeretetre épít, s arra, hogy a családok tagjai egymásban tisztelve és féltve az Isten pótolhatatlan kincsét, az embert, az engedelmeség és alkalmazkodás tégláiból felépítik az otthont, amely talaja és megőrzője a boldog életnek.

Figyelmesség a családban

Kedves ismerősömmel találkoztam össze. Hónapok óta nem láttam, megörültem neki. Remek, tavaszias az idő, jókedvre deríti az embert. A szokásos kezdő kérdés: hogy vagy? Elég volt ennyi. Dőlt belőle a válasz. Elmondta, hogy mennyire örül a tavaszias időnek. Örül, mert nagyon rossz télük volt. Központi fűtéses házban laknak, s a kazán többször is elromlott a télen. Rengeteget dide-regtünk. Egyetemista fiam nem is jött haza tanulni. Könyvtárban készült a vizsgáira. Képtelen volt 10 fokos lakásban dolgozni. Még az emlékezés is letörölte az arcáról a derűt, amelyet a jó idő festett. Sajnálkoztam. Aztán amikor elváltunk, tovább foglalkoztatott a gondolat: milyen rossz is lehetett nekik... A hideg lakás, a fagyos idő szinte megbénítja az embert...

Isten félti az életünk. A IV. parancsal a család, az otthon melegét. A jó családi életnek betonkemény, erős alapja az, hogy a családtagok szeretik egymást, azaz jót akarnak egymásnak. Erre épül mint a lakás fala téglákból az engedelmesség és alkalmazkodás, mely formába, keretbe fogja a család jóakarátát. A rendezett, szép életet őrzi az élet viszontagságaitól, a hűség erénye a családban, mint az otthont, a lakást a tető. De a jó élethez több kell. Meleg, derűs, jó légkör. Mindegy, hogy hogyan teremti meg az ember a lakás meleg, jó légkörét. Nyitott ablakkal tavasszal, gondos fűtéssel télen. A családi légkört azonban csak egy módon lehet megteremteni: figyelmességgel. Ez az az erény, amely felmelegíti az embert. Az ember szívét, lelkét. Egy csokor hóvirág a nagymamának, és ez a figyelmesség felmelengeti az életét. Egy mozijegy a három műszakban fáradozó feleségnek: a figyelmesség feloldja a gondokat. Nem kell sok munka ahhoz, hogy a szeretet alapjára épülő élet, családi élet légköre megteljen melegséggel, színnel. Egy érdeklődő megjegyzés a másik munkája iránt, egy jól megmelegített étel – gondolva a másik érzékenységre –, egy halkra fogott rádió, egy csendesen betett ajtó mind elég ahhoz, és mind kell ahhoz, hogy barátságossá, életre alkalmassá tegye az otthon légkörét.

Zsémbeskedő hang: hideg levegő. Zárkózott, fagyos arc: megdermeszti mások életét is. Kedvetlenség: lehervasztja mások arcáról is az örömet. S hányan menekülnek el otthonról azért, mert képtelenek élni a figyelmesség nélküli, hideg, kegyetlen légkörben. S hányan nem mennek haza azért, mert előre félnek attól, ami otthon várja őket: a többiek hidegsége, dermesztő közönye. Hányan mondják ki tapasztalataikra hivatkozva, hogy a családi élet szükséges rossz, mert bár gondosan rendezett, mindennel felszerelt otthonuk van, csak a figyelmesség hiányzik. A meleg, jó légkör, mely életre teszi alkalmassá a négy falat, a családi élet keretét.

Atyádat és anyádat tiszteld! – így szól a IV. parancs. Az Isten az otthon melegét és derűjét félti általa. A figyelmesség az az erény, amely kibontakoztatja a másiktól a tisztelni valót, az emberi értéket. Megmelengeti a szívet, a lelket. Életre, derűs szép életre teszi alkalmassá az otthont. Hogy ne kelljen menekülnie onnan az embernek, amit fészeknek, az élet bölcsőjének álmodott az Isten.

Isten félti életem • V. parancs

Meddig él az ember?

A televízió síugró versenyt közvetített. A kamera először végigpásztázta a hósípkás hegyormokat, aztán megállapodott a verseny színhelyén. Bemutatta az ugrósáncot. Megmutatott néhányat a versenyzők közül. Végül az eredményjelző táblán pihent meg a szeme. A riporter magyarázatba kezdett. A kamera továbbsiklott. A nézőkön állapodott meg. Ott tarkállottak a lefutó két oldalán. Aztán megkezdődött a verseny. Most már az ugrást figyeltük. Az izgatott nekiindulást, a hatalmas ugrást, a szerencsés földreérkezést, melyet a nézők ujjongása kísért. Máris bemondták az ugrás méterszámát, s aztán azt mutatta a kamera, hogy a kivitelezésre hány pontot kapott a versenyző. Rögön magyarázatba fogott a riporter. Elmondta, hogy a versenyben ez a kettő számít: mekkora az ugrás, milyen a kivitelezése. A kettő összegzése adja az eredményt. – Az ember élete is verseny. Az Isten előtt két tényező számít. Meddig sikerült élnem, milyen volt az életem kivitelezése.

Meddig sikerült élnem?

Az élet felelősség. Az Isten akarata és öröme, hogy addig éljen az ember, ameddig csak élni tud. Addig éljen, míg a teste hordozni tudja lelkét. Olyan az életünk az Isten előtt, mint a síugrás. Számít, hogy ki meddig tudott élni. Ez az élet lehetősége és felelősége. Mindent meg kell tennem azért, hogy az életem ugrása nagyra sikerüljön. Messze repítse lelkemet földi életemben erős, érzékeny, ruganyos testem. Erre int, erre figyelmeztet, és ezt védi az Isten V. parancsa. Az életet védi. Ezért kell mindent megtennie az embernek, hogy tovább éljen. Ezért kell erejét megfeszítve küzdenie az egészségéért. Ezért könnyelműség, Isten akaratának megszegése minden túlhajtott munka, amelynek eredménye, hogy az ember idő előtt kényszerül abbahagyni a versenyt, az életet, mert elfáradt és tönkrement teste már nem tud lelke hordozója lenni. Az Isten akarata – szokták mondani a koporsók mellett. Isten akarata csupán az, hogy az ember élete, földi szereplése befejeződjék. Hogy mikor? Addig élhet az ember, amíg mások, vagy önmaga akaratából élni tud! Isten számára öröm, ha sokáig él!

Milyen volt a kivitel?

A síugró versenyen nem csupán az számít, hogy mekkorát ugrik a versenyző. Azt is pontozzák, hogy milyen volt a testtartása, milyen volt az ugrás kivitele. Az ember életének másik tényezője, értékmérője az, hogy hogyan élt. Isten előtt nem csak az ugrás számít, az élet hossza, hanem az is, hogy az életünk milyen volt. Az élet éveinek száma lehetőség. A milyensége tartalom. A síugró versennyel szemben életünk különbsége csupán az, hogy ott a versenyzők egymásnak versenytársai. Isten előtt csak önmagamnak vagyok versenytársa. Számít, hogy meddig éltem, ha tőlem függött. Ha nem, akkor pedig csak az, hogy milyen volt az esetleg rövidre sikerült életem. A halál az ember életének legnehezebb pillanata. De vigasztal az a tudat, hogy minden élet lehet befejezett, a legrövidebb is. Milyen volt a kivitelezése addig, amíg élni tudtam?

Az V. parancs erre figyelmeztet: ember, függ tőled, hogy meddig élsz és hogyan?

Pótolhatatlan kincse vagyok

Mennyit ér az ember Istennek? Választ ad rá a Szentírás, Káin és Ábel történetével. Áldozatot mutattak be mindketten Istennek. Ábel áldozatára örömmel nézett az Isten. Káin ajándékát elvetette. Káin lelkében felizzott az irigység. Isten figyelmeztető szava ellenére a mezőre csalja az öccsét és megöli. Az első vér az emberiség történelmében. Tanítani akar. Isten szavára Káin megretten. A büntetést tudomásul veszi. Csak egyet félt, az életét. És az Isten jelet tesz a homlokára. A gyilkos homlokát az Isten jele ékesíti. Hogy meg ne ölje, el ne pusztítsa senki. Az Isten félti Káint. Jelet tesz rá, hogy megőrizze. Elveszítette az egyiket, legalább maradjon meg a másik. A két testvér történetével tanítani akar a Szentírás. Igaz, égre kiált a kiömlő vér, de a gyilkost őrző isteni jel azt mutatja, hogy mennyit ér az Istennek az ember. Pótolhatatlan kincset.

Az V. parancssal mindnyájan homlokunkon hordozzuk az Isten jelét. Ragyog, kiált ez a jel: ne bánts, ő az enyém! Mindegyikünk az Istené. A jelet a szabadakarat vésője formálja, az értelem színezi, a halhatatlan lélek teszi ragyogóvá. Az ember az Istené. Az Isten hasonmása. Mindegyikünk az Istenből valami egyetlen, pótolhatatlan.

Az életünk a lehetőség, hogy kibontakozzék belőlünk az Isten elgondolása, álma. A hosszú élet gazdag lehetőséget jelent. Az ember addig él, amíg lelkét hordozni tudja a teste. Azért írt jelet az életünkre parancsból az Isten: ne ölj, vigyázz rá, mert ő az enyém! Az Isten gondolatát adja föl az, aki az életet feladja. Ezért fogja le még az elkeseredett ember kezét is a parancs: ne ölj! A kibontakozáshoz erő kell. Izom és akarat, hogy a test elbírja a lelket. Ezért feladata az embernek, hogy mindent megtegyen azért, hogy lelkét hordozni tudja a teste. A kibontakozáshoz ihlet kell, s ezért hívjuk gyilkosnak azt is, aki szavaival, vagy tetteivel másokban megöli a kedvet, az életkedvet. Az Isten nem akar elveszíteni. Az Isten számára egyetlen vagyok, ezért őriz, mint pótolhatatlan kincset.

Kislány. Rajzol napok óta. Játszó, labdázó gyerekeket. A nyelve hegye a szája szögletében. Arcán mosoly. Most ecsetet fog, színezi. Kishúga fut be, hogy megnézzze. Szelesen, vigyázatlanul. A tálka feldől, a víz végigömlik a rajzon. Vége. A rajzó kislány keze ökölbe szorul. A szeméből kipottyan egy könnycsepp. A gondolatai, a rajza egyetlen vigyázatlan pillanat alatt tönkrement. A kicsi lány a könnycseppből veszi észre, hogy mit is tett. Ijedten és szomorúan lopakodik el. Az Isten rajza a mi életünk. Vigyázzunk rá. Elég egy szeles, elhibázott pillanat, hogy az életen végigömlő a vér. Az Isten álmának és tervének vége. Ökölbe szorul a keze, s ő tudja igazán, aki életünket megálmodta, hogy mit sirat bennünk.

Összeszorított ökle nem csap le ránk. Még a gyilkosokra sem. Nem akar még többet veszíteni, szegényebb lenni. Ez a Káinra jelet tevő mozdulat mutatja meg igazán, hogy az Isten számára mennyit ér minden ember. Pótolhatatlan kincset.

Az életet feladni nem szabad

Sportember volt. Mindene volt a versenyzés. Élete szomorú pillanatának azt tartotta, amikor abahagyta a versenyzést. A sporttól elszakadni mégsem tudott. A fiából faragott versenyzőt. Azt szeretne volna, hogy a fia is részese legyen annak az örömnak, amely őt eltöltötte akkor, amikor versenyzett. Evezős volt, a fiából is azt nevelt. Kemény munkával készítette fel rá. Tudta, hogy mennyire magányos a küzdelemben az evezős. Tudta, hogy ezer ágaskodó hullámot kell legyőzni. Tudta, hogy elernyednek az izmok, amikor szembe fúj a szél. Tudta, hogy megroppan a derék, az akarat, amikor veszni látja az ember a versenyt. A téli kemény alapozás után eljött a versenyzés ideje. Az első versenyé. Elkísérte a fiát. A cél közelében telepedett le. A távolban apró pontokként indultak el a versenyzők. Köztük a fia is. Pontok voltak, hogy közelebb érve emberré nőjenek. A cél felé közeledtek. Felállva nézte mindenki, az utolsó, izgalmas méterek küzdelmét. Befutottak. Az utolsó is. Döbrent csend bénította meg. A fia nem volt közöttük. A hangosbeszélő bemondója riasztotta fel. A fia nevét is mondta, és azt, hogy a versenyt feladta. Megmagyarázhatatlan szomorúság fogta el. Aztán akkor, amikor a fia elmondta, hogy bennragadt a rajtnál, látta, hogy a hátrányt behozni nem tudja majd, és ezért feladta a versenyt, csak ennyit mondott: fiam, versenyző csak az, aki a célon áthalad. Mindegy, hogy hányadiknak. Csak áthaladjon. Nem a versenyt veszítetted el, hanem azt, hogy versenyzőnek hívjanak.

V. parancs. Az Isten félti életem, boldogságom. Versenyzőnek, embernek szánt, aki eléri kitűzött célját. Szép élet élményeit szánta az embernek. Tudta azt is, hogy kemény küzdelem lesz ez. Tudta, hogy mindenkinek meg kell küzdenie önmagával: magányos küzdelem ez. Tudta, hogy ezer nehézséget, ágaskodó hullámot kell legyőzni. Tudta, hogy elkedvetlenednek az izmok, megroppan az akarat, amikor úgy érzi az ember, hogy a verseny elveszett. De győzni csak az tud, győznie csak annak lehet, aki előbb megízlelte, hogy milyen öröm lesz legyőzni a hullámokat, a szelet, a kedvetlenséget. Versenyző csak az, aki végig evez. És a célnál az Isten áll. Áll és vár. Várja a gyermekét, a fiát, akinek egy győztes élet örömét szánta. Mennyi munkája, fáradsága van mindegyikünk életében. Bennünk ő él tovább, mint a gyermekben az édesapa versenyszeretete. S ha megkísért minket néha, hogy adjuk fel a versenyt, az életet, jusson eszünkbe, hogy nem csupán a versenyt, az életünket veszítjük el, hanem azt is, hogy versenyzőnek, embernek nevezzenek. Csak aki a célon áthalad, az a versenyző. Csak aki az életet fel nem adja, az nevezhető embernek. Lehet, hogy megelőznek, lehet, hogy utolsó leszek, de versenyző. Megmarad nekem az, ami a verseny legnagyobb öröme és eredménye, hogy legyőzöm a feladataimat, a hullámokat. Legyőzöm önmagam, és a legszebb és legtisztább diadal mindig ez. A célnál az Isten vár. Az embert, akinek ő teremtette meg az élet és küzdelem lehetőségét. Az embert, aki gyermeke, fia. Az embert, akiért végigizgul egy életet.

V. parancs: ne ölj! Az Isten az életem védi ezzel. Egy nagyszerű verseny lehetőségét, a győzelem örömét. S ehhez az első feltétel: a versenyt, a küzdelmet soha fel ne adjam

Segítő szó • VIII. parancs

Isten szeretete nyilvánul meg irántunk a VIII. parancsban. Az egyik ember kezébe a másik ember segítő kezét teszi, hogy egymást segítsék. A bizalom, a becsületesség révén segítséget adunk és segítséget kapunk. Életünket, boldogságunkat félti vele az Isten. Ehhez kapjuk meg a VIII. parancssal a szó segítségét is.

Az Úr Jézus életének sok remek eseményét írja le a Szentírás. Ezek közül az egyik különösen szép, a bűnös asszony esete. Az írástudók és farizeusok hozták Jézus elé. Házasságtörő asszony volt. Azt akarták tudni, mit mond felőle Jézus. Azt fogja mondani, amit a törvény előírt: kövezzétek meg? Az emberek Jézus köré sereglettek. Az asszonyt sokan ismerték. Várták a választ. Jézus nem felelt. Lehajolt a földre és írni kezdett. Tovább faggatták. Ekkor megszólalt: „Aki bűn nélkül van közületek, az vesse rá az első követ.” Lehajolt és tovább írt. Szavai hallatára oszladozni kezdett a nép. Eltávoztak. A végén csak Jézus állt ott és az asszony. Most felegyenesedett Jézus. Az asszonyra tekintett. „Senki sem ítélte el téged?” – kérdezte. Aztán ezt mondta: „Én sem ítélek el. Menj, de többé ne vétkezzél.” Az asszony elment. A sorsáról nem őrzött meg a Szentírás semmit. A gesztust, a szót akarta megőrizni, mellyel Jézus feleltem azt, aki elbukott. Ő tudta, hogy az embernek erre van szüksége.

Segítő, felelő szóra

Fiatal lánnyal beszélgettem. Elkeseredett, kedvetlen, pedig semmi oka nincs rá. Az elismerő szó hiányzik neki. Az a szó, amit megtakarítanak vele szemben a munkatársai, a szülei, a testvérei. Pedig az őszinteség parancsával az Isten a dicséretet is kötelességünkbe tette. Azért, mert tudta, hogy mennyi erőt ad az embernek az elismerés, a dicséret. Annak a látása, hogy vannak akik értéket látnak az életében.

A szóból faragott kövek nem segítenek

Jézus megmutatta a farizeusoknak, hogy a megkövezés nem az ő módszere. A kő nem öli meg a bűnt, de megsebzí, megölheti a bűnöst. Isten a bűnöst felel. Mi mégis hányszor és hányszor választjuk a rossz elleni küzdelemben a bűnös megkövezését. Megszólás, pletyka a kövek, amellyel megkövezzük. A szavakból falat építünk köréje, s csodálkozunk, hogy nem tud más ember lenni. Hány és hány emberre kényszerítjük rá a hibáiról való beszéddel, hogy ne tudjon más lenni, mint amit a környezete „elvár” tőle. A megszólás köveit látja csupán, a segítő, a biztató arcot soha.

Gyerekeket láttam a nyáron: kutyát löktek egy vízzel teli medencébe. A kutya megpróbált kiúszni. Ők körülvették a medencét, söprűvel, botokkal taszították vissza, amikor egyik vagy másik oldalon kijutni igyekezett. Vihogtak, nevettek a kutya kétségbeesett igyekezetén, vergődésén. Kegyetlen játék volt. Mielőtt szólhattam volna, már más megelőzött. Elkergette a gyerekeket, megszidta őket. Nem nagyon vették a lelkükre. Az egyik így morgott vissza: mit van annyira oda azért a kutyáért? – Mi nem teszünk így sohasem? Nem kutyával, emberekkel. Gúnyos szavaink: hibáik kibeszélése, a bot meg a seprű, amellyel ismét és ismét visszalökjük őket abba a hangulatba, lelkiállapotba, melyből a szívük mélyén kikerülni szeretnének. S ha megszólal a lelkiismeretünk, akkor így mordulunk vissza: megérdemli a sorsát. Miért ilyen? Isten jobb sorsot szánt nekünk. Ezt fogalmazza meg a segítő szó parancsával, s erre adott példát életével.

Ha a szeretet hiányzik • VI. parancs

Az Isten féltő szeretete fogalmazta meg a VI. parancsot. Édesapának és édesanyjának akarta az embert. Nagynak és szépnek tervezte az életadás feladatát. Szerető gondossággal kedvet csinált hozzá: érzékvilággal ajándékozta meg az embert. Jó pedagógusként esztendőket szánt arra, hogy felkészüljön feladatára. Aggódás és féltés formálta a parancsban rejlő tiltást is: nem akarta, hogy az ember elveszítse élete legdrágább kincsét, a társát. Szeretettel őrzi az életadás örömét és tartalmát: a szeretetet.

Édesanya. Elérkezett a születésnapja. Várta a fiát. Pontosan érkezett. Csodálatos virágcsokrot hozott. Mondott öt köszöntő mondatot, evett néhány süteményt, kiitta a behűtött sört, aztán elsietett. Nagyon sok dolga volt. – A következő esztendőben evőeszköz-készletet hozott. Drágát és szépet. Megette a paprikás-csirkét, kiitta a bort a poharából, és elsietett, mert nagyon sok dolga volt. – A következő évben már ezzel lépett be: anyuka, nagyon sietek. Letette a táskáját. Ügyes, furge kézzel vette ki belőle az ajándécsomagot. Terítőt hozott az asztalra, meleg papucsot. Rá se nézett az anyjára, folyt az ajkáról a szó: miért vette, hol kapta, mit mondott az ajándékról az eladó. Fél szeme az asztalon volt: mi is van készítve, azt figyelte. Az édesanya csak állt, és potyogtak a könnyei. A fiú csodálkozva nézett rá. Nem értette. Az édesanya ajkán pedig kibuggyant a keserűség: nem kell az ajándékok. Évek óta ezt csinálod. Hozod az ajándékot, köszönsz és mész. Semmit se kérdezel tőlem, és én semmit se tudok rólad. A fiú megdöbbsent. Otthonmaradt. Hazafelé menet pedig ott csengett a fülében az édesanyja utolsó mondatának egyike: „Értsd meg: számomra a legnagyobb ajándék te vagy...”

Ma sokan és sokat beszélnek a házasság válságáról. Sokan beszélnek a szabad szerelemről, és még többen élnek azt. Nem boldogok. Mert ajándéknak csak a testet adják, önmagukat nem. Házastársak kötelességet teljesítenek, elfogadják a nekik kijáró örömeket, de a másakra egy pillantást sem pazarolnak. A házastársi kapcsolat nem az érzékek öröme, hanem az őt szerető ember. Zátonyra futott házasságokról beszélünk, „jogom van a boldogsághoz”, mondogatják sokan. S közben lehet, hogy egyetlen dolog megoldana mindent. Ha a házastársakat az érzékek öröme mellett érdekelné egy kicsit a másik. A tapintat, a figyelmesség, az érdeklődés révén önmagukat is ajándéknak adná egyik is, másik is. Az életadás igazi tartalma és öröme a szeretet. Ezt védi az Isten a VI. paranccsal.

Az édesanya kifakadt, mert az ajándék és köszöntő szavak mögött nem találta meg azt, aki számára a legkedvesebb volt, a gyermekét. Gondolkozzanak kicsit azok, akiknek élettársa a legbensőbb együttlét perceiben is boldogtalan: hátha elfelejtették önmagukat is kicsit ajándékolni. Az életadás öröme és tartalma a szeretet. Ez emeli az élettársi kapcsolatot a paráznság fölé.

Isten félti a fiatalokat

Kislány. Nincs még négyéves. Mindenki szereti. Aki ránéz, mosolyra derül. A testvére mindig örömmel viszi sétálni. Útnak indulnak. Kedves ismerősükkel találkoznak össze az úton. Behívja magához a két gyereket. Krémessel, csokoládéval kínálja a kicsit. Megköszönte, pusztit is adott érte, megette. Így értek haza, ebéd előtt. A kislány az ebédhez hozzá sem nyúlt. Olyan étel volt pedig, amit szeretett. Az édesség elvette az étvágát. Hiába kérlete az édesanyja, hiába udvarolt neki a nagymamája: az ebéd nem kellett. Akkor bökte ki a testvére: krémest, csokit evett ebéd előtt. Megtiltották, hogy máskor ebéd előtt édességet egyen. Duzzogott érte. Kicsi fejével még nem értette, hogy a javát akarják.

Az ember is sokszor duzzog a hatodik parancs ellen. Duzzog, mert nehezen érti meg, hogy a Mennyei Atya miért tiltja számára a házasságkötés előtt azt az örömet, amit a legtöbbre tart.

Mert javunkat akarja. A kislány édesanyja okos volt. Tudta, hogy gyermekének elsősorban az ételre, a rendes táplálékra van szüksége, hogy megerősödjön. Jó az édesség, de az étkezés előtt elveszi az ember étvágát. – Két fiatal szereti egymást. Házasságra készülnek. A hatodik parancs nekik is szól. És nem értik meg az Istent, ha csak a tiltást látják benne, és nem az Isten féltő szeretetét. Az Isten jót akar.

Tudja, hogy kettőjük kapcsolatának erősödnie kell. Az erősödéshez szükséges táplálék: a megismerés, a beszélgetés, a szeretet élményei. Egyszerű, hétköznapi élmények, de olyan fontosak a kapcsolatuk formálásához, mint a gyermek számára az étel. Ezen kell felnőnie, megerősödnie a kapcsolatuknak. Az ebéd előtt fogyasztott édesség a kislány számára megnehezítette az evést, a rendes táplálkozást. Ugyanígy, ha két fiatal kapcsolatában első helyre kerül az érzékiség, elnyomják a többi élmény iránti vágyat és igényt, illetve azok hatását. Pedig elsősorban azok erősítik a kapcsolatukat. A kedvesség, az érdeklődés a másik iránt, a tapintat, a tudás, véleményük kicserélése a legkülönbözőbb kérdésekben, egymás megismerése. Ha az érzékiségre kerül a hangsúly, akkor az üti a többi élményt, mint ahogy az ebéd előtt fogyasztott édesség megakadályozza a kislányt a számára annyira fontos táplálék elfogyasztásában. Táplálék, élmények hiányában elszürkül kapcsolatuk, s akiket szinte az „Isten is egymásnak teremtett”, megunják egymást, elszakadnak. Tortán, édességen nem nőhet föl senki. Egyetlen komoly tartalmas házasság se épül csupán az érzékiségre. Sőt! Mert az Isten az ember egyik legnagyobb élményének szánta, nagyobb, mint minden más élményt és benyomást. Pusztán az érzékiségre építve az emberi kapcsolat élményei elveszítik ízüket. S ezen keresztül az ember elveszíti azt, aki élete féltett kincse, társa lehetne.

A kislány duzzogva ült az asztal mellett. Nehezen értette az édesanya okos szavát, féltő szeretetét. Boldogságban, szépségben sokkal gazdagabb lenne az életünk, ha megértenénk, hogy az Isten a hatodik paranccsal is az ember boldogságát őrzi. Többek között a fiatalokat egymásnak.

I. parancs

Baráti társaság ült együtt. Ünnepeltek. A házigazdát kiváló munkája elismeréseként kitüntették. Ezért jöttek össze. Már fölköszöntötték, gratuláltak neki, ittak az egészségére.

Most beszélgettek. Nem kérték a házigazdát erre, de elindult ajkáról a szó. Hallgatni szokott önmagáról. Most beszélni kezdett, s a mondatokon látszott, a szavakon érezni lehetett, hogy évtizedeken keresztül csiszolta, formálta, érlelte önmagában. Az édesapjáról beszélt. Arról, hogy milyen kemény, szigorú ember volt hozzá. Kicsi korában nyelvtanulásra fogta. Nyáron külföldre vitte. Bevitte a munkahelyére, hogy segítsen neki. Emberekkel ismertette meg, kiállításokra vitte. „Sokszor lett volna kedvem ahhoz, hogy mást csináljak, mint amit ő akart. Igen sokszor éreztem nyűgnek, tehernek keménységét és következetességét. Mindig azt felelte kifakadásaimra: azt akarom, hogy ember legyen belőled. Ezt a kitüntetést neki köszönhetem. A nyelvtudást, az emberismeretet, hogy tájékozódni tudok, hogy szeretem a munkám.” Hallgattunk. Nem lehetett szavaihoz hozzátenni semmit. Igaza volt.

Isten, Atyánk parancsba foglalta akaratát. „Uradat, Istenedet imádjad és csak neki szolgálj!” Az ember nyűgnek érzi és tehernek. Nehezen veti alá magát az Isten akaratának. Úgy érzi, az egyénisége szenved csorbát, ha mindig csak azt teszi, amit az Isten akar. Pedig az Istent ugyanaz a féltő szeretet hatja át, mint az említett házigazda édesapját. Ő is embert akar belőlünk. Embert, a szó legteljesebb, legigazibb értelmében. Tudja, hogy a tőle kapott feladatok különb emberré tesznek minket. Önmaga képére formálta, alakította az embert. Ragyogó feladatokat bízott rá, hogy ezek megvalósításán keresztül bontakozzék ki belőlünk mindaz a jó és szép, melyet ajándékként adott nekünk. Az emberre bízta a világot. A parkok szépsége, a hidak karcsúsága, a repülőgépek formái, arányai, a tehetséges embert mutatják meg nekünk. De általuk különb lett az ember, aki tervezte azokat. Megnövekedett szépérzéke a nagyszerű, szép park által. Okosabb és bölcsőbb lett azzal, hogy pompás hidat épített. A repülőgépek szárnyán jelképesen is a világ fölé emelkedett, nagyra nőtt az ember. Az Isten ezt akarta. Nem a szolgálatot, azt, hogy az Ő akaratát valósítsa meg az ember, hanem hogy általa különb legyen, okosabb, műveltebb, igazán ember. Isten-szolgalat minden munka, mellyel szebb lesz a világ, jobb az emberek élete. Az otthon rendjét építgető nagymama, a beteg életéért mindent megtévő orvos, a világ gazdaságát előbányászó, megvalósító ember, a jóra nevelő tanár, az életet adó és gondozó szülők, mind különbek, jobb emberek lesznek a szolgálat, a munka által. Ezt akarta az Isten.

Isten félti életem. Az első paranccsal is. Sokszor nyűgnek, tehernek érezzük a szolgálat parancsát. Ne felejtsük, Isten féltő szeretete azért írta életünkbe, hogy általa jobb és boldogabb emberek legyünk.

Befejeződött az esztendő

Az esztendővel együtt két év után ez a cikksorozat is a parancsokról. Egy alkalommal kedves barátommal beszélgettem. Pap ő is. Sok dologról szó esett. Vallási életéről, lelkipásztori munkáról. Ezekről a cikkekről is. Érdeklődött, hogy milyen szempontok vezettek, amikor nem parancsszerűen és a megszokott sorrendben írtam a parancsokról. Elmondtam neki. Azt mondta, ezt is megírhatnám. Hát legyen a válasz a befejezés.

Nem parancsszerűen írtam

Az emberek többségében a parancsok úgy élnek, mint a tilalomfák. Nyűgnek, sokszor tehernek tartják a vallásos emberek is. A nem hívők pedig idejétmúlt dolognak. Igazuk is van, ha nem keresük, és nem találjuk meg a parancsok mögött az Istent. Az Ő féltő szeretete nyilvánul meg a parancsokban. Szeretné vele összefogni, elrendezni az ember életét.

Megszületik az ember. Közel két évtizedig él az otthon légkörében. Ott alakul emberré. Ezért van szüksége arra, hogy a szüleit tisztelhesse. Értéket láthasson bennük. Ezért van szüksége az érzékre, szemre, amely észreveszi és megbecsüli az otthont, a szülőket. Embernek és boldognak akart minket az Isten. Ezért adta a negyedik parancsot.

Mi adja meg az ember életének értékét? Az, hogy meddig él, és hogyan. Az Isten azt akarja, hogy soká éljek. Soká és boldogan. Ezért adta az ötödik parancsot. Félt. Engem féltének az ötödik parancshoz tartozó közlekedési szabályok. Az életemet erősíti a sport, a pihenés. Engem őriz az étkezés, az idegállapot. Nem parancs az ötödik parancs. Az Atya féltő szeretete gyermekei iránt.

Ezt kell látnunk a hetedikben és a tizedikben is. Az anyagi lehetőségeket foglalja össze, ezeket biztosítja. Minden ember, az emberiség számára a boldog, a jó élet lehetőségeit. Azt, hogy ajándék lehessen számunkra a világ, az élet. Minden ember számára.

Az Isten tudja, hogy rossz az embernek egyedül lenni. Rossz és lehetetlen. A nyolcadik parancssal az egyik ember kezébe a másik ember segítő kezét teszi, hogy az őszinteség, a becsületeség és a bizalom révén együtt járjuk életünk útját.

Otthon, élet, anyagiak, emberek. Mind-mind az ember boldogságát teremtik meg. A hatodik és kilencedik parancssal pedig elnyeri az ember a társat, aki kibontakoztatja belőle a teljes értékű embert, a jövő emberi sorsot. Ezt őrzi az első három is. Az istenszeretet a becsületes munkában áll. Ez a vallásos élet dinamikája. Ez, meg a szeretet, a motívum. Mert tudom, hogy mit jelent számomra az Isten. Tudom, és vele élek. Az első három parancs az Istent őrzi meg nekem. A legnagyobbat. Ezért nem csupán utasítások a parancsok. A féltő szeretet útmutatásai. Nem törvényszegésről van szó, hanem a boldogságomról, amikor szerinte vagy nélküle élek.

És a sorrend

Azt akartam érzékelhetővé tenni, hogy a természetes alapokról indul el az ember boldogsága, az Isten felé. Az otthonból. Féltve és vigyázva az életére. Gazdag ajándékkal a kezében, lehetőséggel a boldogságra. Embertársaival kéz a kézben. Élete társával, akivel kibontakoztatják egymásból a nagyszerű embert a szeretet révén. És az ember elérheti az Istent. Mert az élettel a munkája révén az Ő tevékeny munkatársa. Elérheti az Istent, aki Atyja. Elérheti az Istent, s amikor eléje áll, nem üres a keze. A szentmise ajándékával kezében nő fel az Isten magasáig.

Ezt jelentik a parancsok. Az Isten féltő szeretetét. Az ember nagyságát és boldogságát.

IV.

GONDOLATOK

A SZENTSÉGEKRŐL

Keresztség

Mit is jelent az ember számára a keresztség? Keresztelő van. Öt keresztmama áll a pap előtt. Karjuk között a gyermekek: fiúk, lányok. A keresztelő pap most a szülőkhöz beszél: „Ünnep volt számotokra az a nap, amikor ezek a gyerekek megszülettek. Ünnep a mai nap is. Ma lesz a ti gyermekek Isten gyermekévé. Ez a legnagyobb ajándékok a számunkra.” – Hallgatják. Legnagyobb ajándék? A válasz az arcukról olvasható: Ugyan...

Fiatal férfi. Meggyőződéséről beszél. A fiáról is. Ha nagykorú lesz, választhat. Ha akar, megkeresztelkedik, ha akar nem. Ne szülessen bele a vallásba. – Ez kedvezőbb lehetőség, mint a fiú megkeresztelése?

Mit is jelent az ember számára a keresztség? Nagyon sokat. Most csak egyetlen vonást emelnék ki. Egy kisgyerek példájával próbálom megvilágítani. A barátjától csábító ajánlatot kapott. Eladja neki a remek, fából faragott pisztolyát. A gyerek kezébe veszi. Próbálgatja. Megkérdezi az árát. Sokallja, de kotorászni kezd a zsebében. Innen is, onnan is pénz kerül elő. Lehet, hogy nem lesz elég? Elég lett, de kifordított zsebei mutatják, hogy mindenét odaadta. Megkapja a pisztolyt. A barát elmegy. Ő meg nézegeti, forgatja a játékot. Aztán leül egy padra. Kezébe veszi a pisztolyt, meg a bicskáját. Faragni kezd. Világos, egyenes vonásokkal a neve betűit vési a fába. Amikor elkészül, tüzetesen megnézi. Azután ugrándozva futni kezd. Az arcán, a mozgásán tükröződik, hogy öröm érte, s hogy övé a játék.

Amikor megkeresztelték, az Isten tulajdonába kerültünk mi is. A víz lecsorgott a homlokunkról, de a lelkünk mélyére eltörölhetetlen jel, pecsét került. Az Isten jele, pecsétje. Az övé lettünk. Visszavonhatatlanul. Ettől a pillanattól kezdve úgy tekint ránk, mint a sajátjára. Életünk végéig mindent megtesz értünk, hogy megőrizzen, mert mindenét értünk adta. S ezért ajándék, a legnagyobb ajándék az ember számára, hogy megkeresztelték. Az Isten vigyáz azóta ránk. Nem is tehet mást, mert az övé vagyunk. Lelkünkön ott a jel, a kereszt jele, mely egyszerre igazolja, hogy milyen nagy volt az árunk, mindent értünk adott, s azt, hogy az övé vagyunk. Milyen nagyszerű lehetőséget kaptunk, amikor megkeresztelték minket. Az Isten mindent megtesz értünk. Vigyázni fog, hogy el ne veszítsen. Örökre megőriz magáénak. S ha elveszítene, mindent megtesz, hogy visszaszerezzen. Óvni, féltetni fog minket! Mindent megtesz, nehogy torz emberekké váljunk, meg ne sérüljünk, hiszen az szegény ránézve is: az övé vagyunk. Biztonságot, nyugalmat, erőt jelent és öntudatot: az Istené vagyok. Ott a jele és a pecsétje a lelkem mélyén. Eltörölhetetlenül és visszavonhatatlanul.

Mi hát a keresztelés? Családi ünnep? Igen, családi ünnep. De jóval több annál! A vallásos ember életének nagy sorsfordulója. Akkor kerül az Isten tulajdonába. Akkor kerül a lelkére az Isten pecsétje. Az egész életre szóló ígéret jele. Biztonságot, nyugalmat ad. Ezért a legnagyobb ajándék és a legnagyobb lehetőség. Nagyon sokat adott értünk az Isten. Tulajdon Fiát!

A keresztség eltörli a bűnöket

Amikor megkeresztelték, az Isten gyermeke, az Isten tulajdona lettem. Lelkemen ott a pecsétje. Eltörölhetetlen szentségi jel, mely igazolja, hogy az ő tulajdona vagyok. Az Isten mindent megtesz érttem.

Ismerősöm házat vásárolt magának a Balaton környékén. Nagyszerű helyen. Távol van a forgalomtól. Csodálatos kilátás nyílik a Balatonra. Hűsítő erdő van a szomszédságban. A víz sincs túl messze. A ház, amit megvett, ütöttkopott parasztház volt. Kikezdték már az időjárás viszontagságai. Látszott rajta az is, hogy alapozási, építészeti hibái is vannak. Mégis megvette. Láttá benne a lehetőséget, a fantáziát. Aztán nekikezdték. Igyekezettel, ambícióval. Újjáépítette a házat. Nagyszerű

alapra, erős pincére emelt pompás házat. A régi kövekből tellett az alapozásra. Lerombolt mindent, ami rossz volt, beépített mindent, amit használhatott. Olyan házat épített, ami állja az időjárás viszontagságait. Megújított mindent. Öröme és büszkesége a ház.

Ezt tette velünk is az Isten, amikor megkereszteltek. Jézus élete árán nyerte el a lelkünket. Drága árat fizetett érte, de látta bennünk a nagyszerű lehetőséget. Igaz, rossz alapra épült az életünk. Az áteredő bűn nyoma ott volt a lelkünkön. Rossz alap volt ez, egész emberségünket meghatározó hiba. Lelkünk épületét kikezdték a rossz hajlamok. Azokét, akik felnőtt korukban keresztelkedtek meg, már a rossz beidegzések, a bűnök is. Amikor megkereszteltek, Isten mégis hozzáfogott a munkához, hogy megújítson minket. Új alapot emelt. Emberségünk régi összetevőiből: az értelemből, a lélek-ből, a szabad akaratból; de hozzáadta az Ő ajándékát is, a megszentelő kegyelmet. Erre a jó alapra építette egy pillanat alatt a mi új életünket.

Eltörölt bennünk minden rosszat, és megújított minket. Lerombolta a rossz alapot: az áteredő bűnt bennünk. Kijavította a sérüléseket, melyeket az esetleges bűnök okoztak lelkünkön. Olyan aprólékos gondossággal alkotott újjá bennünk mindent, mint az apa, aki otthont épít. De otthont is épített, hiszen a Szentlélek lakása lett a lelkünk. Jöhetnek az élet, az időjárás viszontagságai, az áteredő bűn következményei, a rossz hajlamok vihara: erős alapra épült a lelkünk, állnia kell a vihart. Beépítette ebbe a házba minden használható adottságunkat. Semmit el nem vetett, ami értékes és használható. Megőrizte nemes, emberi tulajdonságainkat, de új alapra építette, megnemesítette. Csak azt vetette ki belőlünk, ami rossz volt: a bűnt és minden következményét, elsősorban a bűnnel együtt járó tartozásunkat, a büntetést is. Kivetett belőlünk mindent, ami méltatlan lelkünk lakójához, a Szentlélekhez. Öröme és büszkesége lettünk.

Ismerősöm meghívott, hogy megmutassa a házat. Csodálkozva néztünk körül. A háza mellől nagyszerű, pompás kilátás nyílik. Messzire el lehet látni. – A megkeresztelt ember lelkéből is messzire lehet látni. Pompás kilátás nyílik onnét is: az örök életre, az örökkévalóságra. Az Isten alkotott ilyenek, amikor a keresztség pillanatában letörölt bennünk minden rosszat, egészen megújított minket. Magának tette. Az Ő hajléka lett lelkünk.

Gyümölcsöt vár tőlünk az Isten

Biztonságot jelent az ember számára az, hogy a keresztség által az Isten tulajdonába vette. Lerombolta bennünk a rosszat, a bűnt. Még ennél is többet ajándékozott meg minket.

Férfi. Munkája után mindene a kertje. Ez a szórakozása, pihenése. Csak úgy, vadon egy facsemete cseperedett fel a növények, virágok között. Gondozta, ápolgatta, aztán mikor elég erősnek ítélte, beoltotta. Nemes, gyümölcsöt termő fává. Otthagyta, azon a helyen, ahol kikelt a földből a kis csemete. Nyesegette, formálgatta és boldog volt, amikor az első termést, ropogós, jóízű cseresznyét termett a fa. Nemes gyümölcsöt.

A keresztséggel nemes ágat, a természetfeletti, isteni élet termőágát oltotta lelkünk vadalanyába az Isten. A keresztség nem csupán külsőséges szertartás, hanem belülről változtatja meg az embert. Tulajdonába vett az Isten. Jog szerint az övé vagyok. Megbocsátotta bűneimet. Nincs tartozásom előtte. De ennél jóval többet adott: akkor, amikor a természetfeletti, örök élet termőágát oltotta a lelkünkbe.

A termőtalaj megmaradt. Földi életünk, adottságaink közül nem emelt ki az Isten. Életünk egyetlen gyökérszálát sem szakította el. Feladataink, terveink talajából nő ki az életünk. Ez a talaj semmiben sem különbözik azokétól, akiket nem oltott be a természetfeletti életbe az Isten. Sőt, ebbe a talajba kell mélyen eresztenünk gyökereinket, hogy életünk a nemes gyümölcs gazdag termését hozza. Az emberi élet az örök életünk táptalaja. A magyarság, a családi élet, közösségi élet különféle feladatait kell feldolgoznunk magunkban, hogy isteni élet gyümölcsét hozzuk. A keresztséggel nem a körülményeink változtak meg, hanem mi magunk.

Gyümölcsöt vár tőlünk az Isten. A nemes fához illő, nemes gyümölcsöt. Többször használta Jézus ezt a kifejezést tanítványairól, híveiről, hogy „gyümölcsöikről ismeritek meg őket.” Nemes termésnek kell lennie annak, amit a természetfeletti, isteni élet formál, melyet a szeretet érlel.

Mennyi melegség van azoknak az emberségében, akik a másik emberben testvért látnak! Mennyi áldozatkészség, sokszor hősiesség van azok életében, akik a családi életben Isten munkatársainak tekintik magukat. Milyen komolyan veszik a hivatásukat azok, akik bár különféle feladatokat látnak el, tudják, hogy munkájuk becsületes teljesítése az Isten szolgálata. Nemes termés ez, s maradandó érték. Hiszen nem pusztulnak el azok, akikben az örök élet zálogaként isteni élet csordul. Ez a keresztség nagy adománya. Az isteni élet, megnevesített élet bennünk.

A férfi tenyerébe öntve mutatta a nemessé oltott fa első gyümölcsseit. Büszkeséggel, féltő szeretettel nézte a fát. Ő oltotta nemes gyümölcsöt termő fává. – Minket az Isten. Amikor megkereszteltetek. A természetfölötti élet termőága által. A földi élet talajába gyökerezve, abból és azon élve kell termést hoznunk. Nemes gyümölcsöt, az örök élet számára.

A gondviselő Atya

Az Isten tulajdona lettem, amikor megkereszteltetek. Lerombolta bennem a bűnt, és újjáalkotott mindent. Az Isten lakóhelye lett a lelkem. Beoltott az örök élet termőágával. Isteni élet van bennem. Hogy mi lett ennek az eredménye? Az, hogy Atyám az Isten, és gondot visel rám, mint édes gyermekére.

Vonaton utazom. Mellettem egy kisfiú ül. Vele szemben az ablaknál egy férfi. Megy a vonat, elhagyjuk Pestet. A gyerek leül a helyére. Eddig az ablaknál állt. A férfi a táskájában motoz. Kenyeret vesz elő, a két szelet között vaj, szalámi. A gyereknek nyújtja. Az megköszöni és enni kezd. Aztán az ablakhoz áll. Kihajol. A férfi rögtön rászól: ne hajolj ki annyira! A gyerek ajka duzzogásra keményedik. Aztán nem hajol ki annyira. A férfira néz. A szemében mosolyféle van, és egy villanás: ne haragudj, hogy nem csináltam rögtön. Jön a kalauz. A férfi a gyerek kezébe adja a jegyet. A kalauz megnézi, megfordítja, az aláírást nézi. Aztán megkérdezi a gyerek nevét. A férfira néz, aztán büszkén kivágja a nevét. A kalauz továbbmegy. A gyerek az ablakhoz lép újra. Valamit láthat. Visszaszól a férfinak: apu, figyelj csak... A férfi, az édesapa az ablakhoz áll, magyarázni kezd. Egyik keze a gyerek fején.

A mindennapi élet ezerszer ismétlődő jelenete. Pillanatkép, melyben összesűrűsödik, megnyilvánul a gondviselő édesapa szerepe. Alig figyelünk fel rá. A szülő mozdulatára, amikor kenyeret ad a gyermekének. Amikor féltve vigyáz rá, és egy mosollyal megbocsát neki. A bizalmat, amikor a gyermeke kezébe adja az általa vásárolt jegyet, és az büszkén kimondhatja hovatartozása jelét: a nevét. A szülő fogalmához tartozik, hogy ott nyugszik keze a gyermekén, mikor tanítja, neveli.

Ilyen az Isten és a megkeresztelt ember kapcsolata is. Kenyeret nyújt neki, mint az Atya. A szentáldozásban az örök élet kenyerét. Az élethez nélkülözhetetlen az étel. Az Isten gondviselő Atya. Féltve vigyáz ránk – a földi és az örök életünkre egyaránt – a bűnbánat és a betegek szentsége által. Mindent megbocsátó mosolya a pap által felénk írt kereszt a gyónáskor. Féltő, aggódó szeretetének biztató olaja a betegek szentségének felvételekor az érzékeinkre simuló olaj. Büszkén mondhatjuk ki mi is az Őhöz tartozásunk jelét is, azt, hogy Egyházának tagja vagyunk. Vallásos, római katolikus emberek. És az Isten nevel minket. Nevel akkor, amikor papjai által, az egyházi rend szentsége által gondoskodik arról, hogy ismeretünk legyen. Ismeretünk az Istenről. Mellettünk áll, a keze rajtunk van, amikor hívei, a jegyesek kezét fogja össze házasságkötéskor a pap stólája által. Gyermekeinek tart minket. Bizalmasainak. Amikor bérállkozunk, munkatársaivá avat minket. Másokat is hozzá, az örök életre segítsünk. A mindennapi élet ezerszer megismétlődő jelei ezek. Pillanatképek, melyekben összesűrűsödik, megnyilvánul a gondviselő Atya, az Isten szerepe.

Ez a keresztség eredménye. Atyának szólíthatjuk az Istent. Ő pedig gondot visel ránk, mint édes

gyermekeire.

A védőszent – a keresztszülők

Esztergom. A bazilika előtti térségről nagyszerű kilátás nyílik lefelé. Templomok, tornyok, házak. Ott zöldell a sziget. A másik parton gyárépület. Az utak, mint kis sárga szalagok. Parányi színes virág mindenütt: kiránduló emberek. Ezüstként folyik a Duna. Csodálatos a kép. Aztán megtorpan a tekintetem. A Duna közepén két hídpillér. Üresen. Nem épül rá semmi. Pedig a két part mint ha a víz felé húzódná egy kicsit. Lehangelő a két pillér üresen, híd nélkül. A vallási életben is van ilyen lehangelő kép. Pillérek úgy, hogy nem épül rájuk semmi.

Keresztelésre készülődünk. Írom az adatokat. A kicsi születési helyét, idejét, a nevét. Megkérdezem az is, hogy ki legyen a védőszentje? Tanácstalanul néznek egymásra a szülők, a keresztszülők. Aztán mondanak egy nevet. Mosolyognak utána rajta. Mondogatják a nevét, ízlelgetik. Nem is gondolnak arra, hogy az védőszentet jelent. Kicsit szomorúan kérdezgetem tovább az adatokat. A keresztszülők következnek. A kicsi édesanyja diktálja az adatait is.

Megkérdezem, milyen vallású a keresztmama. A kicsi édesanyja a keresztmama felé fordul. Megkérdezi tőle: tényleg, milyen vallású is vagy? Beírom, hogy római katolikus. És eszembe jut az esztergomi két hídpillér. Nem épül rá semmi. Védőszent és keresztszülő. Ugyan mi épül rá? Pedig az Isten pillérnek adta és szánta mind a kettőt. Azért adta, hogy segítse összekötni a két partot, a földi élet partját és az örök élet földjét. Milyen lehangelő, amikor nem építenek rá semmit.

Pedig a védőszentre építeni kellene.

Teniszverseny. Kitűnő játékosok játszanak. A pálya mellett egy fűzér gyerek. Nézik. Egyszer-egyszer megmozdul a karjuk. Önkéntelenül is utánozzák őket. Tenisziskolások. Most látják gyakorlatban is azt, amire oktatják őket. Kitágult szemmel nézik. S ez természetes. De az örök életért folyó versenyben is. Vannak kiváló emberek, szentek, akik már elsajátították az istenszerető élet tudományát. Figyelni kell őket. Nézni, utánózni az életüket. Az a szerepük, hogy bemutassák a kicsik előtt a szép élet mesterségét. Mi meg nevet adunk nekik csupán, s megfélemlünk arról, hogy az Isten a keresztségkor védőszentet szánt nekik. Egy szent élete példáját és pártfogását. Pillért, amelyre építeni lehet.

Pedig a keresztszülőkre is építeni kellene.

Szülők. Jutalomüdülésre külföldre mennek. A legfőbb gondjuk: hogyan helyezték el a gyermekeiket. Mert gondviselő őrizet nélkül nem akarják hagyni őket. És ez így természetes. – A vallási életben ezért kapjuk a keresztszülőket. Az oly sok gonddal terhelt szülők mellett legyen a gyermeknek egy másik támasza. Olyan valaki, aki lelkeről gondoskodik majd. Aki az együttlét terhe nélkül példája és támasza lehet a felnövekedés éveiben az Isten gyermekének.

Pillérnek szánta őket az Isten, hogy rájuk bízassa a megkereszteltek életét. Azt, hogy átjussanak egyik partról a másikra. A földi élet szárazföldjéről az örök élet partjaira. Pillérnek szánta az Isten a keresztszülőket. Sajnos, olyan kevés épül rájuk.

Azt mondják, hogy az esztergomi pillérekre majd híd épül. Nem maradnak így. Tartani fogják a két part összeköttetését. – Bárcsak a keresztszülők és a védőszent pillérjére is épülne híd. Egyre több. Mert így, és ahogy ma van, az lehangelő.

Életünk jelentősége

A megkeresztelt ember életének egyik nagy veszélye, hogy nem érti meg személye jelentőségét, értékét.

Aranymisés pap. Közelről figyeltem az életét. Tanár volt. Sokan felkeresik, még többen szeretik.

Van, aki rossz hírt hoz. Szomorú lesz ő is. Lelassul a járása, mélyebb lesz a ránc az arcán. Tompább a hangja, kezében nehezebben mozdul a toll. Amikor a könyvben lapoz, olyan lassan teszi, mintha félne, hogy a másik lapon újabb rossz hír várja. Ott van az egész lényén: rossz hír érte. – Van, aki jó hírt hoz. Ilyenkor öröm tölti el őt is. Gyorsabban mozdul a lába, hogy megölelje a hír hozóját. Melegség és öröm csendül hangjában. Fürgén mozog kezében a toll. Amikor a könyvben lapoz, megszipulnak a sorok, s mind ott csillog a szemében. Ott van az egész lényében: jó hír érte. Bárcsak láthatnák övéi, hogy mit jelent számára az életük. Mintha mindegyik egy-egy sejtje lenne, úgy hat rá azok sorsa, élete.

Mi Krisztusnak vagyunk a sejtjei. A keresztség révén testéhez tartozunk. Bárcsak észrevennénk, hogy mit jelent számunkra és az Ő számára az életünk!

A rossz hír: a bűneink. Szomorúbb lesz általa az Egyház, hiszen mindnyájunk bűne, az Egyház kudarca is. Torz vonás Krisztus arcán. Elkedvetlenít a bűn: lelassul az Egyház lépése az Isten felé vezető úton. A tiszta, szép Krisztus-arcra ráncot vet a bűn, mint a keresztútján a szenvedés, úgy csúfítja el arcát. Tompább lesz a hang, az evangélium jó hírének csendülése, mert az életünk cáfol... Hány és hány ember élete mozdul nehezebben Isten felé, mert a mi életünk nem közvetít erőt: bűn állapotában halott sejtek vagyunk. Hány és hány embert fog el a hitetlenség és reménytelenség: lehet Isten, ha ilyen a vallásos emberek élete? Krisztus titokzatos teste az Egyház. Nem mindegy, hogy hogyan élünk. A bűneink visszavetik az Egyház életét. Minden bűnünké. Mindegyikünké.

A jó hír: az erényeink. Szébb lesz általa az egyház élete, hiszen mindnyájunk jó tette az Egyház sikere. Nemes vonás Krisztus arcán. Jó kedvre lendít az erény: az Egyház lépése lesz fürgébb általa az Isten felé vezető úton: így élni érdemes! Melegség és öröm csendül az evangélium hirdetésében: embereket és sorsokat emel fel. S a toll, mely történelmet ír, a mindennapi életek kerekre formált betűivel, egyenes, tiszta vonásaival írja fel: a szeretet, az erények boldoggá tettek másokat. Amikor életünk egyik napját a másikra lapozzuk, a szebb jövő, az örök élet reménye van bennünk. Krisztus titokzatos teste az Egyház. Mi a sejtjei vagyunk. Nem mindegy, hogy hogyan élünk. Az erényeink előbbre viszik az Egyház életét. Mindegyikünk lelkileg egészséges, szép élete erőt sugároz a másik számára, erőt sugároz az egész Egyház számára. Nem mindegy, hogy hogyan élünk.

Aranymisés pap. Tanár volt. Nem mindegy számára, hogy rossz vagy jó hírt hoz-e övéi élete. Mintha testének sejtjei lennénk. De hiszen azok is: Ő van bennünk egy kicsit. – Bennünk Krisztus van egészen. A keresztség révén mi Őbenne. Nem mindegy, hogy hogyan élünk. Jó vagy rossz tettünk az egész Egyházra hat. Krisztus titokzatos testére. Ez az életünk jelentősége.

A bűnbánat szentsége

A keresztség által isteni élet lüktet bennünk. Eleven erő. A bűn olyan, mint a betegség.

Kisfiú. Amikor az édesanyja hazaérkezik, a lakásban találja. Pajtásai kinn ugrálnak a ház előtt. Kis asztalnál ül és matat valamit. Máskor rohan az anyja felé, most alig mozdul az ajka: csókolom. Az anya nem is hagyja szó nélkül: mi van, hát így fogadsz? A gyerek feláll. Az anyja felé indul. Az mosolyogva hajol feléje, hogy megcsókolja. Aztán rögtön elkapja a gyerek kezét. A pulzusát keresi. Egyetlen tapintás után megállapítja: te lázas vagy. A gyerek szótlanul, bágyadtan néz anyjára. A szemében láz csillog. Néhány perc múlva már a lázmérő is mutatja az eredményt: 39,8. Azonnal ágyba dugja a gyereket. Teát készít neki, orvosságot ad. A gyereket elnyomja az álom. Álmában kiabál. Lázálma lehet. Az anya a telefonhoz nyúl. Tárcsázik. Az orvost hívja. Az orvos megállapítja, hogy a gyerek komoly beteg. Gyógyszert ír fel. Az anya egész éjszaka mellette van.

A bűn olyan, mint a betegség. Megtámadja az ember lelkének egészségét. A betegség első jele a kedvetlenség. Az, hogy a szeretetre nem mozdul az ember. Önzés bénítja a tagokat, a gondolkodást, az egész embert. Ez már a bűn kezdete, annak jele, hogy lelkileg nem egészséges az ember. Aztán megjelenik a láz. A kevélység mélyéről előtörő tüze. Amikor az embert semmi más nem érdekli, mint önmaga. A maga dicsősége. Amikor ez a furcsa tűz átjárja minden cselekedetét: az érvényesülés tüze. Különb akar lenni másoknál. – A fösvénység mohó vágya. Elzárkózik minden és mindenki elől. Csak a magáé érdekli. Nincs szíve adni. Láz ez, mely ezernyi apró fordulatra serkenti az embert, hogy görcsösen védje, őrizze a magát. – Az érzékiség ma oly heves lánggal égő parazsa. Nem kímél családi otthonokat, életet, egészséget. Ott izzik az utcán, a mulatókban, az iskolákban. Lángra gyúl fiatalban és öregben. Nem kímél senkit és semmit. – Az irigység láza. Beesett szemmel, cserepes ajakkal hallgatja a másik szerencséjéről szóló híreket. Eszébe juttatja nappal, munkája közben, elkíséri álmában, éjszaka is. Miért jobb neki?! – A torkosság emésztő vágya. Tűz, láz ez is. Csiklandozza a torkokat, elveszi az ember ítélőképességét, értelmét. Összeroppantja az embert, sorsokat, családokat. – Aztán a harag. Megjelenik ezer kis gonosz ötletben. Kikerül akadályokat. Lehetetlen né tesz embereket, elvakít. Mennyi ember életét fűti a harag, évtizedeken keresztül ébren tartott bosszúvágy! – És ott a lustaság láza. Nem perzsel. Visszahúz. Az emberből azt öli ki, ami a legnevesebb benne, a magasratörést, az ambíciót.

A láz a betegség jele. A főbűnök emésztőláza ott ég minden emberben. Ott éghet. A betegség jele. Az ember a mindennapi életben orvost hív, hogy megvizsgálja és meggyógyítsa a beteget. A vallásos életben az orvos az Isten. A gyónás az orvosi vizsgálat. A bánat az orvoslásra, a gyógyulásra való készség. A recept a pap tanácsa, az orvosság, mely gyógyít: a kegyelem. A betegség megelőzése az önnevelés. Az utókezelés a jóvátétel, az elégtétel. A lélek betegsége a bűn. De az Isten megadta a gyógyulás lehetőségét a szentgyónással, a bűnbánat szentségével.

A fiú a gondos kezelés eredményeként meggyógyult. A gyónás révén mennyi és mennyi ember kapta vissza Istentől lelke egészségét!

A betegséget nem szégyellni, hanem gyógyítani kell

Fiú. Eleven, élénk, ügyes. Jó eredménnyel végezte tanulmányait. Jutalmat kapott érte: kéthetes külföldi útra mehetett. Nagyon örült neki. Egy héttel az utazás időpontja előtt aztán baj történt. Bágyadtan ébredt. A munkahelyén sem volt a szokott vidám. Másoknak is feltűnt. Otthon lázmérőt vett elő. Magas hőmérsékletet mutatott. Eltitkolta. Az édesanyja azt kifogásolta, hogy keveset eszik. Az édesapjának feltűnt a kedvetlensége. Fáradt vagyok – mondta, és lefeküdt aludni. Este orvosságot vett be. A láz elmaradt. Újra bement dolgozni. Még rosszabbul érezte magát, amikor hazajött.

Moziba ment, hogy ne vegyék észre. Reggel az édesanyja észrevette, hogy lázas. Nem engedte dolgozni. Orvoshoz azonban nem tudta eltuszkolni. Félt, hogy a magas láz miatt lemarad az üdülésről. A lázat erős orvossággal lenyomták. Elutazott. Két nap múlva rosszul lett. Kórházba vitték. A magas láz, amit lábon hordott, a szívére ment. Az üdülés idejét a kórházban töltötte. Tanulmányait is csak a következő évben folytathatta. – Nem ment orvoshoz, pedig a gyors és teljes gyógyulás az ő érdeke lett volna. Megérte?

A gyónás olyan, mint az orvosi vizitálás. A bűn, a betegség gyógyítására adta az Isten. Mégis olyan sokan mellőzik. Gyerekek szégyenérzetből, fiatalok berzenkedő önérzetük miatt. Felnőttek hanyagságból. Igaz, vannak kicsi bűnök, apró betegségek, melyeket otthon házilag is lehet gyógyítani. Az önnevelésre törekvő ember gazdag tapasztalata sok jó módot tud a gyógyulásra: a hallgatást, a fegyelmezettséget, a jószívűséget, az önzetlenséget. Mégis vannak bűnök, apró betegségek, melyek az ember örök életére, üdvösségére súlyos veszedelmet jelentenek. És a vallásos emberek sem törődnek ezekkel a veszedelmekkel. Pedig az ő érdekük, hogy békesség legyen az otthonukban. Nekik jó a tiszta családi élet, mely megőrzi a hitvestársak, a gyermekek élete és sorsa alakulásához nélkülözhetetlen jó légkört. Az ő boldogságukat jelenti, ha egészséges, jó érzékkel használják a földi javakat. Sajnos minden embert elér a lélek betegsége, a bűn, a baj. Igazában nem ez a rossz, hanem az, ha az ember lemond a gyógyulás igényéről és az Isten segítségéről. Pedig a haragtartás és egyenetlenkedés első pillanataiban milyen könnyű még változtatni. Az első rendetlen vágyak feltartására az Isten annyi segítséget adhat, hogy megmaradjon a házassági hűség erénye. Mennyit lazíthat az Isten a lélek talaján, hogy meg ne keményítse, meg ne kövesítse az önzés, a csak földiekkel való törődés.

Az eltítkolt, a letagadott bűn kikezdi a lélek egészségét. Orvoshoz kell menni, gyónni kell, ha gyógyulni akarunk! Csak vegyük észre, hogy a gyónás az orvosi vizsgálathoz hasonlít. A betegséget nem szégyellni, hanem gyógyítani kell! Mint ahogy az egészség sem érdem, hanem állapot. És a gyónás sem tehet büszkévé senkit: én gyakran gyónó ember vagyok. A gyónás az irgalmas Isten nagy ajándéka. Lehetőség arra, hogy az ember visszanyerje a lelke egészségét.

A fiú elrontotta a nyarát. Elvesztett egy évet. Nagyon bánta és sajnálta később. – Aki súlyos bűnnel elveszíti lelke egészségét, mérhetetlenül többet veszít. Nagyon sokat itt e földön. Elveszíti az Istennel való kapcsolatát, az örök élet lehetőségét. A súlyos bűn a lélek halálos betegsége. A gyógyulás első lehetősége: a gyónás. Csak ne mellőzzük, el ne hanyagoljuk!

Mi a gyóntató szerepe?

Hasonlattal élve azt mondhatjuk, hogy a bűn olyan, mint a betegség. A szentgyónás az orvosi vizsgálathoz hasonlít. A bűnbocsátás elnyeréséhez ugyanígy nélkülözhetetlen a bánat, mint a betegségben a beteg gyógyulni akarása. A pap szerepe az orvoséhoz hasonlít. Miben?

Nem érzem jól magam. Rámparancsoltak: tessék orvoshoz menni. Elmentem. Kedves orvosunk szívesen fogadott. Előadtam panaszaimat. Meghallgatta, aztán megvizsgált. Lázam iránt érdeklődött, megnézte a torkomat, megmérte a pulzusomat, a vérnyomásomat, az étvágyam iránt érdeklődött, aztán alaposan megvizsgált. Azt is megkérdezte, hogy milyen orvosságot szedtem az utóbbi időben. Aztán az asztala mellé ült, és írni kezdett. A recepteket. Gondosan elmagyarázta, hogy mit szedjek. Egy-két mondattal megmondta, hogy mi a bajom. Elköszöntem. Pár nap múlva az utcán találkoztam vele. Már egészséges voltam. Megköszöntem neki, hogy meggyógyított. Válaszként megkérdezte, hogy rendesen bevettem-e az orvosságokat? Amikor bólintottam, hogy tudomására hozzam, lelkiismeretes voltam az orvosságok bevitelében, még megjegyezte: jó gyógyszert írtam föl. Örülök, hogy használt. Aztán sietett tovább.

A gyóntató pap szerepe hasonlít az orvoséhoz. Őt is, mint az orvost, felkeresik az emberek. Van, aki szívesen jön, van aki unszólásra, van, akit a lelkiismerete kényszere hoz.

A pap szerepe a vizsgálat. Megállapítja a bajt. A tüneteket elmondják az emberek. Nem jó gyóntató az, aki megelégszik azzal, hogy a tünetekre „keresztet vet”, elégtételt ad csupán. Ismerni kell a tünetek okát. Arra kell az orvosság. Valaki felsorolja ezeket a tüneteket: türelmetlen voltam, goromba, tapintatlan. Káromkodtam. Bűnök ezek, de mi az oka? Lehet, hogy az ok: az illető nagyon keveset pihen. Fáradt, kimerült. Egyszerűen nem tudja megvalósítani a helyes, jó szándékait. Akkor erre kell a gyógyszer! Sokan azt mondják most: elég, ha a bűnöket megmondom, az Isten megbocsát. Ez igaz, de az Isten nem a bűneinkre akar feloldozó szót mondani csupán, hanem gyógyítani akarja betegségeinket. A lelkiismeretes gyóntató nem akar beleavatkozni az életünkbe, csak a gyógyulásunkat akarja. Ezért feladata a vizsgálat.

Aztán felírja az orvosságot. Az elégtétel, a jó tanács az orvosság. Ezen keresztül nyerjük el Isten kegyelmét. Nem az orvos, a gyóntató gyógyít. Az Isten segít a lélek gyógyulásához. Ha megtartjuk a pap tanácsait, akkor kezdődik el a gyógyulás folyamata. Mi mégis azt hisszük, hogy a gyónással minden rendben van. Nincs minden rendben. Igaz, ott van bennünk az öröm, hogy az Isten kezébe vette életünket. Ott van a bizalom eredménye: az Isten képes arra, hogy rendbe hozzon mindent. De a gyógyulás folyamata még hátra van. A hibák, a bűneink meggyengítenek. Meg kell erősödnünk. Ezt mozdíttja elő a pap tanácsa, az elégtétel, mert ezeken keresztül hat az Isten segítsége, a kegyelem. A pap szerepe ebben is hasonlít az orvoséhoz. Igen, a gyógyulást nem a pap adja. Az orvosság Isten kegyelme. S igazában csak akkor, ha betegségnek tartjuk a bűneinket, ha gyógyulni akarunk, és megértjük azt, hogy ebben milyen nagy segítség a gyónás és a pap. Mi a gyóntató szerepe? A vizsgálat és az, hogy felírja a gyógyszert, azokat a lehetőségeket, melyeken keresztül az Isten meggyógyítja a lélek betegségeit.

Nagylelkűség – Zakeus példája

Az ember figyeli önmagát, az életét. Sokszor az az érzése, meg a tapasztalata is, hogy a szentgyónás számára nem használ semmit. Nem változtatja meg, nem teszi jobbá. Mi az oka?

Vegyük egy gyerek példáját! Nem lehet azt mondani, hogy rajong a tanulásért. Bármit elintéz, bármit bevásárol, csak tanulnia ne kelljen. Persze, így elmarad a jó eredmény is. Különösen a történelem megy nehezen. Gyengén felel belőle, másnap megtoldja egy elégtelen jeggyel. Amikor ott-hon kiderül, szülei nagyon elszomorodnak miatta. Úgy érzik, hogy kötelességmulasztása hálátlanság sok-sok munkájukért. Azt is látják, hogy ezzel a gyerek saját továbbjutását nehezíti meg. Megromlik az otthoni légkör. A fiút bántja ez, gondolkodásra készteti. Odaáll a szülei elé. Bocsánatot kér, és megígéri, hogy tanulni fog. Apró szívességekkel igyekszik szülei kedvében járni. Csak egyetlen kérdést teszek fel: ezáltal tudni fogja a történelmet, azt a részt, melynek megtanulását elmulasztotta? Nem fogja tudni.

A mi életünkben is a szentgyónás sokszor ezért hatástalan. Igaz, őszinte bánatunkra Isten elengedi, megbocsátja a bűneinket. Hálátlanságunkat, mellyel jóságát viszonzozzuk. Elnyerjük a bocsánatot, mert számára fontos a mi továbbjutásunk az örök életbe. Törekvésünk apró jele, az elégtétel vállalása Jézus érdemeiért a teljes elégtételhez is elsegíthet minket. De más emberek, jobb emberek csak akkor leszünk, ha nagylelkű szeretettel helyrehozzuk, tovább építjük az Istennel való kapcsolatunkat.

Nagyszerű példa erre a Szentírásban Zakeus története. Amikor az Úr Jézust vendégül látja, ez a bűnös ember nagylelkűen felajánlja, hogy vagyona felét szétosztja a szegények között, s ha valakit megcsalt valamivel, négyszeresét adja annak vissza. Az Úr Jézus megdicséri Zakeust. Tulajdonképpen nekünk is ezt kellene tennünk. Nem tesszük. Megelégszünk azzal, hogy betérdelünk gyónni. Vágyunk annyi, hogy ne zavarjon a lelkiismeret. Azt akarjuk elérni, hogy Isten neheztelését elhárítsuk, nehogy ez kedvezőtlen helyzetbe hozzon minket életünk szerencséje tekintetében. Azt hisszük, hogy a gyónással vállalt megalázkodás, az elrebegett néhány fohász elegendő a jobbuláshoz. Pedig nem így van. Ha a gyónásokkal mindig csak addig jutunk el, hogy elnyerjük a bocsánatot, akkor tu-

lajdonképpen az Istenhez való kapcsolatunk egy helyben marad, illetve összezsugorodik. A nagylelkű, önkéntes, jó szívvel hozott szeretetáldozat erősíti meg az Istenhez való kapcsolatunkat, segít a jobbuláshoz. Azzal vádolja magát valaki, hogy türelmetlen volt otthon. Feloldozást kap, és néhány fohászt elégtételül. De ha nem tesz meg mindent azért, nem hoz nagylelkű áldozatot, hogy az otthoniak számára derűs, jó légkört teremtsen, akkor a bocsánatot elnyerte ugyan, de az Istennel való kapcsolata nem újul meg. „A szeretet befedi a bűnök sokaságát” – mondja Szent Péter. A nagylelkű, bőkezű szeretet.

A példaként említett gyerek – igazi biztatásra – nekifogott a tanulásnak. Lemásolta a füzetét, hogy szebb legyen. Megkérte a tanárt, hogy kérdezze ki abból a részből, amit rosszul tudott. Sikertült javítania. A tanév befejezése előtt örömmel újságolta, hogy ötösre áll történelemből. A többletbuzgóság előbbre vitte. – A szentgyónásaink eredményesebbek lennének, ha lenne egy kis nagylelkűség bennünk.

Gyónás után

Sok embert elkedvetlenít, hogy minden jó szándéka ellenére a szentgyónás után olyan nehezen lesz jobb. Kedvünket veszítjük azért is, mert a másokkal való foglalkozás őszinte ígéretei ellenére sem hoz eredményt. Mi lehet az oka?

Gyerek. Sportol. Nagy benne az ambíció. Szinte robban az életkedvtől, a lelkesedéstől. Egy alkalommal baleset érte. Bár többször figyelmeztették, az edzésről hazamenet a lépcsők helyett a rövidebb utat választotta: leugrott a magas kőpárkányról. Kificamította a lábát. Orvoshoz támogatták. Megvizsgálta, és azt mondta neki, hogy erősen megrándult a bokája. Néhány napig pihennie kell, és legalább két hétig ne sportoljon. Ez érintette a legérzékenyebben. A lába pihentetését még csak betartotta, a vizes ruhát is rátette egy hétig. A második héten már tudott járni. Alig fájt a lába. Elment edzésre. Ott tudta meg, hogy a hét közepén edzés lesz, az edzésen válogató verseny. Csak nem fogja kihagyni! Nem mondta meg, hogy ezen a héten még nem szabad sportolnia. Sértette az önérzetét, hogy ilyen kis dolog miatt nyafogjon. Versenyzett. Lemaradt. A sérült lábbal még nem tudta azt nyújtani, mint amit egészségesen. Nagyon bántotta a kudarc.

Nagyon sokszor gondolkozunk mi is úgy, mint ahogy ez a gyerek, sőt még rosszabbul. Azt gondoljuk, hogy amikor kilépünk a gyóntatószékből, már lelkileg egészséges emberek vagyunk. Nem vagyunk azok. Igaz, az Isten a kezébe vette a sorsunkat, mindent megtesz azért, hogy újra az ő elképzelése szerinti emberek legyünk.

De a gyógyulás útját végig kell járnunk. Például valaki azzal vádolja magát, hogy önző volt. Mindig a legjobbat választotta magának. Azzal, hogy gyónt, még nem lesz önzetlen. Nagyon sok apró gyakorlaton keresztül vezet az út az önzetlenségig. Másvalaki azzal vádolja magát, hogy vétett a tisztaság parancsa ellen gondolatban. A gyónás által a gondolatai nem lesznek tiszták. Sőt, a bűne miatt megsérült, meggyengült benne az erkölcsi tartás. A gyónással a gyógyulás útját vállalom el. Nem szabad magamtól, sem másától azt várni, hogy a szentgyónás egyszerűen megváltoztatja az embert. Olyan, mint a csodaszer, amelyet ha bevesz valaki, a következő percben már egészséges. Nem így van. Tudomásul kell vennünk, hogy bűneink területén nem vagyunk versenyképesek. Azok lehetünk, de addig vigyáznunk kell arra, hogy ne úgy viselkedjünk, mintha egészségesek lennénk. El kell kerülni az alkalmakat, nem szabad kitenni magunkat újabb kudarcoknak, bűnöknek. Az embernek tudomásul kell vennie azt, hogy nehezen lesz jobbá.

Mit kell tenni gyónás után? Egyszerűen megérteni és vállalni a lélek gyógyulásának hosszabb vagy rövidebb útját.

A gyónás erőssé tesz

A bűn olyan, mint a betegség. Isten azonban segít rajtunk. A lélek gyógyulásának lehetőségét te-

remtette meg az ember számára, amikor megalapította a bűnbánat szentségét. A szentgyónás azonban nemcsak a lélek betegségében szenvedőn segít. Az egészséges ember számára megadja a betegség megelőzésének lehetőségét. Olyan, mint a felülvizsgálat.

Kedves ismerősöm súlyosan megbetegedett a szívével. Meggyógyították. Azóta orvosa tanácsára minden hónapban felülvizsgálatra megy. Egyre magabiztosabban és vidámabban mondja: nincs semmi bajom. – Az ember számára ilyen a szentgyónás. A gyakori szentgyónás megadja a lélek biztonságát és nélkülözhetetlen optimizmusát. Az a tény, hogy egy-egy komoly bűn után látja az ember az eredményt, az megacélozza küzdőképességét. Az is nagyszerű lehetőség, hogy ha gyengülést tapasztalunk, újra és újra megszerezhetjük Isten segítségét.

Olyan a szentgyónás, mint az orvosi szűrővizsgálat.

– A nyár végén mindnyájan hivatalos idézést kaptunk szűrővizsgálatra. Elmentünk. Nem volt panaszkodásunk, nem éreztük magunkat betegnek. Amikor aztán kézhez kaptuk az igazolást, hogy nincsen semmi baj, ez nyugalmat, biztonságot adott. – Az ember számára ilyen a szentgyónás. Kontroll. Szerencsés az az ember, aki lelkileg egészséges, aki komoly bűn nélkül tud élni. Mégis mindnyájunk számára jó lehetőség a szentgyónás. A lelkiismeretvizsgálat, amely az Istennel való szembenézésre készíti fel az embert, tiszta képet ad önmagunkról. Ez a tiszta kép a gyóntató segítségével világossá teszi, hogy mire kell vigyáznunk. Erőt ad a lelki egészség ténye. Izmosít az Isten segítése. Az embert óvatossá és megfontolttá teszi, hogy ismeri önmagát. Így tudja elkerülni a bűnöket, és lehet egészséges, Isten elgondolása szerint tökéletesedő ember. Olyan a szentgyónás, mint a sportorvosi vizsgálat. – Az olimpia napjai után nem ismeretlen területről veszem a hasonlatot. A versenyzőket tüzetes vizsgálatnak vetik alá. Ellenőrzik és segítik őket. Az ellenőrzés célja, hogy lemérje, a lelkes, a komoly munka nem jelent-e valamiféle károsodást. A segítség annyit jelent, hogy orvosi előírásokkal és tapasztalatokkal segítik a versenyzők fejlődését. Irányítják a táplálkozást, az edzést, a pihenőt. Itt már minden arra irányul, hogy egészséges, versenyképes legyen az ember.

Ugyanígy a szentgyónás a tökéletességre törekvés eszköze. Leméri, hogy ez a törekvés nem jelent-e az ember számára károsodást: például a hiúság és az önteltség erősödését. Kimutatja, hogy ha az eredményeink doppingszere az önzés. Az önneveléshez kapott kegyelem, a segítő szempontok arra irányulnak, hogy versenyképessé tegyék az embert. Mindnyájan Isten követségében járunk a világban. Életünk nagyszerű eredményeivel kell helytállnunk. És ebben segítség a szentgyónás. Az Isten, az ember, a gyógyító összefogása az, ami kihozza a maximumot. Hogy egyik napról a másikra újra és újra képesek legyünk arra, hogy legyőzzük tegnapi önmagunkat. A gyónás erre nagyszerű segítség.

Az Isten számára nagyon fontos, hogy az ember lelkileg ép, egészséges legyen. Ezért adta a szentgyónás lehetőségét. Meggyógyít a bűntől, és erőssé tesz. Ez a kettő a célja.

A bérmlás szentsége

Amikor megkereszteltek, Isten gyermeke lettem. Részes az isteni életnek. A bűnbánat szentségében az Isten megadta a lehetőséget arra, hogy bűneim betegségéből talpra keljek. Erős, lélekben egészséges ember lehetek a szentgyónás által. Ezt a remek embert nagyszerű feladattal tiszteli meg az Isten, amikor a bérmlás szentségében részesíti. Mit jelent a bérmlás szentsége?

Isten megbízatásokkal tiszteli meg az embert. – Feltámadása után negyven nap állt Jézus rendelkezésére, hogy tanítványaival megértesse szándékait, világossá tegyen mindent, és megalapítsa az Egyházat. A tizenegy apostol közül kiválasztott egyet, hogy az helyettese legyen, az Egyház alapja: szikla. Pétert választja. De miért? – hőkken meg az ember. Ez a Péter nem értette őt, amikor a szentvedésről beszélt. Ez a Péter elaludt, amikor az Olajfák hegyén Jézus imádkozni hívta. Ez a Péter elfutott, elfordult akkor, amikor Mesterét elfogták. Háromszor tagadta meg épp akkor, amikor Jézusra kimondták a halálos ítéletet. A szégyen és a félelem visszatartotta, hogy Jézust elkísérje a Golgotára. Mit tud kezdeni ezzel az emberrel Jézus? Mégis őt választotta. A Tibériás tavának partján magához hívja Pétert. Háromszor teszi fel neki a kérdést: szeretsz-e engem? S Péter felel. „Igen, Uram, te tudod, hogy szeretlek téged.” Jézus mindháromszor ezt válaszolja: „Legeltesd juhaimat!”

Rábízza Péterre a számára legkedvesebbeket, az embereket. Helyettesévé teszi meg. Megtiszteli a legnagyobb feladattal. Felemeli. S tudja, hogy Péter örökre adósa marad így. Jézus, az Isten tulajdonsága az, hogy lélegzetelállító bátorsággal bizalmával tiszteli meg az embert. Valami nagy feladattal.

Ez a bérmlás szentsége. Rábízta az Isten az emberre a világot. Őrizze, formálja, gazdagítsa. Rábízta az emberre az életet. Ez sem volt elég. Rábízta az emberre az üdvösség útját is, a többi testvért. A bérmlás szentségének felvételekor az ember nagyszerű feladatot kap: az emberek, a többi ember, a világ üdvösségét bízza az Isten az emberekre.

Az első keresztények ezt világosan értették. Amikor Péter elmegy Cezáreába, hogy Kornéliusznak és háza népének hirdesse Jézus tanítását, mielőtt megkeresztelte volna őket, azok elnyerték a Szentlélek ajándékát.

Péter nem tétoázik, megkereszteli őket, mert világos előtte, hogy akit Isten az üdvösség terjesztésének nagy feladatára ajándékaival halmazott el, azt Isten barátjává, gyermekévé fogadta. Megkereszteli őket. – A bűnös, a gyarló embert tiszteli meg az Isten a nagy feladattal. Tudja, hogy ez felemeli az embert. Erőt és öntudatot ad a tény: Isten számít rám, Isten bízik bennem. Az Egyház Isten vándorló népe. E nép tagjai lehetünk, amióta megkereszteltek bennünket. A legtökéletesebb módon. De a vándorló nép feladata, hogy az egész emberiséget vezesse a történelem útján az Isten felé. A gyarló, a gyenge embert emeli fel az Isten, hogy a nagy feladat elnyerése által örökre adósává tegye. Ez történik a bérmláskor. Az ember elfogadja a megbízatást, hogy Isten munkatársa legyen.

A kerstségben Isten gyermekévé fogadott. Erős, lélekben egészséges ember lehetek a szentgyónás után.

A bérmláskor nagyszerű feladattal tiszteli meg ezt a remek embert: rábízta a többi ember üdvösségét.

Példamutató élet

A bérmlás szentségében Isten nagyszerű feladattal tisztel meg minket: a többi ember üdvösségét bízza ránk. Két dolgot vár tőlünk. Az első, a példamutató élet.

Gimnázium. Első osztály. A tanév első napjai. A gyerekek ismerkednek az iskolával, fürkészik a tanárokat, felméri a körülményeket, megismerik egymást. Négy esztendő töltenek majd együtt. Tornateremben vannak. Óra van. A tanár jól meghajtottá őket. Sokféle gyakorlatra került sor. Az óra végén bizony verejtékezve, fáradtan állt sorba a nép. A tanár végigpásztázta tekintetével a társaságot. Néhány fiút megszólított. Csak ennyit mondott nekik: a tanítás végén gyertek hozzám. Lementek. Kis szünet után ezt mondta nekik: ti lesztek azok, akik a különböző gyakorlatokat bemutatjátok majd az osztálynak. A fiúk meglepődtek, örültek. Kettő megjegyezte, hogy náluk vannak ügyesebbek is az osztályban. A tanár azt felelte: tudom. Titeket választottalak. Ebből is lássák a többiek, hogy a gyakorlatokat mindenki megcsinálhatja. A felkészülésben segítetek. Ez egy kis külön munkát jelent, de remélem, szívesen csináljátok. Szeretném, ha az egész osztály jól tornászna, és örömét találná benne. – A fiúk vállalták a feladatot.

Az osztályközösséghez hasonló a hívő nép. A nevelő tanár szerepe hasonlít az Istenéhez. A bér-málkozók olyanok, mint a tanár által kiválasztott fiúk. A szerepük is hasonló: nekik kell bemutatni a helyes életet. Nem a legkiválóbbakat választotta ki az Isten, mert a tanáréhoz hasonló a szándéka. Növelni akarta az emberek önbizalmát azzal, hogy az általa elképzelt életet mindenki megvalósíthatja. Ő segít az embernek ebben. Igaz, ez külön munkát, fáradságot jelent azok számára, akik bér-málkoznak. De az Isten azt szeretné, ha az ő népe helyesen élne, és az Isten elképzelése szerinti életben találna örömét. Erre a példamutató életre vállalkoznak azok, akik bér-málkoznak. Megtiszteltetés ez a feladat, örömteli, szép munka. És az egész Egyház figyelembe véve nem is kell sok ember hozzá. Csak aki vállalja ezt a feladatot, az vegye komolyan!

S ma a hiba itt van. Sokan bér-málkoznak. De igen sok szülőnek az a felfogása, hogy jó minél előbb túlesni a bér-máláson. A vallási élet elemi igazságaiban és gyakorlatában egyaránt járatlan kisgyerekek hogyan fognak példát adni? A másik, nem egészen helyes felfogás, hogy a magyarázatokban az egyéni tökéletesedés szentségeként mutatják be a bér-málkozást. Pedig már az első bér-málások, a Szentlélek leszállása azt mutatta, hogy az Isten ajándékait a többiek, az egész Egyház javára adta. Be kell vallanunk, hogy az Egyház szinte egyáltalán nem épít a bér-máltakra. Pedig az Isten szándéka szerint az ő feladatuk lenne életük példájával egy tiszteletre és követésre méltó keresztény életet bemutatni.

A bennem lévő Lélek vonzza a másik embert

Isten nagyszerű feladattal tiszteli meg azokat, akik bér-málkoznak. Mások üdvösségét bízva rájuk. Az első feladatuk az, hogy példájukkal bemutassák: így lehet az Isten elgondolása szerint élni. De van egy másik feladatunk is. Hasonlaltat világítom meg.

Gyerek. Most ismerkedik az étellel, a tudományokkal. Megismeri a fizika törvényszerűségeit, szabályait. Az iskolában tanultakat otthon is kipróbálja. Az asztalán papírlap. A papírlapon gombostűk. A kezében mágnes. Óvatosan közelíti meg a mágnessel a gombostűk egyikét. A mágnes felszippantja, magához vonzza a tűt. A gyerek most óvatosan leveszi a tűt a mágnestről. Kezébe fogja, s most a tűvel közelít egy másik tű felé. A tű magához vonzza a másikat. A gyerek tágra nyílt szemmel figyeli a mágnesesség hatását. Ismerkedik a fizika törvényeivel. A tű felemelte a másikat a papírlapról.

Isten a szeretet. Erő sugárzik belőle. Aki bér-málkozik, azt eltölti a Szentlélek, a szeretet lelke. A feladata és lehetősége az lesz, hogy a földi élet síkjáról az örök élet magassága felé emeljen másokat. A benne lévő szeretet révén vonzza, segítse, megemlje a másik ember életét az Isten felé. Ez a bér-málkozó másik feladata.

A bér-málásra előkészítő oktatások célja az lenne, hogy Isten-közelségbe emelje az embert. Az Isten vonzó közelsége a bér-málás révén lehetőség arra, hogy a bér-málkozót betöltse a szeretet és a segítőkézség lelke. Amikor megcsillan benne a felismerés: így érdemes élni, akkor áthatja a sze-

retet is: másokat is szeretnék erre az életre segíteni. És segíteni is fog. A másokért mondott imádságba beleöntheti a kívánságát, azt akarom, hogy az én örömöm bennük is legyen. Az okos szó lehetőségével is élni fog. A szavainak nem éle, hanem ereje lesz. Nem legyőzni akar mást, hanem az igazságot akarja megközelíteni. És az ilyen szó vonzó. Egyet mindenképpen elér, a meghallgatást. Megnyílik előtte a másik ember. Lehetősége lesz a segítségre is. Nincs olyan jó a világon, ami mellé oda ne állhatna, hogy szeresse. Ez a feladata, és az ereje is.

Persze, a gyerek kezében is a tű egy bizonyos idő múltán elveszíti a mágnesességét. Újra kell mágnesezni. Sajnos a bérnállással a legtöbb ember egy életre leteszi a gondot. Nem szítja fel a kegyelmet, amit az Isten a Szentlélek révén bőven ad. Így aztán csak ideig-óráig teljesíti feladatát. Elkopik benne a szeretet, elszürkül a segítőkészség. Így persze, nem képes többé arra, hogy mások életét felemelje és mozdítsa. A megbérnálltak elenyésző kisebbsége veszi komolyan a feladatát, amit Isten számára megtisztelő szerepként szánt.

A bérnállkozó feladata, hogy a benne lévő lélek, a szeretet révén vonzza, segítse, emelje a másik ember életét az Isten felé. Kár, hogy olyan kevesen teljesítik.

A „Szentlelkes” ember

A bérnállással két nagyszerű feladatot vállal az ember. Az egyik az, hogy életével bemutatja, hogy milyen az Isten elképzelése szerinti élet. A másik pedig, hogy segíteni fog másokat az Isten felé vezető úton. Mindkettő a szeretet feladata. Nemes, szép feladata. Szívesen tesszük. És az Isten nem hagy magunkra, segít a feladat teljesítésében.

Hogyan? Az ember cselekedeteinek megfigyelésével megközelíthetjük, megérthetjük az Isten tetteit. Mit csinál egy sportedző a versenyzőivel? Természetesen komoly edzésekkel felkészíti őket a versenyre. A verseny előtt aztán az a feladata, hogy elérje, hogy versenyzői képességeiknek megfelelően szerepeljenek, sőt felülmúlják önmagukat. A küzdelemre készíti, lelkesíti őket. Ez a lelkesítés a biztosítéka a sikernek. Az Isten a bérnálláskor a szó legszorosabb értelmében „lelkesít” minket. A Szentlelket kapjuk ajándékul. A bérnállással vállalt két nagyszerű feladatot csak ilyen „Szentlelkes” ember tudja teljesíteni.

Milyen módon éri el ezt az Isten? A televízió az élet rengeteg nagyszerű eredményét villantja fel előttünk nap nap után. Az egyik ilyen riportfilm súlyosan beteg embert mutatott be. A szíve volt beteg. A vizsgálat kimutatta, hogy időnként kihagy a szívverése. Ez okozza a rosszulléteit. Műtétet segítettek rajta. Elektromos készüléket operáltak a szervezetébe, amely áramütésekkel serkenti azt. A tudomány nagyszerű eredményeinek egyike.

Az Isten hasonló módon segít az embernek. Nem külső körülmények megváltoztatásával, vallásos könyvekkel, mások buzdító beszédei, orvosságok által éri el az eredményt. A lelkükbe száll a Szentlélek. Amint a példában említett elektromos motor az emberben működik, úgy a Szentlélek is bennünk fejt ki működését. S van egy másik hasonlóság is. A beteg szervezetében elhelyezett motor a szívre hatott. Serkentette a működését. A szabályos szív működés után hozzájárult ahhoz, hogy a beteg egészséges életet élhessen. A Szentlélek is a szívre hat bennünk. Emberi énünk valóságos és szimbolikus középpontjában. Hozzájárul ahhoz, hogy a szeretet működése szabályos, rendes legyen bennünk. Olyan ember legyek, akinek „szíve” van. A szeretet működése aztán segít minket abban, hogy egészséges, példamutató életet élhessünk. Az önzés miatt nem hagy ki a szívünk egyetlen ütemet sem, egyetlen lehetőséget sem. S mivel a szeretet hat át bennünket egészen, mindent megteszünk azért, hogy mások élete könnyebb legyen, és az Isten vezessen. S mindezt a bennünk lévő Szentlélek teszi, a Szeretet Lelke. Az életünk szeretetét szabályozó, serkentő Szeretet segít bennünket a példamutatás és a segítség Istenhez vezető útján.

Régi igazság, hogy eredményt a sport területén csak olyan versenyzőkkel lehet elérni, akik lelkesek. Az Isten is ezt akarja elérni akkor, amikor a bérnállkozókat a Szentlélekkel ajándékozza meg,

„lelkesíti”.

Bérmálás után

Tudja-e minden bérmálkozó, hogy Isten számít rá? Bemutatják- e a szeretet lelkétől vezetve az Isten gondolata szerinti életet? Nagyszerű szerepnek tartják-e, hogy másokat az örök boldogság felé vezethetnek? Ha a gyakorlatot nézzük, a válasz kedvezőtlen. Pedig Isten, amikor a Szentlélek által eltölti a bérmálkozót kegyelemmel, megbízást és segítséget is ad a nagyszerű feladathoz. Akkor miért ilyen az eredmény?

Isten megbízást ad a bérmálkozónak. – Eltörölhetetlen jegy, pecsét az ember lelkén ez a megbízás. Egész életén át feladata lesz, hogy példamutató életet éljen. A papsággal együtt segítőtje legyen az Isten népének az örök haza felé vezető úton. Örömteli, nagy pillanat volt a bérmálás az első keresztények életében. Ezért ölelte meg a püspök, mint jövőendő segítőtársát, a bérmálkozót. Az ölelésből ma már arclegyintés lett. A megbízás nagyszerű pillanatából pedig életkor és oktatási folyamat lezárása. Ezzel eleget tettünk a gyermekkor utolsó vallásos kötelességének. Nem is lehet másképp. Hiszen az üdvösségre vezetés feladatát közben kisajátította a papság. A példamutató életre pedig a szeretetesség vállalkozott. Az embert azonban a feladat, a tevékenység viszi előre. Megbízással, de szerep nélkül, feladat hiányában elkedvetlenedik az ember, és a megbízását sem tudja igazán komolyan venni.

A Szentlélek ajándékait kapja a bérmálkozó. – Bölcsességet, az értelem lelkét, a tanács és tudomány lelkét, lelki erőt, a jámborság és az Úr félelme ajándékát. Nagyszerű ajándékok ezek, amelyek belülről formálják az embert. Az első keresztények éltek ezekkel az ajándékokkal, a mai bérmálkozók nem is ismerik, alig értik. Olyan ez, mintha valaki karácsonyra ajándékot kap, ajándéksomagot, de nem bontja fel. A csomag ott hever a lakásán, telve nagyszerű, praktikus ajándékkal – hiába. A bérmálásnál – sajnos – csak odáig jutunk el, hogy díszes, ünnepi körülmények között átvesszük Isten ajándékait, de ezzel be is fejeződik minden. Azok az ajándékok, amelyek kinyitnák az értelmünket és a szívünket az élet és az Isten felé, soha nem lesznek igazán tulajdonunkká. Hiszen az ajándék, amit átvettem, de ki sem bontom, nem használom, igazában nem az enyém. Sőt: a ki nem bontott ajándék visszautasítása Istennek. Hogyan várjuk azt, hogy a bérmálásnak hatása legyen, ha Isten ajándékait nem használjuk?

Miért hatástalan ma a bérmálás szentsége? Miért jelent jóval kevesebbet, mint amit jelenthetne? Azért, mert a megbízás és Isten ajándékainak átvételén kívül a lelkek mélyén és a gyakorlatban alig történik valami. Leírom: formasággá lett a szentség, amelynek az életet kellene formálnia. Változtatnunk kell rajta!

Az Oltáriszentség

Isten segít nekünk. Számíthatunk rá. Gyermekeivé fogadott, amikor megkereszteltek minket. Bár bűneink által sokszor megsérül az Istennel való barátságunk, a bűnbánat szentségében az Úr baráti jobbot nyújt nekünk. Nagyszerű feladattal tisztel meg minket, amikor bér málkozunk. Egész életünket átszövi az ő segítségével. Leginkább az Oltáriszentségben, a szentáldozáson keresztül.

Néhány esztendővel ezelőtt a televízióban láttam egy filmet. Nem emlékszem a címére, a tartalomra sem. Egy jelenet azonban megmaradt bennem. Szökött katonát mutatott a kép, a második világháború utolsó napjaiban. Utolsó erejét megfeszítve igyekezett egy ház felé, ahol világosságot látott. Észreveszik, befogadják. Ott esik össze, azoknak a kezei között, akik befogadták, akik ajtót nyitottak neki. Ijedt percek következnek, azt hiszik, hogy meghal a karjaik között. Jó a szívverése, láza sincsen. Megpróbálják életre kelteni. Amikor végre kinyitja a szemét, kiderül, hogy mi a baja. Éhes. Napok óta nem evett semmit. Étel adnak neki. Mohón eszi. Néhány nap alatt megerősödik. – A filmből ez a kép maradt meg bennem. Az éhségtől elerőtlenedett, megtört ember. És az, hogy mit jelentett számára az étel.

Istenre jellemző bölcsességgel adta nekünk táplálékul önmagát az Úr Jézus. Meg akarta értetni velünk, hogy mit jelent ő számunkra. Olyan fontos, mint az étel. Jobb jellemzést nem is találhatott volna. Hiszen minden ember tudja, érzékeli, hogy mit jelent számára az étel. Életfeltételt. Étel nélkül erőtlen lesz az ember. Elpusztul. Ugyanilyen fontos ő nekünk. Világos szavakkal fejezi ezt ki akkor, amikor a kafarnaumi zsinagógában beszél: „Ha nem eszitek az Emberfia testét, és nem isszátok az ő véré, nem lesz élet bennetek” (Jn 6,53).

Az utolsó vacsora után meghitt hangulatban ezt mondja tanítványainak: „Nélkülem semmit sem tehettek” (Jn 15,5). Be kell vallanunk, hogy nem értettük meg őt. Tegyük oda Jézus szavai mellé az Egyház parancsát: „Évente gyónjál, és legalább a húsvéti időben áldozzál!”

Ugyan milyen erő lesz abban, aki évente egyszer étkezik? Isten csodája, hogy megmarad a hite! – Egy alkalommal áldoztatás közben hallottam ezt a kérdést. Egy kislány – három éves lehetett – tette fel az Úr testét magához vevő anyjának: „Mit kaptál? Cukrot?” Jelképpé nőtt bennem azóta ez a kérdés. Úgy érzem, hogy az áldozók között sokan vannak, akik megmosolyogják a gyermeket. De szentáldozásunk azt jelenti, azt fejezi ki, hogy lelki desszertet várunk. Több nő áldozik mint férfi. Mert az Úr Jézusból „édes Jézust” csináltunk. – Sokan ritkán áldoznak, mások rosszul. S csoda, hogy Jézus szava érvényesül rajtunk: „Nem lesz élet bennetek!”

Ezek a sorok abban akarnak segíteni, hogy megértsük a szentáldozást, az Úr Jézus szándékát. Mert olyan fontos ő nekünk, mint az élet. Nála nélkül semmit sem tehetünk az üdvösségünkért.

Kenyér és bor

Miért maradt közöttünk étel formájában Jézus? Azt akarta kifejezni ezzel, hogy olyan fontos ő nekünk, mint az étel.

Világos szavakkal hozta tudomásunkra, hogy a hívő ember nélküle nem juthat el az örök életre. Ételként maradt közöttünk tehát. Értjük. De miért kenyér és bor formájában? Két kis epizód talán közelebb visz a megértéséhez.

Kenyér formájában maradt közöttünk Jézus. Édesanya. Gyerekeinek a tízórait mindig ő készítette. Kenyeret, de mindig tett melléje valami különlegeset is: almát, narancsot vagy süteményt. Egyik alkalommal megrökönyödve csípte el fiát: a különlegeset megette, de a kenyerek ott száradtak a táskája mélyén. Másnap a táskájába szalonnát csomagolt, melléje süteményt tett. Kenyeret nem. Ami-

kor megjött a fiú az iskolából, és panaszkodni kezdte a dolgot, az édesanyja megjegyezte: azt hittem, hogy neked kenyér nem kell...

A kenyér a legfontosabb táplálékunk, igaz, ízelesebb a gyümölcs, édesebb a sütemény, de a legszükségesebb a kenyér. Ezt akarta velünk az Úr Jézus megértetni. A vallásos életünket elsősorban nem Szent Rita tisztelete segíti, nem a litániákon, a különféle ájtatosságokon való részvétel mozdítja elő, hanem a szentáldozás. Az égi kenyér. Vannak, akik úgy gondolják, hogy a vallásos élet sorsa a beatizenén múlik. Nem. Az dönti el, hogy milyen fontosnak tartjuk a Jézustól kapott kenyeret, a szentáldozást. Az Úr Jézus ezzel, hogy kenyérként maradt közöttünk, jelezni kívánta, hogy sokféle ízes, szép tápláléka van ugyan lelkünknek, de legfontosabb a kenyér, a szentáldozás.

Bor ízében maradt közöttünk Jézus. Fiatalok. Zenés, táncos házi összejevetelt tartanak, bár ismerik egymást, mégis nehezen indul a társalgás. Kicsit ünnepélyes, feszélyezett a hangulat. Pedig a fiatalságuknál fogva vidámabbnak kellene lenniük. A házigazda is érzi, hogy valahogy nem mozdul a társaság. Mit is csináljon? Poharakat vesz elő, és bort tölt. Koccintanak. Kipirulnak az arcok, megoldódnak a nyelvek, felvillan a szemekben a mosoly. A nyelveken elindul a derűs szó.

Az Úr Jézus tudta, hogy az ember csak úgy boldogul, ha feloldódik benne minden. Ha élvezni tudja az életét. Csak akkor lesz élménnyé benne az Isten iránti szeretet, ha annak hangulata van. Ezért maradt közöttünk bor formájában. Azt akarta, hogy a vele való személyes találkozás feloldja bennünk mindazt a gátlást, amit az önzés, a gőg, a hiúság kötött rajtunk. Ezért adott nekünk bort. Azt akarta, hogy a vele való találkozás, az iránta való szeretet felmelegítsen minket. Tegyen tüzessé a szeretet, nyelvünkön baráti, emberi szó csendüljön, szemünkben a tiszta szándék derűje legyen. Feloldódott, gátlások nélküli életet szánt nekünk. Ezért adta önmagát az utolsó vacsorán bor formájában.

Kenyer és bor formájában maradt közöttünk Jézus. Nem véletlen, hogy így cselekedett. Ezzel akarta kifejezni, hogy lelkünk számára a sok táplálék közül az egyszerű, mindennapi kenyér a legfontosabb. A borral pedig azt jelezte, hogy szeretné, ha feloldaná, nagyon széppé tenné életünket a vele való találkozás.

Oltár-asztal

Színész. Bemutató előadásra készülődött. Királyszeretet játszott. Ilyen öltözetet adtak rá, így maszkírozták az arcát is. Megkezdődött az előadás. A nézőtérén ott ült két gyermeke. Tágranyílt szemmel nézték a színpadot. A hang ismerős volt nekik, de az édesapjuk kinézésével nem tudtak megbarátkozni. Az előadás után az édesanyjuk bevitte őket az öltözőbe. Idegenkedve néztek ott is az édesapjukra.

Az öltözet, a maszkírozás eltakarta előttük az apa arcát. Az édesapa erre levette a díszes palástot. Levette a maszkírozást. A két gyerek most már rohant hozzá. Aki előttük állt díszítések és ékesítés nélkül, meleg mosollyal, derűs arccal, az már az édesapjuk volt.

A második vatikáni zsinat így tett az Istennel. Levette mindazt, amit az emberek évszázadok óta rátettek. A Mennyei Atyából Uristent csináltunk. Fenségeset, hatalmasat, erőset. Most a zsinat a Mennyei Atyát állítja elénk. Ékszerek, díszítés, fenség nélkül. Ennek az első megnyilvánulása volt a szentmisére vonatkozó liturgikus rendelkezés. Az oltár trónusából asztalt csinált az Egyház. Az utolsó vacsora asztalához hasonlót, hogy ezzel is kifejezze az Isten hozzánk való kapcsolatát. Ennek a szembemiséző oltárnak nincsen más ékessége, mint a kenyér és a bor, Jézus teste és vére. Hiszen minden családi asztalnak a lényege az étel és az ital, és azok, akik körülötte ülnek. Sajnos, a szentáldozás ájtatossági gyakorlattá alakult. Pedig az Isten a szeretet asztalközösségét akarta megteremteni. Vannak, akik szegényesnek és silánynak mondják ezeket az oltárokat. Istenhez megfelelőbbnek mondják a régit. Az Istenhez, az Atyához megfelelő az új! Hiszen, mert nincsen más ékessége, már az oltár maga is figyelmeztet arra, hogy a lényeg Jézus. Ez az egyetlen ékessége és tartalma az ol-

tárnak. A tabernákulum előtt letérdeltünk. És elmentünk haza.

Ezt az oltárt nem lehet otthagyni csak úgy, ha vettünk róla. És ez a szentáldozás. A mindennapi életben is kényelmetlen más asztala mellett ülni oly módon, hogy nem fogadunk el semmit a kínálatból. Sok évnek kell eltelnie addig, míg ezt megértjük, de az oltár-asztal jelképe egészen biztosan közelebb segíti az embereket az Istenhez, az Atyához. Az asztal mellett testvérek ülnek, az asztalra az Atya hajol, meleg, jóságos, derűs tekintettel. A közös asztal összehoz, és összetart bennünket. A szentáldozásról ma nem lehet beszélni az oltár-asztal nélkül. Az utolsó vacsora asztalát állította fel közöttünk a II. vatikáni zsinat. Mert nem véletlenül alapította az Oltáriszentséget Jézus az utolsó vacsora asztalánál. Ezzel alkotta meg az Isten gyermekeinek családi közösségét.

A gyerekek azt mondták színész apjuknak, mikor megölelték: milyen más vagy így! Az apa mosolygott: „Az csak szerep volt!” – A vallásos emberek ma a templomban újra és újra rádöbbennek arra, hogy milyen más az Isten, mint eddig hitték: Atya. Asztalához gyűjti és megvendégeli gyermekeit.

Ha vendéget várók

Nagyon sokszor teszik fel ezt a kérdést az emberek: napi áldozó? És mennyivel jobb? Nem akarok a vakmerő ítélet hibájába esni. Más életét, benső világát nem ismerem. Nem tudom eldönteni a kérdést: jobb, vagy nem jobb. Az ember azonban ismeri önmagát. Bizony sokszor tapasztalja, hogy a szentáldozás, a Jézussal való találkozás nem tette sokkal jobbá. A tapasztalat aztán megingatja a hitét: tényleg olyan fontos a Jézussal való találkozás, mint az étel? – Mi lehet a tapasztalat oka?

Mindenki ismeri a Szentírásból Simon farizeus esetét. Az emberek lelkesedtek Jézusért. Kiálltak mellette. Az írástudókról ugyanezt nem lehetett elmondani. Jézus ellen azonban nehezen tudtak érvelni. Simon is ilyen volt. Ebédre hívta hát Jézust. Nem mondhatnak rá ezután semmit. Nem vádolhatják elfogultsággal Jézus iránt, hiszen a házának vendége volt. De nem szeretetből hívta vendégül. A botrány az ebéd közben történt. Egy bűnös asszony besurrant az ebédre. Egyenesen Jézushoz ment. Leborult előtte, és sírni kezdett. A könnyei rácsöppentek Jézus lábára. Zavarában a hajával törölte meg. Bocsánatkérésül megcsókolta Jézus lábát. Aztán drága, illatos olajat vett elő, s azzal kent meg Jézus lábát. Simon haragos volt. Ilyen botrány az ő ebédjén! Jézus azonban fejére olvasott. „Házadba jöttem, de lábamra vizet nem adtál. Ez viszont könnyeivel öntözte, és hajával törölte meg lábamat. Csókot nem adtál, ez meg, amióta bejött, szüntelenül csókolgatja a lábamat. Olajjal nem kentek meg a fejemet, ez meg illatszerrel kentek meg a lábamat.” – Sorban elmondja Jézus Simonnak, hogyan mulasztotta el a vendéglátás alapvető szabályainak megtartását. Jézussal nem törődött. A vendéglátásban nem a szeretet, hanem az egyéni hírneve vezette.

Nagyon sokszor fordul elő ez a mi életünkben is. A „napi áldozó” jelző vallásilag rangot jelent. Ez a vallásosság csúcsa sokak szerint. Az ilyen rang aztán megtéveszt sok embert. Nem Jézust, hanem a rangot akarják elnyerni. Ezért lesz aztán a szentáldozásuk Simon-féle vendéglátás, ami nem viszi előre az embert lelkileg egy lépést sem. Elmulasztják mindazt, amit különben megtesznek vendégeikkel kapcsolatban.

Ha vendéget várunk, akkor arra készülünk. Már azzal, hogy időt biztosítunk a vendéglátásra. Hányan és hányan áldoznak úgy, hogy szinte perceik vannak Jézusra! És tényleg csak perceik vannak! De nem is tesznek meg semmit azért, hogy több idejük legyen.

Ha vendéget várok, akkor ő a középpont. Kedves figyelmességekkel veszem körül, amelyek személy szerint neki szólnak. Hányszor mulasztjuk el, hogy szentáldozásainkra úgy készüljünk, hogy valamit teszünk Jézus kedvéért. Olyat, ami neki kedves. Embereket külön módon fogadunk, mint őt. Természetes, hogy így a vele való találkozások nemhogy formálnának minket lelkileg, hanem inkább visszavetnek, mert minden áldozásunk sértés Jézus iránt. Annyira sem becsüljük őt, mint az emberek közül való vendégeinket.

A jó szentáldozás feltétele, hogy legalább olyanok legyünk Jézus iránt, mint az emberek közül azokkal, akiket becsülünk és szeretünk.

Szentáldozás után

Jézus elindult a Jordán folyótól. Keresztelő János már másodszor tett tanúságot róla. Az emberek bizonytalanok. Hisznek Keresztelő Jánosnak, mert élete eddig is bizonyította szavai igazát. De a kétség ott volt bennük. Ez a harminc év körüli férfi lenne a megváltó? Ketten utána indulnak. Az egyik fiatal fiú még csak. János a neve. A másik idősebb. Andrásnak hívják. Jézus észrevette, hogy követik. Szembefordult velük és megkérdezte: „Mit akartok?” Azok zavarba jöttek. Aztán így válaszoltak: „Mester, hol lakol?” Jézus barátságosan hívja őket: „Jöjjetek, nézzétek meg!” Erre elmentek és megnézték. Aztán aznap nála maradtak. Ez délután 4 óra körül történt. Szent János apostol idős már, mikor leírja ezt az élményt. Ő volt a fiatal fiú. Jézusnál maradtak és beszélgettek vele. Ez a találkozás, ez a beszélgetés lett élete döntő élménye. A találkozás és a beszélgetés.

A szentáldozás is találkozás Jézussal. Bensőségesebb, mint amilyen a két apostol találkozása volt az Úrral. Nem csupán mellettünk, velünk van Jézus, hanem bennünk. János és András életét döntően meghatározta ez a találkozás.

János még évtizedek múlva is pontosan emlékszik az időpontra. Igen, mert találkoztak és beszélgettek Jézussal. A jó szentáldozás egyik titka az: milyen lesz a szentáldozás utáni imádság, a beszélgetés. Sajnos, a szentmiséinken nagyon szerény helyet kap a szentáldozás utáni beszélgetés Jézussal. Még az új liturgia is alig-alig összpontosít erre. Bár a szentáldozás után bevezetett lélegzetvételenyi csend már jelzi az igényt. A közösen mondott hálaadó imádságok már érzékeltetik, hogy itt döntő találkozásról lenne szó. Egyelőre azonban még nem tisztázódott világosan a közös és a magán imádság szerepe és jellege. Egyelőre a szentáldozás utáni liturgia inkább azokra van tekintettel, akik nem áldoznak. Az ember is szívesebben hajlik arra, hogy egyedül maradjon Jézussal. Ez az igény most még arra vezet, hogy a hívek többsége a vasárnapi szentáldozásaiban az imádságon keresztül nem nyeri el a Jézussal való találkozás élményét.

János és András aznap Jézussal maradtak. Az Úrral való találkozás nem egy futó kaland csupán, hanem személyes élmény. A beszélgetésen keresztül alakult azzá. Nekünk is meg kell teremteni a szentáldozás utáni beszélgetés, imádság lehetőségét. Akár azzal, hogy otthon, munka közben biztosítjuk magunknak azt, hogy kicsit „egyedül” maradjunk az Úrral. Belső fegyelmezettséget kíván, de megvalósítható. A gyakorlatunk is segít ebben. Hányszor tudnak meghitt, komoly beszélgetést folytatni egymással emberek munka közben, otthon a családtagok a konyhában. Csak egy dolog szükséges hozzá: az, hogy figyeljek a másikra. S talán itt van a megoldás lehetősége is. A szentmisék közös hálaadásai után ez a „négy szemközt” a templomon kívül biztosíthatná a folytatást, az élményszerű találkozást.

Tabernákulum

Az emmauszi tanítványok mennek hazafelé. Minden sötét bennük. A nagypéntek tette azzá.

Meghalt Jézus. Benne volt minden reménységük. Hiába hallották Jézus feltámadásának hírért. Ekkor csatlakozik hozzájuk az Úr. Beszélgetni kezdenek. Jézus szavai hatására derengeni kezd valami bennük. Sorra választ kapnak kérdéseikre, a bennük lévő reménytelenségre. Hazaérnek. Jézus úgy tett, mintha tovább akart volna menni. De azok marasztalták és kérték. „Maradj velünk, mert esteledik és a nap már lemenőben!” Betért tehát Jézus, hogy velük maradjon.

Az emmauszi tanítványok irigylésre méltó sorsa a mi osztályrészünk is lett. Velünk maradt Jézus a templomainkban. Az oltárszekrényeinkben rátalálhatunk, hogy kapcsolatba kerülhessünk vele. Vallásos életünk vigasztaló ténye ez. Pedig éppen úgy mellékes eseményként került az életünkbe, mint az evangéliumba az emmauszi tanítványok esete. Az első keresztények a „kenyértörésre” jöt-

tek össze. A keresztáldozat megújítása, a szentáldozás volt együttlétük eseménye. Betegjeik számára tettek félre a „Szent Kenyérből”, hogy azokat is erősítse az Úr teste. Az őrzés helye felé forduló figyelem és tisztelet tette aztán erőforrássá a tabernákulumot, tartotta közöttük Jézust.

Ismerek egy kis kápolnát. Az oltárszekrény előtt mindig térdel valaki. Betér a templomba a kisgyerek, hogy megmutassa új mackóját. Leroskad előtte a padra az öreg, hogy megpihenjen. Meghúzódik az oszlop mellett a fiatal, hogy néhány szót váltson vele. Erőforrásunk lett az Oltáriszentség. Velünk lakik az Isten. Lakóhelyet szerzett köztünk. Szükség van rá. Hányszor mondják az emberek, hogy jobban tudnak imádkozni akkor, amikor csak úgy bejönnek a templomba, mint a szentmiséken. Így is van. Hozzá tartozik az életünkhöz, hogy „négy szemközt” maradjunk az Istennel. Minden imádság alkalmas erre, de különleges módon alkalmas erre a templomokban elmondott imádság. Jelképnek érzem azt is, hogy a díszes oltárok trónjairól a II. vatikáni zsinat után „leszállt”, közénk jött az Úr, amikor az oltárasztal került a templom középpontjába, és külön őrzési helyre került az Oltáriszentség. Meghittebb, bensőségebb lett az imádságunk, mert „közelebb” van hozzánk az Úr. Négy szemközt lehetünk vele. Hozzá tartoznak az életünkhöz az ünnepi összejövetelek is, de nélkülözhetetlenek ezek a bensőséges beszélgetések Istennel.

A csend, az Isten felé fordulás alkalmas arra, hogy szóljon hozzánk az Úr. Hogy feloldja bennünk válasza a feszültségeket, kegyelmével „rendet” teremtsen bennünk. Azért maradt köztünk, hogy érezzük azt, amit az emmauszi tanítványok: „Lángolt a szívünk, amikor beszélt hozzánk!” Hány és hány helyen nem tudnak táplálkozni az Úr testével az emberek! Hány és hány embernek nincs módja, hogy áldozzon! Egy mindenkinek rendelkezésére áll: bemenni a templomba, és az örökmécses fényénél beszélgetni egy kicsit Azzal, aki mindnyájunk számára az Út az Igazság és az Élet.

A betegek szentsége

Az emberi élettel osztályrészünk a betegség és a halál. Nagyon sok szenvedéssel jár. Nem csoda, hogy Jézus földi életében különös szeretettel fordul a betegek felé. Nem hagyta el azonban jelen életünk betegeit sem. Segít rajtuk a betegek szentségén keresztül. Miben és hogyan segít? Megvilágításként egyik csodáját használok fel.

Volt egy béna ember. Nem gondolt a gyógyulásra. Tapasztalatból tudta, hogy az ő betegségére nincs orvosság. Még Jézus csodáinak híre sem hatott rá. Barátai voltak azok, akik hordágyon Jézushoz vitték. Mivel a sok ember miatt nem fértek közelébe, felvitték a beteget a lapos háztetőre, és köteleken lebocsátották Jézus elé a házba. Barátai hite láttára Jézus így szólt az emberhez: „Ember, bocsánatot nyertek bűneid.” Egyszerre világossá vált Jézus szavaiból, hogy az ember miért nem fordult bizalommal Jézushoz. Lenyomták őt bűnei. Az a világos emberi érzés volt benne: a bűnös emberen nem segít az Isten. Segít. Elsősorban azzal, hogy feloldja bűneit. A következő lépés már egyszerű. Azt mondja Jézus a béna embernek: „Mondom neked, kelj föl, fogd az ágyadat, és menj haza.” És az ember gyógyultan távozott.

Legyünk reálisak. Minden betegségnek két befejezése lehet. Az egyik a gyógyulás, a másik a halál. A gyógyulást többször elérheti életében az ember, a halált azonban nem kerülheti ki. A betegség és a halálfélelem egyaránt megbénítja az embert. A betegségben megtapasztalja esendő emberi voltát, törekénységét és kiszolgáltatottságát. A gyógyulás feltételei közé tartozik mindig, mint legfontosabb, az ember küzdőképessége, akarata. Ezen segít az Isten. A betegek szentségével feloldja először az emberben a bűnök kötelékét. Az ember felszabadul. Most már nincs akadályja annak, hogy teljes szívvel és bizalommal forduljon az Istenhez. Isten segítségével világosan látja, és ereje is lesz mindannak megtételére, ami a gyógyuláshoz szükséges. Az evangéliumi bénát Jézus csodája gyógyította meg. A csoda maga jelzése és jelképe lett az Isten segítségének. A bűnök bénító hatását feloldja az Isten, hogy zöld jelzést kapva az ember bizalma, Isten segítségével mindent megtegyen a gyógyulása érdekében.

A halálfélelem teljesen összezavarhatja az embert. Főleg azért, mert az embert kötik a tettei. Az ember megérzi, hogy tehetetlen a múltjával szemben. Ezen segít az Isten. A betegek szentségével feloldja az ember múltját, mert megbocsátja a bűnöket. Az ember most már eléri az Isten kezét. Ez az Istenbe kapaszkodás segít abban, hogy átlépje a földi élet határvonalát, és bátran lépjen az örök élet földjére. Nem a múltja kíséri el, hanem az Isten segítségével. Az Isten hozzásegíti az embert ahhoz, hogy jól fejezze be az életét. Az evangéliumi béna példája szerint képes lesz arra, hogy „hazatérjen”, elnyerje az örök életet.

A betegek szentségével feloldja és megoldja az emberi élet két legnehezebb kérdését az Isten: a betegséget és a halált.

A gyógyulás útja

A betegek szentsége helyett az emberek azt mondják: utolsó kenet. Az Isten felénk nyújtott segítő kezétől félnek.

Változtatni kell ezen. Ehhez elsősorban meg kell érteni életünket. E hasonlat talán ad néhány gondolatot.

1966. március 16-án az Egyesült Államokban ürrepüléshez készülődtek. Komoly, merész tervvel. Két rakétát indítottak. A Gemini-8-nak utol kellett érnie az Agenát. Az űrhajósok feladata az volt, hogy kapcsolják össze a két testet. Kiderült, hogy a Gemini-8 pályáján igazítani kell. Megfeszített

munkával dolgoztak az irányító központban a tudósok, a számítógépek. Aztán összekapcsolták a két testet. Az irányítás már nem sikerült. A szétkapcsolás után a Gemini-8 pörögni kezdett. Lélegzetelállító percek következtek. A harc az űrhajóért folyt. A hibát sikerült helyrehozni.

Hasonló kísérlet az ember élete. Merész, nagy, szép tervekkel indít útnak az Isten. Meg kell valósítanom. Az imádságon, lekiismeretvizsgálaton, a gyónásokon keresztül a helyes pályára irányít. Ha meghibásodik bennem a szerkezet, ha megroppan az egészségem, akkor Isten is harcba indul a javításért, a gyógyulásért. Ebben a helyzetben a legfontosabb, hogy jó legyen a kapcsolat közte és az ember között. Ezért adja meg a betegek szentsége elsősorban a bűnök bocsánatát. A betegség nehéz pillanataiban az embernek állandóan szüksége van arra, hogy érzékelje az Isten eligazításait. A félelem, a fájdalom, a tehetetlenség és a kiszolgáltatottság érzései között kell egy biztos hang: az Istené. S ez csak akkor lehetséges, ha az ember érzékeit nem tompítják a bűnök. A betegek szentségével elsősorban ezek alól old fel az Isten.

A földi irányító központ utasításait figyelve az űrhajósok kijavították a hibát, ami a pörgést okozta. Megküzdöttek a sikerért. Isten segítsége is elsősorban arra irányul, hogy az ember kijavítsa egészsége hibáját. A beteg, az orvosok, a betegápolók áldozatos munkája szükséges ahhoz, hogy az ember egészsége helyreálljon. Nem mindennapi erőfeszítéseket kíván ez. Ebben segít az Isten. Felbecsülhetetlen már az a nyugalom is a gyógyulás szempontjából, ami a beteget bűnei bocsánatára eltölti. Fél gyógyulásnak szokták mondani, ha a beteg maga is gyógyulni akar. Az Isten ebben segít, hogy az ember minden adottságát „hozni” tudja a gyógyulás érdekében. Ehhez még hozzátartozik az is, ami az ember számára csak bizonytalanul ellenőrizhető: az Isten személyes beavatkozása a gyógyulás menetébe többnyire természetes, ritkán rendkívüli eszközök igénybevételével. Isten segítsége a beteget elsősorban arra irányítja, hogy elfogadja és megtegye mindazt, amit a gyógyulás megkíván.

Isten terveit legjobban az egészséges ember szolgálja. Természetes, hogy mindent megtesz azért, hogy nagyszerű terveit végrehajtó ember ép és egészséges legyen. Ezért áll az ember mellé az egészség megroppanása esetén a betegek szentségével. S ha ez már nem sikerülhet, akkor visszahozza az embert önmagához.

Isten felkészít a halálra

Az ember életének kikerülhetetlen állomása a halál. Félünk tőle, küzdünk ellene, mégis bekövetkezik. Ez az ember életének legfontosabb mozzanata. Eldől a sorsunk. Megváltoztathatatlanul és örökre. Természetes, hogy az Isten a hívő ember mellé áll és segít. A betegek szentségével. Miben segít? Két képpel világítom meg.

Általános iskola. VIII. osztály. Már csak azok felelnek, akik bizonytalan jegyre vagy rosszul állnak. Fontos feleletek. Az egyik fiú sűg. A tanár észreveszi. A gyerek félelmében letagadja. A tanár kijelenti: jövő órán az egész anyagból felelsz. Aki ilyen jól tud sűgni... A fiú elkeseredésében igazságtalannak mondja az intézkedést. A tanár megharagszik. A gyerek tanul, izgul. Félti a jó jegyét. Barátja azt tanácsolja, hogy kérjen bocsánatot. Megfogadja a jó tanácsot. Ha már felelnie kell, legalább a tanár haragját ússza meg. Tanítás előtt bocsánatot kért. Bevallotta a sűgást, és elnézést kért a megjegyzésért. A tanár a gyerekre mosolyog. Az felszabadultan fut az osztályba. Különben a felelet jól sikerült.

Nagyítsuk fel a kép hangulatát és mondanivalóját. Alkalmazzuk az életünk befejezésére. Számot kell adnunk nekünk is. Az egész életünk anyagából. A betegek szentségének felvételével a bocsánatkérő emberre rámosolyog az Isten. A beteg számára megnyugvást és örömet jelent a tény, hogy Legfőbb Bírája jóindulattal, bűnbocsánattal néz az életére. A tanár bocsánata fellelkesítette a diákot. A félelem és izgalom által megkötött adottsága most már felszabadultan állíthatja a jó felelet szolgálatába. Neki azonban csak egy felelet sorsa függött ettől. Számunkra az egész jövő, örök sor-

sunk. Isten bocsánatának birtokában minden adottságunkat arra fordíthatjuk, hogy jól sikerüljön az utolsó, nagy feleletünk, életünk befejezése.

A másik kép. – Kislány. Teniszverseny döntőjében szerepel. Napok küzdelmére kell feltennie a koronát. A döntőre kivonul a család. Biztatni, lelkesíteni. Ő a pályán verejtékezik, összpontosít, rohan és gondolkodik. Küzd. A nehéz helyzetekben elég egy pillantás azokra, akik biztatják, lelkesítik. Új erőre kap, hogy az utolsó küzdelmet is megnyerje. – Nagyítsuk fel a kép hangulatát és mondanivalóját! Alkalmazzuk életünk utolsó, nagy küzdelmére, a halálra! Életünk harcaira fel kell tenni a koronát a jó befejezéssel.

Velünk van az Isten. A betegek szentségének segítségével áll mellettünk. Verejtékeznünk kell, újra és újra visszahozni el-elszálló gondolatainkat. Harcolni a hitért, a reményért a kétkedő gondolatokkal. De az Isten ott áll a beteg mellett, hogy megnyerje ezt az utolsó nagy küzdelmet is. A Díj: az örök élet. S elég felidézni a gondolatot: Isten melletttem van, hogy az ember új előre kapjon, és feltegye a koronát az életre az utolsó percek hűségével.

A betegek szentsége ebben segít a halálra készülő embernek. A bocsánattal a nyugodt, jó befejezés lehetőségét adja meg a számunkra, segítségével pedig végigkíséri utolsó, nagy küzdelmünket. Isten nagy ajándéka a betegek szentsége.

Az egyházi rend szentsége

Jeruzsálemben a Juhkapunál volt a fürdő, amelynek héberül Beteszda volt a neve. Öt oszlopcsarnok állt mellette. Ott igen sok beteg, vak, sánta és béna feküdt, s a víz mozdulására várt. A zsidó hagyomány ugyanis azt tartotta, hogy az Isten angyala időnként leszáll a tóra, fölzavarja a vizet. Aki ezután elsőnek lép a vízbe, meggyógyul, bármilyen betegségben szenved is. Az Úr Jézus is megjelent egy alkalommal ebben a fürdőben. Feküdt ott egy beteg, aki már harmincnyolc esztendeje sínylődött bajában. Mikor Jézus ezt ott fekvő látta, és megtudta, hogy már milyen hosszú ideje beteg, megkérdezte: „Meg akarsz gyógyulni?” „Uram, felelte a beteg, nincs emberem, aki levinne a fürdőbe, amikor fölkavarodik a víz.” Jézus erre így szólt: „Kelj föl, fogd ágyadat és járj!” Az ember azonnal meggyógyult, fogta ágyát, és járni kezdett.

Jézus megszánta az emberiséget is. Adott embert – papokat –, akiknek szerepe, hogy az Isten segítségére oly nagyon rászoruló hívő népnek szolgálatára legyenek. Ők segítenek az értelmet és a szívet megvilágosító Isten üzenetéhez. Ők viszik a bűntől beteg embereket a bűnbánat szentségében Isten gyógyító vizéhez. Az imádságra oly béna kezek helyett a magukét kulcsolják fohászra, könnyörgésre. Az Isten segítése nélkül oly üreskező emberek helyett és nevében ők teszik az egyedül értékes ajándékot, Jézust, a szentmisében Isten oltárára. Ez a feladatuk, ez a szerepük.

Hozzák Isten örömhírét

Jézus azt mondta tanítványainak: „Amint engem küldött az Atya, úgy küldelek én is titeket.” Az ő küldetésére pedig Izajás próféta szavait alkalmazta a názáreti zsinagógában: „Az Úr lelke rajtam: Ő kent fel engem, hogy örömhírt vigyek a szegényeknek.” A papság feladata, hogy Isten örömhírét, üzenetét vigyék az embereknek. Bennünk adott az Isten az igazságra oly szomjas hívő népnek „embert”.

Hozzák az Isten segítségét

Feltámadása után így szólt Jézus tanítványaihoz: „Vegyétek a Szentlelket. Akit feloldoztok bűnétől, feloldozást nyer; akit nem oldoztok fel, nem kap feloldozást.” A többi szentség kiszolgáltatása által papjai sietnek a hívő emberek segítségére. Isten segítségét hozzák számunkra.

Viszik az emberek kérését Istenhez

Első papjait, első tanítványait Jézus így biztatta: „Bármit kértek majd a nevemben az Atyától, megteszi nektek.” A papok állnak Isten elé, hogy közvetítői legyenek a hívek kéréseinek. Bennük kapott a hívő nép Isten előtt „embert”.

Viszik az emberek ajándékát

Az utolsó vacsorán Jézus önmagát, testét és véréát adta tanítványai kezébe. Világos parancsa: „Ezt cselekedjétek emlékezetemre.” Ajándékot adott a papság kezébe. Nem üres kézzel, hanem az Isten előtt legkedvesebbel, az Úr Jézussal állnak Isten elé, hogy Vele és Általa adjanak hálát Istennek sok-sok jószágáért. Isten a papokban adott hívő népének „embert”, aki segít.

Ezekben a napokban van országszerte a papszentelés. Kérjük Istent, hogy új papjait áldja meg sok és szép feladattal, hogy a rájuk bízottak bennük elnyerjék az Isten „emberét”.

A pap feladata

Hozza Isten üzenetét. Mózes feladatához hasonlítanám a pap szerepét. Az ószövetségi Szentírás páratlanul szép sorokkal írja le Mózes meghívását. A csipkebokornál jelenik meg neki Isten. Tudtára adja megbízását. Menjen Egyiptomba, és vigye meg a választott népnek az örömhírt: Isten kivetzi őket a számukra annyi szenvedést hozó egyiptomi fogságból az Ígéret Földjére. Mózes megretten. Tudni akarja, hogy kinek a nevében viszi az üzenetet. Amikor Isten megmondja a nevét: „Én vagyok, aki vagyok!”, arra hivatkozik, hogy nem fognak hinni neki az emberek. Erre Isten csodajeleket ad neki, hogy ezzel igazolja küldetését. Mózes tovább alkudozik: „Kérlek Uram, sohasem voltam ékesen szóló, s mióta szoltál szolgálhoz, még akadozóbb és lassúbb nyelvű vagyok.” Az Isten azonban ezt az érvet sem fogadja el. Társul testvérét, Áront adja. Az ékesen szólót. Mózes elindul. Viszi a választott népnek az Isten üzenetét. Nem tehetett mást.

A pap feladata, hogy Isten üzenetét hozza. Nem tehet mást. Isten szándéka az, hogy népét az örök hazába vigye. Erről szól az üzenet, amit papja hoz. Sem csodajele, sem társat nem kapott az Istentől. Tudja azonban az Isten új nevét: Atya! Egyetlen eszköz, ami a féltékenységet, a gátlást, a hitetlenséget feloldja, az örömhír, amit hoz. Jó hír, amit hoz az embereknek. Evangélium. Ez az igazolása, ez a segítője, ez az erőforrása. Mi ez az örömhír?

ATYÁNK AZ ISTEN. Az Úr, a Hatalmas Isten arca az Atya vonásaira szelődött. Jézus ember, testvérünk lett. Élete, emberi sorsunk vállalása, kereszthalála megváltást szerzett nekünk a bűn rabságából. Feltámadása igazolta életünk nagy lehetőségét, az örök életet. Az örök hazában mennyei Atyaként vár minket az Isten.

A SZERETET PARANCSA. Jézus világosan eligazított bennünket. Szeretnünk kell embertársainkat ahhoz, hogy elérjük az Ígéret Földjét, az örök életet. Nem kíván az Isten hősi áldozatokat, különleges teljesítményeket, csak szeretetet. Ez szolgálja a mi javunkat. Nem köti gúzsba az embereket aprólékos szabályok tömkelegével, csak azt kívánta, hogy szeressük embertársainkat. Örömhír, jó hír ez.

ÖRÖK ÉLETET ÍGÉR. A választott nép számára Mózes az Ígéret földje elnyerésének üzenetét vitte. A szabadulás reményét. Jó hír volt ez a nép számára. Hosszú rabságuk idejét zárta le. A pap is jó hírt hoz, amikor a bűnöktől, emberi gyarlóságoktól annyit szenvedő Isten népe számára a szabadulás, az örök élet hírért hozza. A halállal nem fejeződik be az ember élete. Az út folytatódik, az Isten hazavár.

Jó hír, örömhír ez. Ez a legtöbb, amit adhat.

Szentségkiszolgáltató pap

Mózes Isten segítségével kivezette a választott népet Egyiptomból. Átkeltek a Vörös-tengeren, és megindultak új hazájuk felé. Isten sok apró jellel vette körül őket, hogy ezek által érzékeljék a jelenlétét és segítségét. Idézzük fel ezek közül az egyiket!

A pusztai vándorlás elején történt. Egy alkalommal olyan vidéken vezetett az útjuk, ahol nem volt víz. Egy ideig tűrte a nép a szomjúságot, aztán kétségbeesett. Mózes Istenhez fordult segítségért. Szemléletes képpen írja le a Szentírás Isten válaszát. Megígéri Mózesnek, hogy segíteni fog. Ezt a parancsot adja: Menjen Mózes a nép véneivel a tábor melletti sziklás hegyoldalhoz. Üssön botjával a sziklára. Így tett Mózes. A sziklából víz fakadt. Ujjongva itta az Istentől kapott vizet a nép.

Ha ezt az eseményt és az Ószövetség hasonló elbeszéléseit egymás mellé helyezzük és gondosan megvizsgáljuk, akkor hamar rájövünk Isten „gondolkodásmódjára”. Mózes a közvetítő Isten és a nép között. Ő áll Isten elé a nép nevében, s ő az, aki Isten akaratát tolmácsolja. A mi életünkben a pap szerepe hasonló ehhez. Ő a mi közvetítőnk Isten és az emberek között.

A másik érdekes dolog, amit megfigyelhetünk, hogy Isten mindig valamilyen látható jel, cselekedet által küldi segítségét. Mózes botjával érintette a Vörös-tenger vizét, s átkelhetett rajta a választott nép. A már említett és egy másik vízfakasztás is fűződik Mózes botjához. Isten felhőoszlopban kíséri a választott népet. Biztonságot jelent ez és megnyugvást.

A mi életünkben ezek a biztonságot adó jelek a szentségek. Jelek és jelszavak, amelyek megszerzik számunkra Isten barátságát és segítségét. Biztonságot és megnyugvást adnak számunkra is. Biztosítanak Isten jelenlétéről és segítségéről.

Isten vándorló népéhez tartozunk. Olyan nélkülözhetetlen a mi számunkra Isten segítsége, mint a választott nép számára a víz. Isten minket is biztosít segítségéről.

Megkereszteltek. Ettől a pillanattól kezdve tudom, hogy Isten gyermeke vagyok. Rajtam a jele. Övé vagyok, mint tulajdonára, úgy vigyáz rám. Tudom azt is, hogy velem van és segít. Igaz, nem felhőoszlop biztosít erről, hanem az Oltáriszentség. Velem, bennem van az Isten. Újból és újból szembekerülök Isten akaratával. Magamnak már nem bocsátanék meg. Isten a pap keze által újra és újra feloldoz. A betegnek érzékszerveit szent olajjal keni meg a pap. Biztosan tudja ebből a beteg, hogy segít neki az Isten. Vagy az egészség, vagy az üdvösség útjára vezet. Mindkét út jó.

A házasság nehéz útját vállaló ember érezheti Isten kézszorítását akkor, amikor stólájával átköti kezüket a pap. Szövetséget köt velük az Isten. Látható, érzékelhető jel által fogadja segítőtársainak a bér mátkozókat az Isten, amikor megbér mátkálja őket az püspök.

Ilyen erős és nyugalmat adó jel az a kézrátétel is, mellyel a püspök pappá szenteli azokat, akik Isten szolgálatára vállalkoznak.

A pap egyik legszebb feladata, hogy az Istentől rendelt jelek által az Úr segítségét és barátságát hozza az embereknek vándorlásuk útján.

Az imádkozó pap

A pap feladata az, hogy hozza Isten üzenetét és segítségét az embereknek, vigye az emberek kérését és ajándékát Istennek. Közvetítő szerep ez. A négy szerep közül talán a legkisebb hangsúlyt az imádkozás kapja. Pedig ez a pap egyik legszebb feladata.

A választott népet kivezette Mózes Egyiptomból. Isten segítségével átkeltek a Vörös-tengeren. A pusztai vándorlás nehéz, verejtékes esztendei következtek ezután. Egyik alkalommal megtámadták őket az amalekiták. József vezette a választott nép katonáit. Mózes pedig fölment a szomszédos domb tetejére a botjával. Áron és Hur kísérték. Mózes ott magasra emelte a kezét. Imádkozott. Amikor magasban volt a két karja, akkor mindig a választott nép katonái kerültek fölénybe a csatában. Valahányszor lehanyatlott Mózes karja, az amelekiták kerültek előnyösebb helyzetbe. Akkor Áron és Hur egy köre ültette Mózeset. Ők tartották magasba Mózesnek fáradtságtól le-lehanyatló karjait. A választott nép fiai megnyerték a harcot.

Az ószövetségi Szentírás ezzel a páratlanul finom és találó képpel rajzolta meg, hogy a választott nép sikerei mögött az Isten segítsége van. Mózes imádságára, az ég felé emelkedő karjainak hatására sikerült győzniük a harcban.

Lehetetlen észre nem venni a hasonlóságot Mózes kiterjesztett karjai és a papok imádságra emelt kezei között. Mózes a vándorló, választott nép számára szerezte meg Isten segítségét. Ma az Egyház az Isten vándorló népe. És a papok azok, akik imára emelt kezükkal az Isten segítségét hivatottak megszerezni. A pap a szentmisében és a breviáriumban nyer lehetőséget e nagyszerű szerepének gyakorlására. A szentmisében imára kitárt kezei egészen Mózeset idézik. Az imádkozó közösségnek ő a feje. Mintegy hivatalból áll az Isten előtt. És ezt a szerepét gyakorolja akkor, amikor az Egyház szándéka szerint végzi a papi imát, a breviáriumot. Sokan fárasztó tehernek tartják, de ez a hivatalos imádság, amelyben Isten papja, mint Mózes, Áron és Hur kezei által, a többi pap, az egész Egyház

imájával erősödik a legszebb és legkedvesebb papi feladatok egyike. Isten nagyon megtisztelte papjait akkor, amikor ezt a közbenjáró feladatot nekik adta.

Nem csupán hivatalból, hanem szeretetből is végzi imáját a pap. Hiszen jól ismeri a rábízottak életét, ezernyi problémáját és nehézségét. Emberi szív dobog benne is, s mert tudja, hogy Isten előtt szava van, mindent megtesz, hogy Istennek tetsző életével és imádságával kiesdje hívei számára Isten segítségét. S a hívek tudják ezt, akárhányszor előfordul, hogy megkérik papjukat, hogy imádkozzék értük. Bízna a pap imádságának hatékonyságában és erejében. Bízhatnak is, mert az Istentől kapott szerep alapján előnyös helyzetben vannak az Úr előtt.

A papi élet egyik kedves, igen szép feladata az imádság. Hivatalból és szeretetből áll a pap az Isten elé, hogy magasra emelt karjai közé ölelje mindazoknak az életét és kéréseit, akiket Isten rábízott. Nagyszerű, szép feladat ez.

A miséző pap

A pap legszebb feladata a szentmiseáldozatban kapott szerepe. Hogy tartalmában mit is jelent ez a szerep, azt egy példával szeretném megvilágítani.

Ünnepelni jött össze a család. Az édesapának volt nevenapja. Körülállták, hogy a köszöntő szavak elmondása után átadják az ajándékot. A nyiladozó értelmű legkisebb fiúcska is ott állt a többiek között, tágra nyílt szemekkel, mint azok, akik most ízlelgetik az élet szép és bensőséges voltát hallgatta, hogyan gördülnek a bátyja ajkáról szép, kerek köszöntő mondatok. Már az ajándékátadás következett. A nagyfiú ekkor pillantott a kisöccsére. Egy villanás, és máris a kisgyerek kezébe tette az ajándékot, hogy ő álljon oda az édesapja elé és adja át. Szó nélkül, ragyogó arccal vette át az ajándékot a gyerek, és adta át az édesapjának. Szinte egész lényét betöltötte az öröm, hogy ő adhatja át az ajándékot.

A szentmisében ehhez hasonlít a pap szerepe is. Összejön Isten családja, hogy ajándékkal, köszöntő szavakkal lepje meg azt, akinek mindent köszönhet, a Mennyei Atyát. Olyanok vagyunk, mint a kisfiú. Bensőséges érzésekkel, de üres kézzel. Tudjuk, tapasztaljuk, hogy az Isten százféle módon kényeztet, jó hozzánk. Templomi eseményeken keresztül csupán ízlelgetjük az Istennel való bensőséges kapcsolat nagyszerű élményét. Megcsodáljuk testvérünk, Jézus szavait, és mindazt, amit nevünkben és helyettünk Istennek mond. Ő pedig a szeretet találó gesztusával az emberre bízta azt, hogy az ajándékot, mely ő maga, átadja az Istennek. Az áldozatot bemutató papnak ez a sajátosan szép szerepe. Megnyilvánul benne az Isten, Jézus Krisztus jósága. Emberek, testvérei közül választott ki néhányat, hogy az ő kezükbe helyezze önmagát, ezzel a mindent felülmúló ajándékkal álljanak a Mennyei Atya elé, hogy kifejezzék hálájukat, szeretetüket, az Istenhez fűződő kapcsolatukat. Jézus Krisztus által, Ővele és Őbenne valósul meg mindaz, amit mi vallásosságnak hívunk. Emberi szándékaink és érzéseink, az Isten felé kitáruló szívünk benne nyeri el a lehetőséget, hogy az Isten elé kerüljön. Keresztáldozata a pap szavára újul meg az oltáron. A pap kezében az Ő teste és vére, hogy magasra emelt kézmozdulattal jelezze: most ajándékoztuk meg az Istent. A szeretet nagylelkű gesztusával ajándékozott meg minket, papokat, hogy részesei lehessünk az élménynek: telt kézzel állunk Isten előtt. Kiüresítette Jézus önmagát, hogy az ajándékátadás örömét és ízét átengedte az embernek. Ezért olyan nagy perc a pap életében minden szentmise.

Ez a pap szerepe az oltárnál, szentmisében. Jézus az ő kezébe helyezte magát, hogy benne, általa és vele mindnyájunk élete ajándékaként kerüljön Isten elé.

A papokról

Az apostolok életében is előfordult, a mai életből sem hiányzik az a nagyon emberi vonás, hogy az egyik hívő ezt, a másik hívő azt a papot tartja jónak. Egyiknek a mosolygós tetszik, a másiknak az aszkéta az ideálja. Van, aki az egyik módszerét tartja kiválónak, a másik az ő papja felfogására

esküszik. Egyetlen gondolatot szeretnék erről mondani.

Külföldön, a nagyszerű műemlék épületében érdekes módon oldják meg a vezetést és a magyarázást. Nincsenek kísérők. Megfelelő összegért a látogató kaphat egy magnetofont, melyet a nyakára akaszt. Fülébe helyezi a hangszórót, és a választott nyelven hallgatja a képekről, szobrokról, műemlékekről szóló magyarázatokat. A magnetofon aztán pontosan elmondja mindazt, amit tudnia kell. A modern élet egyik hasznos és érdekes találmánya. Mindenki a számára megfelelő nyelven nyerheti el az ismeretet.

Isten hasonló módon hívja szolgálatára papjait. Különféle embereket választ. Apostolai is mind más és más emberek, egyéniségek voltak. Nem lehet összehasonlítani a fiatal és tüzes Szent Jánost a tapasztalt, idősebb Péterrel. Azt akarja az Isten, hogy minden ember megtalálhassa azt a valakit, akin keresztül legjobban és számára legalkalmasabb módon nyerheti el az Isten üzenetét.

A papságban mindegyik a maga egyéniségén keresztül adja és közvetíti az Isten elgondolásait. De hiszen másképp írta meg evangéliumát az orvos Szent Lukács és az idős Szent János. Fontos az, hogy a papon keresztül az Isten üzenete szóljon az emberhez. A papok sokféle gazdagságot jelentenek. A különféle embereket különféle papok által akarja elérni az Isten. És ez a jó. Nincs egyedül üdvözítő módszer, nincs legjobban üdvözítő pap. Istennek ilyen vagy olyan eszközei mindnyájan. Gyarlóságokkal, a gyengeségek lehetőségével. Hiszen a már említett magnetofonok sem voltak egyformák. Az egyik jobban, a másik kevésbé jól szólt. Az emberek, akik használták, mégsem próbálták rögtön kicserélni, vagy azonnal reklamálni miattuk. Tudták, megértették, hogy a gépekkel együtt jár a hiba, a tökéletlenség. Nos, amit természetesnek találunk a mindennapi életünkben, azt el kell fogadnunk az Istennel és a szolgálóival való kapcsolatban is. Az emberrel – és a pap is az – együtt jár a tökéletlenség, a hiba. Amíg képes arra, hogy közvetítse az Isten akaratát, addig viseljük el, és segítsünk rajta. Hiszen a papsággal az Isten nem változtatja meg az embert. Ugyanúgy meg kell küzdeni az üdvösségért, mint az emberek közül bárkinek. Mégis, legkisebb hibái láttán az emberek közül sokan cseréjüket követelik, reklamálnak miattuk. Pedig kicsi szeretettel és segítséssel talán javítani tudnánk rajtuk.

A pap közvetítő Isten és az emberek között. Hozza Isten üzenetét, segítségét, viszi az emberek kérését, ajándékát Istenhez. Nagyszerű feladat ez. Különféle emberek Isten szolgálói, hogy mindenki megtalálja a neki valót. Isten figyelmes szeretetének a jele. Nézzük így őket!

A pap élettársa

Találkoztam egy ismerőssel. Mérnök. Közel egy évtizede végezte el az egyetemet. Nagyon jól tanult. Tetre kész, lelkes embernek ismerte mindenki. Nagy jövőt jósoltak neki. Valóra is vált. Munkahelyén egyre több eredményt ért el. Nagyrabecsülték. Ennek ellenére, mint ember, nem látszott kiegyensúlyozottnak, boldognak. Most, találkozásunkkor azonnal feltűnt, hogy vidám, jókedvű. Szokásos kérdésre, „Hogy vagy?” szokatlan gyorsasággal válaszolt: Köszönöm jól! Az ilyen válasz kihúzza az emberből a csodálkozást: Mi érhet? Kérdésre csak úgy folyt ajkáról a szó, sugárzott a szeméből az öröm: megnősültem.

Az utóbbi időben igen sokszor előkerülő kérdés, vitatéma a papi nőtlenség kérdése. Úgy érzem, hogy csak az előbb leírt találkozás jegyében tudok erről helyesen beszélni. Két dolog tölti be az ember életét. A hivatása, munkája és az élettársa. A munka révén bontakoznak ki az ember adottságai. Házastársához fűződő bensőséges kapcsolat révén pedig embersége. A kettő nem függ szorosan össze, legalábbis nem kizárólagosan. Valaki nagyszerűen végezheti a munkáját, mint az említett mérnök, és nincs házastársa. Mint embernek azonban okvetlenül szüksége van valakire, akivel kölcsönösen szeretik egymást. Önmagában ugyanis minden ember tökéletlen. Egy másik személy iránti szeretet, és annak viszonzása bontakoztatja ki mint embert. Így a tökéletesség felé segítik egymást. Ez a személy az élettárs, a házastárs. Kölcsönös és szabad választás révén találhatnak egymásra. Alkal-

mazzuk ezt most a papra! A pap hivatása az Isten és az emberek szolgálata. Ez a munkája. A hivatás szeretete hozza ki belőle az adottságokat. Mint embernek azonban neki is szüksége van valakire, aki viszonzszereti őt. A nőtlenséget választó pap számára ez az Isten. Nagyszerű és tökéletes társ. A kölcsönös szeretet éppúgy feloldja a papban az embert, mint a leírt találkozás fiatal mérnökét a házasság. Ennek a kapcsolatnak lehetősége vitathatatlan. Igazi, személyes kapcsolat azonban csak akkor jön létre, ha az Isten és a pap kölcsönös és szabad választás révén találnak egymásra. Ha az ember és az Isten egymásra talál. Ugyanis nem csak a papnak lehet az élettársa az Isten, hanem a férfi és a nő egyaránt választhatja. Mivel ez természetfeletti kapcsolat, Isten ajándéka.

Karizmatikus jellegű. Az ember áldozattá lesz az Istenért. Lemond a legnagyobbbról, az élete folytatásáról. Az ösztön azonban nem szűnik meg benne. Így lesz a nap nap után megújított döntés, állandó tanúságtétel az Isten iránti szeretetéről.

Úgy érzem, a kérdés ez: ki és hogyan választhatja az élettársának az Istent? Hogyan élhet vele jól? A papság pedig hogyan teljesítheti az Istentől kapott hivatását a legjobban?

A házasság szentsége

Gyerekek a téren. Nagy mérkőzésre készülnek. Hárman vannak. Gondosan meghúzták a pálya vonalait. Helyükre kerültek a saját gyártmányú kikapuk. Háló is feszít rajta. A „taktikai értekezleten” megbeszélték, hogy hogyan győzhetik le az ellenfelet. Már túl vannak a bemelegítésen. Egyforma nadrág, trikó feszül mindegyiken. A tornacipő más és más, de a zokni egyforma. Lesik az ellenfelet. Aztán velük együtt futnak a pálya közepére. Középen a bíró. Kezet fognak, sorsolással pályát választanak, mint ahogy azt illik. Aztán elfoglalják a térfelüket. S itt a pillanatkép. Egymáshoz lép a három fiú. Az egyik nyitott tenyerébe helyezi a kezét a másik kettő. Egy erős mozdulat: megszorítják egymás kezét. Szövetség ez életre-halálra. A mozdulatban benne van: együtt és egymásért mindent! Megkezdődik a mérkőzés.

Ezt a pillanatot, ezt a képet látom a házasságkötéskor. Minden templomi házasságkötéskor, az egyházi szertartásban hárman készülnek az élet mérkőzésére. A menyasszony, a vőlegény és az Isten. Az életre szóló hűség ígéretével meghúzták a pálya vonalait. Az egymással folytatott meghitt beszélgetésekben, az imádságokban már kialakult az elképzelésük arról, hogyan nyerik meg közös életük küzdelmét. Túl vannak az előkészület idején. Ezer apróságra fordítottak gondot, míg az oltár elé kerültek. S akkor megvalósul a szövetség. Életre-halálra. Együtt egymásért. A vőlegény és menyasszony kezet fognak egymással. Az eskető pap pedig átfonja stólájával a két kezét. Mintegy az Isten fog velük kezét. Szövetség ez is. Hármass szövetség. Az Isten és két ember vállalkozása: egymásért mindent! Ezzel a mozdulattal kezdődik a közös élet. Szövetség. Szentség.

Mindhármuk közös ügye a házasság. Az ember ebben a közösségben teljesebbé válik. Az együtt és egymásért hozott kölcsönös áldozatok teszik boldogabbá az életüket. Kihúzzák belőlük a jót és a gazdagságot. Ennek csúcsa és teljessége a közös életük továbbadása, a gyermek elfogadása és nevelése. Az ember segítőtársra talál az élettársában. Az egész élet hűségét vállaló társ biztonságot nyújt. De a házasság az Isten ügye is! Elsősorban azért, mert így válnak valóra tervei, amit az ember életsorsához kötött. A házasság szentsége azonban nem csupán szentesítése az életformának. Nemcsak annyit jelent, hogy a házastársak segítséget nyernek az Istenben. Jóval többet. Meghosszabbítja az életpályának a vonalait. Az örök életre, annak elnyerésére állítja be a tisztán emberi kapcsolatot. A házasság szentsége életszövetség az örök életre. Akik szentségi házasságot kötnek, azok arra vállalkoznak, hogy a maguk és családjuk sorsát Isten felé irányítják. Ez teszi a közös szövetséget örök szövetséggé. Megőrzi az embert az Isten számára.

A házasság elemei

Lapozzuk fel Szent Máté evangéliumát, és olvassuk el az Úr Jézus szavait: „Nem olvastátok-e, hogy a Teremtő kezdettől fogva férfinak és nőnek teremtette az embert? És azt mondta: Elhagyja atyját és anyját az ember, és feleségéhez ragaszkodik: ketten egy test, egy emberpár lesznek. Így már nem ketten vannak, hanem egy test. Amit Isten egybekötött, ember szét ne válassza!”

Mit jelentenek az Úr Jézus szavai? (Képekkel fejezem ki)

Első kép. – Iskola. Földrajzóra. Az asztalon földgömb. A tanár magyaráz. A gyerekek figyelmesen hallgatják. A Földről van szó. „Ha ezt a szót halljuk, Föld – kettőre gondolunk. A termőföldre, amit az ujjaink között elmorzsolhatunk, vagy pedig a Földgolyóra, amin állunk. Ezt a nevet adtuk a talajnak, amin élünk: Föld. Nem fejezzük ki magunkat helyesen, hiszen a szárazföld és a víz együtt jelentik az életlehetőség talaját. Nézzetek a földgömbre. Rögtön láthatjátok, hogy mindkettő jelenti a földet. Egyik a másik nélkül nem lehet az élet termőtalaja.

Amikor mi az emberről beszélünk, többnyire a férfit értjük alatta: „Ment az ember az utcán.” Igazában pedig az ember fogalmát férfi és a nő együtt jelenti. Ők ketten együtt az Isten gondolata szerint „Ember”. Egyik a másik nélkül nem létezhet. Ketten együtt jelentik az emberi életet. Az „ember” a férfi és a nő együtt. A Teremtő kezdettől fogva férfinak és nőnek teremtette az embert.

Második kép. – Fiatal lány. Postással találkozik. Levelet kap. Ausztráliából írta az a fiú, aki szereti. Amikor megpillantja a bélyeget, az írást, a feladót: belepirul. Sok ezer kilométeren is átsüt a másik szeretete. Eléri a kislányt és hat rá. – Az Isten oltotta az emberbe a vonzódást, amely minden-nél erősebb. Áthidalja a távolságot, az ellentéteket egyaránt. Átsüt a más színű bőrön, és nem akadályozza a más nyelv, az idegen szokások. „Az ember elhagyja atyját és anyját, és feleségéhez ragaszkodik.” Ahhoz, aki az énje fele, aki hozzá tartozik. A szerelem szólítja a másikat. És ez a hang minden akadályt legyőz.

Harmadik kép. – Gyönyörű ház. Remek festmények sorakoznak a falakon. A ház Antwerpenben van. Rubensé. Lenyűgözve járkál körül az emberek. Egyetlen szavuk van: csodálatos. Aztán valaki beszélni kezd a gyökérről, ahonnan a sok szépség ered. Rubens apja könnyelmű ember volt. Adósságokba keveredett. Börtönbe került. Onnan írta a feleségének a bocsánatot és segítséget kérő leveleket. Az asszony válasza: hogyan is imádkozhatnám naponta a Miatyánkot, ha nem bocsátanék meg? Pénzzé tette értékeit. Megfizette férje adósságait. Kiszabadította a börtönből. Visszafogadta magához. Ezután született Rubens, a művészet nagy alakja.

Kifejező esemény. Az egymás iránti szeretet a másik ember sorsa hordozója. A tökéletesedéshez, a kibontakozáshoz segít. Gyümölcse a gyermek. Az élet folytatása. „Amit Isten egybekötött, azt ember szét ne válassa!” Hiszen akkor támasz, segítség nélkül marad az egyik. Gyümölcstelen és terméketlen a másik.

Ezek a házasság elemei. Ezek megértésére épül a minden emberi köteléknél szentebb és szorosabb kapcsolat, a házasság.

A házasság feltétele

A televízió a mexikói olimpia kajak-kenu versenyeinek döntőit közvetítette. Páros szám döntője következett. Elindultak a hajók. A kép és a riporter szinte minden méterről számot adott. Mi a magyar párosért izgultunk. Az utolsó métereken dőlt el minden. Második lett a magyar válogatott. A remek sportemberek mindent megtettek a győzelemért.

Teljesítményük értékét mindenki elismerte. Az újságírók azonban feltették a kérdést: miért nem sikerült nyerni? A válasz olyan dolgot tett világossá, amit sem a kép nem mutatott, sem a közvetítő riporter nem vett észre, az egyik versenyző a cél közelében rosszul lett. Evezésében nem volt erő. A másik szinte emberfeletti erővel lapátolt helyette is. Így kerültek a célba. Amikor ezért elismerő dicséretet kapott, elhárította magától. Azt mondta: a páros versenyzés feltétele, hogy együtt, de az is, hogy egymásért evezzenek. Csak így érhetnek el sikert.

A házasság is páros verseny. Közös életet, közös sorsot vállalnak azok, akik házasságot kötnek. Igaz, ennek a versenynek távja nincsen, csak célja. Ez a cél a közös boldogság. A rendelkezésükre álló évek számát nem ismerik, csak a célt, ez a boldogságuk. Páros verseny, s ha egyik vagy másik partner kiszállna belőle, akkor tartalmát és célját veszíti az egész.

A jó házasság feltétele, hogy az élettársak együtt, egy ritmusra tegyenek mindent és egymásért. Csak így érhetik el a célt, a boldogságot. Az „együtt” nem annyit jelent, hogy mindent egyformán tesznek, hanem azt, hogy sajátos adottságaikat a közös célnak a szolgálatába állítják. Azt jelenti az „együtt”, hogy mindennapi életükben tekintettel vannak egymás iránt, és alkalmazkodnak a másikhoz. A házasságban nem az a legjobb megoldás, ami a tényleg a legjobb, hanem az, amit együtt akarnak. A sportversenyben a ritmus elvesztése a hajó felborulásához vezethet. De ha ezt nem is,

azt mindenképpen okozhatja, hogy a képességeikhez viszonyítva gyengébben szerepelnek. A házasságban a ritmus elvesztése a házasság felbomlásához vezethet. De ha nem is borítja fel a kapcsolatot, jóval szegényesebb és gyengébb családi élethez vezet.

Természetesen a házasságban is előfordul az, hogy egyik vagy másik helyzetben a másik helyett is dolgozni kell. A betegség, a szeretet időleges meggyengülése a másik számára emberfeletti feladatot jelent. A házasságnak a szépsége és értéke abban van, hogy ilyenkor a másik húz. Az is lehetséges, hogy a nem egyforma adottságok miatt más és más a házastársak teljesítménye. A közös életben azonban mindig az számít, hogy ki-kinek a képességei szerint éljen. Vagy kicsit azon felül. A siker, a közös boldogság csak így érhető el. Az összekapcsolt sorsuk ettől függ: képesek-e mindent megtenni egymásért?

Ebben a versenyben nincsenek másokhoz viszonyított helyezések. Egy van csupán: mennyire sikerül megközelíteniük az általuk elérhető boldogságot?

Ha együtt és egymásért élnek, akkor sikerül.

A házasság célja

Nemes fadarab volt előtte. Kiszáradt törzsnek sok közül kiválasztott darabja. Izzó hangon beszélt: Krisztus-arcot formálok belőle. Aztán múltak a napok, a hetek. Néha-néha megmutatta. A fának lassan gömb formája lett. Aztán megkeskenyedett. Az ovális formán gödröcskék támadtak. Aztán sokáig semmi. Akkor ismét megmutatta, már egy arc állt előttem. Elmosódott vonásokkal. Kialakulatlanul. Panaszkodott. Nem megy a munka. Nem tudom kifejezni azt, ami bennem van. Fél esztendő is eltelt az első mondatok óta. Már kialakult az arc. Nemes, kemény, mégis finom vonásokkal. Amikor egészen kész lett, újra megmutatta. A nemes fából még nemesebb arc lett. Krisztus arca. A fa melegsége fényt adott neki. Szép volt. Örült a dicséretnek, de leginkább annak, hogy valóra váltotta az álmát.

Ötödéves kispap volt. Én elsőéves. Később művész lett belőle.

Nem találtam jobb hasonlatot a házasság céljának kifejezésére. Hiszen a házastársak szerepe is művész szerep. Ki kell formálni a másik életéből egy nemes, nagyszerű emberarcot.

A házassággal a férfi és a nő ugyanazt a feladatot kapja. Nemes anyagot a másik egyéniségében. Mindkettőben adottság a művészi érzék: a szeretet. Ez az az érzék, amely megmutatja a másikban a nagyot, a szépet, a szentet. Ezt kell kimunkálni. Az életük értékét az adja meg, hogy ez a feladat hogyan sikerült. Milyen ember lett a másik? Nehéz és szép feladat ez. Nehezebb, mint a szobrászé. Mert nem a maga elgondolását és álmát kell formálnia a másiktól, hanem belőle kell kihozni mindazt, ami adottságként benne van. Hosszú esztendők, évtizedek munkája kell hozzá. Van, hogy évekig kell hordozni a kínzó érzést: nem ezt, nem így akartam. Hányan és hányan riadnak meg a nehézségektől! Azt hiszik, hogy a művészi érzék, a szeretet fellángolása elég a feladat megoldásához, vagy azt, hogy végig sajátjuk marad. A megtapsolt művészeknek is meg kell küzdeniük az álmuk valóra váltásáért. A házasság sem más. De a napok, évek sikereinek élménye újra és újra munkára lendít. Lassan-lassan érzékelik az elismerést: szépen élnek. Elnyerik az emberek jelzőit: „jó házasság”, „rendes családi életet élnek”. „Jó asszony” jelzőt nyer az egyik, „hűséges családapa” címet a másik. Tulajdonképpen nem a dicséret a legfontosabb, hanem a tény maga: emberséges ember lett mellettem belőle. Szerepük felül is múlja a szobrászét. Hiszen amikor a másiktól kihozzák a jót, önmagukat is megmintázzák – gyermekeikben. Ez a házasság céljának csúcsa: a gyermek. Kettőjük hasonmása, arcképe. A házastársak mindegyikére érvényes a jelző: művész. A szeretet, az emberség művészet. Legalábbis céljukban és adottságaikban.

Van, aki művész lesz, van, aki adottságait elfecsérli. A házasságban éppúgy, mint a művészetben.

A házasság gyümölcse

A házasság szentsége az Isten és a házastársak kölcsönös szövetsége. A férfi és a nő együtt alkotják az „ember” fogalmát. Ezért vonzódnak egymáshoz, és ezért sajátja kapcsolatuknak a felbonthatatlanság. Csak együtt és egymásért élve érhetik el a boldogságukat. Kapcsolatuk célja, hogy kihozzanak egymásból minden emberi értéket, gazdagságot. E kapcsolat teljessége, a házasság gyümölcse: a gyermek.

Vidéki rokonaimat kerestem fel a nyáron. Megmutatták az egész kertet. A házigazda büszkén újságolta, hogy melyik fa mennyi termést hozott. Egyik-másik még roskadozott a gyümölcstől. Egy vékonyka fánál megállt. Dús levelű, bontakozó ágak. Megmutatta rajta a gyümölcsöt. Az első termés – mondta. Elmesélte a fácska történetét. Csak úgy kikelt. A felesége majdnem kihúzta kapáláskor. Meghagyták a helyén. Gondozták, ápolgatták. Arra gondolt, árnyékot ad majd az udvarra. A fáját is lehet használni. Most ott van az első gyümölcs. Örül, hogy gondozta. Van értelme. Most van igazán értelme, hiszen termést hozott.

A fácska történetéhez hasonló minden házasság. Mint a fa, úgy hajt ki és fejlődik a házastársak közös élete. Egyre izmosodnak, mint az emberek. Hasznukat látja munkájuk révén a társadalom, a többi ember. Hűséges életük miatt tartásuk van. Számítani lehet rájuk. Az otthon jó légköréből munkához fogó házastársak, férfiak és nők teljesítménye szilárd, megbízható. Mint emberekre, építeni lehet rájuk. Kibontakozó életük sokaknak ad reménységet, felüdülést. Az igazi termésük mégis a gyermek. Az életük folytatása. Akkor van igazán értelme az életüknek, ha gyermekeikben gyümölcsöt hoznak. Egy fa beteljesedése mindig az, ha termést, gyümölcsöt hoz. Akkor folytatódik az élete. Nem teljes az élete, ha izmos törzsére boruló koronáján nincs termés, nincs gyümölcs. A fa sorsa és hivatása akkor teljesedik be, ha termővé válik. A házasság sem teljes akkor, ha csupán két ember kibontakozását segíti. Teljessé akkor lesz, ha gyermekeikben jövője, folytatása van az életüknek. Életfolyamat ez. Igazában csak erős ágak képesek arra, hogy termőág, gyümölcs hordozói legyenek. Igazában a gyümölcs teszi teljessé a fa, az ágak értelmét. A házastársak erős és kölcsönös szeretete alkalmas a gyermek elfogadására és felnevelésére. A házastársi kapcsolat igazában a gyermek életében bontakozik és teljesedik ki. Önmagukat látják viszont a gyermekükben. Önmagukat alakítják, formálják tovább. Az életük folytatódik. Az örök élet vágyának egy színe, villanása ez.

Kedves rokonom örült a fának, amely annyi év reménykedése után termést hozott. Azt mondta: most van igazán értelme a fának, mert termését adja meg.

A házasság: szentség

A szentségek Isten kegyelmét közvetítik az ember számára. Ezért hívjuk őket szentségeknek. Az egyházi házasságkötés szentség, mert kegyelmet ad. A házassági szerződés maga a kegyelem eszköze. Ezért ennek a szentségnek a kiszolgáltatói maguk a házastársak. Mit jelent a házasság, mint szentség?

Fiatal házaspár. Kezük munkájával építettek maguknak otthont. Megszerezték mindent, ami a jól berendezett lakáshoz szükséges. Villanytűzhelyet, elektromos kályhát, háztartási gépeket. A falban ott futottak a vezetékek, készen voltak a kapcsolók, konnektorok. A villanyoszlop és a ház között már ott feszültek a huzalok. A lakásban felszerelték a lámpákat, ízléses világítótesteket. Aztán elérkezett a pillanat: bekötötték az áramot. A bekötés pillanatában végigfutott az áram a huzalokon. A házban felragyogott a fény.

A hasonlat nyelvén folytatva, a házasságkötés az a pillanat, amikor a házastársakat betölti az Isten kegyelme. A házassági szándékuk kifejezése, a szerződés maga lesz az eszköze a jó Isten kegyelmének. Közvetíti a házastársak számára az Isten kegyelmének a gazdagságát. A megkötés pillanatában. Ezért és így szentség a házasság.

Természetes azonban, hogy a kegyelmi hatás érvényesülésének van néhány elengedhetetlen feltétele. A hasonlatként leírt ház és a villanyoszlop között már feszültek a huzalok. Kapcsolat volt az oszlop és a ház között. Ugyanígy, bár nem ilyen kizárólagos módon, szükséges az Isten és a házastársak közötti barátság. Ezért kéri az Egyház a házasságkötés előtti szentgyónást.

A ház falában is ott húzódtak a vezetékek, amelyek elvitték az áramot a kapcsolókhoz, a konnektorokhoz. A házasságban is fontos, hogy adva legyenek a kegyelmi élet kiépített szálai. Ilyen az ima, a szentmise, az önévelés. Minél jobban, gyakorlatiasabban építették ki ezeket a szálakat, annál gazdagabb lehetőséget jelentenek az Isten segítségének kibontakozása szempontjából.

Hogyan hat az Isten segítése? A házasság szeretetközösség. Az Isten segítése ezért a szeretet gyakorlatait járja át. A fiatal házaspár otthonát meleggé tette az elektromos kályha, amikor bekapcsolták. A lakásnak fényt biztosított a lámpa, ha felgyújtották. A háztartási gépek megkönnyítették a munkát, az életüket, amikor használták. – A házasságban az Isten segítése azokat a cselekedeteket járja át, amelyek a szeretetközösségre irányulnak. Az otthon jó légkörét biztosítja minden figyelmesség. Ezeket a cselekedeteket járja át a kegyelem. Az egymáshoz való kapcsolatban a megismerés fényét adják a beszélgetések, az őszinteség és a bizalom. Ezt járja át a kegyelem. Az egymás iránti szeretet megnyilvánulásai, közös munka, az önzetlenség, a megértés, a türelem, amelyet az Isten segítése irányít. Ha igénylik és felhasználják. Ha a szeretet cselekedetei hiányoznak a házasságból, akkor az Istennek nincs miben segíteni. Igaz, ezt túlzottan kiemelve mondom, de talán ez a hiány az oka, amiért olyan sok templomban kötött szentségi házasság nem mutatja a kegyelem nyomait.

A házasság: szentség. Az egész életre szóló szövetség a kegyelem eszköze és forrása. A szeretet kibontakozását segíti. Azoknál, akik igénylik és élük.

Házasság és életszentség

A II. vatikáni zsinat az Egyházzal szólva ezt mondja: „A keresztény hitvestársak a házasság szentségének erejével jelzik a Krisztus és az Egyház közti egységnek és termékeny szeretetnek titkát, és részesednek benne. Kölcsönös életszentségre segítik egymást a házasságban a gyermek vállalásában és nevelésében” (Egyházzal szóló konstitúció 2,11). A tanítás szerint az életszentség eszköze.

Hogyan valósul ez meg? A lehetőségeknek igen gazdag skálája van. Egy képben, hasonlatban összefoglalva kettőt szeretnék kiemelni. A házunkban van egynéhány élő növény, virág. Az egyik közülük különösen akkor szép, amikor virágba borul. Ehhez azonban kettő kell. Az egyik a kedvező légkör. A másik az, hogy ne érje mozgás. Ha valaki ugyanis a virágzás idején hozzányúl, könnyen lehetséges, hogy lehullatja virágait. – A házasságban az életszentség kibontakozásához, alakulásához is többnyire ez a kettő szükséges. Az egyik közülük a kedvező légkör, az életstílus kialakítása. A másik pedig, hogy óvakodni kell minden külső beavatkozástól, erőltetéstől és erőszaktól.

Az első a kedvező légkör megteremtése. Szent Pál apostol ezt írja: „A nem hívő férjet megszenteli a felesége, és a nem hívő asszonyt megszenteli a férje” (1Kor 7,14). Ez a megszentelés az őszinte és igaz szeretet naponkénti, az élet apró tetteiben kezdődik. A hűség és áldozatos élet megbecsülést szerez, és viszontszeretetet vált ki.

A másik az Istenhez való példamutató kapcsolat. Olyan vallásosság megélése, amely imponál. S bár az Istenre irányul, mégis a család életét is megkönnyíti és széppé teszi. Az a házastárs, aki erőszakosan keres módot arra, hogy Isten iránti kötelességét teljesítse úgy, hogy ezáltal a többiek életére nincs tekintettel, nem tudja megszentelni övét.

A harmadik olyan közös vallási cselekedetek megtalálása, amelyhez egyformán élmény fűzi őket. Ilyen a születésnapok és névnapok vallásos megünneplése. A házasságkötés évfordulója is alkalmat

nyújt erre.

Fontos a másik tiszteletben tartása. Nem szükséges, hogy más véleményen levő házastársat megértítsünk. A szabadságának tiszteletben tartása a vallásos fél részére áldozatot jelent, de meg kell tennie, mert ez kijár az emberi méltóságnak. Számoljon be az Istennek az élete társáról! Kérje, hogy az Isten mutassa meg magát neki is! Hiszen a hit kezdete az Isten. Ő indul el az ember felé, hogy megajándékozza az embert azzal, hogy őt megismerheti. A tapintatos és figyelmes szeretet képes csak arra, hogy a másikat megszentelje. Különben a vallásosság sajátja, hogy szabadságra épül. Főként vigyázni kell a gyerekek nevelésére. A szülő feladata az, hogy megteremtse mindazokat a lehetőségeket, amelyek megnyitják a gyermek útját az Isten felé.

Kedvező légkör, a másik személy tiszteletben tartása. Erre a kettőre épül a házastársak életszentsége.

A házastársak boldogsága

Több mint két évtizede házasok. Keserű ránc van az arcukon. Nem boldogok. – Unokáik vannak. Amikor azokat látják, mosolyognak. Különben a féltékenység sápadtsága, a sértődöttség kemény vonása van az arcukon. – Veszekedés. Keményen csattan a hang: jogom van a boldogsághoz!

– Amikor leírtam a címet, rögtön eszembe jutottak ők, akik a házasságukban nem boldogok. Sokan vannak. Arcukon ott a keserű ránc, a sápadt féltékenység, életükben ott a felcsattanó hang. S mert a rossznak nagyobb híre van, mint a jónak, sokan mondják azt, hogy a házasságban nem is érhető el a boldogság. Nincs igazuk. Olvassuk el a vasárnapi szentleckét. Szent Pál szavai világos utat jelölnek. Szent Pál így ír: „Legyetek egymásnak alárendeltjei Krisztus iránti tiszteletből. Az asszony engedelmeskedjék férjének, akárcsak az Úrnak, mert a férfi feje az asszonynak, ahogy Krisztus feje az Egyháznak: testének Ő a megváltója” (Ef 5,21–23). Sokan kemény és igazságtalan szavaknak tartják Szent Pál sorait. Azt még csak elfogadják, hogy „legyetek egymásnak alárendeltjei”, de az „engedelmesség” már nem tetszik. Az ellenkezés oka, hogy az engedelmesség veretes erényét évszázadok alatt ugyancsak kikezdte a parancsolgatás, a féktelen uralomvágy.

Az engedelmesség erény, és mint ilyen, erő. Az engedelmesség tulajdonképpen megtartja a másikat. Amint a test is hordozója a fejnek, ugyanúgy az engedelmes ember is hordozója a másiknak, vagy valamilyen eredménynek. A házasságban ritmust jelent az egymásnak való alárendeltség. A hegymászók is úgy jutnak előbbre, hogy az egyik megtartja a másikat, az meg felhúzza a következő sziklára azt, aki őt tartotta. Így jutnak előbbre. A házasságban is így lehet előbbre jutni a boldogság csúcsai felé, ha átérzik, tudják azt, hogy a másakra támaszkodva, egymást segítve juthatnak előbbre. Az asszony hordozója férje terveinek, a férfi gondolatai húzzák, viszik előbbre a családi életet.

Szent Pál az asszonytól engedelmességet kíván. És ez így helyes. Az asszony erősebb, mint a férfi. Szívósabb, áldozatképesebb. Mivel jobban ki van téve természete szenvedéseinek, az anyaságnak, edzettebb. Ezért képes arra, hogy férje és családja életének hordozója legyen. Az engedelmesség nem alávetettséget jelent a házasságban, hanem erőt. Ösztönösen érzi ezt minden asszony, hiszen szeretni, szolgálni akar. A baj akkor keletkezik, ha a férfi nem látja be, hogy az asszony őt tartja. Nem szabad gyerekként viselkednie, aki ugrál a gyümölcsfa ágán, s azt próbálgatja, hogy meddig hajlik meg az ág a súlya alatt. Ő leeshet, az ág eltörhet.

Ugyanígy a házasságban is a nagyra törő férfinak tudomásul kell vennie, hogy az asszony tartja. Ha oktan parancsolgatással, embertelen úrhatnamsággal megsokszorozza az asszonyra nehezedő terhet, az összetörhet, és nem hordozza tovább őt, sem közös boldogságukat. – A közös élet, a házasság feltétele, hogy a házastársak elfogadják: egymásra támaszkodva, egymást segítve juthatnak előbbre. Meg kell érteniük, hogy az asszony engedelmessége erő, biztos ág, mely megtartja a család életét, ha össze nem töri a gög, a férfi parancsolgatásának súlya.

Az asszony áldozatos élete választ nyer férje szeretetében. Szent Pál így ír erről: „Férfiak, szeresétek feleségeteket, ahogy Krisztus is szerette az Egyházat, és föláldozta magát érte” (Ef 5,25). Így folytatja: „Ragyogóvá akarja tenni az Egyházat, amelyen sem szeplő, sem ránc, sem egyéb efféle nincsen, hanem szent és szeplőtelen” (Ef 5,27). A férfi szeretetének mértéke tehát Krisztus Egyháza iránti szeretete. A célja pedig az, hogy asszonyát ragyogóvá, szentté és szeplő nélkülivé tegye. Kihozzon belőle minden gazdagságot és értéket.

A férfi messzebbre lát és tisztábban. Általánosságban így van. Fejjel magasabb, mint asszonya, de ez nem érdeme, hanem adottsága. Részesítenie kell asszonyát abban, amit lát. A baj ott kezdődik, ha a férfi hallgat arról, ami számára élmény. Önzéssé csontosul a szellemi kincsek élménye, ha azt nem osztja meg élete társával. Igazságtalanság elfogadni az asszonyi szolgálatot, az ételt, a gondoskodást, a szerelmet, s cserébe semmit sem adni, abból, ami sajátja. Krisztus szeretete a mérték. Ő pedig minden kincsben részesítette az Egyházat. A férfi akkor teljesíti Istentől kapott hivatását, ha egész szívvel asszonya felé fordul, hogy megajándékozza őt mindazzal, ami benne érték. Bizalommal, ismeretekkel, a tisztánlátás örömeivel. Ki kell üresíteni önmagát, hogy gazdaggá tegye élete társát.

Az élet dinamizmusa ez. A férfi az asszony által lép egyre magasabbra, az asszony a férfi által válik gazdagabbá. A férfi feladata, hogy szentté és szeplőtelenné tegye asszonyát. Az üdvösségre kell segítenie. Az asszony akkor jut el az üdvösségre, ha teljesíti hivatását. Az első és sajátos hivatása az, hogy gyermekeknek adjon életet. A „ragyogó, tiszta” mosoly az arcán az, amikor kisgyermekére tekint. E hivatásnak teljesítése szerzi meg számára az üdvösséget, az örök boldogságot. Nem szabad, hogy elcsúfítsa az asszony arcát az önző érzékiesség szeplője. De ez élete társától, a férfitől is függ. A férfinak mindent meg kell tennie azért, hogy asszonya emberi hivatását is teljesíteni tudja fizikai erejének, képességeinek figyelembevételével, megfelelő munkakörben. Kölsönösen segíteniük kell egymást az önnevelésben. Az egymás iránti szeretet, a családról való gondoskodás alakítja bennük a jó ember vonásait, teszi őket egyre gazdagabbá. A férfinak föl kell áldoznia önmagát asszonyáért, hogy gazdaggá tegye. Csak vegye észre ezt az áldozatot a feleség. A férfi igénye a magány. Lemond erről, amikor családjának él. A férfi területe az élet. Áldozatot hoz akkor, amikor az otthonáért él. A férfi büszke, önálló és zárkózott. Áldozatot hoz, amikor szempontokat fogad el, másokhoz alkalmazkodik, amikor beszél magáról. Apró mindennapos áldozatok ezek. Ha nem veszik észre, céljukat veszítik. A közös élet célja: egymás gazdagítása.

Több évtizede házások. Megöregedtek, de az arcukról a mosoly el nem tűnt. – Unokáik vannak. Amikor azokat látják, mosolyognak. Örömmel ismerik fel bennük életük, adottságaik folytatását. – Ülnek a padon. Beszélgetnek. A múlt emlékeit idézik. A boldogságukat. Amikor a címet leírtam, akik a házasságukban boldogok, rögtön eszembe jutottak ők. Sokan vannak.

A szentségek díja

Az ószövetségi választott népnek szövetséget ajánlott az Isten. Közölte Mózesrel a szövetség feltételeit. Ő pedig elmondta a népnek az Úr akaratát és rendelkezéseit. Az emberek szívvel-lélekkel felelték: Megtesszük mindazt, amit az Úr mondott. Ezután került sor a szövetség megkötésére. Egészen elégő áldozatként fiatal bikákat vágtak. Mózes ünnepélyesen felolvasta a szövetség könyvét. A nép hallgatta. A felolvasás után ezt mondták: Megtesszük mindazt, amit az Úr mondott, és engedelmesek leszünk. Erre vett Mózes a leölt bikák véréből, és meghintette vele a népet e szavakkal: Ez annak a szövetségnek a vére, melyet az Úr veletek megkötött.

Az Újszövetséggel Jézus ajánlott szövetséget nekünk. Ő közölte a feltételeket is. Elmondta Isten akaratát és parancsait. A szövetséget saját vérével szentelte meg. „Megtisztítja lelkiismeretünket a holt cselekedetektől Krisztus vére, aki az örök Lélek által saját magát adta tiszta áldozatul az Istennek, hogy az élő Istennek szolgáljunk” (Zsid 9,14). Ezért az Újszövetség közvetítője. A szentségek által hintett meg saját vérével, hogy megváltói tevékenységével üdvözítsen minket.

Amikor megkeresztelték, Isten gyermekeivé fogadott minket. Jézus vére volt a váltságdíjunk. Amikor a bűnbánat szentségében újra visszafogad minket Isten barátságába, ugyancsak Jézus életáldozata, értünk ontott vére szabadít meg bűneinktől. A szentmisében őt, az Isten Bárányát áldozzuk fel a Mennyei Atyának, és az Ő testéből és véréből részesülünk, hogy az üdvösségre vezető úton erőnk legyen. Az ő vére által szentelődnek meg a betegek, és nyerik el az Isten segítségét. Jézus által nyerik el a segítséget a házasok. A szentmisében szentelődnek meg éppúgy, mint azok, akik a bérmláskor a példamutató életre vállalkoznak, és azok is, akik az egyházi rend szentségében az Ő főpapi tevékenységében részesülnek. Jézus saját vérével hintett meg minket a szentségek által. Megváltást szerzett nekünk. Isten erejét és segítségét. Ahogy az ének mondja: „Lelkünk drága díja.”

Két esztendőn keresztül a szentségekről volt szó. Jelekről és jelszavakról, amelyek megszerzik számunkra Isten barátságát és segítségét. Rajtuk keresztül hajol hozzánk az Isten. Jézus értünk vállalt szenvedése és halála a szentségek díja. Vérével hintett meg, ezáltal alapított új szövetséget, hogy széles utunk legyen Isten felé. Ő kötötte össze életével az Istent és az embert. Általa mondhatjuk ki közvetlenül és baráttan: Isten és én. Általa lett személyes kapcsolatunk Istennel.

Nap nap után újra és újra részesülünk a szentségekben. Jézus vére van rajtunk. Ne feledjük, mélyítsük el magunkban: Nagy volt a lelkünk, üdvösségünk ára.

V.

GONDOLATOK
A SZENTMISÉRŐL

Kopogtatással és köszöntéssel

A szentmise a keresztdozat megújítása. Menete olyan, mint egy családi összejövetel. Most bővebben szeretném kifejezni egy családi összejövetel képében a keresztdozat megújítását.

Ülök a sekrestyében a legkisebb ministránsokkal. Nagy rajzlapon a templom szentélyének térképe. Magyarázom nekik: ez az oltár, itt az ambó, ezek a piros kockák a székeket jelzik. Itt a kisasztal, amott azok a fekete vonalak a lépcsőket jelölik. Figyelmesen hallgatják. Ekkor kocorgás az ajtón. Aztán megjelenik egy nagy sapka, majd belép a tulajdonosa is. Biccint a fejével, köszön. Zavarában azt mondja nekem: „csókolom”. A többieknek ez igen tetszik. Harsány nevetésüket alig tudom lecsillapítani. A szegény nagy zavarban van. Bántja őt a többiek nevetése. Fél szemével az órán is látja, hogy elkésett. Ijedten mentegetődni kezd: „Ne tessék haragudni, de anyuska elment otthonról, és addig nem jöhettek el, amíg haza nem érkezett...” Tovább is folytatta volna, de leültettem. Magyarázni kezdtem.

Látjátok, így kezdődik minden szentmise, mint az ő érkezése. Kuncogni kezdtek. Tovább folytattam. Mit csinált amikor megérkezett? „Kopogott”, vágta rá az egyik. Így van! Kopogott. A szentmise kezdetén mi is kopogtatunk a jó Istennek. Ki találja ki, hogy mi a kopogás? Nem tudták.

A kereszttetés. A kereszttetéssel kezdjük a családi összejövetelt. Azzal kérünk, mintegy bebozást a jó Istenhez. Szívesen fogad minket Isten.

Ki tudja, hogy miért örül a kereszttetésnek? Kicsit gondolkoztak, aztán az egyik bátortalanul nekikezdett: „Kereszten halt meg értünk az Úr Jézus.” Rögtön segítettem neki: mondd csak bátran! Jót mondasz. A jó Isten azért fogadja szívesen a kereszttetésünket, mert az Úr Jézus a kereszten halt meg értünk. Aztán folytattam. A kereszttetésnek is van jelentése. A mozdulatnak. Annak, hogy a homlokunkat, szívünket és vállainkat érintjük a kezünkkel. Érintések csak meg a homlokotokat! Megtették. Ez azt jelenti, hogy tudjuk, figyelemmel fogadjuk a jó Isten szavait. Újra felszólítottam őket: most tegyék a szívetekre a kezeteiket! Odatették. Ez azt jelenti, hogy szívesen hallgatjuk a jó Isten parancsait. Majd így folytattam: érintések a kezeteiket most egyik, majd másik vállatokhoz! Mit jelent ez? Azt jelenti, hogy meg is tesszük, amit Isten akar. Így lesz minden kereszttetés ígéret: Tudjuk, szívesen tesszük Isten akaratát. Mosolyogva próbálgattuk a kereszttétést a mozdulat értelmével.

Tovább folytattam a magyarázatot. Megkérdeztem tőlük: a kopogtatás után mit csinált a barátunk? Rögtön jelentkeztek a többiek is: „belépett és köszönt”. Így van, köszönt. Az emberek többnyire jókívánsággal szoktak köszönni. Például: „Jó napot!” A szentmisében is köszönünk. Jókívánsággal. Például ezt mondja a pap: „Az Úr legyen veletek!” A köszönésre mindig viszonzás a válasz. Ezért felelnek a hívek a papnak: „És a te lelkeddel!”

Arcukon láttam, hogy megértették. Igen, így kezdődik minden szentmise. Az emberi érzés első megnyilvánulásaival: kopogtatással és köszöntéssel.

A bűnbánat szertartása

Egyik ministránsom nem jött el a beosztására. Ez nálunk vétségnek számít. A másik alkalommal sem. Azt hittem beteg. Amikor azonban megláttam az utcán, eloszlott aggodalmam, és megerősödött a „haragom”. Üzentem is neki egyik osztálytársával. Nem jelentkezett. A templomban láttam, ott volt a vasárnapi szentmiséken mindig. Még rendesen is viselkedett, mint gyakorló ministráns korában. Egyik alkalommal majdnem összefutottam vele az utcán. Ő azonban észrevett, és gyorsan másfelé vette útját. Már arra gondoltam, hogy levelet írok a szüleinek. Mondják meg nyíltan: akar ministrálni a fiú ezután is, vagy sem. Még nem írtam meg a sorokat, amikor vasárnapi szentmisém után szóltak, hogy vár a sekrestye előtt valaki. A mama volt a fiával. Az édesanya elmondta, azért jött ő, mert a fia nem mert a szemem elé kerülni egyedül. Lustaságból nem jött el a beosztására. Üzenetem után meg úgy megijedt, hogy nem mert ministrálni jönni és a szemem elé kerülni. Az utcán is azért nyargalt el, amikor meglátott. A gyerek az édesanyja háta mögül figyelte az arcom, hogy mit szólok. Persze, nyomban fülön csíptem, a gyávaságáért megdorgáltam, és újra visszavettem a gyakorló ministránsok közé.

Úgy tesz velünk az Egyház, mint ez az édesanya a fiával. Tudja, hogy gyengeségből, gyarlóságból meg rosszaságból is nemegyszer megbántjuk a jó Istent. Gondolattal, cselekedettel és mulasztással. Tartunk a jó Istentől. S valahogy úgy vagyunk, mint az említett ministráns, nem merünk az Isten szeme elé kerülni. Ezért aztán az Egyház minden szentmise kezdetén odaáll velünk az Isten elé, hogy velünk együtt bocsánatot kérjen. Ezért kerül sor minden szentmise elején a bűnbánati szertartásra. Az ember számára nehéz, nagy bűn esetén lehetetlen Isten elé állni a bocsánatkérés nélkül. Kisebb bűneimet azonnal megbocsátja Isten, míg a nagyobbaktól a szentgyónás szabadít meg, de az őszinte bűnbánat felindításával már helyreáll az Isten és az ember között lévő kapcsolat. Nem kezdődhet el a családi összejövetel, a szentmise úgy, hogy a családtagok ne rendeznék Istennel és egymással való kapcsolatukat, ha az valami miatt megromlott. A neheztelés, a harag, a megromlott jó viszony akadálya annak, hogy igazán nyílt, bensőséges és közvetlen légkör alakuljon ki a templomban a hívek és az Isten között. Ezért jó, hogy akik templomba mennek, már előtte, vagy útközben szedjék össze gyarlóságaikat, hogy a szentmisén rendelkezésre álló rövid csend alatt bocsánatát kérhessék Istennek. A többféle bűnbánati szertartás, az imádság és ennek összefűződése alkalmat nyújt arra, hogy ne a megszokás, hanem a tudatos cselekedet nyilvánuljon meg tetteinkben. Az önismeret, az alázatosság és az igaz emberség formálódik általa mibennünk.

A családi összejövetelünkön, a kereszttáldozat megújításán, a kopogtatás és a köszönés után így valósul meg Istennel szemben első és alapvető magatartásunk, a bűnbánat.

Isten dicsőítése

Az osztály néma csendben várta a tanárt. Szigorú ember volt az osztályfőnökük. Tartottak tőle. Különösen azért, mert a legutóbbi tanítási napon botrány volt. Tanítási szünet következett, és ők nem bírtak magukkal. Kicsattanó jókedvvel hancúroztak az osztályban, míg az utolsó óra kezdetére várakoztak. Kréta repült, almacsutka. Apró szilánkok mázolódtak el a padlón, a csutkák nyomot hagytak a falon. A rohangálásban a padokat is elmozdították. Sikerült leszakítani a faliújságot, egy virágcserep is eltörött, s a benne lévő föld ott éktelenkedett a tanári asztal előtt. Ekkor lépett váratlanul az osztályba a tanár. Nem neki lett volna órája, a hangoskodásra jött. Nagyon leszidta az osztályt. Különböző büntetéseket helyezett kilátásba, amit majd a szünet utáni napon kioszt. Ezért várták most rettegéssel. Belépett az osztályba. Fellépett a dobogóra. A gyerekek köszöntek. Végignézt az osztályon. Egy pillanat alatt észrevette a csodálatos rendet. Új faliújság díszítette a falat. A csutkanyomok eltűntek. A virág új cserepben ott állt az asztalon, egy másik új cserep mellett. A gyerekek az arcát lesték, némán, mozdulatlanul. A tanárnak megenyhültek az arcvonásai. Így szólt: „Szépen rendbetettetek mindent. Jól van.” A megenyhült arcvonásokból, az elismerő szavakból a gyerekek rögtön megéreztek, hogy az osztályfőnökük megbocsátott nekik. Pillanat alatt ragyogtak az arcok. Mosoly villant a szemekben. Életre keltek a mozdulatok, megnyíltak a néma ajkak. Az intésre, hogy leülhetnek, kamaszos hangon a hátsó padokból megszólalt egy kórus: „Köszönjük, tanár úr.” A tanár derűsen nézett rájuk.

A lelkiismeret remekműve, hogy a szentmisékben a bűnbánat szertartása után rögtön dicsőítő ének száll az Isten felé. Talán nem is a dicsőítésen van a hangsúly, hanem azon a lelkületen, amelyből fakad. Hiszen a bocsánatkérés, a bűnbánat cselekedete után bennünk is feloldódik a szorongás. A jó lelkiismeret tiszta vonásai jelennek meg az arcunkon. A lélek vidámsága mosolyt csal a szemünk szögletébe. Ajkunkra ujjongó szavakat ad az öröm: „Dicsőség a magasságban Istennek, és béke a földön a jóakarátú embereknek.” Az ember jobbik énjé szólal meg az imádságban, a meleg, bensőséges szeretet csendül az énekben. Szívem szerint egyetlen szentmisében sem hagynám el a felszabadult lélek örömének ezt a nagyszerű megnyilvánulását. Megszépült lélekkel, őszinte barátsággal nézhetünk az Atyára, akinek gyermekei vagyunk, aki gondot visel ránk. Igaz szeretettel, nyílt szívvel szólunk a Fiúhoz, akit testvérünknek mondhatunk. Igaz, a Szentléleknek csak egyetlen mondat jut az ujjongó imádság szavaiból, de Ő, a Szeretet Lelke az, aki mindezt ajkunkra adja. A felszabadult, tiszta öröm lehetőségét nyújtja nekünk minden szentmisében az Isten dicsőítése.

A kopogtatás, a köszöntés, a bűnbánat cselekedetei után így jelenik meg ajkunkon Isten földi otthonában, a templomban, családi összejövetelünkön, a szentmisén a lélek igaz és tiszta öröme.

„Könyörögjünk!”

Ünnepélyes külsőségek között kötött szövetséget Isten az őszövetségi választott néppel. Két napig készültek a nép fiai az ünnepségre. Kimosták ruháikat. Tiszta öltözetet vettek magukra. Ez is jelképezte, hogy megújult lélekkel készülnek a szövetségkötésre. A harmadik napon aztán Mózes a Sínai-hegy lábához vezette őket. Isten parancsa szerint nem léphettek a hegy lábánál tovább. Mennydörgés hallatszott, villámok cikáztak, sűrű felhő vette körül a hegyet, és egyre erősödő harsonazengés hallatszott. A nép megrémült. Az Úr leszállt a Sínai-hegyre. Mózes ment fel a hegy tetejére, hogy beszéljen az Úrral. Miután az Isten kihirdette a szövetség parancsait, a megrémült nép így szólt Mózeshez: „Te szólj hozzánk, és meghallgatjuk. Ne az Úr szóljon hozzánk, hogy meg ne találjunk halni.” Mózes megnyugtatta az embereket, aztán odaállt az Úr elé, hogy hallgassa és közvetítse akaratát.

Minden szentmise találkozás az Istennel. Minden szentmisében szövetséget köt Isten az ő népével. A szentmiseáldozattal újul meg az Isten és választott népe között a szövetség. A közvetítő Isten és az emberek között a pap. Ő áll Isten elé, hogy beszéljen vele. Kitárt karjai közé öleli övéi kéréseit, életét, és áldozatkész hitét, mint annak idején Mózes tette. Nem a maga erejében bízott, hiszen tudja, hogy „ki állhat meg az Úr előtt”. Nem saját érdemeire támaszkodik, hiszen Jézus világosan tudtára adta minden papnak ezt, amikor az apostoloknak mondta: „Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket.” Egyedül azért, mert szíve mélyén egyszer megszólalt a hívó szó: jöjj, kövess engem! Mózes is csak azért léphetett az Isten elé népe nevében, mert Isten hívta.

Amikor a szentmisében a pap kitárja karjait, hangos szóval ezt mondja: „könyörögjünk!”, akkor mindnyájunk nevében szól az Istenhez. Amint Mózes megnyugtatta a népet, úgy a pap is bizalmat éleszt bennünk, amikor Jézusra hivatkozva kéri Istent. Mózes ereje Isten hívó szavában volt, és abban az ígéletben, melyet Ábrahám nyert az Úrtól. A mi bizalmunk alapja Jézus, és az általa nyert ígélet: bármit kértek az Atyától az én nevemben, megadja nektek.

A szentmise könyörgésében mintegy a Sínai-hegy eseménye ismétlődik. Hiszen akkor Mózes nem csak azért ment fel a hegyre, hogy beszéljen az Úrral, hanem azért is, hogy meghallgassa és tolmácsolja az Isten üzenetét, a szövetség feltételeit. A könyörgő szó, az imádság szavai után a mai szentmisében elindul a pap, hogy hozza számunkra az Úr üzenetét, a mi szövetségünk törvényeit. Ezért több minden könyörgés, mint az egyszerű imádság. Rangot ad neki, hogy Isten hívó szavára indul el a pap. Méltóságot ad ennek a találkozásnak a tény, hogy Isten választ, üzenetét hozza számunkra. A szövetség szimbóluma lesz így a könyörgés. Az Istenhez szóló könyörgő imánknak csak akkor van eredménye, akkor jön létre találkozás, ha meghallgatjuk a választ, és a mózesi kötőablak helyett a szívünkbe vessük Isten törvényeit.

Minden szentmisében elhangzik a szó a pap ajkáról: könyörögjünk!”. Isten hívó szavára áll a pap Isten elé, hogy képviseljen minket. A találkozás, a küldetés, a szövetség kezdete ez az imádság.

Szentírási olvasmányok

A család nyaralt. Nagyszerű volt az idő. Vidáman teltek a napok. Az édesapa nem volt velük. Hivatali elfoglaltsága miatt csak később kezdhette meg a szabadságát. A gyerekek élvezték a nyaralást. Fociztak, megmártották magukat a Balatonban, vízicsatákat vívtak, keveset pihentek, sokat ettek, és naponta lesték a postást. Hoz-e levelet? Amikor kerékpárja feltűnt a sarkon, megállt a játék. Figyelték a gyerekek, hogy melyik háznál áll meg. Megállt az ő nyaralójuknál is. Néhány pillanat múlva már szaladt is a legkisebb, hogy hírül adja a többieknek: írt az apu. A játék abbamaradt. Be mentek az udvarba, körülülték az asztalt. Az édesanya pedig olvasni kezdte a levelet. Az édesapa beszámolt arról, hogyan telik az ideje. Azt is megírta, hogy nagyon várja már a napot, hogy a családjával lehessen. A sorokat ugyan a feleségének címezte, de mindenki talált legalább egy mondatot, ami neki szólt. A gyerekek hol komolyak voltak, máskor meg kitört belőlük a nevetés. Látszott azonban rajtuk, hogy fontos számukra a levél minden sora. Szerették az apjukat, ezért hallgatták szívesen a felolvasást. Némi utasítások is voltak benne. Akiket érintett, ujjukon számolták a napot, hogy mennyi idejük van még annak megtételére. A mama befejezte a levelet.

Minden szentmisében felolvassuk Isten levelének egy-egy részletét. Olyanok ezek az olvasmányok, mint az édesapa levele a gyermekeihez. Ha a hasonlat, a kép jelei szerint beszélek, akkor azt is mondhatom: a címzés az Anyaszentegyháznak szól. Ő is olvassa fel nekünk a levelet. A személyes kapcsolat eszköze a levél. A sorokban és a sorok között feltűnik a „másik”, az, aki a levelet küldte. Elsősorban róla, az ő életéről ad benyomást a levél. Ugyanígy a Szentírás, az Isten levele is tájékoztat minket az Istentől. Közel visz minket hozzá. Sugárzik belőle a szeretet, amellyel minket, gyermekeit szeret. Amikor a templomban, a szentmisében felolvassuk ebből a levélből, mindenki talál egy-egy mondatot, ami neki szól. Igaz, másképp és másképp reagálunk a mondatokra. És megtaláljuk benne azokat az utasításokat is, melyek arra szolgálnak, hogy Isten, az Atya akarata szerint rendezzük az életünket. Ezzel azonban nem a fegyelem béklyóit rakja Isten gyermekeire, hanem a közös élet, a családi élet, a szeretetközösség feladataira hívja fel a figyelmet. A szentírási olvasmányokban Isten válaszol nekünk. Ezáltal gazdagodik, mélyül az Istennel való személyes kapcsolatunk. Az új liturgia egyre bővebb lehetőséget nyújt erre.

Az összekötő ének

A szentmise megújult liturgiájában különleges helyet kapott a szentírási olvasmányokat összekötő ének. Sokan idegenkedtek e szövegek felolvasásától. Nemegyszer hívek is megkérdezték, hogy mi jelentősége van ennek? Egy megfigyeléssel próbálom az összekötő ének mondanivalóját közelebb hozni.

Négyen ministráltak az egyik szentmisén, négy alsó tagozatba járó általános iskolás fiú. Nem állítottam magas követelményt eléjük: tegyék meg, amit kell, mondják a szöveget, és próbáljanak egy félórányit nyugodtan állni. Figyeltem őket. Nevetgéltek. Amikor aztán az egyik észrevette, hogy a sekrestye kis ablakán nézem őket, gyorsan leadta a jelzést a többieknek. Óvatosan odapillantottak az ablakra, s mikor meggyőződtek, hogy társuk által jelzett vész igaz, egy pillanat alatt elrendeződtek a vonások. Áhitatra csukódtak a tenyerek. A szentmise befejeződött. Bejöttek a sekrestyébe. Elmondták az imádságot, aztán gyorsan vetkőzni kezdtek, és nagyon szépen eltették a ministránsruhákat. Ekkor idéztem őket magam elé. A vallatásra, hogy min nevettek, hamarosan kiderült, hogy egyik társuk szólóéneklést tartott. Azon kuncogtak. A tettes először tagadta, hogy ő énekelt volna. Mivel hárman állították az éneklést, kénytelen volt elismerni: énekelt. Azt ismét a többiektől tudtam meg, hogy mit. A szöveg egyetlen szócska volt.

A dallam más és más. Ezt a szót dúdolgatta: „fiacskám”. Azonnal rájöttem, honnan vette a szöveget. Az aznapi szentleckében szerepelt. Ez úgy megtetszett neki, hogy dúdolgatni kezdte. Nem szidtam meg érte.

Nem szidtam meg, mert amit tett, az mélyen emberi. Hiszen mindnyájan úgy vagyunk, hogy egy-egy jó kifejezés, dallamtöredék megmarad bennünk. Ismételtgetjük, dúdolgatjuk. És észrevétlenül megmarad bennünk a szöveg, a dallam egyaránt.

Ez a mélyen emberi csendül fel az összekötő énekben is. Az élő szentírási szövegre a szívünk-lelünk mélye visszhangzik. Több ez már, mint tanítás. Ez az a pillanat, mint amikor a kemény, fekete földből kibukkan az elvetett mag zöld hajtása. Jelzi, hogy a tanítás megfogant. Ujjongó öröm ez!

Ezt érzik meg azok, akik az egyházi év egyik-másik énekének sorai közé illesztik a gregorián ének dallamára felcsendülő szövegeket.

Az ember szereti a visszhangot. Örül annak, ha szavait visszahallja. Ez az Isten öröme is a szentmisén. Visszahallja a szívek mélyéről csendülő énekben az üzenetét. Ez az, ami az összekötő éneket széppé teszi.

Evangelium: Örömhír

A legderűsebb ember életére is rátelepszene a mindennapi élet gondjai, mint a városra a gyárak korma, füstje. Szürkébbnek lát mindent az ember. Kedves ismerősöm sem volt kivétel ez alól. Népes család feje, így még érthetőbb minden. Ő munkába ment, a felesége vásárolni. Az asszony a vásárlás végeztével belekukkantott a leveles szekrénybe is. Nyomtatványt talált. Felvitte. Az asztalra tette. A hivatalos iratok ráérnek később is. Azok között ritkán talál az ember olyat, ami jó hírt hoz. Később mégis felbontotta. Kétszer kellett elolvasnia, hogy felfogja a jó hírt: férje két hónapra tanulmányútra mehet külföldre. Azonnal a telefonhoz sietett, hogy a jó hírt közölje. Aznap mindenki derűsebb volt. Az örömhír fölvilanyozott mindenkit.

A jó hír mássá teszi az embert. Kedvet csinál és lelkesít. Olyankor mindenkit más színben látunk. Derűsebben. A szentmise családi összejövetel. Ezen az összejövetelen levelet bontunk naponta. Sokszor hivatalból, megszokásból. Pedig amit olvasunk, az jó hír. Evangelium. Kötelességből, tiszteletből felállunk. Igazában talpra kellene szökkennünk, mert az öröm jele az. Az evangéliumban Jézus szól hozzánk. Szavai, tettei, élete eseményei mind-mind örömhír a számunkra. A húsvét utáni 5. vasárnap evangéliumában például ezt halljuk: „Már nem mondalak titeket szolgálknak, mert a szolgálta nem tudja, hogy mit tesz ura. Barátainknak mondalak titeket, mert mindent tudtul adtam nektek, amit Atyámtól hallottam. Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket, és arra rendelvelek, hogy munkátokkal gyümölcsöt hozzatok: maradandó gyümölcsöt. Akkor mindent megad nektek az Atya, amit nevemben kértek tőle” (Jn 15,15–16). Jézus szava számunkra örömhír. Barátai vagyunk, bizalmasai. Ha megtesszük parancsait, akkor mindent megad nekünk. Érthető, hogy örömhír lett az embereknek Jézus minden szava. Kedves ismerősöm hangulatát megrontotta a mindennapi élet sok-sok gondja. Így toppant életébe az örömhír: külföldre mehet, tanulmányútra. És ez a jó hír megváltoztatta a család hangulatát is. Mosoly, tréfa, színes tervek fűszerezték a hangulatot. Az öröm megváltoztat mindent. A szentmisében naponta olvassuk Isten levelét. Ne úgy vegyük, mint kötelező okmányt, mert jó hírt hoz nekünk. Naponta, újra és újra szól hozzánk az Isten. Mindig mond valami jót. A szürke gondok között élő ember számára ez a napfény. Más megvilágításba helyezi az életet, az eljövendő eseményeket. Csak az a jel, melyet homlokunkra, ajkunkra és szívünkre írunk, igaz legyen, és ne csak megszokott formáság. Elfogadjuk, hirdetjük, szívünkbe vesszük Jézus tanítását. A szentmise első részének, az igeliturgiának, a beszélgetésnek, kimagaslóan nagy eseménye az evangélium felolvasása.

Az örömhírré az ember talpra szökken. A jó hírt így hallgatja. És természetes, őszinte a válasza is: Áldunk Téged Krisztus.

Hitvallás

Ki ne emlékeznék arra a jelenetre Jézus életében, amikor megkérdezte tanítványait, hogy kinek tartják az emberek az Emberfiát? A tanítványok akkor már hosszú ideje együtt jártak Jézussal. Megismerték és megszerették. Tanúi voltak csodáinak. Ott voltak a kenyérszaporításon, látták Jézust a vízen járni. Az emberek tisztelettel és szeretettel néztek Jézus miatt rájuk is, de a farizeusok ellenségeskedése és gyűlölete is elérte őket. Hallgatták a nép véleményét Jézusról. Ekkor és ezért fordult hozzájuk Jézus. „Kinek tartják az emberek az Emberfiát?” – kérdezte tőlük. Nem neki volt szüksége a válaszra, tanítványait akarta megerősíteni ezzel is. És ők válaszoltak. Elmondták, hogy vannak emberek, akik azt mondják: ő a Keresztelő János. Mások azt vélik: ő Illés, Jeremiás vagy valamilyen próféta. Ekkor megkérdezte tőlük Jézus: „Hát ti kinek tartotok engem?” Bizonyára meglepte őket Jézus szava. Péter válaszolt: „Te vagy a Messiás, az élő Isten fia.” Jézus ekkor így felelt: „Boldog vagy Simon, János fia! Nem a test és vér nyilatkoztatta ki ezt neked, hanem az én mennyei Atyám.”

Amikor a szentmisében felcsendül a hitvallás a hívek ajkán, ez a jelenet jut eszembe. Sok hasonlóság van a templomi hitvallás és a szentírási jelenet között. Akik eljönnek a templomba, részt vesznek a szentmisén már hosszú évek vagy évtizedek óta, Jézushoz tartoznak. Jézus bizalmas, baráti köréhez. Sokszor tanúi voltak Jézus jóságának. A templomban is, a mindennapi életben is. Sokan becsülik őket azért, mert Jézushoz tartoznak, mások kevésbé. Igen sok megnyilatkozást hallanak Istentől, vallási kérdésekről. Köztük olyanokat is, melyeket jóakarat és szeretet sugall, de a hiányos tudás miatt tévesek, félreérthetőek, pontatlanok. Vannak például, akik mindent Isten akaratának magyaráznak: szerencsét és szenvedést egyaránt. Nem veszik észre, hogy Isten az ember kezébe helyezte önmaga sorsát. Mások úgy vélik, hogy vallásosságuk kizárólag magánügyük. Nem veszik észre, hogy Isten azt akarta, hogy egymás hitén erősödjünk, és így jussunk el az örök életre. Olyanok is vannak, akik a vallásos emberek gyöngeségében a tanítás erőtlenségét fedezik fel. A szentmisén nekünk teszi fel a kérdést: „Hát ti kinek tartotok engem?” Válaszunk a hitvallás. Pontos, megbízható válasz. Nem mi találtuk ki, hanem századokon keresztül az Isten kegyelme vezetett rá. Nem az Istennek van szüksége a válaszukra, hanem számunkra fontos, hogy az ismét és ismét elmondott szavaknak lassan a tartalma is sajátunkká legyen. És ezáltal erősebbek leszünk. Átjárja szívünket, hogy „mindenható Atyánk” az Isten. Elhisszük, hogy szeret Isten, hiszen „értünk, emberekért, a mi üdvösségünkért leszállott a mennyből”. Reménység éled bennünk, az „eljövendő örök élet remé-nye.”

Az ismét és ismét elhangzó vallomás így lesz hitünk erősítője.

Hívek közös könyörgése

Négy gyerek focizott az utcán. Kerítések alkották a partvonalat. Kihúzott fűcsomó, darab kő a kaput. Úgy harcoltak, mintha a világbajnokságért küzdöttek volna. Sűrűn estek a gólok. Egy-egy mérkőzés után a vesztes csapat mindig visszavágót kért. Nem volt bíró, néző viszont akadt a járókelőkből. Egyszer csak megjelent egy asszony a kerítésnél. Az egyik fiút hívta. A játék félbeszakadt. A fiú odaszaladt a kerítéshez. Az asszony az édesanyja volt. A többi gyerek állt és várt. Az egyik megigazította a kaput, de fél szemmel a beszélgetőkre figyelt. A másik egy közeli fának támaszkodva a beszélgetést leste. A harmadik a labdát rugdalta, majd meghúzta a cipője fűzőjét. A fánál álló vette észre először a vészt, hogy társukat az édesanyja a játék abbahagyására készíti, tanulni hívja. Odaállt a fiú mellé, és kérlelni kezdte az asszonyt. De ment már a kaput igazító fiú is. A kézmozdulatokból, az édesanya arcvonásaiból kiolvasta, hogy miről folyik a beszélgetés. A negyedik futva igyekezett. Egymás szavába vágva beszélgettek. Peregtek a mondatok: „A játék után segítünk neki a leckében.” „Csak egy mérközést tessék engedni!” „Nem fogunk kiabálni, ha alszik a nagypapa.” „Könnyű nap van holnap az iskolában.” „Lesöpörjük a járdát a játék után.” A mama vonásai megnyihultak. Nem tudott ellenállni a kérésnek. Mosolyogva intett: „Fél órát engedélyezek.” A fiúk ugrottak. Gurult a labda, folyt a játék. A mama még nézte egy kicsit őket, aztán befelé indult. Valami melegség öntötte el a szívét: hogy szeretnek játszani, és hogy szeretik egymást...

Az élet küzdelem. Van amikor játék, van amikor kemény harc. Emberek csinálják. Vasárnap abbahagyják a munkát, odafutnak az Istenhez, a templomba. Találkoznak vele. A szentmise szívpezdítően szép része a hívek közös könyörgése. Azért, mert rajta keresztül észrevevesszük egymást. A közös életünk gondjait, veszedelmeit. És megmozdul bennünk a szív, hogy együtt és egymásért könyörögve szerezzünk Istentől jó lehetőséget életünk folytatására. Könyörgő szavunkban ott lüktet az egész Egyház gondolja. Az emberiség jobb sorsáért aggódó szív dobban a szavunkban. Betegek, szenvedők sorsáért kulcsolódik imára a kezünk. Egymásra nézünk, és közös a szavunk Istenhez: „Kérünk Téged, hallgass meg minket!” És ebben ez a szép. Azt mondhatja rólunk az Isten, hogy szeretik az életet, és hogy szeretik egymást. Olyanok vagyunk az Úr előtt, mint egy csapat kipirult arcú, csillogó szemű, egymásért beszélő gyerek. És bizonyára „eszébe jut” Istennek: „Hacsak nem lesztek olyanok, mint a gyermekek...” „Ha ketten-hárman összejönnek az én nevemben...” Teljesíti, megengedi, segíti azt, amit közösen, őszinte szívvel kérünk tőle.

Az élet megy tovább. A vasárnapokat követik a küzdelmes hétköznapiak. Isten engedelmével újabb időt és erőt nyerünk, hogy munkáljuk közös boldogságunk. Szeretetünk jele, a hívek közös könyörgése, sokat jelent számunkra. A közösség erejét és hitelét.

Az ajándék átadása előtt

A ballagás előtti nap volt. Az érettségi vészesen közeledett. Az osztályfőnök szigorú ember hírében állott. Tőle sok függött. Az osztálya megbeszélte, hogy ballagás előtt köszöntik. Ajándékot is vásároltak neki. Az egyik jeles tanulót bízták meg a köszöntési beszéd elkészítésével. Meg kellett hagyni, ügyes köszöntő volt. Kiállt a dobogó elé a társával. Az tartotta kezében az ajándékot. Elkezdte a beszédet. Felsorolta a tanár munkáját. Dátumokat, eseményeket elsős koruk óta. Finoman kitért arra, hogy számítanak pártfogó segítségére a nehéz napokban. Ügyesen belevette a beszédbe azt is, hogy szeretnének olyanok lenni ők is, mint az osztályfőnök régi tanítványai, akikről annyit példálódzott nekik. A tanár az emlékező szavakon megfagyott. Mosolygott akkor, amikor a pártfogó segítséget kérték. Elgondolkozott akkor, amikor régi tanítványait emlegette a köszöntő fiú. Hamiskásan elmosolyodott, mert eszébe jutott, hogy néhány évvel ezelőtt hasonlóan köszöntötte őt a fiú bátyja is. Örült a köszöntőnek. Jólesett, hogy a tanítványai észrevették, mennyit tett értük. Örült a bizalmuknak. Mosolyra készítette az ügyeskedésük, hogy megkönnyítsék a maguk számára a nehéz napokat. Arra gondolt: ilyen minden diák.

Hasonló a leírt eseményhez a szentmise átváltoztatás utáni része. Akik körülveszik az oltárt, jól tudják, hogy a hétköznapiak sok nehéz feladatot, gondot hoznak. Azt is érzik, hogy gyarlóságaik és bűneik miatt nem is olyan természetes, magától értetődő az Isten segítése. Ajándékkal állnak hát az emberek Isten elé, hogy a szavak erejével és az ajándékkal megszerezzék segítségét. A nehéz helyzetben lévő ember sajátos gondolkozásmódja nyilvánul meg az imádságokban. Elsősorban az Úr érdemeit soroljuk fel. Szenvedését, halálát, feltámadását, mennybemenetelét, a megváltás művének nagy eseményeit. Érezze belőle Isten, hogy mi észrevettük, milyen nagy hálával tartozunk neki. Pártfogó segítségét kérjük. Különösen azok számára, akik nagyon rászorulnak Isten segítségére. Feladatánál fogva ilyen a Szentatya, a főpásztor, a jelenlévő hívek. Az ember a nehéz helyzetben feltalálja magát. Ezért sorolja fel Isten előtt a szenteket, a „rég tanítványokat”. Isten szívesen emlékezik az ő életükre, s arra, hogy munkája bennük százszoros termést hozott. Emberien szólva mosolyog rájuk. Jól tudja, hogy az őszinte szeretet és hála mellett az ügyes „helyezkedés” is szerepet kap imádságunkban. Nem vet meg érte minket, hiszen ezzel elismerjük ember voltunkat. Elismerjük a tényt, hogy rászorulunk irgalmára. Mindig így volt ez. Az azonos gondolatmenetű imádság megfelelő emberi természetünknek. Ugyan mi újat mondhatnánk Istennek?

Isten örül a köszöntésnek. Jólesik neki, hogy észrevevesszük irántunk való jószágát és szeretetét. Lekötelezi a bizalmunk és reménykedésünk. Örömmel tölti el ügyeskedésünk, a szentekre való hivatkozásunk. Hallgat bennünket, hiszen látja kezünkben a szavakat hitelesítő ajándékot is.

A felajánlás

Aranymenyegzős házaspár. Az idős asszony villanó szemefénye erőt sugároz. A férj tenyerében kérges nyomot hagyott a fárasztó munka. Most ülnek egymás mellett. Selyempapír zizzenése, izgott suttogás figyelmeztet: az ünnepi köszöntés következik. Sorbaáll a négy unoka. Még utoljára papírlapra lesnek. Segítségnek és társnak az édesanyjuk is ott áll velük. Aztán elhangzanak a köszöntő szavak. Tisztára fényesíti őket az őszinte tisztelet, izzóvá teszi a hála és köszönet. Aztán átadják az ajándékot. Az egyik nagy papírdobozban van. Óvatosan bontogatják. Az ajándékozás izgalmával és örömeivel. Az öregek nézik a csomagot. Fénylő tekintetükben a szeretet csillog. A gyerekek leemelik a doboz tetejét. Kis ház bukkan elő. Az öregek háza. Mindenki az arcukat nézi. Meglepődnek-e? Örülnek-e? A ház pontos mása az otthonuknak. Nagyszerű jelképe a házasságuknak, mely a szeretet otthonát teremtette. A gyerekek pedig sorolják már, hogy ki mit csinált. A tervezgetést, a kivitelezés fáradságait. Nem dicsekvésből, hanem a romlatlan szándékú szeretet örömeivel. Az öregek színtelen arcára mosolyt és melegséget fest az öröm. Aztán visszaülnek a helyükre. Filmezés kezdődik. A gyermekek édesapja, az öregek fia már nem él. Most megjelenik a filmen. Ott szaladnak körülötte a gyermekei. Rá emlékeznek. Az öregek arca nem rezdül. A bánat már nem fáj az arcukon. Csak belül mélyen. Így emlékeznek. Ott ülök velük. Percekig nem tudok szólni. Röpké félórában a szeretet mélységei tárulnak fel előttem.

És ilyen minden szentmisénk. Mi azért jövünk össze, hogy jó testvérként, népes család módjára ünnepeljük Istent, Mennyei Atyánkat. Szavakba formáljuk, énekbe zengjük, imádsággá alakítjuk a tiszteletet, a hálát és a ragaszkodást, amit Isten iránt érzünk. Imakönyvekbe pillantva segítünk magunkon, az Anyaszentegyház bátorító segítsége erősít, mint az anya gyermekeit. Ajándék Isten számára jelenlétünk, ajándék az imánk és az énekünk. Ajándék az is, amit magunk formálásával, érték az is, amit virágban és pénzben, jó szívvel Isten kezébe teszünk. Az élet jelképét, a szeretetközösség ajándékait viszi az oltárra a ministránsok menete, amikor a kenyeret és a bort az oltárra helyezi. A hála, a tisztelet mozdul bennünk az ajándékok oltárra készítésében. Aztán emlékezünk mi is. Nem filmet pergetünk, hanem az értünk meghalt Jézust idézzük. Megjelent közöttünk a szentírási szövegekben, megjelenik a valóságban is teste és vére, kereszttáldozata. Röpké félórában így tárulnak fel a szentmisében a szeretet mélységei. Kitérő szívvel köszöntjük Istent, Atyánkat, megjelenítjük előtte Jézust, hogy „emlékezzék” arra, hogy Fia mennyire szeretett minket. Altala lettünk gyermekei. A felajánlás az ünnepi ajándékozás kezdete, a kereszttáldozat megújítása az igazi ünnepi pillanat.

Akkor lesz szívünket mozdító esemény a szentmisénk, ha a hálás ajándékozás és emlékezés forrasztja egybe.

A prefáció

Kopogtattak az ajtón. Belülről érces hangon csendült a válasz: tessék! Erre diákos mosollyal tört be az ajtón a fiatalemberek csoportja. Túl voltak az utolsó vizsgán. Papszentelés előtt álltak. Búcsúzni jöttek. A különben szigorú tanár mosolyogva nézte őket. Hellyel kínálta a társaságot. Nem ültek le. Egy csoportba álltak. A tanár csípőre tett kézzel nézte őket. Énekbe kezdtek. Több szólamban csendült az ének. Figyelve, mosolyogva énekeltek. Úgy, mint akikben túlcsoordul az öröm. Amikor befejeződött az ének, kamaszos, diákos hangon mondták: „köszönjük a sok fáradságot!” A tanár most már nevetve parancsolta őket a székekhez. Mosolyra derítette őt az ének, a köszöntés. A keze megremegett egy kicsit, amikor poharakat vett elő, hogy koccintsanak. Ez az egyetlen mozdulat árulta el, hogy örül a köszöntőnek, és egy kicsit meghatódott.

Atyánk az Isten. Szigorú, erős nevelőnk. Vasárnaponként elmegyünk templomába, hogy együtt ünnepeljünk, hogy köszöntsük őt. Az emberben feloldódik ilyenkor a hétköznapi gondok feszültsége. Ajkára hálás szavak kerülnek, hogy megköszönjék Istennek mindazt, amit bőkezű jósággal osztogatott. Az ember hálás. Érti azonban, hogy az emberi hamisságtól csorbult szavak nem tudják kifejezni őszinte gondolatait. Ezért önti énekbe a hálás szavakat. A prefáció hálaének. Ének akkor is, amikor mondják.

A szöveg énekre íródott, a szavakat az őszinte érzések csiszolták. Hálás emberek, hívek nevében mondja, énekli a pap. A befejezéskor közösen csendül a szó: „Szent vagy, szent vagy, szent vagy, mindenség ura, Istene. Dicsőséged betölti a mennyet és a földet. Hozsanna a magasságban!” Az ember így fejezi ki Isten felé azt, amit gondol, érez. A legnemesebbet, a hálát.

Mint jó karmester, úgy int a pap, amikor a hálaének kezdetén ezt mondja: Emeljük fel szívünket! Mintegy szemével válaszol a hívek sokasága, amikor e rövid mondatot kiejti: Fölemeltük az Úrhoz. Szinte bólintanak a pap szavára, aki jelt ad a köszöntő ének, a hála kifejezésének kezdetére. A legünnepélyesebb, legszebb dallama ez a misének. Változatos és szép. Tömörre faragták évszázadok hívő emberei. A szöveg komoly és egyszerű. Csodálatos természetességgel fejezi ki a mondanivalóját. Hangosan hirdeti, hogy a hálához nem szükséges a szépen csiszolt szavak bő sokasága. Mindössze annyi kell, hogy rendelkezék a valóság fedezetével. És ezt a fedezetet a hívek adják meg. Az életük és az énekük. Amikor a prefáció végén felcsendül a hívek kórusa, szóban, vagy énekben. Szép ünnepi pillanata ez a szentmisének.

Az Isten örül a hálának. Nem Ő, mi leszünk gazdagabbá általa. Hiszen ezáltal nem csak az ajándék, hanem Isten maga lesz a miénk. Olyannyira, hogy feloldódik közte és köztünk minden feszültség. Asztalához hív, és megvendégel.

Áldozat, helyettünk

A gyerekeken erőt vett a közelgő nyár hangulata. Az utolsó órák egyike következett. Nem bírtak magukkal. Nem tudni, ki dobta az első krétát, de az elsőt vagy tíz követte. Táskák, székek emelkedtek fedezékül. Porlott a falon a kréta. A találatot üdvrivalgás követte. Az újabb dobást csatakiáltás előzte meg. Kevesen voltak, akik félrehúzódtak. Egyetlen szócska véget vetett a rendetlenségnek: „jön!” Egy pillanat alatt a helyén volt mindenki. A nyomokat már nem sikerült eltüntetni. A tanár egy villanás alatt felmérte a helyzetet. A köszönést nem fogadta. Ennyit mondott csupán: „Kik dobáltak?” Mindenki hallgatott. Visszafojtott indulattal szólalt meg újra: „Jól gondoljátok meg! Ki dobta az első krétát?” Pisszenés nélküli csend volt a válasz. „Utoljára kérdezem: ki kezdte?” – vágott a tanár hangja. Akkor az egyik fiú felállt. Nem dobált. Magára vállalta a többiek helyett. Szigorú büntetést kapott. Az osztály lesütött szemmel ült. Egyik gyerek mondta csak halkan: nem ő volt. Ezt a gyenge hangot is elvágta a tanár szava: „csend legyen!”

Értünk, emberekért is magára vállalta a büntetést valaki: az Úr Jézus. Ártatlan volt. Nem tett rosszat. Mégis magára vállalta minden ember bűnét. Szigorú büntetést kapott. A legsúlyosabbat, az életét kellett cserébe adnia. Ez valósult meg akkor, amikor meghalt a kereszten. Erre emlékezünk parancsa szerint minden szentmisén.

Az ószövetségi választott nép történetében is mutattak be áldozatot a nép bűneiért. A leölt állat fölött kiterjesztette kezét a pap. Ezzel fejezte ki, hogy az áldozati állat magán viseli az áldozatot bemutató vétkeit. A bűnös helyett az áldozati állat adta életét. Szemléletes kép volt ez. Jól mutatta a bűn súlyát és az Isten irgalmát. A bűnök igazi ellenértéke az élet odaadása lenne. Isten irgalmas szívvel fogadta el cserébe az Ószövetségben a tehetetlen ember kezéből az áldozati állatok életét.

Az ember ma is bűnös, és tehetetlen az Istennel szemben. Az Újszövetség áldozati báránya Jézus. Ezért terjeszti ki kezét a pap a szentmisében az oltárra készített kenyér és bor fölé. Kiterjesztett kezével mintegy Jézusra helyezi bűneink és gyarlóságaink súlyát. Nem mi, a bűnös emberek halunk meg, hanem előre és helyettünk Jézus Krisztus. Ő vette magára bűneink és büntetésünk terhét. Életünk helyett ő adott egyedül elfogadható és méltó elégtételt: saját életét. A teremő Istennel szembe-szegülő ember bűneinek terhét Ő vette magára. Ezt jelzi a pap kiterjesztett keze az áldozati adományok, a Jézussá változó kenyér és bor felett. Jézus halálában Isten méltó elégtételt kapott.

Az áldozat helyettünk Ő lett. A templomban elnémul az orgona, letérdelnek az emberek. A pap szavai az utolsó vacsorát és a Golgotát idézik. Piruló szívvel gondoljunk arra: mi vagyunk a bűnösök, és más bűnhődött értünk.

Az átváltoztatás

Negyedszázada történt, mégis élénken él emlékezetemben. Kisgyerek voltam még. Január első napjait írták. Számunkra, ahol laktam, már befejeződött a háború. Láttam a bombák robbanását, repülőgépek harcát, puskaropogást hallottam. Szűkebb volt a leves, elfogyott ujjaim között a kenyér. Láttam rombadőlt házakat, akna ütötte lyukakat a házak falán. Sebesültet, halottat nem láttam. Első utunk a templomba vezetett. Kis szorongással, de a gyerek figyelő tekintetével mentem. És akkor halottat is láttam. Az egyik utcasarkon bukkant elém. Úgy feküdt, ahogy elesett. A sérülést nem láttam rajta. Csupán azt, hogy hatalmas piros folt volt mellette: a földbe ivódott vére. Tágra nyílt szemmel néztem. Szinte minden porcikámba belevésődött a halott ember. Nem volt idős. Nem volt katona. Utolértek a felnőttek. „Szegény – mondták. Őt is hiába várja haza az anyja. A háború áldozata.” Úgy éreztem, valamit kérdezni kell. „Miért halt meg?” – mondtam. Valaki felelt: Mert elfolyt a vére. Látod, az a nagy piros folt mellette a földbe ivódott vére. Lövés érhetett. Elfolyt a vére. Azért halt meg. Mentünk tovább. Hosszú ideig a halottra gondoltam. Újra és újra felvillant előttem a kép. A fekvő ember. A piros folt mellette. Az élettelen test. Az elfolyt vér. Megértettem: ez a halál.

Legalább vasárnap templomba megyünk. Részt veszünk a szentmisén. Tudjuk, a kereszthalál megújítása, a mise: áldozat. Az oltáron fehér vászonterítő. A színes virág az oltáron, vagy mellette: az élet jelképe. A gyertya fénye szelíden villan. A pap az oltárnál díszes ruhájában ünnepet jelez. A körülötte nyüzsgő ministránsok az élet maga. A fehér ostyára feltekintünk. Az aranyos kehely díszes ékszerként villan. Pedig a halál jelenik meg az oltáron. Külön van ott Jézus teste, külön van ott a vére. És ez a halál maga. Amint az említett ember halálát az jelenítette meg, hogy élettelen teste mellett ott piroslott a földbe ivódott vére, úgy Jézus halálát is az mutatja, hogy az átváltoztatás pillanatában külön- külön jelenik meg teste és vére. Az átváltoztatáskor ez jelenik meg: Jézus halála.

Áldozat ő is. Bűneink áldozata. A keresztfán ezért halt meg. Nem kellett volna. Ezért áldozat. Amikor részt veszünk a szentmisén, legalább gondoljunk erre! Ivódjék érzékeinkbe a pillanat, melyet az utolsó vacsorán rendelt, és a Golgota hegyén valószínűleg halt meg Jézus! Ezért is imádkozunk az átváltoztatás után: „Halálodat hirdetjük Urunk, és hittel valljuk föltámadásodat, amíg el nem jössz.” Hirdetjük azt, hogy megértettük: Jézus értünk áldozta föl magát. Elismerjük: ez az áldozat, ez a halál jelenítődik meg az oltáron. Minden szentmise a kereszthalál megújítása. Titok ez: mert míg a halál és áldozat valósul meg az oltáron, körülötte minden az életről beszél. Kifejező erővel bizonyítja a valóságot, hogy ez a halál, Jézus halála volt az életünk drága ára. Bárcsak rádöbbenénk erre! Akkor jobban éreznénk földi életünk fontosságát. Hiszen milyen fontos az az élet, melynek ilyen drága halál volt az ára. Ezt érzékelteti az átváltoztatás.

A „Miatyánk”

A „kisúrfelmutatáskor” mintegy Isten kezébe kerül a hívő emberek ajándéka, áldozata: Jézus. Az Istenhez egyedül méltó áldozat. Közvetlen utána a hívek ajkán felcsendül az ünnepi imádság, a Miatyánk. Ennél jobb, méltóbb helyre nem is kerülhetett volna a szentmisében az Úr imája. Miért?

Egy alkalommal felkeresett néhány gyerek. Tanítványaim voltak. Arcukon ünnepi vonás komolykodott. Csendesek voltak és ünnepélyesek. Névnapi volt. Köszönteni jöttek. Bevezettem őket a szobámba. Levették a kabátjukat. Egymás mellé álltak. Felköszöntöttek. Átadták az ajándékot. Hellyel kínáltam őket, de ők együtt maradtak. Pillanatra zavarba jöttem. Az egyikük intett és így szólt: „Még szeretnénk valamit elmondani.” Várakozóan néztem rájuk. Kis összpontosítás után nekikezdtek. Verset mondtak. Saját költeményüket. De a vers mondatai azokból a szavakból álltak, amelyekre én tanítottam őket. A hitoktatásban hallott, általam sokszor elmondott jelmondatok sorakoztak fel előttem gondosan versebe szedve. Meghatódtam. A tanár, a nevelő számára nincs nagyobb öröm, mintha tanítványai ajkán és életében tükröződni látja azt, amire ő tanította őket. Munkája, fáradozása ebben érik terméssé.

Ezzel az eseménnyel, ezt hasonlatként használva szeretném megvilágítani, hogy az Egyház milyen finom, nagyszerű érzékkel találta meg a szentmisében az Úr imádsága helyét.

Az ajándékozás ihletett pillanata után mondatja el a „Miatyánkot”. Már a megszólítás is kifejezi azt, ami számunkra a legnagyobb: Atyánknak szólíthatjuk Istent. És azért nevezhetjük így, mert Jézus élete, halála és feltámadása által kibékített minket Istennel. Ő szerezte meg számunkra a lehetőséget és a jogot, hogy Atyaként szólíthatjuk az Urat. Az Egyház állandóan rádöbbsen a tényre, amikor a keresztdozat megújítása utáni első pillanatban kimondatja velünk ismét és ismét annak legnagyobb eredményét.

Finoman, az ajándékozó ember legnemesebb érzéseire építve elmondatja velünk az Úr imáját. Azt az imádságot, amelyre Jézus tanított minket. Szavainkból csendül Isten felé mindaz, amelyre Jézus által ő maga tanított minket. És az Isten számára öröm az – emberi módon fejezem ki magamat –, hogy szavainkból visszhangzik feléje az, amire tanított és nevelt minket. „Szenteltessék meg a te neved!” „Jöjjön el a te országod!” „Legyen meg a te akaratod!” Azok a fohászok ezek, melyet ha szívvel-lélekkel imádkozunk, bizonyíthatják, hogy megértettük Isten szándékait. „Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma!” „Bocsásd meg a mi vétkeinket!” „Ne vígy minket kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól!” Az Atyához szólnak ezek a kérések. Gondot visel ránk. Barátunk. Véd, óv, szeret minket. Amikor kimondjuk, a szavak bizalmat és ragaszkodást sugároznak az Úr felé. Bizonyítják, hogy megértettük őt, és elfogadjuk felénk nyújtott atyai jobbát.

Amikor elmondjuk az Úr imáját, Isten munkája és fáradozása érlelődik terméssé bennünk.

Isten türelemjátéka

Hónap vége volt. Tréfás kedvű munkatársak tomboláztak. Az egyik férfi türelemjátékot nyert. Hazavitte kisfiának. Odaadta neki. A gyerek még nem volt iskolás. Forgatta a játékot. Nem tudta, hogy mit csináljon vele. Az édesapa kivette a kezéből a játékot. Rájött, előbb meg kell mutatnia, hogyan lehet vele játszani. Letült. A fia odasimult melléje. Figyelte, amint az édesapja ügyes mozdulatokkal rendbe rakta az összekevert lapokat a fémkeretben. Aztán a fiú vette kézbe a játékot. Az apa néhány másodpercig figyelte. Majd segíték – mondta, aztán magára hagyta a gyereket a játékkal. A számokat úgy-ahogy ismerte már, de a megoldás nyitjára sehogy sem tudott rájönni. Elfogyott a türelme. Apja az újságot böngészte. Odament hozzá. Megszólította: azt ígérted, segítesz. A férfi mosolygott. Nem csinálta meg a fia helyett a húzásokat, csak irányította. Először azt mondta neki: ezt csak türelmesen lehet játszani. Ha idegeskedsz, már nem sikerül. Azért ez a neve: türelemjáték. A gyerek figyelt. Okosan húzogatta a kockákat, hogy mindegyik a helyére kerüljön. Sikerült.

Mi emberek azt szoktuk mondani, hogy egy csepp vízben benne van a tenger. Igazunk van, mert benne van mind a kettő. Ehhez hasonlóan egy-egy ember cselekedetében benne lehet az egész emberi élet. Úgy gondolom, hogy a rend és béke megteremtése a földön nagyon hasonlít a türelemjátékhoz. Különböző emberek, más és más emberi adottságok, külső feltételek között kell rendet teremteni. El kell érni, hogy minden és mindenki a „helyére” kerüljön. Próbálkozások hosszú sora vezet a megoldáshoz. Nagyon sokszor elveszítjük a türelmünket. Ingerültség és feszültség van bennünk. Úgy érezzük, hogy a rendetlenség és békétlenség megoldhatatlan. Pedig van egy ígéretünk. És ezt az ígéretet juttatja eszünkbe minden szentmisében az Egyház, amikor így imádkozik: „Urunk, Jézus Krisztus, te azt mondtad apostolaidnak: Békességet hagyok rátok, az én békémet adom nektek.” Erre hivatkozva lépünk Isten elé, és kérjük őt, hogy adja meg számunkra életünk jó megoldását és rendjét. Adja meg, hiszen megígérte, hogy segít. Bizalmunkat nézze Isten, a hitünket. Vegye észre, hogy csak benne látjuk támaszunkat és segítségünket. És az Isten olyan, mint a példában említett édesapa. Nem oldja meg helyettünk a dolgokat. Hagyja, hogy folytassuk a türelemjátékot. Okos szavai azonban eligazítanak: „Amit akarsz, hogy neked tegyenek az emberek, azt tedd te is velük.” „Boldogok az irgalmasak, mert irgalmasságot nyernek.” „Boldogok a szelídek, mert övék lesz a föld.” Aki ezekre figyel, az képes arra, hogy rendet és békét teremtsen. Igaz, ez csak akkor sikerülhet, ha bennünk is rend van. Ha feloldódik bennünk is a feszültség. Ezért kiáltja felénk az Egyház a pap szaván keresztül: „Engesztelődjete ki szívből egymással.” Ha megtesszük, akkor reményünk lehet arra, hogy békesség lesz közöttünk mindenkor.

A gyerek ragyogó arccal nézett fel apjára, amikor a türelemjáték eredményt hozott. Boldog pillanat az életünkben is, ha sikerül megteremteni az egyetértést és a békét.

Biztonságunk az Isten

Nemsokára indul a vonat. Elhelyezkedem a fülkében. Táskámat a csomagtartóra teszem. Kezembe veszem az újságot. Olvasni fogok. Előbb azonban szemügyre veszem útitársaimat. Kisgyerek is van közöttük. Az ablaknál áll. Néhány szó után megtudom, hogy az édesapjával utazik. Alig érezhető moccanás: a vonat elindul. A gyerek egy darabig integet, aztán leül. Az arca egyre komorabb lesz. Aztán kis izgalommal a hangjában megszólítja apját: jön az alagút. A férfi bólint. Egy pillanat alatt sötét lesz. A vonat hangosan zakatol az alagútban. Nem látjuk egymást. Aztán derengeni kezd. Elhalkul a zaj. Az ablakon beözönlik a fény. Első pillantásom a gyerekre esik. Ott ül az édesapja mellett. Fejét a karjára támasztja. Fogja az apja kezét. Lassan felenged arcán a feszültség, a félelem, a sötétség és bizonytalanság bénító ereje. Az ablakhoz áll. Néz kifelé. Issza magába a fényt, a robogást, a nagyváros sokszínű élményét.

A mi életünk is olyan, mint egy utazás. Alagútjai is vannak. Helyzetek és események, melyek félelemmel töltenek el. Ismerjük őket, és félünk tőlük. A kisgyerek is tudott az alagútról. Apjához bújva mondta: jön az alagút. A Miatyánk utáni imádságban mi is kimondjuk félelmünket, és megfogjuk Isten kezét. „Szabadíts meg, kérünk Urunk, minden gonosztól.” Egyetlen mondat, de kifejezi, hogy tudjuk, ismerjük, mennyire törekenyek vagyunk. Ellenállhatatlanul sodor bennünket a rossz. Nem bízhatunk magunkban. Nincs más biztonságunk, mint az Isten, az Atya közössége.

– „Adj kegyesen békét napjainkban.” A gyermek számára ijesztő volt a sötétség, a felerősödött zakatolás. Számunkra a békétlenség a sötétség. Nekünk a gyűlölet és embertelenség indulatai a zaj. Bátortalanná tesz. Isten kezét fogjuk, hogy átkerüljünk a békeszeretet alagútján keresztül a gőg és meg nem értés hegyein. Az Isten közössége ad számunkra biztonságot. Ő ad hitet és garanciát, hogy a jó szándékú ember képes védelmet és biztonságos utat nyitni a békétlenség hegyei között is.

– „Mindenkor bűn és baj nélkül éljünk.” Jól tudjuk, hogy ezernyi baj fenyeget minket belülről is. Bűneink tapasztalata után félünk önmagunktól. Tudjuk, hogy újra és újra elkövetjük azt, amitől százszor megundorodtunk. Ezért kérjük az Istent. Az Atyához simulunk, hogy az ő közelsége biztonságot adjon nekünk. Félünk a bajtól. Tudjuk, hogy milyen veszedelmes számunkra az az élet, és azok az erők, melyek felett uralkodni akarunk. Megfogjuk Isten kezét, hogy érezzük, mit kell tennünk. Így akarjuk elkerülni a bajt. „Reménykedve várjuk az örök boldogságot.” A gyerek tudta, hogy átsuhannak az alagúton. Tudta, hogy az alagút után újra fénylő napsugár özönében szalad majd a vonat. A mi reménységünk is ez: a nehéz útnak vége lesz. Isten segítségével átérünk életünk sötét alagútjain. Találkozunk Jézus Krisztussal, akinek eljövetelét várjuk. Biztonságunk az Isten. Hangos szóval mondjuk ezt a szentmisében, hangos szóval életünk végén is. „Mert tiéd az ország, a hatalom és a dicsőség, mindörökkön örökké.”

Isten Báránya

Templomban vagyunk. Csillogó szemű gyerekek ülnek velem szemben. Nem veszik le rólam a tekintetüket. Hallgatják a magyarázatot. Az első padokban ülnek, ők a legkisebbek. Szorgalmasan jönnek. Én pedig szeretném, ha nagyon sokat tudnának Istenről. De ne csak tudnának, hanem elmélyülne bennük az Isten iránti szeretet. Az első órák után felkeresett egy mama. Azt panaszolta, hogy elsős kislánya nem sokat tud. Megértettem a panaszát. Csak annyit mondtam neki, keressen fel két hónap múlva is. Felkeresett. Örömmel számolt be arról, hogy megelégedett gyermeke tudásával, és azal is, ahogy igyekszik jobbnak lenni hol ebben, hol abban. Megmondta, nem hitte, hogy az állandó ismételtetéssel ilyen jó eredményt lehet elérni. Azt feleltem neki: ez az Egyház módszere. Amit nagyon fontosnak tart, azt állandó ismételtetéssel újra és újra hívei figyelmébe idézi. Ilyen például az egyházi év is. Minden esztendőben van karácsony, és minden esztendőben van húsvét. Hosszú évek alatt így elmélyül a hívekben a megváltás titka. Az ének, a szertartás, a beszéd mind-mind annak szolgálatában áll, hogy a hívő ember megjegyezze, élje a hit szent titkait. A mama megnyugodva távozott.

Amit neki mondtam, az igazság volt. Gondoljunk csak a szentmisére, és most különösen a szentáldozás előtti pillanatokra! Jézus megváltott minket. A szentáldozásban testével-vérével táplál. Hogyan idézi ezt az Egyház hívei figyelmébe? Minden szentmisében elmondjuk, vagy elénekeljük az imádságot: „Isten Báránya, Te elveszed a világ bűneit; irgalmazz nekünk!” Újra és újra a hívek emlékezetébe idézi ezzel, hogy Jézus áldozata olyan volt, mint az ószövetségi húsvéti bárányé. Amikor Egyiptomból kiszabadultak, minden zsidó család bárányt vágott. Megjelölték a bárány vérével az ajtófélfát, hogy ezzel otthonukon legyen az Isten jele. A bárányt elfogyasztották, hogy az erőforrásuk, táplálékuk legyen a vándorlás nehéz óráiban. A mi húsvéti bárányunk Krisztus. Rajtunk a véreje. Életét adta értünk. Elvette a világ bűneit. A szentmisében pedig testét-vérét vesszük magunkhoz, hogy az Isten felé vezető utunk nehéz óráiban ő legyen az erőforrásunk, a táplálékunk. Az Egyház nagyszerű érzékkel pont a szentáldozás pillanata előtt adja hívei ajkára az imádságot, vagy az éneket. Ezzel akarja megnyitni érzékeinket, hogy szívünkbe vesse vallásos életünk legfőbb tanulságát, és figyelmeztessen: Jézus megváltott minket. Jézus az Isten Báránya. Hitünk nagy igazsága ez. S mi úgy vagyunk vele, mint a gyermekek: hosszú idő kell, míg értelmünk és szívünk egyformán érzékeli ebből, hogy mennyire szeret minket az Isten. Szívünkbe vési az Egyház, hogy akit az oltáron látunk, az az Isten Báránya. Áldozat. Eledel.

Jó édesanyánk, az Egyház is megelégedetten áll mellettünk, ha látja, hogy felfogjuk a tanítást, és szerinte élünk. Hiszen közvetlen utána megmozdul a hívek serege, hogy az Úr asztalához járuljon.

A keresztdozat megújítása

Ahhoz, hogy megértsük a szentmisét, el kell olvasni az ószövetségi Szentírás egyik eseményét.

A választott nép Egyiptomban élt. Igen nehéz, szomorú sorsa volt. A fáraó mindent megtett, hogy elpusztítsa őket. Isten akkor Mózeszt küldte, hogy népét kiszabadítsa az egyiptomiak kezéből. Megígérte nekik, hogy új hazába vezeti őket. Így érkezett el a szabadulás ideje. Isten ezt a parancsot adta a népnek. Minden családban vágjanak bárányt. Hibátlan legyen. A bárány vérével kenjék be a ház ajtajának szemöldökfáját. Amelyik házon ott lesz a vérjel, annak lakói Isten választott népéhez tartoznak. Megmenekülnek a pusztulástól, kiszabadulnak Egyiptomból. A bárányt pedig el kellett fogyasztani. Azt is megparancsolta Isten, hogy kiszabadulásuk emlékezetére minden esztendőben ilyen módon vágjanak bárányt, és fogyasszák el azt. Így is tették. Ez volt a húsvétjuk. Egyiptomból való szabadulásuk emléknapja.

Az emberiségnek nagyon rossz volt a bűn rabságában élni. Isten megsajnálta népét, és megígérte, hogy kiszabadítja őket a bűn és örök halál rabságából, és új hazába, az örök boldogságba vezeti őket. Eljött közénk Jézus. Ő az Isten Báránya. Azáltal szabadultunk meg a bűn rabságából, hogy őt megölték. Hibátlan volt, mert nem volt semmi bűne. A keresztfán kiontott vér szabadított meg bennünket, és tett gyermekeivé. Halálának emléknapja Nagypéntek.

Minden szentmisében megújul keresztdozata. Összejön a templomba családja, házanépe. Az oltárasztalra kerül az Isten Báránya, az értünk és bűneinkért megölt Úr Jézus. Megismétlődik halála. Az oltáron ott lesz különválva teste és vére. Halálát jeleníti meg. A szentmisét bemutató pap először testét, aztán vérért változtatja át Jézusnak. Így ismétlődik meg minden szentmisében a Golgota áldozata. Isten családja pedig, mint az ószövetségi választott nép, az asztalhoz járul, hogy magához vegye, elfogyassza az Isten Bárányát, Jézus testét és vérért a szentáldozásban. Minden szentmisében Isten népe, családja jön össze. Megünnepli a titkot, kiszabadulásának emlékezetére. Újra és újra megújítja Krisztus áldozatát, és asztalhoz ül, hogy Jézus rendelkezése szerint magához vegye az „Isten Bárányát”, aki „elveszi a világ bűneit”. Boldog, mert meghívja lakomájához az isteni Bárány. Krisztus vérével jelölve folytatja útját az Ígéret Földje, az örök boldogság felé. A keresztdozat megújításához szorosan hozzátartozik a lakoma. Így válik valóra az ószövetségi esemény jelképe a mi időnkben, a szentmiseáldozat keretében.

A választott nép kiszabadult az egyiptomi rabságból. Elindult az Ígéret Földje felé. De megelőzte ezt a bárányvacsora. Mi is elindulunk Isten országa felé. De utunkat megelőzte Jézus halála. Most pedig erősíti annak megújítása és a szentáldozás.

Szentáldozás

A nagymamához betoppant az unokája, meg két társa. A három gyerek pergő beszéde egy pillanat alatt betöltötte a házat. Meglepetés volt a látogatás. Kirándulásról jöttek. A kerékpárokat a ház falának támasztották. Az unoka üzenetet hozott, azért ejtették útba a nagymama házát. Nem számított rájuk. Az asszony törékeny, sápadt vonásait már nem pirosította át az öröm. Csak a megfénysedett tekintet mutatta, hogy nagy öröm érte. Hellyel kínálta a három gyereket. Nem kellett biztatni őket. Nyikorgott, ropogott a vesszőszék alattuk. Bírta a szék a terhet, csak szokatlan volt a súly mellett az ifjúságot is tartani. Beszélgettek. A fiúk udvarias-komolyan kérdezték a nagymamát. Felelt nekik, de egyre inkább érződött a szavain, hogy valami más motoszkál a homloka mögött. Aztán felkelt. Otthagyta őket. Kiment a kertbe. Pár perc múlva visszatért. A köténye tele volt érett körtekkal. Szabadkozva mondogatta: másom nincs. Tányért hozott, amint illő. Megmosta a gyümölcsöt. Megkínálta a fiúkat. Azok szabadkoztak. Amint az asszony ijedt, rebbenő tekintetét látták, hozzáláttak az evéshez. Nem tehettek mást, hiszen asztalt is terítettek nekik. Amikor távoztak, az unoka így szólt társaihoz: ilyen a nagymama. Hozzá senki sem jöhet úgy, hogy asztalt ne terítene neki.

A nagymamában hagyománnyá finomult az ősi emberi ösztön. Az embert nem a jókivánság és a beszéd élteti, hanem az étel. A vendégfogadás íratlan szabálya, hogy asztalomhoz ültetem és megkínálom azt, aki barátom, akit szeretek. És a kínálást nem illik visszautasítani, mert az a szeretetet sérti. Legalább jelképesen vennem kell egy falatot vendéglátóm asztaláról. Ezzel fejezem ki, hogy baráti jobbot nyújtok a felkínált szeretetre. Az asztalközösség a bensőséges szeretet jele. Akit asztalomhoz ültetek, azt szeretem. Akit étellel-itallal kínálok, annak bőséges életét akarom. Minden ember érzi ezt, és így cselekszik.

Jézus finom gesztussal asztalához hívja híveit. „Boldog, akit meghív lakomájára Jézus, az isteni Bárány.” Azt akarja, hogy több életünk legyen. Ezért kínál minket testével-vérével minden szentmisén. A vendégfogadás nemes szabályát tartja meg akkor, amikor a szentáldozáskor oltár-asztalához hív, és megvendégel. És ezt a kínálást nem illik és nem lehet visszautasítani, mert a szeretetet sérti. Ezt érezték az első keresztények, amikor minden szentmisén áldoztak. Isten baráti jobbot nyújt felém, s én ezt a kezet fogadom el, amikor asztaláról veszek. Ez az asztalközösség a bensőséges szeretet jele. Természetesen nem úgy önmagában, hanem a mindennapi élet tanúságtételével együtt. Akit étellel- itallal kínálok, annak bőséges életét akarom. Jézus ezt akarja nekünk. A bőséges, természetfeletti, isteni életet. Ha kínálását nem fogadom el, nem vagyok közösségben vele. Ha kínálásával visszaélek, méltatlan vagyok hozzá. Nem emelhetem kezem ellene, aki falatot, ételt nyújt nekem, ha igaz szív van bennem.

Akkor lesz újra erős a kereszténység, ha majd mindenki igaz szívvel fogadja Jézus kínálását. Akkor erős, bőséges élet lesz bennünk.

Az áldás

A nagypapa ráért. A nagypapák mindig ráérnek. Most éppen az ajtóban állt, és a gyermekeit, unokáit búcsúztatta. Születésnapját ünnepelték. Összejött az egész család. Felköszöntötték, ő meg vendégül látta őket. Örült, hogy együtt láthatta a családot. Jól elbeszélgettek. Előhozakodtak örömeikkel, elmondták gondjaikat is. Először a lánya kérdezte meg: ráér-e apuka a héten? Ráért. Elvállalta, hogy szerda este átmegy és vigyáz az unokákra, míg lánya meg a veje színházba mennek. Az első kérést aztán követte a többi. A fia a tanácsba küldte be valamit elintézni. Az egyik unokája arra kérte, hogy jöjjön a versenyére szurkolni. A legkisebb és legkedvesebb mosolygó szemmel játszani hívta. A nagypapa ráért. Mindegyiknek megígérte, hogy segít. Most ott állt az ajtóban. Le kellett hajolnia, hogy a legkisebbet megpusztilhassa. De a kicsi még komolyan odaszólt neki: el ne feledkezzél a játékról. Magasba emelte a kezét, úgy intette: ott leszek. A többiek is megígértették vele még utoljára, hogy szerdán vigyáz az unokákra, elmegy a tanácsba, és ott lesz unokája versenyén is. Magasba emelt kézzel intett utánuk. Búcsúzás és ígéret volt a kézmozdulatában. A szemében pedig fénylő, tiszta öröm. A segítő szeretet öröme, mely érti és érzékeli a kéréseket, a bennük rejlő bizalmat.

A vasárnapi szentmise találkozás az örök Atyával. Ilyenkor együtt van a templomban Isten családja. Ünnepi köszöntő az ének, az imádság. Nagyszerű ajándék Jézus áldozatának megújítása. A beszélgetésben – szentírási olvasmányok, beszéd, imák – alakul, nemesedik a bensőséges családi kapcsolat. A szentáldozásban Isten oltár-asztalához hív és megvendégel. De aztán sor kerül a búcsúzásra is. De addigra már ezer kéréssel halmoztuk el Istent. A mennyei Atya mindegyikünk rendelkezésére áll. Mindegyikünk számára ráér. Az irántunk való szeretete jegyében tesz nekünk ígéretet, hogy mindazokban a dolgokban, melyet rábízunk, oltalmaz és segít bennünket. A szentmise áldásával Isten oltalmába kerül az életünk. Jól tudjuk, hogy mennyi veszedelem fenyeget bennünket. Sokszor tapasztaltuk azt is, hogy milyen törekenyek és állhatatlanok vagyunk a jóban. Szabadabbak vagyunk és biztonságban élünk, ha Isten vigyáz ránk. Ügyeink az Isten kezében vannak a legjobb helyen. Több bizalommal látunk feladatainknak, ha Isten biztat, lelkesít minket. És jólesik, tiszta, szép élménnyé nemesül, ha az Isten velünk él, és együtt „játsszuk” az életünket. A szentmise áldásában erre tesz ígéretet. A magasba lendül a pap keze, hogy az üdvösséget és oltalmat jelentő keresztsjelet adja ránk: Isten oltalmának biztosítékát. A pap kézmozdulatában az Isten ígérete mutatkozik. Hiszen a kereszts jeleiben van minden bizodalmunk. Oltalma alá helyezzük életünket. Az áldással kerülünk oltalma alá. Isten ígéretet tesz, hogy velünk él, és mellettünk marad mindennapi életünk küzdelmeiben.

Az áldás biztonságot és erőt ad.

VI.

GONDOLATOK
ÜNNEPEKRŐL ÉS
HÉTKÖZNAPOKRÓL

Krisztus Király

„Hát király vagy te?” Először Pilátus tette fel a kérdést Jézusnak. Nem úgy nézett ki az Úr, mint ahogy egy királyt elképzél az ember. Kezét kötelek szorították össze. Arcát emberi fáradtság fátyolozta: szenvedések, kihallgatások, meggyalázások gyötrelme. Pilátushoz behallatszott talán az utcai lármá is. Hangos kiabálással követelték, hogy ítélje halálra. Ekkor vallott Jézus az ő királyságáról. Micsoda ellentét! Meggyötört ember, aki királynak mondja magát.

„Az én országom nem e világból való.” – Többnyire feszesre húzott bennünket az öntudat Krisztus Király ünnepén. Diadalmas énekeket zengünk. Győzelemről álmodozunk. Fényről: arról, hogy az élet reflektorfényében állunk, mint jó emberek. Harsonáról: mely messze hirdeti kiválóságunkat. Pompázatos ruhákba öltözünk. Azt mondtuk, azért, hogy méltó módon hódoljunk Királyunknak. Igazában önmagunknak tetszelegtünk. A parázsra hulló tömjén füstje körülöttünk gomolygott, nem az Isten felé szállt. A templomokba trónusoltárokat építettünk. Hódoló térdhajtások tömegével köszöntjük Urunkat, de meglehet, hogy alázatos lélekkel egyszer sem hajoltunk meg előtte. Egész tekintetünket a trónus felé fordítottuk. Hódolatunkban zavart volna meg, ha észrevesszük a mellettünk álló embert. Pedig Jézus világosan megmondta, hogy országa nem e világból való. S ha nem jutottak volna el szívünkig szavai, akkor meg kellett volna értenünk őt a körülményekből, amikor azokat mondta. Krisztus országa nem ezen a világon van. Álmodozásunk a sikerről, fényről, elismerésről reális alapot nélkülöző, hiú ábrándozás.

„Arra születtem és azért jöttem e világra, hogy tanúságot tegyek az igazságról.” – Sokszor harcolunk az igazság diadaláért. Nemegyszer mégis a magunk igazát kerestük. Pengeéles eszmefuttatásokkal metszettük szét mások tévesnek minősített nézeteit. Arra nem is gondolunk, hogy szavaink után meghal számunkra mint barát az, akinek nézeteit támadtuk. Azt gondoltuk, hogy eszméinkkel a világ megváltói lehetünk. Be kell látnunk, hogy egyetlen megváltónk van: Krisztus. Mi is rászorultunk. Öntelten hirdettük, hogy mi vagyunk az igazság birtokosai. Nem vettük észre, hogy az igazság birtoklását nem a tudás jelenti, hanem az igazság szerinti élet. Mindenkinek hirdettük, hogy a miénk a leghelyesebb nézet. S míg dicsekedtünk, kicsúszott kezünkől mások baráti jobbjá. Felsőbbrendűségünk tudatában nyilatkoztunk olyan dolgokról is, melyben hiányzott szakértelmünk, a megfelelő tájékozottságunk. És most csodálkozunk, hogy olyan nehezen találjuk meg a hangot másokhoz. Párbeszédet kezdenénk, de nincsenek meg hozzá a szavaink és a gyakorlatunk. Hozzászoktunk, hogy másokat tanítgatunk. Most levegő után kapkodunk, ha mások nem kérdeznek minket, hanem felelnek nekünk. Pedig Jézus világosan megmondta, hogy tanúságot tenni jött. Nem csupán hirdetni akarta az igazságot, hanem tanúságot akart tenni róla. Ezt kívánja követőitől is. Tegyenek tanúságot az igazságról. Igaz, erre Pilátus is azt mondta már: „Mi az igazság?” Az igazság az, hogy „úgy szeretne Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta érte”. Ez a határtalan szeretet az igazság. Nem a szavak erejében áll igaz volta, hanem a gyakorlat őszinteségében. Akkor lesz tanúságtétel az életünk, ha nem a körülmények kényszerítő hatása csíholja ki belőlünk a szeretetet, a megértést, a mások becsületét, hanem a felszabadult, lelkes igazságérzet. Magunkénak kell éreznünk minden ember sorát. Csak akkor tudjuk valóra váltani az Írás követelményét: „szeresd felebarátodat, mint önmagadat”. Felebarátunk minden ember. Azok az emberek, akik sem nem vér szerinti rokonaink, nem is barátaink a szó igazi értelmében. Mégis úgy viselkedünk irántuk, mint rokonainkhoz, barátainkhoz kellene. Krisztus Király ünnepén gondoljunk arra, hogy mi nem a dicsőséges igazság hirdetői vagyunk, hanem a valóra váltott igazsággal tanúskodunk.

„Mindaz, aki igazságból való, hallgat szavamra.” – Mi azt mondjuk magunkról, hogy Istenre hallgatunk. Közben a Szentírás a könyvespolcunkon porosodik. Protestáns testvéreinket – valljuk be – lenézzük. Pedig talán jobban hallgattak az Isten szavára, mint mi. Hiszen vallásos életünk közép-

ponti helyén volt mindig a Szentírás. Sokan buzgóságra és hithűségre hivatkozva ellenezték az új liturgiát. Az Egyház egységét emlegették, a latin nyelvet siratták. Talán meg sem fordult bennük, hogy most állandóan, akarva-akaratlan Isten szava csendül a fülünkbe minden szertartáson. Hiszen az Egyház életében az első századokat kivéve soha nem jutott ilyen szerephez a Szentírás, mint napjainkban. Isten szavaira hivatkozva alkottunk törvényeket és szabályokat. Precíz és pontos jogi szabályokkal sikerült aztán gúzsba kötni a szeretetet. Lelkiismeretes munkával megtanítottunk mindenkit arra, hogy mi a bűn. De alig tettünk valamit azért, hogy az emberek jobban szerethessék Istent. Arra hivatkoztunk, hogy mi Isten szavára figyelünk. Még ma is alig teremtyük meg önmagunk számára az elmélkedő imádság jó lehetőségeit. Persze azt mondhatja valaki, bírálni könnyű. Élni nehezebb. Más meg arra hivatkozhat, hogy régi bevált szokás a múlt hibáit ostromozni, hogy ne kelljen javítani a mostaniakon. Krisztus Király ünnepén gondoljunk arra, hogy hallgatnunk kell az Isten szavára. Mindnyájunknak, most.

„Ő szeretett minket, vérével megváltott bűneinktől, és Istennek, Atyjának országává és papjaivá tett.” – A pap közvetítő Isten és az emberek között. A keresztyén ember, az Egyház tagja, papi feladatot kapott Istentől. A papi feladat sajátossága, hogy áldozatot mutat be. Ez az áldozat pedig az Isten akarata szerinti élet és az imádság. Így csatlakozunk főpapunk, Krisztus áldozatához. Tulajdonképpen ez a mi ünneplésünk. Hódolattal valljuk meg a mindennapi életünkkel, hogy bennünk uralkodik Krisztus, a szeretet. Szolgai alakot öltünk mi is, mint ő, hogy egész életünkkel szolgáljunk másokat. Otthon, munkahelyünkön, a mindennapi életünk feladataiban. Ezzel a szolgálattal tartozunk tulajdonképp Krisztus királyságához.

Az egyházi év utolsó vasárnapján ünnepeljük Krisztus Királyt. Az ünnep helye jelzi, hogy Isten országa az örök élet. Igaz, a szeretet révén már itt megkezdődik bennünk. Csak hallgassunk Isten szavára, és tegyünk tanúságot róla a mindennapi élet tetteivel.

A Jó Pásztor

Jézus a Jó Pásztor. Mond valamit ez a mai embernek? Hiszen a „bárány” szó sérti az öntudatát. Ha Jézus a pásztor, akkor az emberek a bárányai. Elszokott attól, hogy terelgessék. Minden bot, még a pásztor botja is idegen számára. S többnyire városban lakik a mai ember. Szabad levegőre csak kirándulni megy. A pásztort és bárányt képről ismeri. Lába az aszfalton kopik, s ezzel együtt az érzéke is a természet képeinek megértésére. Lehet akkor mondanivalója a jó Pásztornak? Igen. Míg évezredekken keresztül a mindennapi élet eseményeiből vett kép tanította az embereket, ma az élet sok-sok realitásától sérült embert ez a kép emeli az emberség magasába. Olvassuk el Ezekiél próféta jóvondoléseinek néhány sorát! Jézusra, a Jó Pásztorra utalnak. „Én magam legeltetem majd juhaimat, és pihentetem meg őket – mondja az Úristen. Ha elveszett, megkeresem, ha elszéledt, visszaterelem, ha megsérült, bekötözöm. Amelyik gyenge, azt oltalmamba veszem, amelyik egészséges, jótáplált, arra gondot viselek, mint igazi jó pásztor legeltetem őket – mondja a mindenható Úr” (Ez 34,15–16). Jóság, figyelmes, tapintatos szeretet, erőszak nélküli megbecsülés sugárzik ezekből a sorokból. Ez az, ami az embert megemeli, felemeli.

Isten vezet minket

Isten Fia eljött közénk. Úgy kezel bennünket, mint tulajdonait. Velünk van, köztünk él. Legeltet és pihentet minket. Ezerféle, változatos táplálékot nyújt számunkra a hit igazságaiban. Ma különösképpen a szentírási olvasmányokban tárul elénk az Isten tanításának bősége. De minden esemény, jelenség, írásmű, mely emberséget sugároz, lelkünk és szívünk tápláléka. És minden jó tanács, törvény, sugallat, mely az igazságra irányítja lépteinket, az Isten legelőjére vezeti az embert. Képletes beszéd ez, de segít abban, hogy az ember egy pillanatra otthagyja a mindennapi élet kockaköveit, és egy kicsit felülemelkedve önmagán megtapasztalja élete nagy lehetőségeit és Isten jóságát.

Megkeres, visszaterel

És ez már több, mint amit hasonlattal és képpel ki tudunk fejezni. Az embernek az elveszettel és az eltévedtettel kapcsolatban önkéntelenül a bot és a kutya jut eszébe. A bot, mely lesújt, a kutya, amely megkerget. Jézus, a Jó Pásztor azonban nem így cselekszik. Ő megkeresi azt, aki elveszett. Visszatereli azt, aki elszéledt. Nem a bot ütéseinek keménységével, nem fenyegető szavak erejével, hanem azzal, hogy értük megy. Otthagyja a kilencvenkilencet, hogy visszaszerezze a századikat. A kép szinte kínálja a hasonlatot, hogy annak fényénél tartsunk lelkiismeret-vizsgálatot, mi papok, a lelkek pásztora. Az elveszettet büntetésekkel fenyegetjük, az eltévedtért lépést sem teszünk. A gyóntatószék rácsa sem akadályoz meg abban, hogy a küszködőre parancsok és szabályok botjával üssünk. Olyan pásztorok vagyunk sokszor, akik zárva tartják nemcsak otthonuk, hanem szívük ajtaját is. Úgy érezzük, hogy a „báránynak” kell kopogtatnia az ajtón és szívünkön egyaránt. A jó pásztor úgy tesz, mint Jézus: elmegy és megkeresi az elveszettet, visszatereli az eltévedtet. Nem a parancsok botjával, hanem az emberség és a jóság, a hit erejével.

Bekötöz, oltalmaz

„Ha megsérült, bekötözöm. Amelyik gyenge, azt oltalmamba veszem.” Van, akinek a bűn okozta sérülését, van akinek az emberek. Mindegy: a sebesültet gyógyítani kell. Tapintatos, fáradságos munkával. Van, aki azért sérült meg lélekben, mert hívő emberek embertelenségével találkozott. Talán évekig kell tapintatosnak, áldozatosnak és gyámságosnak lennem hozzá, hogy a seb begyógyuljon. És a bűnök se- be sem gyógyul könnyen. Mi azt hisszük, hogy egyetlen gyónás elegendő

ahhoz, hogy valaki más legyen. Ritkán, s azt nyugodtan mondhatjuk „csodás gyógyulásnak” is. Többnyire meg kell küzdeni a lélek gyógyulásáért is. A jó pásztor a gyengét oltalmazza és segíti. Segíti azokat, akiket fogyatékos tudásuk miatt ide-oda vet az élet. Segíti azokat is, akik a nevelés hiánya miatt vannak kitéve saját szenvedélyeik viharának. Olyan könnyen mondjuk „hadd hulljon a férge”. A férgesnek gyógyulás kell, a gyengének erősítés és oltalom. Az oltalmat elsősorban az imádság, az áldozatok, a mindennapi élet apró biztatásai szerzik meg. A bizalom már oltalmat jelent, erősítést. Még akkor is, ha ezt kihasználják. Soha ne felejtsük, a Jó Pásztor minket is bekötözött, nekünk is oltalmat nyújtott.

Gondot visel ránk

„Amelyik egészséges és jóltáplált, arra gondot viselek, mint igazi jó pásztor legeltetem őket.” Mennyi biztatás van ebben a mondatban. Nehezen ismerjük el, nehezen látjuk be, hogy vannak jó emberek. Olyanok, akik egészségesek, lelkileg jól tápláltak. Ha találunk is ilyeneket, rögtön mondunk róluk valamit, ami kétséggé teszi jóságukat. Magunkról is nehezen ismerjük el, hogy jók vagyunk. Hiúságnak tartjuk, vagy ismervé törekény voltunkat inkább elfogadjuk azt, hogy kisebb értékűnek tartsanak, nehogy hibáink után nagyobb legyen a bukásunk. Pedig a jóságunk biztonságot jelent. Hiszen az Isten gondot visel ránk. Nem csupán minket, hanem bennünk kegyelmi munkájának eredményét is félti, őrzi.

Emberi gondolkodás szerint Isten azt, aki jó, állandóan próbának veti alá, hogy hűségét kivizsgálja. Nem, az Isten gondot visel arra, aki hűséges hozzá. Alakítja, formálja, gazdagítja. És ez biztonságot jelent. Ha valamiért sokat fáradozunk, az igen értékes lesz előttünk. Ha egy feladaton évekig dolgozunk, az nagyon a szívünkhöz nő. Ha valamiért egész életünket feláldozzuk, az mindennél többet jelent számunkra.

Isten sokat fáradozott értünk. Évekig dolgozott rajtunk. Mindent feláldozott, még Fia életét is, értünk. Így mindennél többet érünk neki. Mindent megtesz azért, hogy minket megőrizzen magáénak. Ez a mi biztonságunk. A jók biztonsága. Nem magunkban bízunk. Tudjuk, hogy gyengék és erőtlenekek vagyunk. De Isten erősebb a mi gyöngeségünknel. Már ezért is gondot visel ránk. Minden jó cselekedetünk, minden napunk, minden évünk egyre jobban hozzáfűz. Gondot visel ránk, és vezet minket.

Jézus a Jó Pásztor. Mond valamit ez a kép a mai embernek? Igen, mond. Felemel, magasra emel. Önmagunk fölé. Megmutatja, mennyit érünk. Hiszen az Isten maga vezet minket. Bekötöz, oltalmaz. Gondot visel ránk. őrzi bennünk féltett kincsét, kegyelme munkáját. Ez a mi biztonságunk.

Főpapunk, Krisztus

Az elkeseredett ember vagdalkozik. Azt is bántja, akit szeret. Még a buzgó hívő ajkát is nemegyszer elhagyja ez a kijelentés: miért érdemlem én ezt Istentől? – A bajban lévő ember okos. Protekciót, befolyásos embert keres. Nem sajnál áldozatot, hogy megnyerje az illető tetszését. A hívő ember is így tesz. Észre sem veszi, hogy mennyire sérti Istent, amikor utoljára fordul hozzá. – A bajban, betegségben, szenvedésben az ember legfőbb panasza az, hogy nincs aki együtt érezne vele. Szinte vádlón mondja másoknak: ha te azt éreznéd, amit én... Pedig van, aki együtt érez velünk. Jézus Krisztus. „Főpapunk ugyanis nem olyan, hogy ne tudna együtt érezni gyöngeségeinkkel, hanem olyan, aki hozzánk hasonlóan mindenben kísértést szenvedett, de bűnt nem követett el” (Zsid 4,15). S ha elfogadjuk Szent Pál kijelentését, akkor hallgassuk meg buzdítását is: „Lépjünk tehát bizalommal a kegyelem trónja elé, hogy irgalmat nyerjünk és kegyelmet találjunk, mikor segítségre van szükségünk” (Zsid 4,18). Nyugodtan megtehetjük, mert „olyan kiváló főpapunk van, aki áthatolt az egeken” (Zsid 4,14).

„Ezt érdemlem Istentől?”

Sajnos igen sokszor tapasztaljuk mindennapi életünkben mások gyarlóságát, szeretetlenségét, sokszor rosszindulatát is. Ezért aztán minden bajunkban és szenvedésünkben keressük annak személyes okát, az embert. Van, amikor megtaláljuk, van amikor nem. Ekkor az Istent vonjuk felelőségre. S mondjuk: „Miért engedte ezt Isten?” „Miért érdemltem én azt az Istentől?” Van, aki okos mentséget talál az Úr számára, és ezt mondja: „Az Isten szenvedéssel látogatja meg azt, akit szeret.” Pedig Istentől távol áll, hogy szenvedéssel kínozza azt, akit szeret. Isten nem érdemeink szerint mér ránk csapásokat. Ugyan, mi lenne akkor velünk? Egy azonban igaz. Isten megengedte a szenvedést és bajt, mert az velejárója annak a szabadságnak, mely emberivé és széppé teszi életünket, ha helyesen használjuk. Emberi sorsunk és emberi gyengeségeink az oka bajainknak és szenvedéseinknek. Az ember nagyszerű diadala volt az, amikor először csiholt tüzet. Ez a tűz melegíti az embert, fényt ad és ezerféle áldással tölti be az életünk. De ugyanez a tűz megégetheti az embert. Sebeket okozhat és bánatot is. Ha vigyázatlan az ember. Ha gonosz az, aki a tüzet használja. Megégetheti a tűz a kezem. A gonosz ember felgyújthatja a házamat. Az első ember gőgje által választott sorsunk, hogy nincs védelmünk a természet tüze, a villám ellen, illetve magunknak kell megtalálnunk a védelmet, a biztonságot. De ez nem az Isten külön-külön személyes szándéka, hanem emberi sorsunk eredménye.

„Ki érez velem együtt?”

Leginkább abban érezzük szomorú sorsunkat, hogy egyedül maradunk bajainkban. Úgy gondoljuk, hogy nincs, aki együtt érezne velünk. Pedig nem így van. Az ember ősi ösztöne szokásokat és szertartásokat formál, hogy az életünk e rossz érzését elűzze. A lakodalmak sokszínű éneke, a siratóénekek fájdalma a temetéseknél mind azt mutatja, hogy az ember már nagyon régen törekedett arra, hogy kialakítsa önmagában az együttérzést. És így tett az Isten is. A mennyei Atya Fiát küldte a földre, hogy ezáltal kifejezze és bizonyítsa számunkra, hogy Isten együtt érez velünk. És ez nem csupán abból állt, hogy Jézus ráhangolta magát örömeinkre és bánatainkra. Ő végigjárta az ember egész életútját, hogy valóságban érzékelje és érezze, hogy mit jelent embernek lenni. Megtanult enni és járni. Megtanult dolgozni és élni. Osztályrésze volt a kényelmetlenség. Megízlelte, amikor tizenkét esztendősen korábban Mária és József rátaláltak a templomban, hogy mit jelentenek a szeretet és emberi aggódás félreértései. Bizonyára ő is érezte a munkásélet szenvedéseit, kudarcait, de örömeit is. Érezte a maga választotta egyszerű emberi élet nyomasztó terhét. Harminc esztendőt élt sze-

rényen ő, aki „más is lehetett volna”. Meghalt a nevelőatyja. Édesanyját másra kellett bíznia. Jóságát félremagyarázták. Megtapasztalta mindazt, amit az emberi élet „keserű poharának” hívunk. Nem csupán az ünnep és a gyász hangolása alapján érez velünk, hanem azért, mert részese lett sorsunknak. S végül elfogadta azt is, ami létünk legnagyobb próbája, a halált.

Főpapunk, Krisztus

Az Úr Jézus a mi főpapunk. A pap közvetítő Isten és az emberek között. Az igazi és egyetlen pap ő. Hiszen életével a földbe gyökerezett. Ezt jelenti halála is. Isteni természetével pedig áthatolt az egeken. Egyedül ő volt képes arra, hogy a földről felérjen az Isten magasáig. A keresztség szentsége által mindnyájan az ő titokzatos testének tagjaivá lettünk. Ezért kaptunk papi szerepet is. Életünk, szenvedéseink és érdemeink által Krisztusban mi is közvetítők vagyunk az Isten és az emberiség között. Közvetítjük az Isten ismeretét hitvalló életünkkel. Szüneteseinkkel a szenvedő Krisztus tagjai leszünk. Példamutató életünkkel közvetítjük az emberiség felé Isten eredeti szándékát az ember életéről. De az igazi főpap Krisztus. Kéréseinkkel és imádságainkkal benne érünk fel az Isten magasáig. Ő közvetíti számunkra Isten irgalmát, kegyelmét és segítségét. De benne bizalommal léphetünk Isten, a kegyelem trónja elé. Krisztus együtt érez velünk. Magáévá teszi kéréseinket és életünket. Benne nemesedünk Isten gyermekeivé. Általa nyílik utunk az Isten felé. Általa van reményiségünk arra, hogy Istenhez érünk. És ez azért lehetséges, mert Krisztus emberi természetével önmagába ölelt minket. Ő az egyetlen és igazi pap. Szüneteseink Krisztusban már nem csapások, hanem üdvösséget szerző részesedés emberi életéből. Nem vagyunk egyedül, segítség nélkül, hiszen benne Isten nyúl le hozzánk, hogy magához emeljen. Együtt érez velünk, mert amikor emberré lett, átvette a szívünk ritmusát. Benne tulajdonképpen Isten kezében vagyunk. És ez életünk utolérhetetlen biztonsága. Egyetlen egyre kell vigyáznunk, hogy ki ne szakadjunk önző bűneinkkel belőle.

A pap összekötő kapocs az Isten és a föld között. A földbe gyökeredzik és Istenből részesül. Az Isten ereje és a föld rezgése végigvonul benne. Rajta keresztül közelíti meg az Isten a földet, rajta keresztül indul el az ember az Isten felé. Ez Krisztus, a mi Főpapunk. Benne vagyunk, élünk és mozgunk az örök élet felé.

Jézus, az Isten fia

Jézus az Isten fia. Eljött közénk, hogy jel legyen, melynek ellentmondanak. Alkalom ő, hogy megnyilvánuljanak a szív érzései. Vele kapcsolatban döntenie kell a hívő embernek. S e döntések a szív mélyén történnek. Úgy, mint azt az evangélium tanúsítja.

Szent Péter is találkozott Jézussal. A Genezáret-tó partján Péter bárkájából tanította Jézus az embereket. Aztán halászásra szólította fel őket. Az okos, a tapasztalt halász, Péter, ellenkezett szíve mélyén. Egész éjszaka halásztak, és nem fogtak semmit. Értelmetlen munkára indítja őt Jézus. Amikor a hálót kiveti, inkább önmaga igazolását keresi. Tudjuk, mi lett a halászás eredménye. S amikor Péter rádöbben a csodálatos halfogáskor, hogy mi is történt, leborul a bárkában Jézus elé. Ezt mondja Jézusnak: „Menj el tőlem, mert bűnös ember vagyok!” A szíve mélyéről kerültek elő a szavak. Jézus felemelte őt. Nagyszerű megbízatással jelezte feladatát: ezentúl emberek halásza leszel. S Péter akkor döntött Jézus mellett. Elhagyta mindenét, és követte a Mestert. Csatlakozott az Isten fiához. – Jézus számunkra is döntést kínál. Hiszen ugyanolyanok vagyunk, mint Péter. Okos, tapasztalt emberek. Úgy gondoljuk, hogy emberi tudásunk mindent megold. Aztán kórházi ágyak mellett kénytelenek vagyunk kimondani: az orvostudomány jelenlegi helyzetében nem tud többet tenni. Tudományos értekezések végén oly sokszor jelenik meg a mondat: a tudomány jelenlegi helyzetében nem tud többet mondani. Megfeszített munkát zárunk le ezzel a mondattal: eljutunk erőink végső határáig. Azaz életünk egy-egy pillanatában kimondjuk, hogy erőtlenség és tehetetlenség vagyunk. Talán belenyugodnánk ebbe, de sokkal jobban izgat minket a tény, hogy belül is erőtlenség vagyunk. Nem tudjuk valóra váltani az okosan megfogalmazott legjobb szándékunkat sem. Ismét és ismét szembekerülünk önmagunkkal és az Istennel is. Úgy érezzük, hogy tehetetlenség vagyunk önmagunkkal szemben is. És itt csatlakozik életünkhöz Jézus, az Isten Fia. Felkínálja a lehetőséget, hogy döntsünk. Felül akar emelni minket az emberi élet nehézségein. És ez a szeretet jellegzetes gesztusa. Isteni gesztus. Amikor segítségével eljutunk odáig, hogy képesek vagyunk összeszedni erőinket, amikor észrevesszük, hogy az emberi élet közösségi feladat, akkor lehetőségünk kínálkozik a döntésre. Látnunk kell, hogy a látszólagos eredménytelenség az emberi feladatokban mindig a folytatás kezdete. Lépcső, melyre a következő épül. Így értelmessé válik életünk, mert bele tudjuk illeszteni önmagunkat a fejlődés gyöngysorába, az egyikbe kapaszkodik a másik. Rá kell hagyatkoznunk. Általa lesz rend bennünk. Általa tudjuk összeszedni erőnket, hogy megoldjuk életünk feladatait.

Szent Péter három esztendőn keresztül Jézus közelében élt. Hallotta szavait, tapasztalta tetteit. Lassan kialakult benne egy vélemény Jézusról. Aztán alkalom kínálkozott arra, hogy kifejtse nézetét. Jézus feltette a kérdést tanítványainak: kinek tartják az emberek őt? Sorolták a válaszokat: Keresztelő Jánosnak, Illésnek, prófétának. Az Úr akkor tanítványait is megkérdezte: ti kinek tartotok engem? Péter válaszolt. Helyesen. Jézus megdicsérte őt, de szavaival kifejtette azt is, hogy Péter nem emberi erőből adta meg a választ. „Boldog vagy Simon, János fia. Nem test és vér nyilatkoztatta ki ezt neked, hanem az én mennyei Atyám” (Mt 16,17). Azaz Isten ismeretére nem önmagától jut el az ember. Isten ad lehetőséget nekünk, hogy megismerjük, illetve felismerjük őt. A Tábor-hegyen történt esemény is ezt bizonyítja. Három tanítványának adta meg az Úr, hogy a közvetlen élmény erejével gyarapítsa ismeretét róla. A hit az Isten ajándéka. A Jézus Krisztusba vetett hitre is csak az Isten ajándékából juthat el az ember. De ezt a lehetőséget felkínálja nekünk az Isten. S amikor az ember dönt, akkor eltölti a hit öröme. Megfeledeznek önmagáról, és egész akaratát az Isten szolgálatába állítja. Épp úgy, mint a Tábor-hegyen Szent Péter. Ezért mondta: „Mester, jó itt nekünk. Hadd csináljunk három sátrat: neked egyet, Mózesnek egyet és Illésnek egyet” (Lk 9,33). Ez az öröm az Isten ajándéka és jele. Hiszen ő az, aki teljes boldogsággal képes betölteni az embert. Általa megnyilvánulnak a szív érzései.

Szent Péter Isten segítségével és ajándékából felismerte Jézusban az Istent. Isten ajándékából gyarapodott is az ismeretben. De a Tábor-hegy után az Olajfák hegye következett. Az utolsó vacsora termétől az elfogatás helyéig vezető rövid úton Szent Péter életében is megvalósult az emberi, a hívő élet nagy kísértése. Azt hitte, az eddig nyert ajándékok elegendők arra, hogy megálljon a maga lábán. Ez adta ajkára a hivalkodó szavakat: „Ha mindnyájan megbotránkoznak is benned, én ugyan nem” (Mk 14,29). Jézus megjövendölte, hogy Péter megtagadja őt. Az ítélet hajnalán keservesen siratta meg Péter az Úr jövendölésének teljesedését. – A hívő életnek ez a nagy kérdése. Azt hisszük, hogy „állunk”. Pedig az isteni életet „törékeny cserépedényben” hordozzuk. Állandó és következetes küzdelmet kell vívnunk elsősorban önmagunkkal, hogy a hívő élet a végső állhatatosságig érlelődjék bennünk. A szív mélyén kell döntenünk Jézus mellett, de ez a döntés sohasem végleges bennünk. Vágyaink, érzéseink, ösztöneink kereszttüzében élünk, s ezek nemegyszer elhamvasztják bennünk azt, ami jó és nemes. És ebben az állapotban tapasztaljuk meg leginkább Jézus istenségét. Újra és újra lehajol hozzánk, hogy megtisztítson és felemeljen. Nem emberi, isteni gesztus ez is. Amennyi gyarlóságot elkövettünk, az emberileg bőségesen elegendő lett volna arra, hogy Isten végleg megfélemedkezzék rólunk. Ő Pétert is felemelte. Feltámadása után lehetőséget nyújtott apostolának arra, hogy a szeretet háromszoros vallomásával jóvátegye a tagadás bűnét. Nekünk is újra és újra lehetőséget nyújt arra, hogy elhibázott döntéseinket helyrehozzuk. A bűnbánó szeretet révén visszatáljunk hozzá: reménységünkhöz és boldogságunkhoz.

Jézus az Isten Fia. Eljött közénk, hogy jel legyen. Alkalom ő, hogy megnyilvánuljanak a szív érzései. Döntenünk kell. S e döntések a szív mélyéről törnek elő. A döntésekről az életünk tanúskodik. A bizalom, mellyel Jézusra hagyatkozunk. Az öröm, mely hívő életünk kísérője. Az üdvös félelem, mely letöri bennünk a gőgöt és a megelégedettséget: hiszen tudjuk, hogy döntéseink magukon viselik az emberi állhatatlanság jegyeit. De Jézus, az Isten Fia könyörül rajtunk.

Jézus mennybemenetele

Jézus mennybemenetelét ünnepeljük. A mennyei Atya megdicsőítette Fiát. Ez volt a válasza Fia áldozatára. Elmélkedjünk hitünk e tanításáról!

Főpapi imájában Jézus így szólt a mennyei Atyához: „Atyám, eljött az óra. Dicsőítsd meg Fiadat, hogy Fiad is megdicsőíthessen téged. Hatalmat adtál neki minden ember felett, hogy mindenkinek, akit neki adtál, örök életet adjon. Az örök élet az, hogy megismerjenek téged, egyedül igaz Istent, s akit küldtél, Jézus Krisztust. Én megdicsőítelek téged a földön. A művet, amelynek elvégzését rám bízta, véghezvittem. Most dicsőíts meg engem te, Atyám, magadnál, azzal a dicsőséggel, amelyben részem volt nálad, mielőtt a világ lett” (Jn 17,1–5.). Amikor Jézus főpapi imáját mondta, műve beteljesítése előtt állott. Tudta, hogy mi fog történni vele. De azt is tudta, hogy utolsó pillanatig engedelmeskedni fog a mennyei Atyának. Amikor megtestesült, az egész emberi életet elfogadta. A növekedés nehézségeit, egészen az áldozat, a halál keserűségéig. Engedelmissége által megdicsőítette az Atyát.

Tudta, hogy az Atya megdicsőíti őt. – Előre megmondta tanítványainak és hallgatóinak, hogy felmegy a mennybe. Így beszélt: „Hát ha majd látjátok, hogy az Emberfia felmegy oda, ahol azelőtt volt?” (Jn 6,62). Amikor majd a Szentlélek eljövetelét megígérte apostolainak, azt is megmondta, hogy hová megy. Ezt mondta: „Most elmegyek ahhoz, aki küldött engem” (Jn 16,5). Jelezte, hogy megdicsőíti őt a mennyei Atya. Így beszélt ellenségeihez: „Mostantól fogva az Emberfia a mindenható Isten jobbán fog ülni” (Lk 22,69). Jézus e szavakkal jelezte, hogy a mennyei Atya elfogadja áldozatát, és megdicsőíti őt. Hiszen azzal, hogy jobbjára ülteti, dicsőséget ad neki.

Ne nyugtalankodjunk!

Jézus mennybemenetele hitünk vigasztaló ténye, nagy örömhíre. Így beszélt erről az Úr Jézus: „Ne nyugtalankodjék szívetek! Higgyetek az Istenben, és bennem is higgyetek! Atyám házában sok hely van, ha nem úgy volna, megmondtam volna, hiszen azért megyek, hogy helyet készítsek nektek. Ha azután elmentem, és helyet készítettem már, ismét eljövök, és magammal viszlek titeket, hogy ti is ott legyetek, ahol én vagyok” (Jn 14,1–3). Határtalan szeretet csendül Jézus szavaiban. Az emberi kapcsolatokban ez így valósul meg: a barátok szívesen vannak egymással. A szerelmesek nehezen válnak el egymástól. Emberi igényeket fogalmazunk meg így: bár mindig együtt lennénk! Sokszor mondják ezt is egymásnak a szerelmesek: nem tudok nélküled élni. Amit mi emberi vonzalommal és szeretettel telve mondunk egymásnak, azt valósította meg isteni szinten Jézus. Helyet készít nekünk, hogy mindig vele lehessünk. Ezért nem közömbös számunkra Jézus mennybemenetele.

Ne szomorkodjunk!

Jézus így beszélt tanítványaihoz: „Ti is, most ugyan szomorkodtok, de majd viszontlátlak titeket: akkor örülni fog szívetek és örömtöket senki sem veszi el többé tőletek” (Jn 16,22). Jézus mennybemenetelekor a tanítványok „nagy örömmel visszatértek Jeruzsálembe. Állandóan ott voltak a templomban, dicsérték és magasztalták Istent” (Lk 24,52–53). Azaz megértették Jézus tanítását, szavait. Az apostoli igehirdetésben ismét és ismét hirdették, hogy a mennyei Atya Jézust „a mennyben jobbjára ültette, minden fejedelemség, hatalom, erő és uralom s minden néven nevezendő méltóság fölé, nemcsak e világon, hanem az eljövendőben is” (Ef 1,21). Jézus engedelmes volt mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig. Ezért Isten felmagasztalta, és minden mást felülmúló nevet adott neki: Jézus nevére hajoljon meg minden térd a mennyben, a földön és az alvilágban, s minden nyelv

hirdesse az Atyaisten dicsőségére, hogy Jézus Krisztus az Úr” (Fil 2,9–77). Ez a mindennek feletti Úr adja számunkra az örömet, mely az örök életben a miénk lesz, és senki el nem veheti tőlünk. Ezért nincs okunk szomorkodásra. Isten által belénk plántált reményt hordozunk a szívünk mélyén.

Okosan éljünk!

Jézus ezt tanácsolta: „Hasonlít a mennyek országa a szántóföldön elásott kincshez. Egy ember megtalálta a kincset, de titokban tartja. Aztán nagy örömében fogja magát, eladja mindenét, amije csak van, és megveszi azt a szántóföldet” (Mt 13,44).

Néhány szavas tanács ez, de benne van az egész emberi élet. – A szántóföldben, a földi életünkben van elrejtve az eljövendő, beteljesülő életünk, az örök élet. Már tudjuk, hogy elnyerhetjük ezt a kincset. Jézus találta meg nekünk. Mindent meg kell tennünk, semmit sem szabad sajnálnunk, hogy megszerezzük. Elsősorban magunkat kell adnunk érte. Ez pedig a mindennapi életünk kötelességteljesítését jelenti. Jézus példájára ki kell üresítenünk önmagunkat. A szeretet jegyében mindent meg kell tennünk azért, hogy Isten szolgálatába, felebarátaink javára állítsuk életünket. A tanár jól tanítson. A kertész lelkiismeretesen gondozza a növényeket. Az óvónő gondosan nevelje a rábízott gyermekeket. Új életet kezdjünk! Olyan életet, mely nem sajnál semmit azért, hogy megszerezze a szántóföldbe rejtett csodálatos kincset, az örök életet. Jellemzője ennek az életnek a „nagy öröm”, mely eltöltötte a példabeszéd emberét is, amikor rádöbben, hogy milyen nagy kincset talált. Belső öröm ez. A szív mélyét járja át. Onnan sugárzik ki mindenre és mindenkire. Így aztán más a fáradságos munka

– mert közelebb visz a kincs megszerzéséhez. Más a fájdalom és szenvedés – mert díja a kincsnek. Más a szürke kötelességteljesítés is, hiszen ezt is a „kincsért” tehetem. Ez a belső öröm nem szárítja le az ember homlokáról a fáradság verítékét. Ez a belső öröm nem oldja fel a szenvedés fájdalmát. Nem teszi ízessé a kötelességteljesítést. De célt és értelmet ad mindennek. Sőt! Épp azért, mert „nehezek”, nagyobb lépéssel visznek közelebb a szántóföldbe rejtett kincs, az örök élet megszerzéséhez. Élünk okosan, hogy a szem nem látta, fül nem hallotta, emberi szív föl nem fogta boldogságot elnyerhessük. Jézus mennybemenetelét ünnepeljük. A mennyei Atya megdicsőítette Jézust, mert ő is megdicsőítette az Atyát engedelmes életével. Reménységünk és feladatunk, hogy elérhetjük mi is az örök boldogság kincsét, ha engedelmes, Istennek tetsző életet élünk.

Nagyboldogasszony

Az ember érzékeny. Az élet jeleiből a maga sorsát idézi. Mentőautót hall szirénázni: „Csak én ezt elkerüljem!” Boldog, megelégedett embert lát: „Ilyen szeretnék lenni én is!”

Tapstot arat a színész az előadás után: „Bárcsak módomban lenne nekem is a sikerre!” Az embernek ezt az érzékenységet használja fel az Egyház, amikor az ünnepekkel jeleket rak az emberek elé. Gondolatokat, vágyakat, nemes érzéseket akar ébreszteni és éleszteni híveiben. Ilyen jel, ilyen ünnep a Nagyboldogasszony is, Mária mennybemenetelének az ünnepe.

Meghalok?

Az ember ritkán teszi fel ezt a kérdést magának. Akkor is felkiáltójelet akar görcsös erővel kérdőjellel görbíteni. És nem sikerül. Törékeny testben hordozzuk az életünket. Nem tudjuk megőrizni. A halál az élet realitása, ijesztő állomása. Amikor ez mégis megdöbben, elénk állítja az Egyház a Nagyboldogasszonyt. Az ünnep szentleckéjében így tanít: „Krisztus föltámadt a halálból, mint a holtak zsongója. Egy ember által jött a halál, egy ember által jön a holtak föltámadása is. Amint ugyanis Ádámban mindnyájan meghalnak, úgy Krisztusban mindnyájan életre kelnek. Mindenki, amikor sorra kerül: az első Krisztus, majd azok, akik Krisztushoz tartoznak, amikor eljön.” (1Kor 15,21–23). Igaz, a testi halál elkerülhetetlen ténye az ember életének, de csak állomás az élet rendjében. Életünk folytatódik. A feltámadásban beteljesedik. Nagyboldogasszony ünnepe hitet éleszt. Mária mennybevétele a diadalmas folytatást ígéri nekünk is. A hívő ember nem néz félelemmel az élete vége felé: „csak ezt elkerüljem”, hanem reménységgel. Meghalok ugyan, de Isten feltámaszt a halálból.

Van feltámadás, mert Krisztus is feltámadt. Ő az első, és soron követik őt azok, akik hozzá tartoznak. Itt a földön senki sem tartozott annyira hozzá, mint édesanyja, Mária. Ezért szentelünk külön ünnepet Mária földi élete folytatásának. Amennyiben sikerült Krisztust követnünk a mindennapi életünkben, úgy fejlődik bennünk a remény, hogy az örök életben is társai leszünk.

Boldog leszek?

Az ember határozott szándéka ez: „Boldog leszek!” Nem tesz kérdőjelet utána. Sőt, a kérdőjeleket próbálja elszánt akarattal, ötletességgel feloldani és megoldani. És mégis, minden törekvése ellenére jó szándékát sikertelenséggé görbíti az élet. Boldogsága mellé kérdőjeleket formál a valóság. Az Egyház a Boldogasszonyt állítja hívei elé, hogy példája nyomán találjuk meg boldogságunk lehetőségeit. Ezt olvassuk az ünnep evangéliumában:

„Magasztalja lelkem az Urat, és ujjongjon szívem üdvözítő Istenemben. Hiszen tekintetre méltatta alázatos szolgáló leányát: lám, mostantól fogva boldognak hirdet minden nemzedék. Mily nagy dolgokat művelt velem ő, a Hatalmas és a Szent!” (Lk 1,46–49). Mária szavai ezek. Ujjongó örömmel fejezte ki boldogságát. Ha ő boldog lehetett, akkor boldog lehet minden ember. Csak meg kell találnunk a boldogság forrását. Ez pedig az Isten maga, és a tény, hogy „nagy dolgokat cselekszik velünk.” Észreveszi-e az ember ezeket a lehetőségeket? Tudja-e a földműves, hogy munkája nyomán kenyér kerül az embertestvérei asztalára? Isten így általa táplálja gyermekeit. Tudja-e a sörgyári munkás, hogy kötelességteljesítése által ital kerül az embertársai asztalára, hogy szomjukat oltsa és megvidámítsa őket? Általa gondoskodik az Isten gyermekei italáról. Tudja-e az asszony, amikor a szövőgyárban egyes ujjal irányítja a fonalak mozgását, hogy abból öltözet lesz? Talán gyermekek fogják ujjongó örömmel mutogatni magukat benne, és örülni az új ruházatnak. Isten általuk öltözteti az embereket. Tudja-e az orvos, hogy Isten egészségesnek akarja az embert, és áldozatos munkájá-

val ő az Isten munkatársa? Isten naggyá tette az embert! Mindnyájan életünk kis és nagy feladataiban az Isten munkatársai vagyunk. Általunk ő gondoskodik az emberekről. És ez mennyi öröm forrása! A sikeres munka: öröm. A Boldogasszony öröme az volt, hogy „nagy dolgot cselekedett vele az Isten”. A bizalom lekötelez, a bizalom fölemel. Amikor életünk különféle megnyilvánulásaiban Isten munkatársai lehetünk, akkor Isten bizalma és barátsága nyilvánul meg felénk. Aki ezt észreveszi, annak több az öröme.

Sikeres lesz az életem?

Az ember határozottan állítja, hogy célja a sikeres élet. Okos és tapasztalt. Nem tesz felkiáltójelet állítása után, mert jól tudja, hogy sikeres életének sok feltétele van. Szívós elszántsággal próbál pontot tenni feladatai után. Ezzel jelzi a sikert. A pontból azonban pontok lesznek. Azt jelzik, hogy nem is olyan biztos, hogy siker az, amit az ember annak tart. „Hírnevet szereztem...” A pontok sokasága mutatja és érzékelteti, hogy csalóka a hírnév. Nem tudni, mit ér, nem tudni, meddig tart. Az ember bizonytalanná válik. Sikeres lehet az életem? Az Egyház a Nagyboldogasszonyt állítja hívei elé. Vele érzékelteti, hogy milyen nagy lehet az ember! Az ünnep szentolvasmányában ezt olvashatjuk: „Az égen nagy jel tűnt föl: egy asszony, kinek öltözete a Nap volt, lába alatt a Hold, fején tizenkét csillagból korona” (Jel 12,1). Szent János apostol ezzel a képpel a Szűzanyát állítja elé. Az ember életének igazi sikerét jelzi vele: az örök élet dicsőségét. Mária nagy és boldog. Nagyboldogasszony. Naggyá az tette, hogy teljesítette a hivatását. Édesanya lett. Az Úr Jézus édesanyja. És ezzel megjelölte számunkra is az igazi nagyság útját. Földi és örök életünk nagyságának a mércéje az, hogy mennyiben tudunk megfelelni hivatásunknak. Ha a fiatalasszony teljesíti édesanyai hivatását: világra hozza gyermekeit és felneveli őket, ezzel kivívja magának a nagyság rangját. Ha a férfi fizikai és szellemi képességei teljes latbavetésével valamit felfedez vagy megold, kivívja magának a „nagy” jelzőt. Amikor az idős ember türelemmel és emberséggel oldja meg öregkora gondjait, megérdemli a nagy jelzőt. És mindez nemcsak itt ad az embernek rangot, hanem az örök életre is a hit fényében. Sikeres lehet mindnyájunk élete, ha egész szívvel vállaljuk és hordozzuk hivatásunkat.

Az ember érzékeny. Az élet jeleiből a maga sorsát idézi. Ilyen jel a Nagyboldogasszony. Ha meghalok is, boldog és sikeres lehet életem.

Péter-Pál

Péter Pál van. Mindnyájan adósok vagyunk. Isten adósai. Ahogyan Péter és Pál is azok voltak. A pápa hatalma is adósság, melyet Isten bízott rá, hogy ossza mindazoknak, akiknek erőre és segítség-re van szükségük.

Isten adósa. – Szent Péter adósa lett Jézusnak. Tartozása akkor kezdődött, mikor Jézus emberek halászának hívta. Ott a halászcsonakban, amikor Jézus elé térdelt, és ezt mondta: „Menj el tőlem, mert bűnös ember vagyok.” És Jézus felemelte. Nem haragudott meg azért, mert a hivatásának élő Péter azt gondolta, hogy a halászatban szerzett tapasztalatai elegendők ahhoz, hogy „okosabb” legyen, mint az őt egész éjszakai eredménytelen halászása után a háló kivetésére biztató Jézus. Felemelte az „okoskodó” embert. Nagyszerű hivatással ajándékozta meg. – Adósa lett Péter Jézusnak akkor is, mikor megtagadta. Pedig előző este milyen ragaszkodó szeretettel vette körül Mesterét. A sokszor tapasztalt buzgóság önhittségével állította, „ha az összes többi elárul is, én nem.” És Jézus meghagyta adósának Pétert. Feltámadása után nem büntette meg. Felemelte. Legféltebb kincsét, az Egyházat bízta rá. Ennél többet nem adhatott volna Péternek. A bizalomnál nagyobb nincs. Péter egész életén keresztül hordozza az adósságát. Utazik, beszél, térít, keresztel, megbocsát, felemel. Érzi, hogy adósa Istennek. Tudja, hogy az egész élet sem elegendő arra, hogy visszaadja Istennek, amit kapott. Az okoskodó embert szeretetével, a gyenge embert bizalmával tette adósává az Isten. Úgy, mint minket. Mi is adósai vagyunk az Úrnak. Elsősorban a hivatásunk teljesítésével vagyunk adósai. Az oly sokszor okoskodó, gőgösködő embert nem töri össze az Isten, hanem újból és újból felemeli az eredmények és sikerek örömeivel. Nem egyszer hisszük mi, vallásos emberek, hogy a munkánk és kötelességeink teljesítése egy Istentől eltérő más világ. Úgy élünk és dolgozunk, mint-ha az Istennek semmi köze sem lenne feladatainkhoz, terveinkhez és azok megvalósításához. Pedig a homlokunk mögött motoszkáló értelem az Isten ajándéka. Amikor jövőendő életéről terveket sző a diák, az Istentől kapott hivatását teljesíti. Már akkor Istentől kapott hivatását teljesíti a gyermek, amikor gyurmából alakot formál. Az adottságaink által vagyunk adósai Istennek. De adósai vagyunk az irgalomért is, amit tőle kaptunk. Oly sokszor tartjuk magunkat „jó” embernek. Az önhittség formálja keménnyé vonásainkat a jellemesség helyett. Apró hazugságokból építünk hírnevet, a kedves-szívedesség arcunkon csak a jóság máza. Egyik mögött sincs talán az áldozatos élet fedezete. És az Isten mégis bízik bennünk. Nem veszi vissza az adottságainkat. A bűnbánat révén irgalmas szeretettel ad új és új lehetőséget arra, hogy jobban éljünk. Ez a mi adósságunk. Adósok vagyunk a bizalomért, mit oly sokszor eljátszottunk könnyelműségeinkkel. Szent Péter egész életén keresztül adósa volt Istennek a hivatásért, a bizalomért. Úgy, mint mi.

Emberek adósa. – Szent Pál sokkal tartozott Istennek. Tartozása a damaszkuszi úton kezdődött. Akkor, amikor elveszítette szemévilágát, hogy megnyíljon értelme az Isten számára. Aztán visszakapta a szemévilágát, ajándékol a hitet is. De adósa maradt Istennek. Egész életével kellett szolgálnia az örömhírt, az embereket, hogy elnyerjék azt az ajándékot, melynek ő is részese lett. Ő az Istentől nyert ajándék révén emberek adósa lett. Minden ember adósa. Ő maga írja: „Adósa vagyok görögnek és barbárnak, bölcsnek és tudatlannak” (Róm 1,14). Egész életét arra szánta, hogy minél több embernek megvigye az örömhírt. „Mindenkinek mindene lett, hogy mindenkit üdvözítsen.” Mi is adósai vagyunk Istennek és a hitünk által minden embernek. Mégis oly sokszor érezzük azt, hogy Isten legyen hálás azért, mert mi vallásosak vagyunk. Érezze megtiszteltetésnek a pap, hogy elmegyünk a templomba. Kifejezzük ezt azzal is, hogy késedelmesek és szűkmarkúak vagyunk azokban az áldozatokban, melyeket a keresztény közösségekért kell hoznunk. A lelkiület a hibás. Nem vesszük észre, nem látjuk be, hogy a hitünk Isten legnagyobb ajándéka. Gyermekévé, barátjává fogadott minket a teremő Isten. És azt sem vesszük észre, hogy ez adósság az emberek felé is. Ha a szeretet lelke vezet minket, akkor nem mindegy számunkra, hogy milyen embertársunk élete. Nem

lehetünk közömbösek, hogy elnyerjék, megkapják a hit ajándékát. Persze nem könnyű ez, hiszen hozzászoktunk ahhoz, hogy évszázadokon keresztül jutalmak és fenyegetések voltak a hit eszközei a példamutató élet helyett. Haragudtunk azokra, akik nem voltak vallásosak, ahelyett, hogy testvéri szívvel szerettük volna őket. Eretneket égettünk, pedig testvérünk volt Isten szemében. Nem éreztük át, hogy adósai vagyunk Istennek. Önzők voltunk még a hitünkben is. Megelégedtünk azzal, hogy jogi formába öntve valaki hozzánk tartozott. Nem Istenhez, hanem hozzánk. És megvetettük azt, aki a jogi formák hiánya miatt csak Istenhez tartozhatott, hozzánk nem. Túloznak ezek a sorok? Gondoljunk akkor arra, hogy elég volt szemünkben a „jó ember” minősítéshez csupán az, hogy tudtuk valakiről, hogy katolikus. Megvetés légkörében élt az, aki bár templomba járt és áldozatos életet élt, de nem volt rendezett a házassága. Isten kegyelméből lettünk hívők. Ő gondoskodik rólunk. Ismerjük el, hogy adósai vagyunk. Szent Pál egész életén keresztül töretlen buzgósággal dolgozott azért, hogy adósságát törlessze. Tudta, hogy minden ember adósa lett azzal az örömmel, melyet ő kapott a hit által Istentől. Nekünk is törlesztenünk kell az adósságunkat. Egyengetni minden ember felé az Isten útját. Áldozattal feltölteni az utat és emberséggel egyengetni. Legalább elismerni azt, hogy adósok vagyunk. Legalább felfogni, hogy hitünk által az emberek adósai is lettünk. A példamutató hívő élet élményével és örömeivel.

Péter és Pál Isten adósai voltak. Termékeny, hűséges élettel minden adósságukat törlesztették. És mi?

Az Úr adta ezt az ünnepet

Megalázódott szívvel imádkozzuk a temetési szertartásokon: „A mélységből kiáltok Uram, hozzád, hallgasd meg szavamat, Uram” (129. zsoltár). A hívő ember sokszor fohászkodik így, hiszen számtalanszor érzi, hogy a szenvedések és az élet gondjai milyen mélyre lökik. Már az élete is bizonytalanul kezdődik. Aggódó szívvel néz a szülő kicsiny gyermekére. Szeme villanásából, sírásából, mozdulataiból vizsgálhatja, hogy ép, egészséges-e? Évek múltával pedig azért kell aggódnia, hogy az az ember bontakozzék ki gyermekéből, akit megálmódott. A gondtalan gyermekévek után napról napra felelős döntéseket kell hoznia. A maga és mások boldogsága függ tőle. Sokszor érzi az ember, hogy tehetetlen. Amikor pedig a betegség és az öregség harapófogójába kerül, keserű könnyek között imádkozza: „A mélységből kiáltok hozzád, Uram!” Pedig minden várakozása ellenére a betegség és az öregség útja végső fokon nem emelkedőre visz, hanem egyre csak lefelé, a halál és a sír irányába. Ez az emberi élet utolsó mélysége.

Kiáltunk az Isten felé

Izajás próféta tolmácsolta számunkra az Isten üzenetét: „Kellő időben meghallgatlak, s az üdvösség napján segítek rajtad” (Iz 49,8). Az üdvösség napja Jézus Krisztussal jött el hozzánk. Eljött köztünk a „mélységbe”. Magára vette a bizonytalan gyermekkor aggodalmait. Leélte köztünk a szürke emberi élet évtizedeit. Vállalta az emberi élet minden keserűségét.

Engedelmes volt a kereszthalálig. Leszállt hozzánk a mélységbe. „Mindenben hasonló lett hozzánk a bűnt kivéve...”

Gyenge emberi fohászkodásunk általa erősödött fel, és ért el a mennyei Atyához. „Bármit kértek majd a nevemben a mennyei Atyától, megteszi nektek” (Jn 14,13). „Mindent megad a mennyei Atya, amit nevemben kértek tőle” (Jn 15,16). Az Úr Jézus által szavunk van az Isten előtt. Nem bártortalan szolgaként, hanem mint Isten kedves gyermekei kiáltunk az Istenhez: „A mélységből kiáltunk hozzád, Uram!”

Az életünk igazi mélysége azonban a bűn. Szent Pál szavai szerint: „A belső ember szerint örömet találok Isten törvényében, de más törvényt tapasztalok tagjaimba: ez küzd értelmem törvénye ellen, és a bűn törvényének rabjává tesz, mely tagjaimba van” (Róm 7,22). Önteltek és gőgösök vagyunk egészen addig, míg sikertelenség és bűn rá nem döbbsen minket arra, hogy igazában milyen törekenyek és gyarlók vagyunk. Önzők vagyunk és durvák. Többnyire csak akkor látjuk be hibáinkat, amikor már elfordultak tőlünk az emberek. Személyes tüze ég bennünk. S nemegyszer még akkor is gyönyörűségünket találjuk bennünk, amikor már csak üszkös hamu maradt boldogságunkból, a családi életből. Széthúzó érzelmeink szavai után indulunk. Nem vesszük észre, hogy általa elhagyjuk az Istent, aki baráti jobbot kínált nekünk. Az is lehet, hogy törvények és szabályok külsőséges megtartása által mentjük fel magunkat lelkiismeretünk előtt. Legfeljebb örömtelen életünk döbbsen rá, hogy vallásosnak mondjuk magunkat ugyan, de az Isten iránti szeretet nincs meg bennünk. Mélyebbre nem kerülhet az ember, mint akkor, amikor bűnben van. Szent Pállal mondhatjuk: „Én szerencsétlen ember! Ki szabadít meg e halálra szánt testtől? Hála legyen Istennek, Jézus Krisztus a mi Urunk által” (Róm 7,24–25). Ezt imádkozzuk: „mélységből kiáltok Uram, hozzád!”

Isten válaszol

A mennyei Atya válasza Jézus halála és feltámadása. „Isten azzal bizonyította irántunk való szeretetét – mondja Szent Pál –, hogy amikor még bűnösök voltunk, Krisztus meghalt értünk” (Róm 5,8). Isten válasza az ember számára a feltámadás örömhíre. „Ha pedig bennetek van annak Lelke,

aki föltámasztotta Jézust halottaiból, ő, aki Krisztus Jézust halottaiból föltámasztotta, életre kelti a ti halandó testeteket is, a bennetek lakó Lélek által” (Róm 8,11). Az Isten, a mennyei Atya válasza a „mélységből” feléje esdeklő ember számára Jézus feltámadása. „A győzelem elnyelte a halált. Halál, hol a te győzelmed? Halál, hol a te fullánkod?” (1Kor 15,55). Amikor Krisztus meghalt, maga is a mélységbe, a sír mélységébe került. Az ő életét feláldozó szeretetére kaptuk Isten válaszát: feltámasztotta Jézust a halálból. Leszállt az alvilágba, hogy Istenhez vezesse mindazokat, akik hitük és szeretetük által az Istenhez tartoznak. Így beszél erről Szent Péter apostol: „Krisztus is meghalt egyszer a bűnösök miatt, az Igaz a bűnösökért, hogy Istenhez vezessen minket. Teste szerint megölték ugyan, de a Lélek életre keltette. Így elment a börtönben sínylődő lelkekhez is” (1Pét 3,18–19). A „börtönben sínylődő lelkek” azok voltak, akik Jézus eljövetele előtt haltak meg, de istenfélő életet éltek. Ez a „földből”, „fogságból”, „halálból” való kiszabadítás volt az Isten válasza Jézus életére, halálára és szeretetére.

A hívő ember számára ez az örömhír adja meg az élete értelmét. Hiszen, ha csak „ebben az életben reménykedünk Krisztusban, szánalomra méltóbbak vagyunk minden embernél” (1Kor 15,19). A húsvétvasárnap allelujái a szív mélyéről fakadnak. Ujjongó lelkesedéssel tör fel ajkunkról Isten válasza nyomán a hálás kiáltás. Hiszen amikor életünk pusztulni látszik, tulajdonképpen az örök életre érlelődik meg. A „természetes” ember könnyeit sírjuk a koporsó mellett. Hamarosan leszárítja azonban a keserű könnyeket a hit belső öröme: élni fog az, akit temetünk. Talán fájdalmas nyugtalanságot okoz bennünk, ha fiatal hozzátartozónk sírja mellett állunk. A kereszt alakú fejfa azonban az égre mutat, és hitet éleszt. Isten előtt nem az számít, hogy fiatalon vagy öregkorban hal-e meg az ember, hanem az, hogy milyen életet élt! S ha körülvesznek a földi gondok és szenvedések, jusson eszünkbe Szent Péter szava: „Kimondhatatlan és megdicsőült örömmel örvendeztek majd, amikor eléritek hitetek célját: lelketek üdvösségét” (1Pét 1,9).

Megalázódott, reménykedő szívvel imádkozunk: „A mélységből kiáltok Uram, hozzád, hallgasd meg szavamat, Uram!” Isten, a mennyei Atya válaszol nekünk. Húsvét napján, Jézus feltámadása ünnepén reményt önt belénk: feltámasztotta Jézust. A mélységből utat nyitott az ég felé, hogy elnyerhessük az örök életet.

Örvendjetek az Úrban!

A fáradt embernek hiába mondom, hogy örüljön. A beteg szemében csak néha villan az öröm fénye. Legfeljebb a kedves látogatójára mosolyog. A gondokkal terhelt embert idegesíti a szó: öröm. A bűnös ember is jobbára a feloldozásnak örül. Az önismeret idegesíti: újra elkövetem. Ha szónok lelkesít örömmre: kíváncsi vagyok, azt érzi-e, amit mond? Lehet-e az embernek tiszta öröme? Hallgassuk meg erről Szent Pált. Nem csupán biztat az örömmre, hanem a feltételeit is felsorolja.

Örvendjetek az Úrban!

Fiatalférfival beszélgetek. Kicsi gyermekei vannak. Kórházba készül kivizsgálásra. Valami daganatot észlelt az orvos. Okosnak tartotta, hogy megvizsgáltassa magát. Mint ilyenkor szokás, a hozzátartozók rögtön a legrosszabbra gondoltak. Szorongva várták az eredményt. Ő nem esett kétségbe. Azt mondta: nagyon sajnálná, ha itt kellene hagynia övéit. Aggódni azonban nem aggódik, mert kicsi gyerekkora óta hozzászokott, hogy mindenben Isten akaratát keresse. Eddig Istennel együtt élt, most miért féljen a vele való találkozástól? – Meghökkenettek szavai. Az ember számára váratlan, hogy valaki egészen a hite szerint él. A vallásos ember életének és örömeinek az alapfeltétele: az Úrban örvendünk. Megosztjuk vele életünket. Ez a biztonságérzet lesz örömünk alapja. Ha nincs aggodalmunk, az az öröm kezdete.

Lelki jóságtokat ismerje meg mindenki!

Kislány. Gondjai vannak, problémái. Öröme kevés. Elsősorban magával nincs megelégedve. Túlzottan lehúzzák őt a gyarlóságai. Elkeseríti, hogy újra és újra ugyanazokat a hibákat követi el. Segíteni akarok rajta, de jó időbe telik, míg megérti, Isten nem hibátlannak akarja elsősorban. Mindnyájunktól azt kívánja, hogy törekedjünk a tökéletesség felé. Izmosítsuk magunkban a jót. Ne hagyjunk ki egyetlen lehetőséget sem, amikor jót tehetünk. „Ismerje meg mindenki lelki jóságunkat.” Azzal erősödik meg bennünk az öröm, hogy látjuk, tapasztaljuk, érzékeljük: milyen sokat jelentünk mások számára. Természetesen egészében kellene megváltoztatni törekvéseinket: ne a bűnök ellen küzdjünk, hanem a tökéletességért. A hibátlanságot nem érhetjük el. Azt azonban, hogy egyre biztosabban tegyük a jót, megvalósíthatjuk. Nem valószínű például, hogy egy többgyermekes családanya elkerülheti a türelmetlenséget. Azt azonban elérheti, hogy egyre jobban megtalálja a hangot családjá tagjaihoz, és egyre biztonságosabban oldja meg a nehéz helyzeteket. A hibák letörlik az embert, az eredmények lelkesítik. Mi gyónásainkban többnyire a bűneinkről számolunk be a gyóntatónak. Nem az Istennek, a gyóntatónak. A küszködéseinkkel kerülünk Isten elé! Igaz, a gyónásaink után „tiszták” leszünk, de az Istennel való kapcsolatunk ritkán formálódik. Lassan olyan cselekedetté lesz a gyónásunk, mint a kézmosás. Rutincselekedet lesz. Megtesszük, de annak tudatában, hogy bizonyos idő múlva újra kezdet kell mosnunk. Igazában arra kellene törekednünk, hogy a küzdelmeink eredményesebb megoldásával örömet szerezzünk az Istennek. Ez pedig megint csak a jóság sugárzása. Így van: ha elfogadjuk, ha nem, örömünk csak akkor lesz, ha egyre gazdagabban bontakozik ki bennünk a jó.

Az Úr közel van

Sokgyerekes édesanya. Kiegyensúlyozott, derűs. Pedig vannak gondjaik. Nem könnyű az életük. Ritkán látom szomorúan, mosolyogva annál többet. Egyszer megkérdeztem, hogyan tudja ezt így csinálni? Szégyenlősen felelt: sokat imádkozom. Ez olyan válasz volt, mely csalogatta a következő kérdést: van ideje a sok imára? Megmagyarázta, hogyan jut ideje az imára. Gondolatban mindent

megbeszél az Istennel. Amikor gyermekeit öltözteti, hogy útnak indítsa őket óvodába, iskolába: Istent kéri, hogy kísérje el őket helyette. Mindennap az egyikről külön is beszélget Istennel. Így egyikről sem feledkezik meg. Legalább gondolatban törődik vele. Szinte egész nap ott van mellette az Isten. Ő mondta így: „kartávolságnyra.” Elismerem, így lehet imádkozni. És az is biztos, ha az ember ott érzi maga mellett az Istent, akkor könnyebb és nyugodtabb az élete. Rendkívüli erőt ad, hogy az Úr közel van. Így valóra váltható az Apostol szava: „Ne aggódjatok semmiért. Minden imádságokban és könyörgésekben terjesszék kérésteket Isten elé, hálaadástokkal együtt” (Fil 4,6).

Legyünk hálásak!

Szent Pál figyelmeztet minket, hogy ne csupán kéréseinket terjesszük az Isten elé, hanem hálaadásunkat is. A hálás lelkület az öröm biztosítója. Olyan sokan és sokszor kimondják: engem nem szeret senki. Aki ezt mondja, abban nincsen hálás lelkület. Nem veszi észre, hogy mennyi jót kap Istentől, és embertársaitól egyaránt. Önmagával, gondjaival, terveivel van eltelve, s közben nem veszi észre az igazi szeretet közeledéseit. Azért mondom, hogy az igazi szeretet közeledéseit, mert annak sajátossága, hogy nem hangos és tovakodó. Az igazi szeretet szerény és finom. Azért ilyen, mert nem igényli a viszonzást. Az ajándékkal vagy adománnyal örömet akar szerezni. Nem akarja a másik vállára helyezni a viszonzás terhét. Ha észreveszem a másik jószágát, azzal gazdagabb leszek. Növekszik az örömöm is, hiszen nincsen olyan ember, akit valaki ne szeretne. Sőt, többnyire sokan szeretnek minket. Felvillanyozza az embert, ha észreveszi, hogy másoknak fontos ő, hogy mások előtt kedves. S mivel a hálás lelkület sajátja az is, hogy viszonzni kíván, őszintén, szabadon, nagy-lelkűen, ezért gazdagabbá és örömtelibbé teszi az életet. A fáradt embert örömmel tölti el mások figyelmessége. Az a tény, hogy legalább elismerik, hogy sokat dolgozik. A beteget megörvendeztetik látogatói. Lemérheti belőle, hogy milyen sokan szeretik. A gondokkal küzdő embernek segítséget nyújt mások részvéte. Hát ha még ehhez segítség is járul! Minden embert optimizmusra hangol, ha hibái ellenére is bíznak benne. Advent III. vasárnapjának szentleckéjében az öröm „alkotmányát” halljuk. Szent Pál apostol világos szavai felsorakoztatják számunkra a vallásos ember tiszta örömeinek feltételeit. Valósítsuk meg!

„Akkor Isten békéje, mely meghalad minden értelmet, megőrzi szíveteket és elméteket Krisztus Jézusban” (Fil 4,7).

Az én örömöm legyen tibennetek

Világos beszéd az, amit Jézus mond: „Ezeket azért mondtam nektek, hogy az én örömöm legyen tibennetek, és örömtök teljes legyen” (Jn 15,11).

Megkérdezi a síró kisgyerek, akinek a szabadságát a járóka korlátozza. Duzzogva kérdi a kisdíák, amikor játékra termett ujjait ceruza köré bilincseli az anyai kéz. Zúgolódik a nagyobb gyerek, mert segíteni kell. A most végzett egyetemista, amikor megkapja első fizetését, azt gondolja, hogy feleslegesen pazarolta idejét és erejét. A felnőtt gondjaira hivatkozik, az öreg betegségére. Talán nincs is olyan ember, aki számon ne kérné Istentől, hogy hol van az a boldogság, amit neki szánt? Hol van az az öröm?

Isten létrehozta a világot. Beleteremtette az erőt, hogy kibontakozhassék remek elképzelése. Amint egyetlen búzaszemben benne van az eljövendő búzaszál, a kalász, a termés és a kedvező körülmények, a gondos munka kihozza belőle mindezt. Megteremtette az embert. Értellemmel ajándékozta meg, hogy megértse és folytassa gondolatát. Akarattal gazdagította, hogy ezzel szellemi szintre emelje, és értékessé tegye életét. Végtelen bizalommal az emberre bízta a világot, hogy gondozza, szépítse, alakítsa, gazdagítsa, kibontakozásához segítse. Végül barátságával tisztelte meg, hogy a Teremtő Istennel való bensőséges kapcsolat felemelje és betöltse az embert. Nap nap után ezekből a mozaikkockákból alakul az ember öröme. Az Isten öröme bennünk.

Isten értellemmel ajándékozta meg az embert, hogy megértse és folytassa gondolatát. Milliónyi tudós dolgozik a világon, hogy felfedezzen, megértsen valamit Isten gazdag ajándékából, a világmindenségből. Megörül a gyerek, ha felfedezi, hogyan bújhat ki a járókából. Boldog a kisdíák, amikor kerek betűkkel papírra tudja vetni a gondolatát. A szellemi élet örömei ezek. A legkisebb gyerektől a tudósig minden embernek örömet szerez és boldogságot ad a felfedezés élménye. Űrhajósok kutadják a világmindenséget. Bányászok és régészek a föld mélyét. Búvárok a tengerek gazdagságát. A biológusok megfigyelik a pazar világot. A kémikusok atomjaira bontják. Matematikusok figyelik és számolják az összefüggéseket. A fizikusok gazdagítják az életet. Ezernyi feladat, amely mind a szellemi élet örömét jelenti az ember számára. Azt akarta az Isten, hogy az ember megértse gondolatát. Megértse és folytassa. A mesterséges holdak, a televízió révén eljön hozzánk a másik földrész. A föld mélyéről előkerülő anyagok melegítenek és világítanak nekem. A tenger mérhetetlen gazdagsága a jövő egyik élelmiszerraktára. Az okos ember nap nap után meglep valami újjal, ami gazdagabbá, szebbé teszi életünket. Isten a Cselekvés, Isten a Szellem. Ezzel ajándékozott meg minket, hogy az az öröm, ami benne van, amit a szellem és a cselekvés jelent, az betöltse az embert is.

Isten az akarattal gazdagította az embert, hogy ezáltal értékessé tegye életét. Értékessé és széppé. Pedagógusok milliói dolgoznak azért, hogy műveljék és kibontakozásához segítsék az ember akaratát. Megértessék a kisgyerekekkel, hogy a járóka lécei nem korlátot jelentenek, hanem védelmet és biztonságot. Megmagyarázzák a kisdíáknak, hogy a játék helyett kezébe vett ceruza a tudás, a szabadság eszköze. Be kell bizonyítaniuk, hogy a segítség nem a szabadság és az akarat gátja, hanem az emberi élet feltétele. A szabályok, a tudás, és a segítő szeretet bontakoztatja ki teljes gazdagságában az ember énjét, egyéniségét és adottságait. És az akarat örömét és szépségét tapasztalja minden ember. Tapasztalja az édesanya, aki három műszakkal a vállán érzi, hogy milyen erőssé teszi őt az akarat és a szeretet. Tapasztalja a gyerek, akit asztalhoz köt a még meg nem oldott példa. Tapasztalja a felnőtt, aki megtervezi életét, és valóra váltja elgondolásait. A kisgyerek várat épít, autópályát alkot. Belefeledkezik egészen. Nyelve hegye ott van ajka szögletében. Boldog. Alkot, dolgozik szabadon. A szabad Isten az akarat örömeivel ajándékozta meg az embert. Alkotni szabadon lehet, gazdagítani egyéniséggel. Isten szabad, Isten „egyéniiség”. És ez öröm. Azt akarta, hogy ezt az örömet érezze az

ember is. Ezért ajándékozta meg az akarat szabadságával.

Isten barátságát ajánlotta az embernek, hogy a Teremtő Istennel való bensőséges kapcsolat fel-emelje és betöltse az embert. A hívó szó elhangzott. Az Isten kinyújtotta kezét az ember felé. A kérdés az, hogy az ember elfogadja-e a baráti jobbot? A törvények és szabályok lécei megértetik-e az emberrel, hogy valaki félti? Megérzi-e az ember, hogy a kezébe kényszerített munkaeszköz arra szolgál, hogy kihozza belőle az értéket, a gazdagságot, a kincset? Ráébred-e az ember arra, hogy a segítség révén saját értéke nő, s nem üres kézzel kell barátokat szereznie? Észreveszi-e azt, aki tele-töltötte két tenyerét adottságokkal, hogy legyen miből adnia? A szellem és a szabadság tiszta fénye ragyog az ember arcán, hogy a másik emberben testvérre ismerjen, s megkeresse Atyját is. Az Isten tudja, hogy csak a megosztott öröm igazi öröm. Isten tudja, hogy akkor ismer az ember igazán önmagára, ha mások életének tükreből ragyognak fel saját vonásai. Tudja, hogy az ember egyedül nem boldog. Ezért tisztelte meg az embert a legnagyobbal, barátságával. Benne társra talál az ember, amikor a szellem és a cselekvés útját járja. Benne barátira talál az ember, amikor az akarat és a szabadság ösvényein szalad. Tudja, hogy boldogság és öröm az, ha az ember rátalál a másikban önmagára. Ezért ajándékozta meg az embert a barátsággal. Azt akarta, hogy az ő öröme legyen az emberben.

Van, aki szakdolgozatot ír. A szellem tiszta fénye ragyog arcán. Van, aki a szabadság jegyében újra és újra ízlése szerint rendez a lakását. Van, aki az apró figyelmesség jeleivel halmozza el gyermekeit, pazarló kézzel osztva mindent, mert az adás öröm. Van, aki az igaz barátság ösvényén járva Istenhez jut el. Mindegyik öröm az Isten ajándéka. Az Isten öröme bennünk.

A mindennapi élet erénye

Táskarádiót bömböltet egy fiú. A munkából hazatérő, fáradt ember nem tudta elviselni. Rákiáltott. – Autóbuszon az utasokról csorgott a veríték. Elviselhetetlenül meleg volt. Valakinek a keze megcsúszott a kapaszkodón. Nekiesett az embereknek. Pillanat alatt parázs veszekedés támadt. – Apja szidalmait hallgatta a megszeppent gyerek. Vihar utáni este volt. Néhány megbízatását pontatlanul teljesítette a fiú. – Fáradtak vagyunk, igénybe vesz a meleg, az időjárás változása, a gondok. Elveszítjük a türelmünket. Nehezen viseljük el a nehézségeket, egymást is. Hallgassuk meg Szent Pál szavait: „Kérlek tehát én, aki fogoly vagyok az Úrban, méltóan éljetez ahhoz a hivatáshoz, amelynek részesei lettetek, igaz alázatosságban, szelídségben és türelemben. Viseljétek el egymást szeretettel” (Ef 4,1–3).

Viseljük el önmagunkat!

Senkiben sem csalódunk annyit, mint magunkban. Megfogadtunk valamit, aztán nem teljesítjük. Célokat tűzünk magunk elé. Aztán pedig különböző okokra hivatkozva felmentjük magunkat a teljesítésük alól. Fegyelmeztettek akarunk lenni, aztán pedig ebben is, abban is eltévesztjük a helyes mértéket. A sikertelenségek után gyáva gyerekként mentegetődzünk. Becsapjuk érveinkkel még magunkat is.

Nem bírjuk el, hogy gyengék vagyunk, esendő emberek. Elsősorban viseljük el önmagunkat! Legalább bennünk rend lesz és nyugalom. Ismerjük el, hogy számtalan esetben nem látjuk tisztán, hogy mit kell tennünk! Fizikai teljesítőképességünk véges. Elfáradunk mi is. Nem mindig találjuk meg a legjobb megoldást cselekedeteinkben. De olyan emberi ez! Hiszen a háziasszonynak sem sikerül minden főztje. A legjobb diák dolgozatába is becsúszhat helyesírási hiba. A professzor is lehet szórakozott. Igaz, ennek elismeréséhez alázatosság szükséges. Ez pedig ott kezdődik, hogy az ember megmosolyogja ballépéseit, emberi fogyatékosságait. Természetesen, ez nem jelenti a dolgok semmibe vételét. Inkább bölcsességet, mely érzékeli és érti azt, hogy esendő, gyarló ember vagyok magam is.

Minket is el kell viselni

Ha elismerjük magunkról, hogy mi is esendő emberek vagyunk, akkor már könnyebb megérteni, hogy mit jelent mások számára minket elviselni. Saját magunkról tudjuk, hogy néha csupán azért nem kedvelünk másokat, mert számunkra idegesítő a hangszínük. Nekünk idegesítő. Másokat sajátos modorú gondolkodásmódjuk miatt kerülünk el. Nem mintha rossz volna, csak számunkra idegen. De így vannak velünk mások is. Zavarja őket a mi hanglejtésünk, idegenek számukra a mi szokásaink. Vannak, akik a szokimondásunk miatt nem szeretnek, mások az „erős” természetünket nem tudják megszokni. Lehet, hogy az arcvonásaink miatt nem kedvelnek, az is lehet, hogy a „kedveskedő” természetünk miatt vagyunk másoknak idegenek. Elviselnek minket. Tudják, hogy ezek nem hibák. Adottságok. Ilyenek vagy olyanok, mert minden ember más és más. Ráadásul hibáink is vannak, bűneink és gonoszságaink is. Elfelejtünk hálásak lenni, érdekből hazudunk is, nemegyszer szavaink apró tűhegyével kegyetlenkedünk. Ne higgyük, hogy ezt nem veszik észre! Legfeljebb nem szólnak miatta. Elviselik. Épp úgy, mint ahogy mi is elviseljük mások emberi tulajdonságait és bűneit. Mert amikor másokat elviselünk, nagy segítség az, hogy tudjuk: minket is el kell viselni. Csak fogadjuk el ezt!

Értsük meg a növekedés törvényeit!

Sokszor zúgolódunk az élet, az emberek miatt. Azért tesszük ezt, mert nem gondolkozunk. A csírának, amikor a földből kibukkan, át kell törnie, meg kell emelnie a földet. A forrás vizének sziklákat kell kimosnia, hogy medret nyerjen, és szabad útja nyíljon a tenger felé. A gyümölcsfacsemetét is évekig kell gondozni, hogy végül termést hozzon. A mindennapi élet ugyanilyen. Hallatlan erőfeszítéseket kell tenni az újért, hogy a remény parányi fénye villanjon fölöttünk. Ellenvetések szikláit kell kimozdítani, beidegzések és szokások kőtalaját kell kimosni, hogy új medret és teret nyerjen. Nem minden szándék hoz termést azonnal. Néha évekig kell várni, hogy termést hozzon a nemes jóakarat. Ami a fejlődés útjában áll, az nem mindig ellenség. A föld nem ellensége a vetésnek. A szikla nem ellensége a víznek. Az idő nem ellensége a termésnek. Velejárója, termőtalaja, érlelője, megmentő gátja. A vizet korlátok közé szorítja a szikla, a kő, a meder. Az eleven erővel jelentkező újat megóvjá a szertelenségtől a bíráló szemek, a jó szándékú emberek véleménye. Csak annak engednek, ami jobb és erősebb. A hívek véleményei között erősödő liturgia jó példa erre. A fejlődést vállalni kell. Minden jó ötletnek ellenvetésekkel kell legyőznie, hogy életre kelhessen. Úgy, mint a magnak, csírának a földet, hogy kibukkanhasson. Napjainkban ilyen például az emberiség békevágya. Elemi erővel tör ki a földből, a szívekből. Nincs olyan ember, ép érzékű ember, aki ne ezt akarja. A jobb, a nemesebb emberi életért vágyódik mindenki. Olyan élet után, melynek jó szándék a virága, szeretet a termékenyítője, emberség és jólét a gyümölcse.

A termést azonban ki kell várni. Az első évek egy-egy gyümölcse után gazdagabb termést remélhetünk, mert ez az élet törvénye. De a gazdag termés után még gazdagabb után vágyódunk, és ez is az élet törvénye. A jobb utáni vágyódás nem elégedetlenség, mint ahogy a fiatal gyümölcsfa termése nem sikertelenség. A növekedés, a fejlődés, a gazdagodás fokozatokat jelent. Ezt el kell fogadni, el kell viselni. A fejlődő gyerek kinövi a régi ruhát. Ez gond a szülőnek, de öröm is, hiszen fejlődik, növekedik a gyermekük. A mindennapi életünk is ilyen. Csak észre kell venni, hogy a mai „gondjaink” már a növekedés gondjai. Ez pedig egyszerre öröm is. Könnyebb elviselni egymást és az életet is, ha mindezt meggondoljuk. Hiszen ami az életre igaz, az igaz az emberre is. A fejlődő ember túlövi önmagát. Ezt a növekedést el kell fogadni. Alakulunk, változunk, nemesedünk mi magunk is. És ezt elviselni nemcsak gond, hanem öröm is.

A mindennapi élet erénye, ha elviseljük egymást, az életet. Nem a beletörődés embertelenségével, hanem a gondolkozó ember bölcsességével és józanságával, szeretettel.

A boldogság

Szent Tamás apostol ajkáról rebbentek a szavak – „Én Uram, én Istenem” –, amikor egy héttel Jézus feltámadása után ő is találkozott az Úrral, és meggyőződött a húsvéti öröm igazáról. A mi szívünk-lelkünk mélyéről is akkor törnek elő ezek a szavak, ha megtaláljuk Istenben azt, akire vágyódunk.

Boldogságra vágyódik az ember. Keresi, kutatja, eléri. Eléri akkor, amikor verejtékes munkáját siker koronázza. Úgy érzi, a dicsőség, a siker egészen boldoggá teszi. Aztán kiderül, hogy a dicsőség nem minden. Eredményeit fölülmúlják mások. Önmaga sem képes mindig fokozni a teljesítményét. Hibák és gyengeségek is becsúsznak. Rájön, hogy a siker nem teszi egészen boldoggá.

Az ember fut tovább. Nemesebb lesz. Adottságait, képességeit mások javára kamatoztatja. Segít, lelkesít, felemel, mások terhét hordozza. Azt hiszi, a jótett maga a boldogság. Szeretni fogják érte az emberek. Aztán rájön, hogy milyen kevesen szeretik és mennyire nem őt, hanem azt a jót, amit rajta keresztül kapnak. Akiket segített, azok megfélekeznek róla. Akiket segített, mások után futnak. Akiket segített, már észre sem veszik. Akiknek terhét hordozta, azok elszaladnak mellette. Kevesen mosolyognak vissza az emberre, és akkor is azok, akiknek alig adott valamit. Az ember belátja, a jótett sem ad teljes boldogságot.

Az ember megáll. Nem fut tovább. Megpróbálja az élet örömeit. Jól tudja, hogy ezek nem boldogítanak egészen, mégis melléjük szegődik. Pohárral koccint a boldogságra. Csengő pénzen vásárol színes kavicsokat. Kulcsra-lakatra zárja szívét és eszét a holnap elől. Aztán rájön, hogy ez sem ad teljes boldogságot. Nem is adhat, ha az ajándék mögött nem talállok senkit.

Valaki kell

Az ember vágyódik valaki után, aki megérti őt. Aki szavai nélkül is érti a gondolatait. Aki előtt őszinte lehet vágyaival, érzéseivel, terveivel, cselekedeteivel. Aki nem becsüli le vágyait, aki vele érez, aki lelkesíti terveit, és vele mozdul tetteiben. Nem tart többre, se kevesebbre, mint ami vagyok. Megbízhatok benne, és ő is megbízik bennem. Az ember vágyódik valaki után, akit szeretni tud, és aki viszonszereti őt. Aki segít neki, de akinek ő is segíthet. Akinek mindig, mindent elmondhat, akire mindig számíthat. Együtt érez velem, és szíve-ritmusát ismerem én is. Kell az embernek valaki, aki hibái ellenére is szereti, aki látja benne a jót, a nemeset akkor is, amikor vét mások és önmaga ellen. A barátjában, az élete társában találja meg ezt az ember. És így már ér valamit a siker, hiszen más is örül velem. Így már boldog lehet az ember. Hiszen élete minden eseménye mellett és mögött talál valakit, akivel személyes kapcsolat fűzi össze. Ez teszi az ember részboldogságát egészszé és nemesíti emberivé.

Barátom, az Isten

Amikor a hitről beszélünk, személyes kapcsolatot értünk alatta. Olyan kapcsolatot, ami betölti az embert. Ezt találjuk meg a hit által az Istenben. Tudjuk, hogy ezzel a személyes kapcsolattal ő tisztelt meg minket. „Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket” (Jn 15,16). Hogyan alakul ez a baráti kapcsolat? Úgy, mint minden személyes kapcsolat.

Az Isten elindul az ember felé. Én megismerem őt. Megismerem, mert hallottam felőle. Ő neven szólít, és most minden ezen dől el: válaszlok-e az Istennek? A válasz az imádság. Akár szavakba formálom a választ, akár gondolataim érik el az Istent, ez mindenképpen imádság. Ez formálja a személyes kapcsolatot. Minden emberi barátság elszürkül, ha a barátok nem beszélgetnek. Min-

den szerelem félbemarad, ha a társaknak nincsen szavuk egymáshoz. Minden házasság megromlik, ha a házastársak kifelejtik életükből a beszélgetést. A személyes kapcsolat kezdete az ismeret, de a folytatása és alapja a beszélgetés. Ezen keresztül ismerem meg az Istent.

Bízom Istenben

Az ismeret állásfoglalást formál. A személyes kapcsolat bizalmat hoz létre, ha a másokban megtalálom azt, akire építhetek. Az Isten ilyen. Szavaim nélkül is érti gondolataimat. Előtte őszinte lehetek. Neki elmondhatom a vágyaimat, általuk ő hívogat valami nemes, szép feladatra. Neki számot adhatok érzéseimről. Előtte nyugodtan tervezhetek. Tetteimből sincs mit eltagadnom, hiszen ő ismer engem. Annyit érek, amennyit az ő szemében. Nem tart többre, mint ami vagyok, sem kevesebbre. Szeretni tudom – napi munkámmal. Segít nekem – ezerféle módon. Neki mindig, mindent elmondhatok. Mindig ráér, sohasem fáradt, nem ideges, a „vonal” sem foglalt. Mindig számíthatok reá. Együttérez velem. A hibáim ellenére is szeret, s látja bennem a jót akkor is, amikor már magam sem veszem észre. Nem „irigy” a barátaimra, nem foglal le magának, nem kényszeríti rám akaratát. Vele és mellette szabad vagyok. Amikor akarom, magamra hagy mással, amikor hívom, ott van mellettem rögtön. Bízunk egymásban.

Ezért mindent megbeszélék vele. Azt, amit tervezek, azt is, hogy hogyan. Elmondom kétségeimet, aggodalmaimat és reménységeimet. Meghallgat és felel. Apró jelekkel, amelyekből én magam jövök rá a helyesre. Nem kényszeríti rám elgondolásait.

Minden kívánságát teljesíteni akarom. Teljesíteni fogom sokszor kiismerhetetlen akaratát. Ő elviseli gyengeségeimet. Igen, ezért a kapcsolatért is meg kell szenvedni, mint minden barátságért! Tudom, hogy Isten nem vezet félre, tudom, hogy javamat akarja. Ezért bízom benne. Oly sokszor tett tanúságot arról, hogy gyarlóságaim ellenére is szeret. Hányszor felemelt, sokszor megbocsátott! Bízott bennem annak ellenére is, hogy ismét és ismét úgy elhagytam őt, és mást szerettem. Örül a sikereimnek. Segít a jótetteimben. Az élet örömeiben megtalálom ajándékait. És én is vele örülök, ha sokan szeretik. A kibontakozó világban tervei valóra válását látom. Az egyre szépülő, ízesebbé, szebbé váló világban az ő szeretetét érzékelem.

Belátom, szavak ölelő karjaiba fogni oly nehéz bárkit is, akit szeretek. Az Istent sem lehet. Nem lehet jobban és tömörebben megfogalmazni hitemet, csak úgy, ahogy Szent Tamás apostol mondta: „Én Uram, én Istenem.”

Egymásért élünk

Sok a gyenge keresztény. Sok az Egyház problémája. Sok a vitatott kérdés. Mindenki másképp gondolkozik. Mikor lesz végre egység? Ezek a mondatok hagyják el ajkunkat, ezek a kérdések foglalkoztatnak. Pünkösdi vasárnapjának szentleckéjében Pál apostol szavait olvashatjuk: „Mi ugyanis mindnyájan egy Lélekben egy testté lettünk a keresztség által”. A kérdések mindnyájunk kérdései. A fájdalmak mindnyájunkat érintenek. Átjárják az egész testet. Ezért énekeljük a közismert pünkösdi énekben: „Jöjj el szívünk orvosa!” A gyógyuláshoz, az erősödéshez az kell, hogy megértsük: egy test tagjai vagyunk, egymásért élünk. A Szentlélek által lettünk egy testté, és Ő éltet minket.

Egy ismerősöm szédülésre és gyengeségre panaszkodott. Elment az orvoshoz. A vizsgálatok megállapították, hogy vérkeringési zavarai vannak. Gyógyszert kapott, értágítót és olyan orvosságot, mely serkenti a szív működést. Most már jobban van. Panaszkodunk, hogy gyenge a kereszténységünk. Rajtunk is erőt vett a lazaság? Szinte megszédülünk a különféle álláspontok forgatagában? Bizonytalannak érezzük magunkat a különféle szokások, törvények között? Elvesztettük régi biztonságunkat? Orvosunk a Szentlélek. Hozzá kell fordulnunk. Ha a Szeretet Lelke áthat bennünket, akkor elmúlik a bizonytalankodásunk, a szédülésünk és a gyengeségünk. Akkor gyógyulunk meg mi keresztények, ha nem gátoljuk meg önzésünkkel a Szentlélek működését. Minden bűn önzés. Minden bűn hat a többi tagra is. Meggátolja, hogy Isten ajándékai eljussanak a másik emberhez. A rossz példánk megbénít a jóban másokat is. Fel kell ismernünk, be kell látnunk, hogy nem mindegy, hogyan élünk. A kereszténység gyengesége nem a másik gyengesége, hanem a miénk is. A tunyaság tesz gyengévé. A közömbösség. Ezért nem hordozzuk magunkon az élet, a pezsdülő élet jeleit. Gyengék vagyunk, mert restségünk megakadályoz a jóban. De nem csak minket, hanem másokat is.

Egyetlen intézkedés késése megállítja az életet. Egyetlen lelkipásztor hanyag munkája lefoghhatja egy egész egyházközség lendületét. Egyetlen hívó ellenséges magatartása az újjal szemben, visszafoghhatja a többiek buzgóságát. A Szeretet Lelke vezessen minket!

Sportoló fiú döntő mérkőzést játszott. Az elején minden sikerült neki. A végén mégis vesztesként hagyta el a küzdőteret. A nézők szerint elfogyott az ereje. Az edzője azt mondta: komoly edzések nélkül, csak tehetséggel, nem lehet versenyt nyerni. – Bánt minket, hogy alig tudunk komoly eredményt felmutatni. Inkább arról kell beszámolnunk, hogy újra és újra veszítünk. Tekintélyünkéből, híveinkből. Sokan azt mondják, hogy a kereszténységnek elfogyott az ereje. Igaz! Csupán tehetséggel már nem boldogulunk. Nevelnünk kell magunkat. Istenkísértés olyan gyenge önneveléssel küzdelembe indulunk, mint ahogy tesszük. Formálisak a gyónásaink. Nincs is büntudatunk. Mindenre találunk magyarázatot és kibúvót. Hibáinkat, bűneinket meg sem próbáljuk jóvátenni. Jófeltételünk nincsen. Többnyire nem ismerjük adottságainkat. Az önnevelő fegyelmezettség és önmegtagadás idegen számunkra. Ezért gyenge a kereszténységünk. Minden izmot meg kell mozgatni, minden kereszténynek törekednie kell, hogy mindent kihozzon önmagából. A külsőségekre épülő kereszténység nem versenyképes. Még az emberség színvonalán sem. Nem elég, hogy van néhány olyan ember, aki komolyan veszi a hitét. Hiába ügyes a versenyző keze, ha gyenge izomzattal nem bírja a verseny megterhelését. Hiába okos a fej, ha a tagok nem tudják végrehajtani a bölcs utasításokat. Imádkozzunk Pünkösdkor az ének szavait: „Szállj ránk életadó Szentlélek! Áraszd reánk szent erőt! Járj át csontot és velőt!” Mindnyájunknak kötelessége az önnevelés. Minden kis izomnak, minden kereszténynek erősnek kell lennie, mert így alakulhat csak belőlünk életképes, erős versenyző. Egy test tagjai vagyunk. Egy a sorsunk. Együtt kell dolgoznunk: egymásért.

Egy cselgáncsozó fiú két napig koplalt, hogy „hozni tudja” a versenysúlyát. Az első fordulóban vereséget szenvedett, mert a koplalás következtében ugyan a súlycsoportjában mérkőzhetett, de nem volt ereje az elgondolásai végrehajtásához. Kiesett a versenyből. – Ma úgy tűnik sokak előtt,

hogy a keresztény katolikusok közössége kiesett az élet versenyéből. Így van. Többnyire nem az elgondolásban van a hiba, hanem egy jellegzetes, érthetetlen gyakorlatban. Az Egyházhoz tartozó hívek töredéke áldozik csak, abból is jelentős része rosszul. Talán harmada járul évente

– akkor is egyházi parancsra – szentáldozáshoz. Pedig Jézus épp azért maradt közöttünk étel formájában, hogy ezzel is kifejezze: a vele való jó kapcsolat olyan fontos az ember számára, mint az étel. Világos szavakkal: „Ha nem eszitek az Emberfia testét, és nem isszátok az ő vérét, nem lesz élet tibennetek” (Jn 6,53). Tudtukra adta, hogy nélküle erőtlén a vallásos ember. Mi pedig ott tartunk, hogy paranccsal kell kényszeríteniünk a vallásos embert az évenkénti szentáldozásra. A legkülönbözőbb kedvezmények sem hoztak döntő változást. Akik áldoznak, azok között is sok olyan akad, aki inkább nem, vagy csak „jósága” és „jámorsága” bizonyítékaként áldozik. Elmaradnak a szentáldozás utáni baráti beszélgetések. Ritka az, aki a szentáldozásra felkészül. Világos, hogy így erőtlén a vallásos ember. Hiába tudja a szeretet parancsát, hiába akar őszinte, segítőkész, dolgozó ember lenni, hiába elve a „tisztá élet”, nem tudja megvalósítani. Nincs ereje. A szeretetet megtöri az önzés szívóssága. Az őszinteséget kétvállra fekteti a félelem. A becsületességet legyőzi az érdek. A segítőkészség nem tud megbirkózni a személyválogatással. A dolgosságot könnyedén legyőzi a kénszelem. Gyengék is maradunk addig, míg minden keresztény katolikus ember be nem látja, hogy azért vagyunk gyengék, mert nem táplálkozunk az Úrral. Észre kell venni, hogy nem magánügy a szentáldozás. Az egész szervezet lesz gyengébb vagy erősebb általa. Megalázó a gyengeség főleg akkor, ha tudjuk, hogy a változás rajtunk múlik.

Szent Pál szavai figyelmeztetnek: „Mi ugyanis mindnyájan egy Lélekben egy testté lettünk a ke-
resztség által.” A testnek minden tagja a másikkal és a másikért él.

Nézzünk szembe önmagunkkal!

Ünnepnapokon templomba megyünk. A szentmisén gyónunk, áldozunk, imádkozunk, énekelünk, és azt mondjuk, hogy szép volt a szentbeszéd. Ünneplő ruhában, megleégedetten megyünk haza. Ott van arcunkon az öntudat hamva: mi vallásosak vagyunk. De igazán vallásosak vagyunk-e? Ha nyíltan szembenézünk önmagunkkal, választ kapunk a kérdésre.

Tavasza van. Találkoztam egy fiúval. Ismertem. Egy kislánnyal sétált. Amikor észrevett, hogy jövök, gyorsan elvált tőle. Úgy tett, mintha nem ismerné. Lehet, hogy ez a fiú szereti, becsüli azt a lányt. Az azonban biztos, hogy nem őszintén és igazán. Különböben elvállalta volna a vele való barátságot. Nem hagyta volna ott, amikor velem, az ismerőssel találkozott. – Ezekben a napokban tartják az úrnapi körmenetet. Aki igazán, őszintén szereti az Istent, az részt vesz a körmeneten. Elvállalja Jézust, a vele való barátságot. Imádsággal, énekkel kíséri az Urat. Megvallja, hogy ismeri őt, szereti. Nyíltan vele megy, mert barátja. Az igazi vallásosság jele, hogy hivatkozás nélkül, magától értetődő természetességgel úgy viselkedem Istennel kapcsolatban, mint akit szeretek. Ez az igazi hitvallás. Úgy élek, ahogy érzek, és amilyen a felfogásom. Becsületesen végzem a munkám, mert barátom, az Isten ügyében dolgozom: építem, gazdagítom a világot. Emberséges vagyok, mert minden ember barátomnak, az Istennek barátja. Egyszerűen vele megyek, és vele élek. Persze, ez nem mindig, és nem mindenkinek sikerül. Emberek vagyunk. De lássuk be, legyünk őszinték önmagunkhoz, és mondjuk azt, hogy még messze vagyunk az igazi vallásosságtól. Akkor érvük majd el, ha olyan egyszerűséggel „járunk együtt” az Istennel, mint az emberek közül azokkal, akiket szeretünk vagy becsülünk.

Ha összehasonlítjuk különböző tetteinket, akkor kiderül, hogy őszinték vagyunk-e?

Két gyerek arról vitatkozott, hogy ki a magasabb. A vitát könnyen eldöntötték. Először az egyik, utána a másik állt az ajtófélfához. A másik ceruzával megjelölte a magasságot. Kiderült, hogy melyik magasabb. – Az ember sokszor nem tud dönteni a tetteiről. Össze kell hasonlítani őket. Megvilágosodik az igazság.

Azt mondja például valaki, hogy nem ér rá vasárnap templomba menni. Felsorolja, hogy mennyi munkája van. A hét minden napján túlórázik, tanulnia is kell, várja a házimunka, szombat-vasárnap végzi el mindazt, amire hétköznapi nincs ideje. Tényleg nem ér rá. Ha azonban az igazságra is kíváncsi, akkor hasonlítsa össze élete többi eseményét és a szentmisét. Kiderül például az, hogy színházi bérlete van. Azért vette, hogy ezzel rákényszerítse magát a művelődésre. Így mindenképpen időt kell szakítania a sok munkája között a színházra. A bérlet ösztönzi.

Ez a mérés világosan kihozza, hogy számára többet jelent a „műveltség”, mint az Isten. Nem azért hiányzik a vasárnapi szentmiséről, mert nem ér rá, hanem azért, mert számára az Istennel való kapcsolat harmadrangú. Nem rovom meg érte. Úgy viselkedik mindenki az Istennel, ahogy érzi, és amilyen a felfogása. De ha úgy cselekszik, hogy többet törődik minden mással, mint az Istennel, akkor ne mondja magáról azt, hogy vallásos. Ismerje be, hogy közömbös. Legalább önmagának ismerje be!

Az emberek leggyakoribb kifogása az Isten dolgaival kapcsolatban, hogy nincs idejük rá. Igaz is. A gyerekek nyolcféle különórája van. Nincs ideje hittanra. Tényleg nincs ideje – az Isten számára. Van, aki azzal mentegeti bűneit: „gyarló ember vagyok”. Így is van, sajnos mindnyájan azok vagyunk. De az illető naponta uszodába jár, tornázik, fut, hogy egészségét megőrizze. Akkor hivatkozhatna igazán „gyarló voltára”, ha legalább az egészsége megőrzéséért tett erőfeszítésekhez hasonlóan törődne a lelkével is.

Jegyespárok arra hivatkoznak az esküvő előtt, hogy nincs idejük az úgynevezett oktatásokra. Ruhát kell próbálni, fodrászhoz kell menni, rokon vizitek veszik el az idejüket. És mindezt komolyan mondják. Nem veszik észre, hogy ezzel az Istent rangsorolják. A ruha, a fodrász, a rokonok után. Nem is lenne ez baj, ha nem mondanák magukról azt, hogy ők azért kívánják az esküvőt, mert valóságosak.

Van olyan vallásos ember, aki kifogásolja az új liturgiát. Sajnálja a szép latin nyelvet, megbotránkoztatja az állva áldozás. A kérdésekre kiderül, hogy latint soha nem tanult, és évek óta nem áldozott. Nehéz dolog őszintének lenni. De ha különböző tetteinket összehasonlítjuk, akkor kiderül, hogy mi az igazság. Vallásosak vagyunk? Hasonlítsuk össze különböző tetteinket.

Megismerhetjük önmagunkat az érzéseinkről is. – Két testvér közül az egyik nagyszerű tanulmányi eredményt ért el. A másik nem beszélt róla. Napokig kedvetlen volt. Amikor megkérdezték, hogy mi baja, azt mondta, hogy fáj a feje. – Akkor szeretünk valakit igazán, ha együtt tudunk örülni vele. A vallásos élet minden gazdagodása Isten sikere. Örülünk mi ennek? Igazán szeretjük Istent, ha örülni tudunk. Örülünk-e a megújult liturgiának? Tudunk-e lelkesedni a honi nyelv használatáért, az érthető isteni szóért? Értékeljük-e, hogy ugyanaz a szentmise különböző templomokban más-más színesítő külsőséggel kerül elő? Aki nem tud lelkesedni ezért, az nem érez az Istennel. Ő gazdagodást akar. Lüktető életet. Olyan vallásosságot, mely nem a külsőségekben, hanem a lelkiületben azonos. Nem mondom azt, hogy könnyű az újért lelkesedni. Azt sem vallom, hogy erre mindenki képes. Évtizedek beidegződéseit, őszinte áhítattal formált szokásain nem lehet könnyen változtatni. De legalább ne hivatkozzunk a hithűségre, ne vádoljuk az újat eretnekséggel.

Nem szomorkodhatunk azért, mert az Isten közelebb került az emberekhez. Mondjuk azt, hogy szokatlan. Ismerjük be, hogy nehéz megszokni. De ne mondjuk azt, hogy rossz. Sőt! Próbáljuk meg tapasztalatainkkal és ötleteinkkel gazdagítani, mert ez tesz tanúságot őszinte érzéseinkről. És ne csupán a megújult liturgia területén legyen így! Örüljünk minden engedménynek, mely szélesebb utat nyit az Isten felé! Ne „fejfájós” hallgatagsággal fogadjuk a rendelkezéseket, hanem azzal a töretlen bizakodással, amely tudja, hogy az Egyházat a Szentlélek vezeti!

Az evangélium írástudói és farizeusai ott hibáztak, hogy nem voltak őszinték. Önmagukhoz nem voltak őszinték. Különbözten észrevették volna, hogy nem vállalták Istent. Rájöttek volna, hogy magukat szeretik Isten helyett. Szembe kell néznünk önmagunkkal, hogy mi hozzájuk hasonlóan el ne veszítsük Istent, míg önmagunkat vallásosnak tartjuk.

Békétlenségünk oka

Szent Jakab apostol találó szavakkal írja: „Ahol ugyanis irigység és versengés van, ott békétlenség uralkodik, meg minden más hitványság” (Jak 3,16). Emberi tulajdonságunk az, ha rólunk van szó, és kedvezőtlen hallunk, berzenkedünk. Kíváncsiak vagyunk a bizonyítékokra. Lapozzuk fel a Szentírást!

Irigység

Mindenki előtt ismerős az ószövetségi Ácháb és Nábót története. Ácháb király volt. Tehetős és gazdag. Mégis szemet vetett alattvalója, Nábót szőlőjére. Amikor különféle ajánlataira sem kapta meg a szőlőt, „ágyára vetette magát, a fal felé fordította arcát, és nem evett semmit.” Emésztő lázként gyötörte őt az irigység. A felesége, Jazabel, hamis vádakkal megölette Nábótot. A felségsértő vagyona, a szőlője is, így a királyé lett. Nos, az irigység így tette békétlenné Áchábot. Így lett úrrá életében a hitványság.

Eloolvassuk Ácháb és Nábót történetét. Illő módon megbotráncozunk viselkedésén. Arra nem is gondolunk, hogy életünk kisebb-nagyobb eseményeiben mi is hasonlítunk Áchábhoz. Legalább abban, hogy az irigység révén erőt vesz rajtunk a békétlenség. Magunkba zárkozunk, amikor mások életét látjuk. Sápadt arcunk színét fejfájásra fogjuk, pedig az irigység festette olyanná. Százféle módon igyekszünk megtalálni azt a visszataszító emberi tulajdonságot, mellyel ismerősünk megszerezte az általunk megkívánt értéket. Irigyeljük mások jó kedélyét. Megkívánjuk gazdagságát. Nehezen viseljük el, hogy mások becsülik és szeretik. Azon töprengünk, hogyan tudnánk megszerezni tőle.

Békétlenségünk itt kezdődik, és ez is az oka. Az nem irigység, ha igényeink vannak. Az sem baj, ha komoly erőfeszítéseket teszünk azért, hogy teljesebben legyenek. A hitvány irigység az, amikor embertársunktól próbáljuk megszerezni értékeit. Nekünk legyen, neki ne legyen. Ezzel veszítjük a legtöbbet. Hiszen az irigység tüze először felperzseli bennünk mindazt, ami emberi érték. Tüzében elhamvad a barátság, üszkös hamuvá lesz a rokonság. Elpusztul a becsületesség, meggömbül az emberi jellem. Nyoma sem marad annak, amit jellemességnek, emberségnek hívunk. Rövid órák alatt képes elpusztítani mindazt, amit évek vagy évtizedek alatt építettünk önmagunkban. Így pusztít az irigység. És ha tetteiben is megnyilvánul, ha megszerzi azt, amit kívánt, akkor sem lesz boldog. Mert nem az tölti be örömmel, amit megszerzett, hanem az a tény, hogy a másiknak nincs már az, ami neki van.

Versengés

Mindenki előtt ismerős az ószövetségi Saul és Dávid története. Saul király volt, és mindenkinél fejfel magasabb. Dávid pásztor volt, és alacsony termetű. Hűségesen szolgálta a királyt. Saul mégis életére tört. Versenytársat látott benne. Nem tudta elviselni, hogy az emberek Góliát legyőzése után Dávidot ünnepelték, és nagyobb lelkesedéssel vették körül, mint őt. Ez a féltékenységi és versengési nem hagyott békét Saulnak. Házában az ő tiszteletére lantot pengető Dávid felé kétszer is dárdát dobott, hogy megölje. Úrrá lett életében a hitványság, bár gonosz szándéka eredményt nem hozott. Az ügyes Dávid Isten segítségével elhajolt a dárdák elől.

Eloolvassuk Saul és Dávid történetét. Felháborodunk Saul viselkedésén. Arra nem is gondolunk, hogy életünk kisebb-nagyobb eseményeiben mi is hasonlítunk Saulhoz. A versengéseink révén erőt vesz rajtunk a féltékenységi, és osztályrészünk lesz a békétlenség. Egy-egy dologban talán fejfel magasabbak vagyunk, mint mások. Mégis győzni kívánunk más dolgokban is mások felett. Nem bírjuk elviselni mások sikerét, eredményeit. Merev arccal, szótlánul hallgatjuk mások dicséretét. Úgy érez-

zük, kisebbedünk általa. Mindenféle hitvány érvet találunk, hogy elvegyük mások érdemét. Hivatkozunk a szerencsésükre, az összeköttetéseikre. Azt mondjuk, hogy hízélgéssel férkőztek mások bizalmába. Sokat sejtetően magyarázzuk érdemeiket.

Békétlenségünk itt kezdődik, és ez is az oka. Hiszen az nem lenne baj, hogy másokkal versenyezzünk. Ez viszi az életet előre. A nemes versenyben őszinte és igaz barátságok szövődhetnek. Az eredmények a fejlődést jelzik és szolgálják. A baj az, ha a versengésben a másik embert akarjuk legyőzni, megverni. Tulajdonképpen a feladatot kell jól megoldanunk. Egyre jobban megoldanunk. És ezzel a versengéssel mindenki nyer. Mindenki nyer, mert a jobb megoldás mindenkit gazdagít. Vitatkozunk azon, hogy ki különb. Van is különbség az emberek között. De ez arra kötelez, hogy én, a gyengébb, máskor a jobb megoldást válasszam. Az erősebbet pedig arra, hogy a gyengébbet segítse. A vívók versenyeznek. Ügyes, leleményes módon igyekeznek eltalálni a másikat. Találatot adnak. Nem bántani akarják a másik embert. Mi viszont a mindennapi élet versenyében oly sokszor nem arra törekszünk, hogy a jó megoldásokat megtaláljuk, hanem arra, hogy szavainkkal és életünkkel eltaláljuk, megsértsük, lehetetlenné tegyük a másik embert. A versengésben nem az eredményt akarjuk elérni, hanem a másik embert kétvállra fektetni, föléje kerekedni. És ezzel vereséget szenvedünk önmagunkban. A féltékenység legyőzi bennünk a nemes erényeket. Alulra kerül a szelídség, mert legyőzi a kíméletlenség. Vereséget szenved az alázatosság, mert kétvállra fekteti a kevélység. A gőg győz az őszinteség felett. Az önteltség diadalt arat a szelídségen. Nem vesszük észre, hogy míg győztesnek hisszük magunkat, tulajdonképpen veszítünk. Vereséget szenved bennünk a nemes ember. Féltékeny, versengő embernek nincs békessége. A megcsonkított erények kínja égeti. A legyőzött emberekben pedig ugrásra készen lapul a sértett büszkeség és öntudat. Visszavágásra sarkall a hiúság. Soha nem nyerem meg barátomnak azt, akit versengésben legyőzni akartam.

Békességet élvez azonban az: „aki békeszerető, szerény, irgalommal és jótekonysággal teljes, nem kérkedő, és nem alakoskodó” (Jak 3,17). Próbáljuk ki Szent Jakab apostol tanácsát!

Szükségünk van egymásra

Az ember egyik kísértése, hogy egyedül akar boldogulni. Attól a pillanattól kezdve, hogy makacs kisgyermekként kimondja: „Nem”, egész életét átfonja az igény: magam akarok boldogulni. – Az ember egyik fájdalma, hogy mások nem szeretik. Attól a pillanattól kezdve, hogy otthagyják a járókában, és nem foglalkoznak vele a felnőttek, ismét és ismét feltör az emberben a keserű érzés: engem senki nem szeret. – Az ember egyik tulajdonsága, hogy mások fölé akar kerülni. Attól a pillanattól kezdve, hogy versengő gyermekként kimondja: „az enyém szebb”, „én jobban tudom”, egész életét végigkíséri a versengés szelleme. Az igazság pedig az, hogy szükségünk van egymásra.

Egyedül nem boldogul az ember

Szent Pál ezt írja: „Ti viszont Krisztus teste vagytok, egyenként pedig ennek a testnek különböző tagjai” (1Kor 12,27). „A test sem egy tagból áll, hanem sokból. Még ha a láb azt mondaná is: »Nem vagyok kéz, tehát nem tartozom a testhez«, azért a testhez tartozik” (1Kor 12,15). Ez a mindennapi életből vett kép igaz a földi életre és a vallási életre is.

A földi életben az egyik embernek szüksége van a másik emberre. Senki sem élhet egészen egyedül. Az életünk fenntartásához szükségünk van a földműves munkájára, a molnár iparkodására, a pék megbízhatóságára, csak így lehet asztalunkon kenyér. Mint a test sejtjei, oly szorosan összetartozunk mi is. Különféle a szerepünk, de csak a megbízható, jó munka biztosítja az ép, egészséges életet.

A vallási életben is szüksége van egyik embernek a másik emberre. Valaki múltkorjában azt mondotta, hogy nem jár vasárnaponként templomba. Azzal bizonygatta állásfoglalását, hogy jobban tud imádkozni egyedül. Ez igaz is lehet. Csak egyet felejtett el az illető. Azt, hogy másoknak viszont szükségük van rá. Hiszen a jelenléte, a buzgósága által erősödik a hitük. És ez még csupán a jó példa nemes hatása. De áldozata által Isten kegyelmét közvetíti mások számára. Ha otthon marad, olyan lesz, mint a kézen a béna ujj. Élet van ugyan benne, de nem teljes élet. Más emberek imája és buzgósága tartja meg benne az élet lehetőségét, de szerepe a közösség, a többiek számára haszontalan, sőt teherterhel. Amint a kézen a béna ujj szerepét a többieknek kell vállalniuk. Amint a többi ujj számára megnehezíti a munkát az egyetlen béna, ügyetlen ujj, úgy a vallási életben is teherterhel a lelkileg „béna” ember. Ezért az ember egyedül nem boldogulhat. Sőt, nincs is értelme az életnek. Kolonc és teherterhel a társadalom és a vallási élet szervezetében egyaránt.

Mindenkit szeret valaki

„Ha szenved az egyik tag, valamennyi vele együtt szenved; ha tiszteletben van része az egyik tagnak, valamennyi vele együtt örvend” (1Kor 12,16). Szent Pál szavai a mindennapi és a vallási életben egyaránt igazak.

A földi életben legalább azok együtt éreznek velünk, akik a közvetlen környezetünkben vannak. Talán nem mindnyájan, talán nem azok, akik legközelebb vannak hozzánk. De mindenki talál olyan embert, aki szeretettel, részvétellel van iránta. Amikor pedig erőnk és lehetőségeink teljében vagyunk, igen sokan kapcsolódnak hozzánk. Egy népszerű körzeti orvos megbetegedett. Sokan voltak részvétellel iránta, mert rászorultak. Egy tanárember kitüntetését kapott. Sokan gratuláltak neki, mert szerették. Ha kicsit körülnéz az ember, megtalálja azt, aki őt szereti.

Tökéletesebben és teljesebben valósul ez meg a vallási életben. Hiszen az Isten akarata szerinti életünk, példánk és erénygyakorlataink Jézusban végtelen értéket és kiáradó szeretetet jelentenek.

Nap nap után a világ százezernyi templomában imádkoznak értünk, hívőkért. A szentek közösségének kitüntető feladata és szerepe, hogy közbenjárjon értünk Istennél. Sokan szeretnek minket, és segítenek nekünk a mindennapi életünkben. És halálunk után sem maradunk magunkra, hiszen a hívek állandóan imádkoznak, a „tisztítótűzben szenvedő lelkekért”. Krisztusban egy testet alkotunk, és maradéktalanul összetartozunk. És mindezt kiegészíti azoknak a személyes szeretete, akik hozzánk tartoznak. Múltkorjában egy beszélgetés alkalmával kiderült, hogy valaki több mint tíz esztendeje naponta imádkozik érttem. Oly nagyszerű, hogy a mindennapi és a vallási életben sokan szeretnek minket. Megtehetik, mert egy test tagjaiként összetartozunk. A test tulajdonsága ugyanis, hogy minden sejthez kapcsolódik egy másik.

Különféle a szerepünk

Szent Pál így írt: „A szem nem mondja a kéznek: »Nincs rád szükségem«, vagy a fej a lábnak: »Nincs rád szükségem«. Ellenkezőleg, a gyöngébbnek látszó tagok is szükségesek...” (1Kor 12,21–26). Különféle feladatot kapott az ember a mindennapi életben és a vallási életben egyaránt.

A mindennapi életben is fontos mindenkinek a szerepe. Nagy szerepe van a tanárnak, de jelentős a feladata az iskola fűtőjének is, hiszen hideg tanteremben lehetetlen a komoly munka. Komoly munkát végez a tudós, de nem lebecsülendő a feladata a szemetesnek sem. Nélküle megromlik a nagyváros élete. A különböző feladatok ellátása révén az emberi élet lesz jobb, gazdagabb és boldogabb. Mutatós vagy szerény egy-egy ember szerepe. De ez nem fontos, mert úgy kapcsolódik össze a munkájuk, mint a test sejtjei. Akkor egészséges, szép az élet, ha mindenki jól dolgozik.

De így van a vallási életben is. Azok, akik az egyházi rend szentségében részesülnek, a hívő közösséget szolgálják. Mint a csontváz a testet, úgy tartják össze a hívek életét. De mit ér a csontváz a ráépülő test nélkül? A különböző korú és állapotú hívek kegyelemmel telítődő élete adja az élő testet. Bonyolult folyamat csupán egyetlen mozdulat is: az, hogy az ember talpra szökken. Szinte minden íznek részt kell vennie benne. Ugyanúgy a vallási életben is minden hívő ember tevékenységére szükség van, hogy az Egyház élete az erős, életképes szervezet benyomását keltse. Mindegy, hogy kinek-kinek milyen a szerepe. Egy fontos, hogy az ember teljesítse azt, amit tőle várnak. A maga szerepét mustrálgató ember számára egyetlen kép, hasonlat elég, hogy helyére találjon: élő szervezet sejtjei vagyunk mindnyájan. Más-más szereppel, de együtt alkotjuk az életet.

Egyedül nem boldogul az ember. Mindnyájan hozzátartozunk, kapcsolódunk valakihez. Bár különféle a szerepünk, de együttes munkánk teremti meg az életet. A földi és a vallási életben egyaránt.

Egymáshoz közelebb

Új esztendőt kezdtünk. A múltat puha hóként fedte be az idő. Szilveszter éjszakáján feloldotta a kötöttségek és kötelességek láncát az emlékezés és az ital. Csengő pohárral koccintottunk egymás egészségére. A reménykedés és a szorongás összefogódzott bennünk, és táncra perdült. A józan reggel hidege azonban szétválasztotta őket. A világos virradat megmutatta, hogy új utat kell törni a régi lábnyomok helyén. Olyan utat, mely egymáshoz közelebb viszi az embereket. Többek között lehetőséget nyújt erre a jóízű emberi szó.

Az öregek felé

Falat kenyérrel beérik. Kicsiny szobában is jól megvannak. Szívesebben isznak teát, mint bort. Nem vágyódnak új ruhákra. Kis meleg kell nekik, melyben felenged a múlt, és emlékezni lehet. Az öregek többnyire igénytelenek. Nincsenek hőstetteik, legfeljebb az élet apró tennivalóiban hősök. Egyetlen dolog van, ami nélkül nem tudnak élni: a jóízű emberi szó. És ezt kapják meg legnehezebben. A gyermekeik „okos” szóval dirigálják őket. Az unokájuk pengeéles mondatokkal metszi szét foszladozó öntudatukat. A „hallgass!”, a „hallottam már”, a „te ezt már nem érted” kijelentések kurtítják meg számukra a beszélgetéseket.

Pedig mennyire szükségük van a jóízű emberi szóra! Bátorításra, hiszen a múltó élet bizonytalanra teszi az embert. Az erős és egyenes szó biztonságot jelent. Különösen akkor, ha azt jóízűvé teszi az emberség. Szükségük van arra, hogy meghallgassák őket. Elmondhassák gondolataikat. Kifejzhessék magukat. Az ember, akit nem hallgatnak meg, elveszti önbizalmát. A tényből azt szűri le, hogy ő már nem fontos. Rá senkinek sincs szüksége. Pedig, ha mást nem is adnak szavaik, az emberi élet zamatát visszalopják. A megbecsülést, a tiszteletet. A tanácskérés az az emberi szó számukra, amely ízessé teszi az életet magát. Szokás a nemzedékek ellentétéről beszélni. Nem beszélni kell róla, hanem okos, jóízű emberi szóval egyengetni az utat, a megértést, az idősek és fiatalok között.

A családban

Sokféle gond szorogathat egy-egy családot. A gondok pedig akárhányszor megbontják a közösséget, az egységet. A szűk lakásban élők nem biztos, hogy közel vannak egymáshoz. A kulturált körülmények hiányával nem egyszer együtt jár az embertelenség is. Az anyagi gondok nem mindig az együttélést váltják ki. Nagyon sokszor csak növelik a távolságot azok között, akik egymásnak „szerettei”.

A gondok, a rossz lakás, a kultúrkörülmények hiánya, a szűkös anyagiak azonban nem viszik oly távol egymástól a családtagokat, mint a jóízű emberi szó hiánya. Amikor két fiatal szerelmes lesz egymásba, nem fogy el ajkukról a szó. Amikor összeházasodnak, már kevesebbet beszélnek. És amint múlnak az évek, úgy fogy el az életükből a jóízű emberi szó. Azt mondják: „sok a dolgom”, „nem érek rá”, „nem elég, hogy teszem a kötelességem”, „fáradt vagyok”. És ezek az érvek mind-mind csak távolabb viszik egymástól azokat, akik egyszer igen nagy szeretettel voltak egymás iránt. Igaz, talán mindent megtesznek egymásért. Áldozatok hosszú sora jelzi a tevékeny szeretetet. Csak saját magukkal nem ajándékozzák meg a másikat. Keveset ad, adós marad az, aki önmagát nem adja.

A családban nem csak az anyagiakra van szükség, nem csupán a munkám szükséges. Ez biztonságot, segítséget ad. De a legtöbbet mégis az ember maga jelenti. Magamat pedig leginkább az emberi szóval adom. S mert sokan nem adják így magukat övéiknek, azért fogadják el oly könnyen házastársak mások jó-szó könyöradományát. Hálásak az olcsó dicséretért. Bizalmukkal jutalmaznak

olyant, aki az őszinte emberi szót sem érdemli meg. Fényévek választják el egymástól azokat, akik egy asztal mellett ülnek. Jóízű emberi szóval, melyből bizalom, szeretet, gyengédség, érdeklődés, féltés, öröm árad, kell egyengetni az utat a családtagok, elsősorban a házastársak között. Ez kapcsolja össze az életüket, és ezáltal ajándékozzák meg egymást nap nap után.

A gyermekek felé

Csodálatos játékokat kapnak. A világot hozza eléjük a televízió. A szülők nem sajnálnak fáradságot és anyagiakat, hogy mindent megteremtsenek számukra. Nyitva van előttük minden. Mondják is róluk: jó a mai gyerekeknek. Így van, gazdagabb, bőségesebb lehetőségeket nyújt számukra az élet. Egyet azonban kevesebbet kapnak: jóízű emberi szót. A parancsok és utasítások nem jóízű szó. A vita sem az. A kioktatás és a „hegyi beszéd” még kevésbé. A „hallgass” a „ne zavarj most”, „már megint okoskodsz”, a „megmondtam, és kész” betemeti a bizalom útját a felnőtt és a gyerek között. A parancsok mellé szempontok is kellenek. A kioktatás és a „hegyi beszéd” nem sugároz szeretetet. A beszélgetés kizárását kifejező mondatok mindmegannyi rosszízű szó. Fölény, gőg, hiúság teszik azzá. És ezek nem segítik a felnőtt és a fiatal, a szülő és a gyerek közötti jó kapcsolatot. Pedig a szavak formálják a barátságot és a bizalmat. És mikor érünk el arra a fokra, hogy a gyerek nem „házi-szolga”, „kifutófiú”, „tedd ezt, tedd azt” lesz otthon, hanem munkatárs és segítőtárs? Olyan, aki ismeri az otthont, a szülők terveit és gondjait. A maga adottságai és képességei alapján részt vesz minden feladat teljesítésében.

Igazi társas élet csak úgy lehetséges, ha mindazok, akik a közösségben élnek, ismerik egymást, a másik gondjait és terveit. És ehhez a beszélgetés vezet. Nem lehet kihagyni az őszinte, igaz, jóízű emberi szót. Hány és hány fiatal nő fel úgy, hogy a szüleiben nem talál barátira, még sokszor társra sem! Hány és hány szülő van, aki mindent megad a gyermekének, hősi áldozatokat hoz, hogy neki jó legyen! De beszélgetni soha nem beszélgetnek. Akivel pedig nem osztom meg önmagam, az számomra idegen marad még akkor is, ha évtizedeket töltök mellette. Jóízű emberi szó egyengeti az utat felnőtt és gyerek között. Ez viszi közelebb egymáshoz a szülőt és gyermekét.

Emberek élnek egymás mellett. A szemükben ugyanaz a fény. A lábuk alatt azonos földön, ugyanolyan hó ropog. Egymás nyomában mennek, mégis idegenek. Egészen addig, míg jóízű emberi szóra meg nem nyílik ajkuk. Attól kezdve rokonok, testvérek, emberek. Közelebb viszi őket egymáshoz a jóízű emberi szó.

Valami új kezdődött

Mindnyájunk előtt ismert a vízözön története. Amikor fennakadt a bárka az Ararát hegyén, Noé először egy hollót bocsátott ki az ablakon. A holló nem tért vissza. Később egy galambot bocsátott útjára. A galamb visszatért, mert nem talált helyet, hol megpihenjék a lába. Kis idő múlva újra szárnyra eresztette a galambot. A madár estére visszatért, s zöldellő olajágat hozott a csőrében. Ebből „megérté Noé, hogy megszűnt a víz a földön”. Az olajággal a csőrében visszatérő galamb új idő, új korszak jele volt. Jézus megtestesülésével megkezdődött, életével, halálával és feltámadásával tovább teljesült az Isten országa.

Megtört a gonosz lélek uralma

Egy alkalommal Jézushoz ördögtől megszállott, vak és néma embert vittek. Jézus meggyógyította az embert. A farizeusok azzal vádolták, hogy tettét Belzebubnak, az ördögök fejedelmének segítségével tette. Jézus megfelelt nekik: „Ha sátán űzi ki a sátánt, akkor meghasonlott önmagával; hogyan állhat fönn tehát országa?” (Mt 12,26). Aztán tovább magyarázta: „De, ha én Isten lelkével űzők ördögöt, akkor elérkezett hozzátok Isten országa” (Mt 12,28).

A megváltás célja a sátán uralmának megtörése volt. Amikor Jézus meggyógyította az ördögtől megszállott embert, ezzel a cselekedetével jelezte, hogy megtörte a gonosz lélek uralmát. A gyógyítás új korszak kezdetét jelentette. Ez csak folytatódik az apostolok által. Az Apostolok Cselekedeteiben olvashatjuk, hogy az emberek Péter és az apostolok elé vitték betegeiket, az ördögtől megszállottakat is, hogy elnyerjék gyógyulásukat. Mind meggyógyultak.

Nem reménytelen többé az ember küszködése a gonosz lélek ellen. Jézus legyőzte őt. Cselekedeteivel jelezte, hogy elérkezett a földre Isten országa.

Bocsánatot nyernek bűneink

A gonosz lélek uralmának jele a bűn. Ezen keresztül uralkodik rajtunk a sátán, a félelem és a halál által. Mindnyájunk által ismert esemény Jézus életéből az, amikor meggyógyított egy bēna embert úgy, hogy előzőleg bűneit is megbocsátotta. „Néhány írástudó erre azt gondolta magában: »Ez káromkodik.« Jézus gondolataikba látva így szólt: »Miért gondoltok rosszat magatokban? Mi könnyebb, ha azt mondom: Bocsánatot nyertek bűneid? – vagy ha azt: Kelj föl és járj? Tudjátok meg tehát, hogy az Emberfiának van hatalma a földön a bűnök megbocsátására.« Ezzel a bēnához fordult: »Kelj föl, fogd ágadat és menj haza!« Az fölkelt és hazament” (Mt 9,3–6).

Jézus ezzel bebizonyította, hogy megbocsáthatja a bűnöket. A bűn feletti diadal volt Jézus legfőbb győzelme. Ezáltal nem csupán elérkezett, hanem meg is valósult Isten országa. A bűnbocsátás jele és záloga Isten uralmának. Ez bontakozott tovább az Egyházban, amikor Jézus tanítványainak is megadta a bűnbocsátás hatalmát. Így szólt feltámadása után tanítványaihoz: „Vegyétek a Szentlelket! Akit föloldoztok bűneitől, föloldozást nyer; akit nem oldoztok föl, az nem kap feloldozást” (Jn 20,23).

Jézussal valami egészen új kezdődött. Őszinte és alázatos bánatunk révén kiszabadulhatunk a bűn uralma alól. Elnyerhetjük Isten bocsánatát, és új életet kezdhünk.

Gyógyulást nyertek a betegek

Az emberi élet gyötrelmei: a betegség, a szenvedés. Igen sokszor az elkeseredett és magára maradt ember még az Istentől is elfordul, oly nyomasztó számára a teher. Mintegy a gonosz lélek ural-

kodik rajtunk általuk. Ezért érdemes föllapozni Szent Máté evangéliumát. Keresztelő János tanítványai elmentek Jézushoz, és feltették neki a kérdést: „Te vagy-e az, akinek el kell jönnie, vagy mást várjunk?” Jézus így válaszolt: Menjetek, és jelentsétek Jánosnak, amit hallotok és láttok: Vakok látnak, sánták járnak, leprások megtisztulnak, süketek hallanak, halottak föltámadnak, a szegények pedig hallgatják az evangélium hirdetését” (Mt 11,3–5).

A betegek meggyógyításával Jézus egy-egy esetben visszaállította a természet eredeti rendjét. Hiszen nem a betegség a „természetes”, hanem az egészség. Világossá tette ezzel, hogy Ő „aki betegségeinket hordozta, s akinek kék foltjai által gyógyultunk meg”, visszahozta számunkra az egészség lehetőségét. Jelezte, hogy a bűn következményeitől is mentesít bennünket. Jelen életünkben a betegség, a szenvedés és a halál már nem büntetés, hanem az üdvösségszerzés lehetősége. Ezt jelezte az apostolok tevékenysége is. Az emberek „kivitték még a betegeiket is az utcákra, és ott helyezték el őket ágyakon és fekhelyeken, hogy Péternek – amikor arra halad – legalább az árnyéka érje valamegyüküket, és betegségükből megszabaduljanak” (ApCsel 5,12). Meg is gyógyultak.

Jézussal valami egészen új kezdődött. Jelei és csodái által megnyilvánult Isten uralma halandó testünkön is. Előre jelezte ez „végső gyógyulásunkat”, az örök dicsőség romolhatatlanságát. Isten országának eljövendő távlatait nyitotta meg nekünk

Isten országáról hallottak az emberek

Az ember állandóan kutat, keres. Világosan akar látni élete különféle dolgaiban. Önmagát is meg akarja ismerni. Legfőképpen sorsát és jövőjét. Ezért olyan vigasztaló számunkra Jézus szava, melyet az apostoloknak mondott: „Nektek jutott, hogy megértsétek a mennyek országának titkait” (Mt 12,11). Mit kellett megérteni? Jézus így beszélt erről: „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy mindaz, aki benne hisz, el ne vesszen, hanem örökké éljen” (Jn 3,16). Jézus által megismertük, hogy az Isten mennyire szeretett minket. Azt akarta, hogy vele és benne éljünk. Jézus főpapi imájában így fordult az Atyához: „Megismertettelek velük, és meg is foglak ismertetni, hogy a szeretet, amellyel engem szeretsz, bennük legyen, és én öbennük” (Jn 17,26).

Jézussal valami egészen új kezdődött. Átala megismertük az ismeretlen Istent, és irántunk való szeretetét. Azt akarta, hogy ez az isteni szeretet lobbanjon lánggra bennünk. Ez az Isten országának kibontakozása az életünkben.

A halálból visszatért Jézus új korszakot hozott. A béke olajágával, az Isten országának örömhírével boldogított minket. Átala valami új, csodálatos élet kezdődött az emberszívekben. Szent Tamás apostollal, ujjongó szívvel mondhatjuk: „Én Uram, én Istenem.”

Üdvösségünk útja

Ősz van. Még süt a nap. Árnyékban azonban hideg van. Idős emberekben még felvillan a sikerek, eredmények és elismerések napsugara. Mások szavaiból és viselkedéséből azonban érzik már az elmúlás hidegét. – Gyümölcsöt szed a férfi. Termést. De az üresen maradt gallyak jelzik: fáradtságos munka kezdődik – még ma. Szántják a tegnapi termőföldet. Fénylő magok hullanak a barázdákba. Összeszorítja őket a föld. Még nem tudják a magok, hogy termés lesz belőlük. Iskolába özönlenek a gyerekek. Bezárul mögöttük a kapu. Csak a fegyelem, a munka szorítását érzik. Nem tudják, hogy életük termése alakul. Így van ez. Az őszt tavaszt hoz. A halál új életet. Ez az élet rendje. És ez az üdvösség útja is. Olvassuk el Szent Pál sorait.

„Jézus a halál elszenvedéséért a dicsőség koronáját kapta” (Zsid 2,9). Halál – dicsőség. Nem tudjuk összeegyeztetni a szavakat. Az egyik pusztulásról beszél. A másik a beteljesült élet színeit hordozza. A halálban szétesik minden. A dicsőségben erő és élet összpontosul. A koporsó az elmúlás, az erőtlenség jelképe. A korona erőt és hatalmat jelez. Nem is érthetjük meg a két szót, ha különválasztjuk. Halál és dicsőség. Így kell írni és érteni a két szót. Együtt. – Gyerek. Egy pillanatra megáll kistestvére ágyánál. Visszaigazítja a cumit a síró gyerek szájába. Egy pillanatra meghalt önmagának. Ez a mozdulat dicsősége lett. A segítő szeretet vonása csillog az arcán. – Édesanya. Naponta odaül elsős kislánya mellé. Segít az olvasásban, az írásban. Egy órára meghal önmagának. Az anyai szeretet dicsősége övezi.

– Férfi. Hetekig harcolt az árvíz ellen. Hetekig meghalt önmagának. Azokért élt, akiknek mindegyike veszedelemben forgott. Az elismerés dicsősége övezi. – Öregember. Semmije sincsen. Lakását gyermekének adta. Nyugdíját a háztartásba teszi. Nincs önálló élete. Mindenben alkalmazkodik. Meghalt önmagának. És a dicsősége? Az áldozatos emberi élet értéke. De egy állomás még hátravan. Az igazi halál. Aki áldozatos, emberi élettel meghalt önmagának, az elnyeri az örök élet, a teljes boldogság örömét. Mi a biztosíték erre? Jézus élete. Ő meghalt értünk. Áldozatos emberi élet után a halált is vállalta. A teljes odaadást. Isten feltámasztotta. Így első lett azok közül, akik a dicsőség koronáját kapták. Jele és jelképe lett annak, hogy a halál és dicsőség összetartozik. „Isten irgalmáért ízlelte meg a halált” (Zsid 2,9). Az őszerért cserébe kaptuk a tavaszt. A lehullott levelekért az új hajtást. A leszedett, megkopasztott ágakért a virágba borult gallyakat. Az elpusztult búzaszemért a ringó, telt kalászt. A halálért az életet. Ez a csere az élet ritmusa. Ezt valósította meg Jézus élete. Haláláért cserébe elnyertük az Isten irgalmát. Gyermek lett értünk, hogy elnyerhessük Atyánknak az Istent. Átélt a növekedés minden kínlódását, hogy mi felnőhessünk az Istenhez. Vállalta a munkás életet, hogy megszerezze tetteink értékét. Vállalta az emberi sorsot, hogy megnyissa életünk örök távlatát. Ártatlanul: szenvedését és életét adta cserébe, hogy a bűnös embernek a feltámadás reményét ajándékozhasssa. Elfogadta az igazságtalan ítéletet, hogy az érdemtelen embernek megszerezze az irgalom ajándékát. Életével véste szívünkbe, hogy életért mindig életet kell adni cserébe. És ez így is van. Az édesanya teste szépségét adja gyermeke arcapírjáért. A gyermek a játék pillanatait adja cserébe, amikor tanul, hogy értelmes felnőtt éveket kapjon érte. A felnőtt verejtékezik, nyugtalanul dolgozik. Cserébe békés, gondtalan öregkort remél. És mit tehet az öreg? Elfogadja az öregkor szenvedéseit, hogy cserébe elnyerje az örök boldogságot, az örök fiatalságot. Mi a biztosíték erre? Nem csupán az élet logikája, a csere ritmusa. Elsősorban Jézus, és az Isten ígérete. Az ő haláláért kapjuk cserébe az irgalmas ítéletet, a boldog jövőt. Ez az élet legigazibb ritmusa és legszebb reménye. Meg kell értenünk, hogy az üdvösség útján járunk akkor, amikor áldozatos életünket ajánljuk cserébe nemes emberi értékekért.

„Úgy illett ugyanis, hogy... szenvedés útján dicsóítsa meg” (Zsid 2,10). Az ember bizonytalan. Nem érzékeli az arányokat. Nem érzi bűnei súlyát sem. Azt gondolja: elég a beismerés. A bánat he-

lyett bánkodik csupán. Ha érzékeny a lelkiismerete, akkor még jóvátételre is gondol. Szeretni kezdi az Istent. Ebben azonban alig jut túl a gyermeki viselkedésen. Egészen mást ad Istennek, mint amit ő kíván. Isten igazi jóvátételt akar. Mert ez így illik. Így jogos. A gyerek sem teszi jóvá az elégtelen feleletet azzal, hogy kedvenc tárgyából jelest hoz. Így a gondos nevelést elmulasztó szülő sem hozhatja helyre hibáját néhány üdvözléggel. A hetekig tartó haragtartást nem teszi jóvá az, hogy újra köszönök. A bűnös gondolatokért nem elég néhány fohász. Évekig tartó közömbösséget a vallási ügyekben nem lehet helyrehozni azzal, hogy templomban kötök házasságot: örüljön a pap, meg az Isten. Igazi jóvátétel kell. Úgy, mint ahogy Jézus jóvátette a mi bűneinket. Végigjárta az ember életútját. „Mindenben hasonlóvá lett hozzánk, a bűnt kivéve.” Mert így volt méltó és igazságos. Az első ember ellentmondott Isten akaratának. Jézus engedelmes volt egészen a kereszthalálig. Az első ember nem vállalta az Isten által kijelölt életutat. Gyümölcsöt, boldogságot akart, de a hozzá vezető utat nem. Krisztus végigjárta az ember életútját, a botladozó gyerekkortól az érett felnőttéig. Az első embert a gőg és kevélység vitte a rossz útra. Az alázatos Jézus önként lett ember, egyszerű emberi életet élt minden kivételezettség nélkül. Azt tette jóvá, amit az ember elrontott. Azért lett ember, hogy ezt megtehesse. Felmérte és megmutatta az arányokat. Az ő nyomán kell járnunk nekünk is. Elégtételt kell adnunk Istennek. És ezt csak úgy tehetjük meg, ha alázatos, engedelmes lélekkel követjük Krisztus akaratát mindenben. Általa és Benne adunk elégtételt az Istennek bűneinkért. Aki eddig önző volt, most másokkal törődjék. Aki durva volt és szeretetlen, most legyen barátságos és emberséges. Mert az üdvösség útja az, amit Jézus végigjárt előttünk.

Van, akinek élete őszen terméssé érleli tetteit az Isten. Így a halál és dicsőség majd egybetartozik. Van, aki előtt munkás tavasz áll. A termés attól függ, mit ad érte cserébe. Van, akinek sok a tartozása. Még süt a nap. Még van idő. Érelje benne az igaz bűnbánatot Krisztus példája.

Isten kegyelméből

Összetalálkozunk emberekkel. Feltesszük a szokásos kérdést: Hogy vagy? Panaszkodunk, vagy dicsekszünk. Beszámolunk terveinkről. Okos gondolatfűzéssel elmondjuk, hogyan képzeljük el az eljövendő időt. Elmondjuk azt is, hogy terveinkhez hogyan biztosítunk mindent. És magunkban is csak néha tesszük hozzá: valóra válik, ha Isten is úgy akarja. Pedig Szent Pál szavai ránk is érvényesek: Isten kegyelméből vagyok, ami vagyok.

Isten őrzött

Olyan törékeny és védtelen az életünk! A második világháború napjaiban történt. Külvárosi házuk ajtaja előtt álltam egy a szomszédunkban lakó férfival. Csendes este volt. Beszélgettünk. Távolról ágyúdörgés hallatszott. Nem törődünk vele. Egyszerre éles süvítést hallottunk. Mire felfigyeltünk, már a robbanást is láttuk a szemközti házban. Valami csattant a mögöttünk lévő falon. Csupa por lett mindkettőnk ruhája. A földön egy hatalmas repeszdarab ugrált. A falra tekintettünk. Ott volt mögöttünk a falon a repeszdarab nyoma. Közvetlenül mögöttünk, kettőnk között. Bármelyikünket eltalálhatta volna. Csupán néhány centin múltott. Gyerekfejjel akkor éreztem először, hogy mennyire védtelen az életem. Törékeny és védtelen. S mindnyájunk életében voltak már ilyen vagy ehhez hasonló események. Az őszinte ember kénytelen beismerni önmagának legalább, hogy hajszálvékony apróságokon múltott az, hogy életben van. A vallásos ember pedig kimondja: Isten kegyelméből vagyok az, ami vagyok. Mennyi minden határozza meg az életemet! Apám és anyám. A körülmények, melyek között a világra születtem. Az esztendő, melyben gyermek voltam. Apróságokon múlnak a sikerek és az eredmények. Egyszerű és jelentéktelen dolgok döntően meghatározzák az életemet. Tudom, hogy Istentől függ az életem. Az eddigi éveket is ő határozta meg. Gondviselő kezébe vett, és megőrzött. Igen, mindnyájan elmondhatjuk mi, hívő emberek: Isten kegyelméből vagyok, ami vagyok.

Isten segít

Olyan kevés a képességünk, hogy az életünk kérdéseit megoldjuk! Ha a gyerekkorunkat idézzük, volt olyan alkalom, hogy az iskolai feleletnél nem jutott eszünkbe semmi, pedig gondosan felkészültünk. Milyen sokszor előfordul ma is, hogy egy-egy kérdésben napokig töprengünk, aztán egy villanás alatt megoldódik minden. És nemegyszer keserves küszködést kell vállalnunk, mert nem villan fel semmilyen megoldás. Hányszor vagyunk úgy, hogy tudjuk, mit kell tennünk, de egyszerűen képtelenek vagyunk szót érteni másokkal. Oly sokszor áthúzza minden tervünket a betegség! Az ember ilyenkor érzi, hogy mennyire tehetetlen. Adottságai, lehetőségei milyen korlátozottak. Hányszor kell megvívnia a jóért önmagával! Ilyenkor elfogja a kishitűség és elkeseredik. – Múltkorjában megálltam a jégpálya szélén. Néztam a vidáman korcsolyázó gyerekeket. Voltak, akik suhantak a jégen. Mások sokat botladoztak. Akkor egy édesapára esett a tekintetem. A kisfiát tanította korcsolyázni. A gyerek félénken botladozott a jégen. Az apja magyarázatott neki. Megmutatta, hogyan mozogjon. Aztán megjelölt neki egy pontot, hogy addig csússzon el. Ő odaállt a ponthoz, s várta fiát. A gyerek egyre biztosabban tette meg a résztávokat. Lassan, de eredményesen haladt előre.

– Mi is hasonlóan vagyunk életünk egy-egy új feladatánál. Elveszítjük a biztonságunkat, és félünk a feladattól is. Ne nézzünk messzire! Kíséreljük meg megoldani az aznapi feladatainkat! Ne nézzünk túlságosan előre! Csak azt nézzük, hogy ma mit kíván tőlünk az Isten! Számíthatunk rá. Ott áll előttünk és vár. Az ő kegyelmének segítségével oldjuk meg a dolgainkat. Mert nem bízhatunk egészen sem magunkban, sem a körülményekben. Nem vagyunk elég erősek nemes szándékaink megvalósításához. De Isten segítségével előbbre juthatunk. Az ő kegyelméből lehetünk azok,

akik vagyunk.

Isten a reményünk

Az ember jövője bizonytalan. Nem tudjuk, hogy mi vár ránk. Ki is fejezzük aggodalmainkat. Azt mondjuk, hogy csak ne legyünk hosszasan betegek. Óvjon meg az Isten az érzelmeszedéstől meg a „kegyelemkenyértől”. Legyen erőnk dolgozni és segíteni. Mégis azt tapasztaljuk, hogy ismerőseink többsége nem váratlanul hal meg, hanem hosszabb - rövidebb betegség után. Nekünk magunknak kell kínlódnunk embertársainkkal, akik érzelmeszedés következtében nem értenek bennünket, és mi sem tudjuk megérteni őket. Tapasztaljuk, hogy megöregszenek ismerőseink. Olyanok, akik sokat tettek családjukért, s végül mégis „kegyelemkenyérre” szorulnak, vagy még azt sem kapják meg övéiktől. Látjuk, hogyan öregszenek meg mellettünk emberek. S akik egykor nem ismerték a fáradtságot a munkában, most egyre tehetetlenebbek. Ők maguk szenvednek amiatt, hogy nem tudnak segíteni, sőt ők szorulnak mások jóságára és irgalmára. És amikor ezt látja az ember, nagyon alázatos lesz és szerény. Istenhez fordul, hogy erőt nyerjen az eljövendő évekre. Hiszen tapasztalja, hogy mennyit ér az ember ereje. A villogó gondolatok helyét hogyan foglalja el az üresség. Hogyan erőtlenedik el az ember ma még acélos izomzata. Kikerülhetetlenül közeledik az életünk az elmúlás, a vég felé. De a hívő ember valami másra vár! Megújulásra, új életre. De tudja, hogy Isten kezében van. Isten kegyelméből az, ami. Amikor az ember ezt megtapasztalja, belátja Szent Pál szavainak igazát, hogy Isten kegyelméből leszek az, ami leszek. Átragyog a realitások ködén a remény. Az Isten erős, és kézbe fog minket. Lehet, hogy tenyerébe szorít, szenvedések és fájdalmak jelzik ezt, de megőriz magáénak.

Terveket szövünk. Álmaink vannak. Okos ügyességgel biztosítunk mindent céljaink eléréséhez. Számítunk képességeinkre, adottságainkra, emberekre. Amikor a bajok, gondok, a szenvedések megaláznak, rájövünk, hogy „Isten kegyelméből vagyok, ami vagyok.” S ehhez csak egy kell. Az, hogy életünk végén azt is elmondhassuk Szent Pál szavával: „s az ő kegyelme nem volt bennem hiábavaló”.

Szilárd lelki talajon

Bekerítenek bűneink. Bármerre indulunk, szembetalálkozunk rossz önmagunkkal. Előre nem merünk lépni, mert az önismeret visszafog: oly sokszor tapasztaljuk, hogy az első lépés után botlás következik. Visszafelé nem mehetünk, mert ott lapít mögöttünk a múltunk. Ha oldalra tekintünk, lehajtjuk a fejünket, mert eszünkbe jut: hányszor kerültük meg oldalt indulva a világosan felismert igazságokat. Ha egy lépést is teszünk, megnyílik előttünk megbízhatatlanságunk ingoványa: ígéretünk, fogadkoztunk, aztán nem valósítottunk meg belőle semmit. Segítségért kiáltoznánk, de hamarosan rájövünk, hogy nincs ismerőseink között olyan, akit meg ne bántottunk volna. Bekerítették a bűneink. Tehetetlenek vagyunk. Mégsem szabad elkeserednünk: van még lehetőségünk. A nagybőjt.

Ne ítélkezzetek!

Ezt mondja Jézus: „Ne ítélkezzetek, hogy meg ne ítéltessetek!” (Lk 6,37). Ha megtesszük Jézus szavát, akkor szilárd talajra találunk, amelyen megállhatunk. Ha nem ítélkezünk, akkor minket sem ítél meg az Isten. – De ki tudja ezt megvalósítani? Nem mondhatja a szülő gyermekének, hogy „rossz vagy”? Nem mondhatom a durva, ideges embernek, hogy „goromba”? Az ittas, tántorgó emberről nem mondhatom, hogy „részeg”? Mindegyik jelző igazságos ítélet. Kimondhatjuk, de akkor a mi lábunk alól is kicsúszik a talaj. Akkor mi is ítéletre méltók leszünk, mert nekünk is vannak hibáink. Ne az emberről mondjunk ítéletet, hanem arról a megoldási formáról, amit választott. Az engedetlen gyereknek mondjuk meg, hogy ez rossz megoldás. Nem fogják szeretni és segíteni mások. A durva, ideges ember gorombasága helytelen cselekedet. Még ha igaza van is, nem fogják elfogadni mások, mert az igazsága erejét kétvállra fekteti az erőszakossága. Nem érhet el eredményt. Az ittas ember elveszíti legértékesebb kincsét, az értelmét. Nem tud ember módra élni. Rossz tett. A cselekedetet bírálhatom, az embert ne ítéljem meg! Hiszen az engedetlenség oka lehet az is, hogy a gyermek lázas. Az idegesség oka lehet öröklött természet. Az ittasság mögött állhatnak rossz barátok is. Az összes szempontot, amire az ítélet épülhet, csak az Isten ismeri. Ezért ajánlotta fel nekünk a lehetőséget: ne ítéljünk, akkor a mi ítéletünk is könnyebb lesz. Ha másokat ilyen tekintettel nézek, akkor megszilárdul a talaj alattam is.

Legyetek irgalmasak!

Ezt mondja Jézus: „Legyetek irgalmasak, amint a ti mennyei Atyátok is irgalmas” (Lk 6). Ha megtesszük Jézus szavát, akkor tovább tudunk lépni. Bűneink kódét eloszlatja a nap, a szeretet. Azokat is, melyek mögöttünk vannak, azokat is, melyek a tapasztalatunk szerinti jövőt jelezték. Ha mi irgalmasak vagyunk, akkor hozzánk is irgalmas lesz az Isten. – De ki tudja ezt megvalósítani? Csak úgy felejtsem el az igazságtalanságokat? Szóba álljak azzal, aki tönkre tette a jó híremet? Legyek irgalmas ahhoz, aki naponta keseríti az életemet? Igen, ezt kívánja az Isten. De miért akarja? Azt szeretné, ha józan, emberi ésszel gondolkoznánk. Ha pedig így teszünk, akkor már könnyebben leszünk irgalmasok. Az igazságtalanság annak rossz, aki igazságtalan. Elveszíti azokat, akikhez igazságtalan. Aki jó hírnevet elveszi, magának is árt. Engem előbb vagy utóbb igazolni fog a becsületes életem. Ő azonban elveszíti az emberek barátságát. Meghallgatják mások, talán még helyeselni is fognak neki. De hamarosan gondolkodóba esnek. Egyre kevesebbet mondanak el neki. Elkerülnek a vele való találkozást, mert megroppan bennük a bizalom. Azt gondolják magukban: ha rólam ezt meg azt elmondott, mi biztosítja őket arról, hogy az ő esetünkben nem jár el hasonlóan. Amikor irgalmas vagyok, felemelem azt, aki mellettem vagy rajtam botlott meg. Amikor irgalmas vagyok, felülemelkedem önmagamon, s ez mindig egy lépés előre. Bekerítették a bűneink? Megsza-

badulhatunk, ha az irgalmasság által segítségére indulunk azoknak, akik ugyanúgy bűneikben vannak, akiknek ugyanúgy rossz, mint nekünk. Szilárd talajról, egy lépés előre.

Bocsássatok meg!

Ezt mondja Jézus: „Bocsássatok meg, ti is bocsánatot nyertek” (Lk 6,36). Ha megtesszük Jézus szavát, akkor biztonságos utunk nyílik az örök élet felé. Szilárd talajt biztosít számunkra, hogy nem ítékezünk. Lépésenként jutunk előre az irgalmasság útján. Biztonságos úton járunk, ha megbocsátunk másoknak. Akkor nekünk is megbocsát az Isten. – De miért bocsássak meg? A sokféle szempont közül csak egyet emelek ki. Bocsássak meg azért, mert ez nekem jó! Istenhez csak ép, egészséges szívvel juthat el az ember. Ha nem bocsátunk meg, az betegség. A szív betegsége. Égető, fertőző sebhez hasonló. Megrontja legszebb örömeinket, tönkreteszi legtisztább szándékainkat. Hányszor kapjuk rajta magunkat azon, hogy bosszúálló gondolatokkal foglalkozunk! Igaz, nem teszünk semmit, mert abban megakadályoz az Isten kegyelme, de sokkal könnyebben leszünk szeretetlenebbek azokhoz, akik hozzánk tartoznak. Vér száll a fejünkbe, akadozik a szavunk, amikor azokra gondolunk, akik megbántottak. Nehezen csillapodunk le. De a legnagyobb baj, hogy ez alatt az idő alatt mindent másképp láttunk. A tárgyak és emberek elveszítik előttünk színüket. A bennünk lüktető harag elhomályosította a szemünket. A szép helyett mindennek a fonákját látjuk. Órákat veszítünk el életünkben így, mert nem tudunk megbocsátani. Haraggal, beteg szívvel nem lehet jól élni. És nem lehet bizakodó szívvel Isten elé állni. Hiszen bűneink és gyarlóságaink tömegével kerülünk Isten elé. S ha mi nem bocsátunk meg, akkor érvényes ránk Jézus szava: „Amilyen mértékkel mérték, olyannal fognak visszamérni nektek”(Lk 6,38). Milyen bizalmat és reménységet adhat számunkra az, hogy megbocsátunk mindazoknak, akik rosszat tettek nekünk! „Szívből kiengesztelődünk mindenkivel.” Akkor az a béke tölti el szívünket, melyet Jézus Krisztus adott nekünk. És ez a békesség az örök boldogság záloga. Az Isten foglalója bennünk.

Bekerítettek bűneink? Nyugtalanok vagyunk, mert kilátástalan az életünk? Úgy érezzük, nem tudunk eljutni Istenhez? Legyen bizalmunk! A nagybőjt alkalom és lehetőség arra, hogy szilárd talajra találjunk, megmozduljunk és biztonságos utat nyerjünk az Úr felé. De csak akkor, ha Jézus szavára hallgatunk. Számunkra ő az Út, az Igazság és az Élet. Őt követve kikerülhetünk bűneinkből.

Krisztus követségében járunk

Nagybőjt van. A hívő ember ilyenkor összeszedettebb. Többet imádkozik. Gyakorolja magát a jóban. Úgy él, hogy elmondhassa magáról: most jobb ember vagyok. Igazában akkor értékes azonban számára ez az idő, ha megjobbult életét egészen Isten szolgálatába állítja. Ezt csak úgy tudja megtenni, ha tudja, milyen szerepet szánt neki Isten. Szent Pál választ ad erre a második korintusi levélben, amikor ezt írja: „Krisztus követségében járunk. Isten maga buzdít általunk” (2Kor 5,20).

Követségben járunk

Követek vagyunk mi, hívő emberek. Képviselnünk kell azt, aki küldött minket. Arra kell törekednünk, hogy világosan és szimpatikusan tudjuk előadni azt az üzenetet, melyet általunk küld megbízónk. Nem magunknak kell megnyerni az embereket. Barátságot kell formálnunk és alakítanunk. Ami elsősorban szükséges feladatunk teljesítéséhez, az az, hogy ismerjük küldőnk szándékát, és állandó kapcsolatban legyünk vele. Röviden és tömören így mondom: tudás és imádság szükséges ahhoz, hogy követi feladatunkat teljesíteni tudjuk. A tudás megszerzéséhez egy dolog mindenképpen rendelkezésünkre áll: a Szentírás. Ott megtaláljuk Isten üzenetét. Belénk ívódik, életünkkel válik az Isten akaratának ismerete, ha gondolkozva olvassuk az Isten üzenetét. Az Úrhoz való kapcsolatunk pedig nincs sem térhez, sem időhöz kötve. Bármikor elérhetjük őt, hogy segítséget és tanácsot kérhessünk. Csak alkalmazzuk mindig az imádságot és a tudást a gyakorlati életünkre! El ne felejtjük, hogy barátságot kell formálnunk Isten és az emberek között. Ezt elsősorban azzal érhetjük el, ha támogatjuk és segítjük az emberek életét, akikhez küldetésünk szól. Hiszen ezen a jóakarátú cselekedeten mérhetik le azt, hogy őszinte-e a szándékunk. A követi tisztség megbízást jelent, a megbízás pedig megtiszteltetést. A megtiszteltetés ne külsőnkön mutakozzék meg, hanem belső örömünk forrása legyen! Segítsen és lelkesítsen, de ne az én- és öntudatunkat erősítse! Éber felelősséggel kell élnünk, hogy egész magatartásunk tükrözze: követségben járunk. Nem mindegy, hogyan élünk.

Krisztus követségében járunk

Jézus Krisztus követségében járni azt jelenti, hogy végsőig szolgáljuk az embert, az ember üdvösségét. Szent Pál írja: „Mindenkinek mindene lettem, hogy mindenkit megmentsek” (1Kor 9,22). Ez természetesen a tevékeny szeretet útját jelenti. Minden megkülönböztetés nélkül kell életemet embertársaim szolgálatába állítani. Mindenekelőtt a legszűkebb körben, a család körében. Hivatásom, munkám által a társadalomban. Emberi természetem révén, mint az egész emberiség sorsának részese. S mindezt azért, hogy hitelesen tanúsítsam azt, amit a szentmisében imádkozunk: „Haláldat hirdetjük Urunk, és hittel valljuk feltámadásodat, amíg el nem jössz.” Jézus halála adja meg életünk távlatát. „Isten ugyanis Krisztusban kiengesztelődött a világgal” (2Kor 5, 9). És Jézus Krisztus „ránk bízta a kiengesztelés szolgálatát” (2Kor 5,18). A szolgálatot először nekünk kell megértenünk, Jézus Krisztus „mindenkiért meghalt, hogy akik élnek, ne maguknak éljenek, hanem annak, aki értünk meghalt és föltámadt” (2 Kor 5,15). Ez az önzetlen élet a mi követségünk. Olyan életet kell élnünk, mint Jézus Krisztus élt. Az Ő élete pedig a mennyei Atya szerinti emberi élet volt. Szolgálat. Életének első harminc esztendejével, rejtett életével példát adott arra, hogy az Isten előtt nem a hírnevet szerző emberi teljesítmények az elsősorban kedvesek, hanem a mindennapi élet becsületes, szürke tettei. Mindenkinek a szolgálatára állt. Elment Simon farizeus házába, pedig az nem őszinte vendégbarátsággal hívta. Szóba állt a bűnös asszonnyal. Barátjának nevezte Júdást. Pihenésre szánt idejét osztotta meg a kenyérszaporítás előtt több mint ötezer emberrel. Ehhez hasonló életet kell élnünk nekünk is. Egész életünk sugározza a feltétel nélküli, önzetlen szolgálatot. „Bár a külső ember romlásnak indult bennünk, a belső napról napra megújul” (2Kor 4,16). Ugyanis érezzük,

hogy testileg gyöngülünk. De ez csak közelebb visz minket életünk nagy reménységéhez, a feltámadáshoz. Szent Pál írja: „Szem nem látta, fül nem hallotta, emberi szív föl nem fogta, amit Isten azoknak készített, akik szeretik őt” (1Kor 2,9). Erről kell tanúságot tennünk nyugodt, derűs, magabiztos életünkkel.

Isten maga buzdít általunk

Isten követjeinek választott minket. Nem szabad azonban, hogy ez önteltté vagy elbizakodottá tegyen minket. Szent Pál azt írta igehirdetéséről: „Tanításom és igehirdetésem bizony, nem az emberi bölcsesség meggyőző szavaiból állt, hanem a lélek és az erő bizonyításából, hogy hitetek ne emberi bölcsességen, hanem Isten erején alapuljon” (2Kor 2,4).

Igaz ugyan, hogy Isten követői vagyunk. Életünkkel és szavainkkal tanúságot kell tennünk róla. De az Isten működik általunk. Az eredmény és a siker nem a mi munkánk közvetlen eredménye, hanem az Isten ajándéka. Szent Pál így hasonlítja össze a saját és a szintén Krisztus tanítását hirdető Apolló munkáját: „Én ültettem, Apolló öntözte, de a növekedést az Isten adta. Ezért nem az számít, aki ültet, sem az, aki öntöz, hanem csak Isten, aki a növekedést adja” (1Kor 3,6–7). A mi szerepünk az, hogy alkalmasak legyünk arra, hogy Isten használjon minket. Ezért nem szabad, hogy letörjön bennünket az eredménytelenség vagy a sikertelenség akkor, amikor mindent megtettünk, hogy Istent szolgáljuk. Az se zavarjon meg minket, hogy a „minden” számunkra elérhetetlen. Isten szabad szándéka szerint használja fel a mi életünket, hogy valóra váljanak tervei. Ne csüggedjünk el, mert emberi gyarlóságból nem tudunk maradéktalanul készséges eszközök lenni Isten kezében. „A megbízottól nem kívánnak többet, minthogy hűséges legyen” (1Kor 4,2). Gyarlóságainkon túlnő Isten irgalma és segítsége, csak alázatos szívvel forduljunk hozzá! Ő „a megroppant nádat nem töri el, a füstölgő mécsbelet nem oltja ki” (Mt 12,20). Segít, hogy a bűnbánó ember megtérései is hirdessék Isten jóságos irgalmát. És ezáltal is buzdít: bűnbánatra és megtérésre. Tegyük meg mindent, hogy alkalmas eszközök legyünk az Isten kezében!

A követek a mindennapi életben olykor-olykor hazatérnek állomáshelyükről, hogy beszámoljanak munkájukról, és további eligazítást nyerjenek. A hívő ember számára ilyen alkalom a nagyböjt. Istenhez fordulunk, és beszámolunk neki életünkről. Eligazítást és segítséget kérünk a jövőre. Mert mi „Isten követségében járunk. Isten maga buzdít általunk.”

Isten jelenlétében él a hívó

Az embert magával ragadja a földi élet szépsége. Nagyszerű eredmények, bámulatra méltó teljesítmények ejtik csodálkozásba az embert. Mi, hívó emberek sem gondolunk arra, hogy életünknek egyszer vége szakad. Tekintetünket nem rebbenti meg a halál félelme. Homlokunkra nem szánt bárázdát a befejezés gondja. Arcunkat nem festi fehérre a félelem. Lélekben biccentünk kicsit: tudjuk, tudjuk mindezt, de még messze van... Pedig egyikünkől sincs messze a földi élet befejezése. Ott settenkedik mögöttünk a betegség. Az utcasarkon leselkedik a baleset. Állandóan kopik bennünk a szerkezet. Semmi különös nem jelzi: egy feledékenységgel, kezünkben kicsúszó lehetőség, szokatlan fáradtság, növekvő igénytelenség, félbemaradt mozdulat mutatja, hogy kopunk. Egyszer minden ember életének vége szakad. Eljön értünk az Úr. Számadásra szólít. Az okos szolga készül ura érkezésére.

Szíve kapuját nem zárja kulcsra a bűn

Minden bűnnel bezárjuk szívünk ajtaját Isten előtt. Önzőmagunkra maradunk. Hazugságainkat a mások iránt való bizalmatlanság zára őrzi. Lopással szerzett kincseinket az önzés retesze védi. A gőg kemény pántja mögé nem férkőzhet be semmi szeretet. A harag és indulat szögesdróttja elzárja tőlünk az embereket. A paráznaság titkos ajtajain szívünkbe férkőzik a bűn, s elfoglalja bennünk az Isten helyét. Egyszerűen nincs helye a szívünkben. Csak a saját életünkkel törődünk. Magas falat húzunk magunk köré az érdek tégláiból. Szitkokkal és káromkodással előzzük a felénk közeledő Istent. A kényelem retesztol szívünk ajtajára. Nehogy kilépjünk rajta, és ajándékot adjunk Istennek a vasárnapi szentmisével. Az okos szolga soha nem zárja kulcsra szíve ajtaját. Nyitott szívvel várja Istent.

Mindig nyitott szívvel

Aki igazán szereti Istent, annak szíve-lelke mindig nyitott minden jó iránt. A nyílt szív az igazi szeretet jele. Csak az tudja elérni, akinek nincs takargatnivalója. Nem terpeszkedik szívében a gőg mindenkit elűző vendége. Nem kell takargatnia a fősvénység függönye mögött harácsoló kincseit. Nem kell szégyenkeznie a paráznaság vetetlen ágya miatt. Nem kell leplezni ügyes manőverekkel az irigység sápadtságát. Nem kell gyorsan eltüntetnie a torkosság és fegyelmezetlenség maradványait. Csak annak lehet nyitott a szíve, akinek nem leselkedik szíve ajtaja mögött a másik emberre kíméletlen és kegyetlen harag. Csak az nyithatja ki szívét, akiből árad a pezsdülő élet üde levegője, és nem bódítja el a belépőt a lustaság áporodott verejtékszaga. Akinek nincs takargatnivalója, az szívesen fogad mindent és mindenkit. Szívesen fogadja a másik ember jó ötletét. Benne vendégbarátságot köt a másik ember jó gondolata az ő tetteire való tekintettel. Hellyel kínálja a más gondolkodású embert, s örül, ha az illető felfogásából valami jó nála marad. A nyitott szívű emberek az élet lendítői. Bennük testvérré talál minden ember. Az ő kézfogásuk erős és szabad. Társra, baráttra találhat bennük minden ember. Egyszerűen azért, mert minden embert úgy fogadnak, mint uruk barátját. Számukra nincs idegen vagy veszedelmes ember. Csak egyféle embertípust ismernek: a testvért. Uruk és önmaguk testvérét. Kézszorításukban, barátságukban nincs erőszak keménysége. Sem kényszeredett izzadság nem teszi nyirkossá ujjait. Nem remeg benne félelem. Az ujjak szorítása baráti ölelés: társul fogadja a másik embert. A nyitott szívű ember mindenki barátja. Urának igazi, jó szolgálója.

Ismeri Ura jelzéseit

Aki Ura érkezésétől fél, abban nem tökéletes még a szeretet. Aki igazán szereti Istenét, az ráismer az Úr jelzéseire. Nem rezzen össze, hanem ujjongó örömmel várja. Nem csupán az élet végén, hanem naponta. Hiszen nap nap után kopogtat életünk ajtaján az Isten, hogy ezzel jelezze végső érkezését. A kutya megismeri gazdája lépteit. A gyerek messziről felismeri anyja járását. A szerelmes lány sokféle hang között is felismeri jegyese szavát. A hűség, a ráutaltság, a szeretet felismeri Istent. A gyerek az asztalra készített kenyérből, vajból elkészíti reggelijét. De tudja, hogy az odakészített dolgok az édesanyja szeretetét jelzik. Mi emberek szorgos munkával alkotunk újat abból, amit Isten kézhez adott nekünk: a világból és kincseiből. A gyerek számára önbizalmat ad, szívébe bátorságot önt a tény, hogy ott áll mögötte édesapja. Elég egy biccentés, egy simogatás, hogy megnyugodjék, és tegye azt, amit tennie kell. A hívő ember naponta tapasztalja, hogy Isten jelenlétében él. A jó lelkiismeret szolid biccentése jelzi cselekedetei helyességét. Szípkázó ötletei világossá tesszik előtte, hogy Ura jelenlétében él. – Mindez végső fokon az utolsó találkozásra készít elő. Egy szédülés. Szűró fájdalom a szív tájékán. A kihagyó emlékezet. A lassúdó járás. Az ügyetlenül fogó kéz. Nem kell megijedni. A szédülés mögött az Isten áll, aki karjaiba fog életünk végén. A szív fájdalma jelzés: minden fájdalmat felold az, aki az emberszívet alkotta. A kihagyó emlékezet sem baj: az vár minket, és jön értünk, akiben minden kitárul előttünk, és ismertté válik. Nem kell már mennünk: az jön, aki életünket elindította. Most utolér, hogy hazavezessen. Nem baj, ha kicsúszik a kezünkből minden. Kezünkbe kerül az a kéz, mely a mindenséget alkotta. Nem a fölényes úr szorításával öleli át ujjainkat, hanem az igaz jó barát mozdulatával. A jó szolga ráismer ezekre a jelzésekre. Kivilágosodik benne az öröm, hogy jön már érte élete nagy barátja, az Isten maga. Ezért kitárt karral fogadja. Cseppet sem fél. Jól rendezte életét, emelt fővel, várhatja az Ura érkezését.

„Boldogok a szolgák, akiket uruk ébren talál, amikor megjön. Ismételten mondom nektek, hogy boldogok, mert uruk megvendégeli szolgálait. Asztalához ülteti őket, körüljár, és felszolgál nekik. És milyen jól járnak, ha még akkor is fenn találja őket, ha éjfél után, vagy csak hajnaltájban érkezik” (Lk 12,37). – Várjuk jó szolgaként Urunkat! Az örök élet menyegzős asztala mellett akkor boldogság vár ránk.

Barátom, Isten munkatársa vagy!

Egy, az életből ellesett jelenet van előttem. Apa és fia együtt barkácsoltak. Az édesapa könyvespolcot készített a fia számára. A gyerek is segített. Ott forgolódott apja körül. Kezére adta a dolgozatokat. Hol a centimétert, hol a ceruzát, máskor a lécdarabot. Csak úgy ragyogott az arca, amikor az egyik deszkát ő mérhette ki. Sőt, a mérés után apja megengedte, hogy ő is fűrészelhessen a deszkadarabot. Szegeket válogatott. Megnézte, hogy vízszintesen van-e a falra erősítve a polc. Amikor elkészült, együtt rakták rá a könyveket is. A fiú boldog volt. Elkészült a polc, s ő apjának segíthetett. A munkatársa volt. – Iskolai év kezdete van. Isten munkatársai a gyerekek, a fiatalok. Megtisztelő, nagy feladat ez számukra. Sok örömet jelent. Különösen akkor, ha szívvel lélekkel csinálják a fiatalok.

Táruljon ki a világ!

Abban mindig van valami izgalmas és szép, amikor az ember ajándékcsomagot bont. Amíg bogozza a csomót, bontja a papírt, azon gondolkodik, hogy mit is talál a csomagban. S ha valami kellemes meglepetés éri, ujjongva köszöni meg annak, akitől az ajándékot kapta. Isten ajándékkal adta nekünk a világot. Az értelmünk fényénél, okos fejjel és ügyes kézzel nekünk magunknak kell felbontanunk a „csomagot”, a világot. És az ember történelme kezdetétől teszi ezt. Bontja a „csomagot”, felfedezi Isten ajándékait. És ez a felfedezés örömmel tölti el. Az űrhajósokat, amikor a föld körül repülve mintegy felfedezik a földet. A csillagászok megismerik a világmindenséget egyre messzebbre látva. A búvárok a tenger mélyére merülnek, hogy tanúságot tegyenek a káprázatos, csodás világról. A bányászok és geológusok a föld mélyében olvasnak történelemről, régi időről, és nagy kincseket hoznak elő. Biológusok az élő világot tárják fel nekünk. Így bontakozik tovább előttünk napról napra az Isten ajándéka. – A tanárok feladata, hogy megízleltessék tanítványaikkal az ajándékot, a nagyszerű, csodás világot. És a hívő fiatal már ezzel a felfedezéssel is az Isten munkatársa. Ez avatja azzá. Nem csupán leketanulás az ismeretek gyűjtése, hanem ezen keresztül tapasztalja meg azt, hogy az Isten jó, és szereti őt.

Legyen otthonosabb az élet!

Az ember számára mindig az az igazi ajándék, amivel szabadon rendelkezik. Amit félretehet, megőrizhet, vagy túlradhat rajta. Amivel kapcsolatban nincsen kötelezettsége. Amelyet úgy használhat fel, ahogy akar. Ami igazán az övé.

– Az ember számára ilyen a világ kincse. Isten a rendelkezésünkre bocsátott mindent. Egyetlen kívánsága volt csupán: az ajándék mindnyájunk javát szolgálja. Az egész emberiség örömét. Az ember okos fejjel, ügyes kézzel és jó szívvel arra törekszik, hogy Isten ajándékai otthonosabbá tegye életét. Ezerféle módon használja fel a vizet. Az anyagok és a természet törvényeinek felhasználásával gépeket szerkeszt, amelyek megkönnyítik az életét, és egyre inkább a természet urává avatják az embert. Autók és repülő, robogó vonatok rövidítik le a távolságot, győzik le az időt, hogy az ember könnyebben elérje azt, akit szeret. Műbolygók segítségével, televízió, rádió hullámain keresztül értesül testvérei sorsáról. Ezernyi ötlet, milliónyi újítás segítségével teszi napról napra barátságosabbá a földet az ember. Az ajándék gazdaggá teszi. – A tanárok feladata, minden ember nagyszerű szerepe, hogy a fiatalokban kialakítsa az érzéket: mindent úgy nézni, hogyan lehet hasznosabb, jobb. Így lesz jobb az élet. A vallásos fiatal kötelessége, hogy mindent megtegyen azért is, hogy az Isten ajándéka minden embert gazdaggá tegyen.

Legyen gazdagabb, szebb a Föld!

Az ember többnyire örömmel mutatja meg barátainak és ismerőseinek az otthonát, ha az szép. Megmutatja, hogy mit hozott elő két keze munkájával. Igazi öröm ez. – Az Isten azt akarta, hogy okos és ügyes munkatársa, az ember, tegye gazdagabbá, egyre szebbé a földet. Ma turisták milliói keresik fel a különböző országokat, hogy gyönyörködjenek az ember munkájában. Megcsodálják a rendezett városokat. Lenyűgözi őket a műalkotások káprázatos sokasága. Színek és fények varázsa. Az, hogy egyre szebb a világ, és egyre gazdagabb a föld.

A diákok iskolapadba ülnek. Képek, filmek százai ízleltetik, és ismertetik meg velük azt a világot, melyhez feladatuk fűzi majd őket. Nekik is szebbé, gazdagabbá kell tenni a földet. Talán egy folyó szabályozásával. Egyikük-másikuk pompás épületet tervez majd. Az iskola pedig ne számonkérés szigorú kényszerével készítse őket erre, hanem a lendületet adó buzdítás és a kedvet csiholó szeretet lehetőségeit használva. A hívő fiatal számára nemes kötelesség, hogy minden adottságát Isten ügyének szolgálatába állítsa: tegye szebbé a világot.

Nemesedjék az ember!

Igazából akkor tud jól dolgozni az ember, ha a munkatársaival jóban van. Így könnyebben megértik egymást. Szívesebben alkalmazkodnak a munkatársukhoz. Okos ötletekkel segítik egymás munkakedvét. Baráti beszélgetésekben nemesebb, jobb emberek formálódnak. Az egymásért hozott mindennapos apró áldozatok alakítják az embert.

– Isten munkatársává fogadta az embert. A hívő ember nagy lehetősége, hogy barátja Istennek. Ha ez áthatja a munkáját, akkor szívesebben és eredményesebben hozza meg azokat az áldozatokat, amelyek feladatai teljesítésének velejárói. Isten azonban nem sajátítja ki az embert. A közösen végzett munka révén az emberek egymásban is barátra lelnek. S ezen keresztül nemesedik az ember. Az alkalmazkodás, az áldozatvállalás apró lehetőségein keresztül acélosabb lesz az akarat, nemesebb a szív. – Az iskolapadba kerülő diák számára nagy lehetőség a közösség. Ha társaiban barátra talál, ezzel az Isten nagy szándéka valósul meg. Ő azt akarta, hogy mi emberek egymás kezébe fogódzkodva valósítsuk meg feladatainkat. Ezért a nevelőknek mindent meg kell tenniük azért, hogy a diákok egymásban, a közösségben barátokra és segítőtársra találjanak. Ne a versengés, hanem a közösségi szellem erősítésén keresztül segítsék elő, hogy egyenes, segítőkész, becsületes, nemes emberek formálódjanak az iskolapadok között. A hívő fiatal kötelessége, hogy ebben a munkában adottságai legjavával vegyen részt. Hiszen ő, azonkívül, hogy társai segítője és barátja, az Isten munkatársa és barátja is!

Iskolaév kezdete van. Nem mindegy, hogy hogyan sikerül az év. Kell, hogy a kitáruló csodálatos világban, otthonosabb életkörülmények között, a szebb és gazdagabb földön a nemesedő ember boldogságra találjon! És a hívő ember ebben Isten munkatársa és barátja.

Tartalom

Előszó	3
I. GONDOLATOK A KERESZTÉNY ÉLETRŐL.....	5
II. GONDOLATOK AZ ERÉNYEKRŐL.....	14
Isten arca bennünk	15
III. GONDOLATOK A PARANCSOKRÓL.....	22
Az otthon alapja • IV. parancs	23
Figyelmesség a családban	24
Isten félti életem • V. parancs	25
Pótolhatatlan kincse vagyok	26
Az életet feladni nem szabad	27
Segítő szó • VIII. parancs	28
Ha a szeretet hiányzik • VI. parancs	29
Isten félti a fiatalokat	30
I. parancs	31
Befejeződött az esztendő	32
IV. GONDOLATOK A SZENTSÉGEKRŐL.....	33
Kereszttség	34
A bűnbánat szentsége	39
A bérmlás szentsége	44
Az Oltáriszentség	48
A betegek szentsége	53
Az egyházi rend szentsége	56
A házasság szentsége	62
A szentségek díja	69
V. GONDOLATOK A SZENTMISÉRŐL.....	70
Kopogtatással és köszöntéssel	71
A bűnbánat szertartása	72
Isten dicsőítése	73
„Könyörögjünk!”	74
Szentírási olvasmányok	75
Az összekötő ének	76
Evangélium: Örömhír	77
Hitvallás	78
Hívek közös könyörgése	79
Az ajándék átadása előtt	80
A felajánlás	81
A prefáció	82

Áldozat, helyettünk	83
Az átváltoztatás	84
A „Miatyánk”	85
Isten türelemjátéka	86
Biztonságunk az Isten	87
Isten Báránya	88
A keresztdózat megújítása	89
Szentáldozás	90
Az áldás	91
VI. GONDOLATOK ÜNNEPEKRŐL ÉS HÉTKÖZNAPOKRÓL.....	92
Krisztus Király	93
A Jó Pásztor	95
Főpapunk, Krisztus	97
Jézus, az Isten fia	99
Jézus mennybemenetele	101
Nagyboldogasszony	103
Péter-Pál	105
Az Úr adta ezt az ünnepet	107
Örvendjete az Úrban!	109
Az én örömöm legyen tibennetek	111
A mindennapi élet erénye	113
A boldogság	115
Egymásért élünk	117
Nézzünk szembe önmagunkkal!	119
Békétlenségünk oka	121
Szükségünk van egymásra	123
Egymáshoz közelebb	125
Valami új kezdődött	127
Üdvösségünk útja	129
Isten kegyelméből	131
Szilárd lelki talajon	133
Krisztus követtségében járunk	135
Isten jelenlétében él a hívő	137
Barátom, Isten munkatársa vagy!	139

ISBN 978-963-88221-0-9

Kiadja
a Budai Ciszterci Szent Imre Plébánia